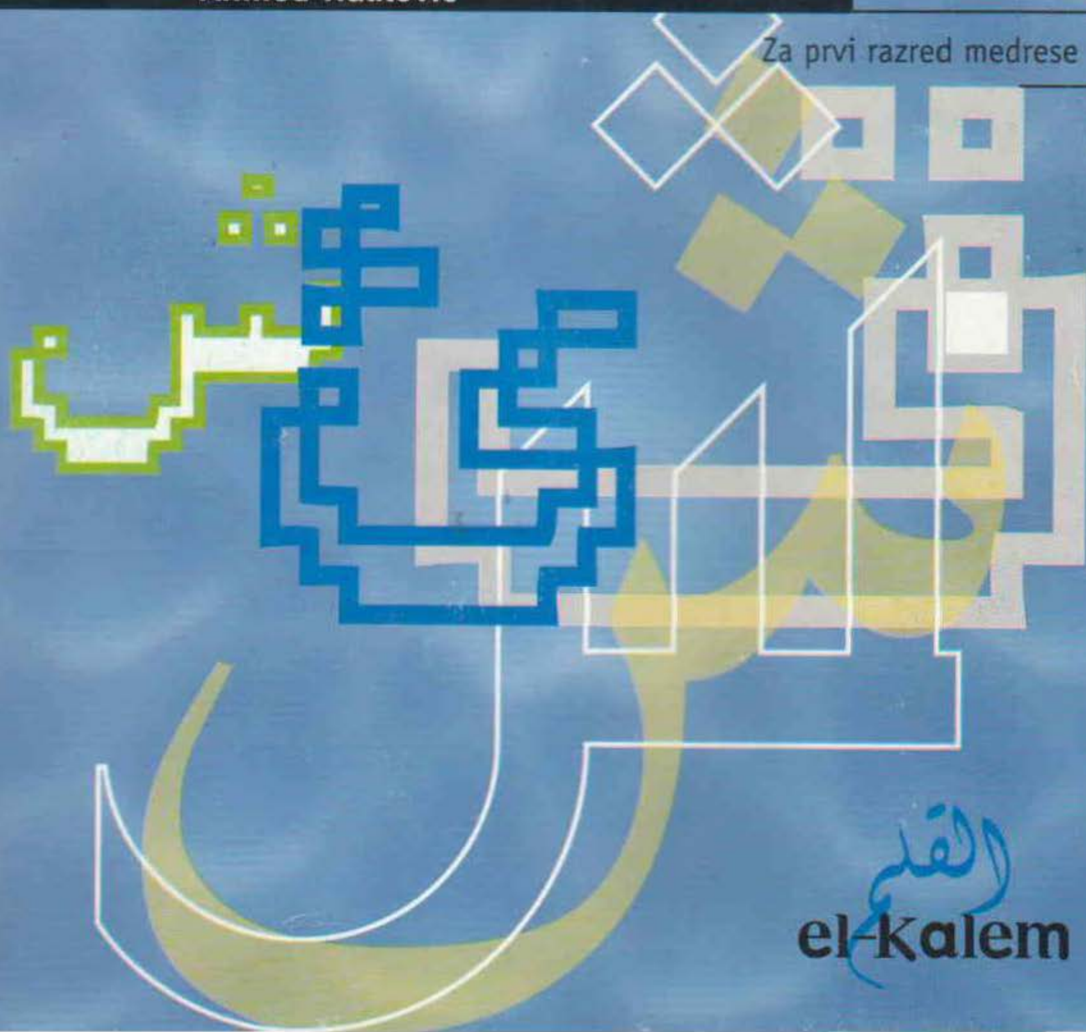
1

# UDŽBENIK ARAPSKOG JEZIKA

Ahmed Halilović

Za prvi razred medrese



القلم
el-Kalem



Znanje otkriva bogatstvo vjere, a vjera potiče želju za znanjem. Povećavanjem znanja snažimo vjeru, otkrivamo tajne života i osposobljavamo se da živimo u skladu sa Božijim odredbama. Medresa je škola u kojoj se stječe znanje da bi vjernik bio dosljedan svojoj vjeri, tj. da bi muslimani bili dosljedni islamu. Muslimani mogu biti ponosni što je medresa u Bosni i Hercegovini najstarija odgojno-obrazovna ustanova na Balkanu. Islamska zajednica u BiH je ponosna što je kroz ustanovu medrese mogla čuvati i sačuvati sjeme islama i što danas može više i bolje širiti i učvršćivati radosnu vijest vjere. Projekat izrade jedinstvenih udžbenika za sve medrese u BiH, Sandžaku i Hrvatskoj najbolji je dokaz nastojanja Islamske zajednice da ustanova medrese bude još bolja u svojoj povijesnoj misiji.

Molim Allaha, dž. š., da nam znanjem uljepša vjeru, i vjerom osnaži znanje.

dr. Mustafa Cerić
reisu-l-ulema

**Ahmed Halilović:**

# UDŽBENIK ARAPSKOG JEZIKA 1

Za prvi razred medrese




| | |
|---|---|
| Izdavač: | EL-KALEM - izdavački centar Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini |
| Za izdavača: | Muhamed Mrahorović, direktor |
| Glavni urednik: | Selim Jarkoč |
| Urednik: | Muharem Omerdić |
| Recenzenti: | Mr. Mesud Hafizović, Ibrahim Ahmetagić i Muhamed Mrahorović |
| Dizajn: | Tarik Jesenković |
| Lektura i korektura: | Tarik Jakubović |
| Tehničko uređenje: | Aida Mujezin |
| Redakcija: | Mustafa Sušić, Zijad Ljevaković, prof. dr. Enes Karić, mr. hfz. Fadil Fazlić, prof. dr. Jusuf Ramić, mr. Mesud Hafizović, Ibrahim Ahmetagić i Muharem Omerdić, predsjednik Redakcije |
| DTP: | IC *EL-KALEM* |
| Tiraž: | 1.000 |
| Štampa: | EL-BEJAN |
| Za štampariju: | Nedib Prozorac, dipl. ing. |

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

811. 411. 21 (075. 3)

**HALILOVIĆ, Ahmed**
Udžbenik arapskog jezika 1 : za prvi razred medrese / Ahmed Halilović . - Sarajevo : El-Kalem, 2002. - 220 str. : ilustr. ; 24 cm

Tekst na arap. i bos. jeziku. - Predgovor: str. 5-7

**ISBN 9958-23-122-0**

COBISS/BIH-ID 11173638

1

# UDŽBENIK ARAPSKOG JEZIKA

Ahmed Halilović

Za prvi razred medrese

1423. h.g./2002.godine
Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

القلم
el-Kalem

# PREDGOVOR

*Gramatika arapskog jezika I i II* rahmetli dr. Šaćira Sikirića, Mehmeda Pašića i Mehmeda Handžića, bila je i ostala, od svog izlaženja 1936. godine, neprikosnoveni udžbenik arapskog jezika za cjelokupno govorno područje bivše Jugoslavije, kako u vjerskim, tako i u svjetovnim školama i fakultetima.

Primjedbe koje su joj davane: da su primjeri koji su dati uz objašnjenja i vježbe u ovoj gramatici daleko od živog arapskog jezika, da nema dijaloga kao najuspješnijeg metoda učenja jezika, da ima dosta nepotrebnih detalja i izuzetaka, te da je stoga konačan rezultat kod učenika dosta skroman, umjesne su, ali nijedna od gramatika koje su se pojavile kasnije, kao što su: *Udžbenik savremenog arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom* dr. Radeta Božovića i *Priručnik arapskog jezika 1 i 4* dr. Omera Nakičevića i Munira Ahmetspahića, nisu uspjele otkloniti nedostatke spomenute gramatike.

Pokušaji da se arapski jezik uči metodama karakterističnim za učenje engleskog jezika ili pokušaji da se u našim školama doslovno kopiraju udžbenici nastali na različitim arapskim institucijama, nisu dali i, po mom uvjerenju, ne mogu dati zadovoljavajući rezultat. Ovaj udžbenik je pokušaj otklanjanja gore spomenutih primjedbi i pristupa u učenju arapskog jezika.

Moje iskustvo vezano za metodu učenja arapskog jezika svodi se na to da je za njegovo uspješno savladavanje neophodno sretno kombinovati klasično iskustvo u učenju ovog jezika sa svim metodskim poboljšanjima sa kojima nas je obogatilo novo doba. Nijedan strani jezik se ne može govoriti otprilike, niti po intuiciji maternjeg jezika, nego po strogo utvrđenim pravilima dotičnog jezika, *koja su samo sredstvo, a ne svrha učenja jezika.* Ta pravila moraju biti pohranjena u podsvijesti stranaca kao automatski regulator njihovog pravilnog govora. Treba imati na umu i činjenicu da je arapski jezik prilično shematiziran i da ima određeni broj pravila koja su kao matematičke formule koje se protežu na veoma veliki broj primjera, te se te formule moraju dobro upoznati uvježbavanjem kroz primjere.

Ovaj udžbenik arapskog jezika namijenjen je srednjoškolcima, i to prvenstveno učenicima i učenicama Gazi Husrev-begove medrese, sa ciljem da što bolje savladaju arapski jezik u razumijevanju, konverzaciji i čitanju. Ovo nije gramatika arapskog jezika koja ulazi u sve detalje jezika, nego udžbenik koji na najjednostavniji način pokušava objasniti zakonitosti arapskog jezika. Ona se bazira na klasičnom objašnjenju temeljnih principa arapske sintakse i gramatike sa što više primjera iz praktičnog života i živog arapskog jezika, uz korištenje dijaloške metode u učenju jezika, *koliko je god to moguće*. Ovo posebno podvlačim jer se u učenju arapskog jezika, uz različite probleme i dileme, veoma zorno osjeća nedostatak odgovarajućih konverzacionih tekstova, pa i običnih kratkih tekstova koji bi bili primjereni nivou nearapa srednjoškolca i privukli njegov interes.

Prve lekcije počinju sa slušanjem pravilnog izgovora, oponašanjem tog izgovora, kratkim konverzacijama i savladavanjem pisanja, kao osnovnim elementima ozbiljnog učenja. Primjeri i vježbe u ovom udžbeniku služe nastavnicima i učenicima samo *kao osnova* sa koje će oni svakodnevno praviti desetine sličnih rečenica. Kroz opće tekstove date u ovom udžbeniku, pokušao sam obraditi najčešće životne situacije. Kroz tekstove koji su vezani za arapski svijet, vjerske i književne tekstove, nastojao sam upoznati učenika sa onim što je elementarno iz ovih oblasti, primjereno uzrastu srednjoškolca. U izboru tekstova vodio sam računa i o njihovoj etičkoj poruci.

Svjestan sam da su kvalitetna pitanja vezana za tekst, a posebno dobri testovi za česte provjere naučenog, jedan od veoma važnih elemenata u uspješnom učenju. I pored toga, ja sam u ovom udžbeniku rjeđe pristupao postavljanju pitanja poslije tekstova. To sam ostavio predavaču i učenicima. Pitanja poslije tekstova, na koja sam ja nailazio, nisu otvarala dijalog, nego su često djelovala nedovoljno kreativno i sputavala aktivnost na času.

Savjetujem vam da odmah od početka budete sistematični i da vodite računa o pravilnom izgovoru i lijepom pisanju. Za to vam ne treba ništa više vremena nego što se potroši kroz nesistematičan rad, koji rezultira lošim izgovorom i lošim pisanjem. Štaviše, na ispravljanje grešaka, ako ih ikada ispravite, potrošićete mnogo više vremena.

Da bi učenje bilo zadovoljstvo i dalo višestruke plodove, neophodno je, uz dosta ljubavi i truda, uspostaviti međusobno poštivanje nastavnika i učenika.

Uz želju da ovaj udžbenik bude od koristi nastavnicima i našim bistrim i vrijednim učenicima i učenicama, i svima koji ga budu koristili, pozivam vas da mi sve vaše primjedbe dostavite lično, ili putem javne kritike, na čemu vam se unaprijed zahvaljujem.

*Sarajevo, 1. 5. 1997.* *Ahmed Halilović*

# ARAPSKO PISMO

Arapsko pismo ima dvadeset osam konsonanata - harfova, tri kratka vokala - hareketa, tri duga vokala, sukun, tešdid i tenvin.

Harfovi se pišu različito, zavisno da li su: sami, na početku, u sredini ili na kraju riječi. U ovom udžbeniku harfovi nisu obrađivani po abecedi, nego po međusobno srodnim grupama koje omogućavaju brže savladavanje pisma.

Vokali se ne pišu, osim u Kur'ani kerimu, hadisu ili u drugim slučajevima, kada se želi izbjeći svaka nedoumica u pogledu pravilnog čitanja. U ovom udžbeniku pisali smo vokale dok ne steknete osnovno znanje iz arapskog jezika.

Arapsko pismo se piše i čita s desna nalijevo.

Harfovi: أنا أدرس اللغة العربية ...

Kratki vokali: ـُ ، ـِ ، ـَ

Dugi vokali: ـُو ، ـِيـ / ـِى ، ـَا / ـَى

Tenvīn: ـٌ ، ـٍ ، ـً

Tešdīd: ـّ

Sukūn: ـْ

# ARAPSKA ABECEDA

(حُرُوفُ الهِجَاءِ العَرَبِيِّ)

| TRANSKRIPCIJA | | IME SLOVA | OBLICI SLOVA / HARFA | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ZDMG | BLISKA BOS. JEZ. | | SAMOSTALNI | KRAJNJI | SREDNJI | POČETNI |
| ā, a, i, u | a, e, i, u | أَلِفٌ | ا | ـا | ـا | ا |
| b | b | بَاءٌ | ب | ـب | ـبـ | بـ |
| t | t | تَاءٌ | ت | ـت ـة ة | ـتـ | تـ |
| t̲ | s̲ | ثَاءٌ | ث | ـث | ـثـ | ثـ |
| ǧ | dž | جِيمٌ | ج | ـج | ـجـ | جـ |
| ḥ | ḥ | حَاءٌ | ح | ـح | ـحـ | حـ |
| h̲ | h̲ | خَاءٌ | خ | ـخ | ـخـ | خـ |
| d | d | دَالٌ | د | ـد | – | – |
| d̲ | z̲ | ذَالٌ | ذ | ـذ | – | – |
| r | r | رَاءٌ | ر | ـر | – | – |
| z | z | زَاىٌ | ز | ـز | – | – |
| s | s | سِينٌ | س | ـس | ـسـ | سـ |
| š | š | شِينٌ | ش | ـش | ـشـ | شـ |
| ṣ | ṣ | صَادٌ | ص | ـص | ـصـ | صـ |
| ḍ | ḍ | ضَادٌ | ض | ـض | ـضـ | ضـ |
| ṭ | ṭ | طَاءٌ | ط | ـط | ـطـ | طـ |
| ẓ | ẓ | ظَاءٌ | ظ | ـظ | ـظـ | ظـ |
| ʿ | ʿ | عَيْنٌ | ع | ـع | ـعـ | عـ |
| ġ | ġ | غَيْنٌ | غ | ـغ | ـغـ | غـ |

| TRANSKRIPCIJA | | IME SLOVA | OBLICI SLOVA / HARFA | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ZDMG | BLISKA BOS. JEZ. | | SAMOSTALNI | KRAJNJI | SREDNJI | POČETNI |
| f | f | فَاءٌ | ف | ـف | ـفـ | فـ |
| q | k | قَافٌ | ق | ـق | ـقـ | قـ |
| k | k | كَافٌ | ك | ـك | ـكـ | كـ |
| l | l | لَامٌ | ل | ـل | ـلـ | لـ |
| m | m | مِيمٌ | م | ـم | ـمـ | مـ |
| n | n | نُونٌ | ن | ـن | ـنـ | نـ |
| h | h | هَاءٌ | ه | ـه | ـهـ | هـ |
| w | v | وَاوٌ | و | ـو | ـو | و |
| y | j | يَاءٌ | ى | ـى | ـيـ | يـ |

## RAZLIČITE VRSTE ARAPSKOG PISMA

أَنَا أَدْرُسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ (جيزة)

أَنَا أَدْرُسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ ( البيان )

أَنَا أَدْرُسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ (ثلث)

أَنَا أَدْرُسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ (ديواني)

## a) Izgovor harfova

- Pažljivo poslušajte učenje Suretu-l-Fatihe sa kasete.
- Kod drugog preslušavanja Suretu-l-Fatihe ponavljajte u sebi za učačima.
- Ponovite glasno sa učačima tri puta Suretu-l-Fatihu, posebno vodeći računa o pravilnom izgovoru.

*Da li u arapskom jeziku ima glasova koji se izgovaraju drugačije od glasova bosanskog jezika?*
*Navedite glasove koje ste vi zapazili u Suretu-l-Fatihi.*

## b) Konverzacija

- Poslušajte ovu kratku konverzaciju tri puta.
- Nakon toga, nastavnik sa jednim od boljih učenika vodi konverzaciju.
- Zatim, učenici međusobno vode konverzaciju.

– أَهْلاً، أَنَا مُصْطَفَى.

* أَهْلاً، أَنَا أَحْمَدُ.

– مِنْ أَيْنَ أَنْتَ يَا أَحْمَدُ؟

* أَنَا مِنْ بُوسْنَه.

– أَنْتَ بُوسْنَوِيٌّ! أَهْلاً وَ سَهْلاً بِكَ يَا أَحْمَدُ.

* شُكْراً

– عَفْواً

*Konverzacije u narednim lekcijama voditi na isti način.*

## c) Obrada harfova

s̱ā ث, tā ت, bā ب

Pišu se:

| *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* | *SÁMO* |
|---|---|---|---|
| ـب | ـبـ | بـ | ب |
| ـت ـة ة | ـتـ | تـ | ت |
| ـث | ـثـ | ثـ | ث |

*Bā* i *tā* se izgovaraju kao naše *b* i *t*.

*Tā* se na kraju riječi piše na više načina, zavisno od vrste riječi i harfa za koji se veže.

*S̱ā* se izgovara stavljanjem jezika među sjekutiće i izgovorom *s*.

U arapskom jeziku imaju tri kratka *vokala / hareketa*. To su:

*damma* - kratko *u* ـُ , *kesra* - kratko *i* ـِ i *fetha* - kratko *e* ـَ.

Damma i fetha pišu se iznad harfova a kesra ispod.

I vokali se pišu zdesna nalijevo ـَ .

Ako harf nema vokala, onda iznad njega dolazi *sukun*, koji se piše u obliku malog kruga ـْ .

Pročitajte sljedeće riječi: تُبْ ، تُبْتُ ، ثَبَتَ

## Vježba

a) Napišite po jedan red gornjih harfova u svim oblicima u riječi.

b) Prepišite dva puta: تُبْ ، ثَبَتَ ، تُبْتُ

### a) Izgovor harfova

- Pažljivo poslušajte učenje Suretu-l-Fatihe.

- Ponovite glasno sa učačima tri puta Suretu-l-Fatihu, posebno vodeći računa o pravilnom izgovoru.

- Nekoliko učenika treba proučiti Suretu-l-Fatihu oponašajući učenje sa kasete.

### b) Konverzacija اَلْمُحَادَثَةُ

– أَهْلاً، أَنَا مَرْيَمُ.
* أَهْلاً، أَنَا آمِنَةُ.
– مِنْ أَيْنَ أَنْتِ يَا آمِنَةُ؟
* أَنَا مِنْ بُوسْنَه.
– أَنْتِ بُوسْنَوِيَّةٌ! أَهْلاً وَ سَهْلاً بِكِ يَا آمِنَةُ.
* شُكْرًا
– عَفْوًا

## c) Obrada harfova

zāj ز , rā ر , ẕāl ذ , dāl د

Gornja četiri harfa vežu se samo sa desne strane.

Pišu se:

| *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* | *SÁMO* |
|---|---|---|---|
| ـد | ـد | د | د |
| ـذ | ـذ | ذ | ذ |
| ـر | ـر | ر | ر |
| ـز | ـز | ز | ز |

*Dāl*, *rā* i *zāj* izgovaraju se kao naše *d*, *r* i *z*.

*Ẕāl* se izgovara priljubljivanjem jezika uz gornje sjekutiće i izgovorom *z*.

Podvostručeni kratki vokal zove se *tenvīn* i dolazi samo na kraju riječi: *un* ـٌ , *in* ـٍ , *en* ـً , ili اً.

Pročitajte sljedeće riječi:

زُرْتُ، بُرْدَةٌ، دَرْبٌ، بَرَزَ، تَرِثُ، رُتْبَةٌ، بِذَبْذَبَةٍ، بَرْدٌ

## Vježba

a) Napišite po jedan red gornjih harfova u svim oblicima u riječi.

b) Pročitajte više puta i prepišite dva puta gornje riječi.

## a) Izgovor harfova

- Pažljivo poslušajte učenje Suretu-l-Fatihe.

- Proučite Suretu-l-Fatihu zajednički, a zatim, neka je pojedinačno prouči što više učenika.

**أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ**

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ العَالَمِينَ ❊ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ❊ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ❊

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ❊ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ❊

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ❊ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لاَ الضَّالِّينَ ❊

## b) Konverzacija اَلْمُحَادَثَةُ

– اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ.

❊ وَ عَلَيْكُمُ السَّلاَمُ ( وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ).

– ( أَنَا ) اِسْمِي سُمَيَّةُ. وَ أَنْتِ مَا اسْمُكِ؟

❊ ( أَنَا ) اِسْمِي آمِنَةُ.

– كَيْفَ حَالُكِ يَا آمِنَةُ؟

❊ أَنَا بِخَيْرٍ الحَمْدُ لِلَّهِ، كَيْفَ حَالُكِ أَنْتِ؟

– وَ أَنَا بِخَيْرٍ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ.

## c) Obrada harfova

jā ى , vāv و , elif ا

Elif i vāv vežu se samo sa desne strane.

Pišu se:

| *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* | *SÁMO* |
|---|---|---|---|
| ـا | ـا | ا | ا |
| ـو | ـو | و | و |
| ـى / ـي | ـيـ | يـ | ى / ي |

*Dāl*, *z̲āl*, *rā*, *zāj*, *elif* i *vāv* vežu se samo sa svoje desne strane. Svi ostali harfovi vežu se i sa desne i sa lijeve strane.

*Vāv* se izgovara nešto drugačije od našeg *v*, i sliči engleskom *w*.

Iznad *elifa* nikada ne dolazi sukun. *Damma* se iznad *elifa* izgovara kao kratko *u* - أُثْبُتْ , *kesra* kao kratko *i* - إِبْرَةٌ , a *fetha* kao kratko *e* - أَدَبٌ.

*Elif* bez vokala sa fethom ispred sebe tvori dugo *ā* دَارٌ , بَابٌ

*Jā* bez vokala sa kesrom ispred sebe tvori dugo *ī* أُرِيدُ , أَدِيبٌ

*Vāv* bez vokala sa dammom ispred sebe tvori dugo *ū* أَزُورُ , أَتُوبُ

## Vježba

a) Napišite po jedan red gornjih harfova u svim oblicima u riječi.

b) Prepišite sljedeće riječi i zapamtite njihova značenja.

*odgoj* أَدَبٌ , *vrata* بَابٌ , *kuća* دَارٌ , *želim* أُرِيدُ , *posjećujem* أَزُورُ , *ruže* وُرُودٌ, *pribor* أَدَوَاتٌ , *posjeta* زِيَارَةٌ , *Sabit*, *čvrst* ثَابِتٌ , *otac* أَبٌ

c) Podvucite u Suretu-l-Fatihi harfove koje smo do sada učili.

## a) Izgovor harfova

- Pažljivo poslušajte učenje Suretu-n-Nasr.

- Ponovite glasno sa učačima tri puta Suretu-n-Nasr vodeći računa o pravilnom izgovoru.

- Nekoliko učenika treba proučiti Suretu-n-Nasr vodeći računa o pravilnom izgovoru.

## b) Konverzacija اَلْمُحَادَثَة

– أَنَا طَالِبٌ، وَ أَنْتَ؟

* وَ أَنَا طَالِبٌ أَيْضًا.

– هَلْ أَنْتَ مِنَ القَاهِرَةِ؟

* نَعَمْ، أَنَا مِنَ القَاهِرَةِ.

– إِلَى أَيْنَ أَنْتَ ذَاهِبٌ؟

* أَنَا ذَاهِبٌ إِلَى البَيْتِ. وَ أَنْتَ، إِلَى أَيْنَ أَنْتَ ذَاهِبٌ؟

– أَنَا ذَاهِبٌ إِلَى الْمَدْرَسَةِ.

* مَعَ السَّلاَمَةِ.

– مَعَ السَّلاَمَةِ.

**Napomena**

Da li ste zapazili da se:

*ti* za m. rod kaže أَنْتَ,

a *ti* za ž. rod أَنْتِ,

*tvoje ime* (m.r.) اِسْمُكَ ,

a *tvoje ime* (ž.r.) اِسْمُكِ ,

da se *Bosanac* kaže بُوسْنَوِيٌّ ,

a *Bosanka* بُوسْنَوِيَّةٌ .

## c) Obrada harfova

lām ل , kāf ك , nūn ن

Pišu se:

| *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* | *SÁMO* |
|---|---|---|---|
| ـن | ـنـ | نـ | ن |
| ـك | ـكـ | كـ | ك |
| ـل | ـلـ | لـ | ل |

*Nūn* i *lām* se izgovaraju kao naše *n* i *l*. *Kāf* se izgovara nešto mekše nego naše *k*, ali nikada kao kj ili ć.

*Elif* se poslije *lāma* piše na sljedeći način: لا.

Karakteristika arapskog jezika je i *tešdīd*. *Tešdīd* je znak za podvostručavanje suglasnika i piše se s desna nalijevo, uvijek iznad harfa na sljedeći način: ( ـّـ ) كَرِّرْ ، بَيَّنْتُ .

## Vježba

a) Napišite po jedan red gornjih harfova u svim oblicima u riječi.

b) Pročitajte sljedeće riječi/rečenice nekoliko puta, prepišite ih i zapamtite njihova značenja:

*ti* (m.r.) أَنْتَ, *ti* (ž.r.) أَنْتِ, *sin* اِبْنٌ, *sinovi* بَنُونَ , *kći* بِنْتٌ, *kćeri* بَنَاتٌ, *roditelj* وَالِدٌ, *država* دَوْلَةٌ, *ponovi* (m. r.) كَرِّرْ , jedi كُلْ .

*Objasnio/la sam ti, sine.* بَيَّنْتُ لَكَ يَا ابْنِي, *Ne sjećam se.* لاَ أَذْكُرُ. *Sjetio/la sam se sada.* تَذَكَّرْتُ الآنَ.

## a) Izgovor harfova

- Pažljivo poslušajte učenje Suretu-n-Nasr.

- Ponovite učenje Suretu-n-Nasr za učačima tri puta zajedno.

- *Nekoliko učenika treba proučiti pojedinačno Suretu-n-Nasr, oponašajući učenje sa kasete.*

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَ الفَتْحُ *

وَ رَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا *

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَ اسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا *

## b) Konverzacija اَلْمُحَادَثَةُ

– صَبَاحُ الخَيْرِ.

* صَبَاحُ النُّورِ.

– كَيْفَ حَالُكَ يَا مُصْطَفَى؟

* اَلْحَمْدُ لِلَّهِ، كُوَيِّسٌ. كَيْفَ حَالُكَ أَنْتَ؟

– مَا مَعْنَى: كُوَيِّسٌ ؟

* مَعْنَاهَا: بِخَيْرٍ. أَنْتَ تَعَلَّمْتَ كَثِيراً، يَا أَحْمَدُ!.

– شُكْراً.

* عَفْواً.

### c) Obrada harfova

ẖā خ , ḥā ح , džīm ج

Pišu se:

| *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* | *SÁMO* |
|---|---|---|---|
| ـج | ـجـ | جـ | ج |
| ـح | ـحـ | حـ | ح |
| ـخ | ـخـ | خـ | خ |

*džīm* se izgovara kao naše *dž;*

*ḥā* se izgovara glatko stisnutog grla;

*ẖā* se izgovara hrapavo iz dubine grla.

Fetha iznad *ḥā* i *ẖā,* kao i fetha ispred ovih harfova, ako je nad njima sukun, čita se kao kratko *a.* Naprimjer:

*desiti se* حَدَثَ يَحْدُثُ , *izaći* خَرَجَ يَخْرُجُ

### Vježba

a) Napišite po jedan red gornjih harfova u svim oblicima u riječi.

b) Pročitajte sljedeće riječi/rečenice nekoliko puta, prepišite ih i zapamtite njihova značenja:

*dobar* جَيِّدٌ, *vrlo dobar* جَيِّدٌ جِدًّا, *pokušavam* أُحَاوِلُ , *hljeb* خُبْزٌ , *izašli/le smo* خَرَجْنَا, *Odgovori, Halile* أَجِبْ، يَا خَلِيلُ , *Odgovori, Hatidža* أَجِيبِي، يَا خَدِيجَةُ, *uđi* (m. r.) أُدْخُلْ , *izađi* (m. r.) أُخْرُجْ , *Nemoj biti škrt, Halide!* لَا تَكُنْ بَخِيلًا يَا خَالِدُ! , *govorimo* نَتَحَدَّثُ, *odgovor* جَوَابٌ .

## a) Izgovor harfova

- Pažljivo poslušajte učenje Suretu-n-Nasr.

- Proučite Suretu-n-Nasr zajednički a zatim, neka je pojedinačno prouči što više učenika. .

## b) Konverzacija الْمُحَادَثَةُ

– مَنْ أَنْتَ؟

* أَنَا أَحْمَدُ. أَنَا طَالِبٌ مِنْ بُوسْنَه.

– أَهْلاً وَ سَهْلاً بِكَ يَا بُوسْنَوِيّ. هَلْ أَنْتَ مِنْ سَرَايِيفُو؟

* نَعَمْ، أَنَا مِنْ سَرَايِيفُو.

– كَيْفَ حَالُ سَرَايِيفُو؟

* بِخَيْرٍ، اَلْحَمْدُ لِلَّهِ... أَعْتَذِرُ، أَنَا مُسْتَعْجِلٌ.

– مَتَى أَرَاكَ / أَشُوفُكَ؟

* غَداً، إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

– غَداً؟ هُنَا؟

* نَعَمْ. غَداً. هُنَا.

– مَعَ السَّلاَمَةِ يَا أَحْمَدُ.

* مَعَ السَّلاَمَةِ.

## c) Obrada harfova

hā ه , mīm م , šīn ش , sīn س

Pišu se:

| *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* | *SÁMO* |
|---|---|---|---|
| ـس | ـسـ | سـ | س |
| ـش | ـشـ | شـ | ش |
| ـم | ـمـ | مـ | م |
| ـه | ـهـ | هـ | ه |

*Sīn*, *šīn* i *mīm* se izgovaraju kao naše *s*, *š* i *m*.

*Hā* se izgovara iz dubine prsa, nešto dublje nego naše *h*.

## Vježba

a) Napišite po jedan red gornjih harfova u svim oblicima u riječi.

b) Pročitajte sljedeće riječi/rečenice nekoliko puta, prepišite ih i zapamtite njihova značenja:

*Sjedi, Selime.* .اِجْلِسْ يَا سَلِيمُ, *Sjedi, Selma.* .اِجْلِسِي يَا سَلْمَى, *hvala* شُكْرًا, *Ja se zovem Muhammed.* .اِسْمِي مُحَمَّدٌ, *On se zove Sulejman.* .اِسْمُهُ سُلَيْمَانُ, *Kako se ona zove?* مَا اسْمُهَا؟, *Ona se zove Sumejja.* .اِسْمُهَا سُمَيَّةُ, *Ona je muslimanka.* .هِيَ مُسْلِمَةٌ, *mir* سَلاَمٌ, *Ovo je veoma važno.* .هَذَا مُهِمٌّ جِدًّا, *On je šehid.* .هُوَ شَهِيدٌ, *poklon* هَدِيَّةٌ, *hurme* تَمْرٌ, *odličan* مُمْتَازٌ.

## a) Izgovor harfova

- Pažljivo poslušajte učenje Suretu-t-Tekasur.

- Kod drugog preslušavanja Suretu-t-Tekasur ponavljajte u sebi za učačima.

- Ponovite glasno sa učačima tri puta Suretu-t-Tekasur vodeći računa o pravilnom izgovoru.

## b) Konverzacija اَلْمُحَادَثَةُ

– مَنْ هَذِهِ الطَّالِبَةُ؟

* هِيَ طَالِبَةٌ جَدِيدَةٌ.

– مِنْ أَيْنَ هِيَ؟

* هِيَ مِنْ اسْطَنْبُول.

– مَا اسْمُهَا؟

* لا أَعْرِفُ اسْمَهَا بِالضَّبْطِ.

– هَلْ عِنْدَكَ قَلَمٌ؟

* نَعَمْ. عِنْدِي قَلَمٌ.

– أَعْطِنِي – أَدِّنِي قَلَمَكَ، مِنْ فَضْلِكَ.

* تَفَضَّلْ.

– شُكْرًا. . . هَلْ عِنْدَكَ قَلَمٌ زَائِدٌ؟

* لا، مَا عِنْدِي قَلَمٌ غَيْرُ هَذَا.

### c) Obrada harfova

ẓā ظ , ṭā ط , ḍād ض , ṣād ص

Pišu se:

| *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* | *SÁMO* |
|---|---|---|---|
| ـص | ـصـ | صـ | ص |
| ـض | ـضـ | ضـ | ض |
| ـط | ـطـ | طـ | ط |
| ـظ | ـظـ | ظـ | ظ |

*Ṣād*, *ḍād* , *ṭā* i *ẓā* se izgovaraju dublje nego naše *s*, *d*, *t* i *z* naprezanjem zadnjeg dijela jezika prema nepcu.

Fetha iznad gornjih harfova, kao i fetha ispred njih, ako je nad njima sukun, izgovara se kao kratko *a*. Naprimjer:

*strpjeti se* صَبَرَ يَصْبِرُ , *udariti* ضَرَبَ يَضْرِبُ
*tražiti* طَلَبَ يَطْلُبُ , *pojaviti se* ظَهَرَ يَظْهَرُ

### Vježba

a) Napišite po jedan red gornjih harfova u svim oblicima u riječi.

b) Pročitajte sljedeće riječi/rečenice nekoliko puta, prepišite ih i zapamtite njihova značenja:

*strpljenje* صَبْرٌ, *zemlja* أَرْضٌ , *učenik/student* طَالِبٌ, *jutro* صَبَاحٌ, *heroj* بَطَلٌ, *zdrav, ispravan* صَحِيحٌ, *bolestan* مَرِيضٌ, *naočale* نَظَّارَةٌ, *dùg* طَوِيلٌ, *smiješan* مُضْحِكٌ, *glas* صَوْتٌ, *podne* ظُهْرٌ, *Traži od njega.* أُطْلُبْ مِنْهُ., *Gledaj, Salih!* أُنْظُرْ يَا صَالِحُ! *Budi strpljiva* كُونِي صَابِرَةً .

## a) Izgovor harfova

- Pažljivo poslušajte učenje Suretu-t-Tekasur.

- Ponovite učenje Suretu-t-Tekasur za učačima tri puta zajedno.

- Proučite Suretu-t-Tekasur zajednički a zatim, neka je pojedinačno prouči što više učenika.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ * حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ * كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ *

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ * كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ *

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ * ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ * ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ *

## b) Konverzacija اَلْمُحَادَثَة

- مَا هَذَا يَا مُصْطَفَى؟

* هَذَا تَمْرٌ. كَيْفَ لَا تَعْرِفُ التَّمْرَ!

- لَا أَعْرِفُ. مَا عِنْدَنَا تَمْرٌ.

* مَاذَا عِنْدَكُمْ، يَا أَحْمَدُ؟

- عِنْدَنَا تُفَّاحٌ وَ إِجَّاصٌ وَ بَرْقُوقٌ وَ لَوْزٌ وَ مِشْمِشٌ وَ...

* هَلْ عِنْدَكُمْ بَرْقُوقٌ، يَا أَحْمَدُ!

- نَعَمْ، عِنْدَنَا بَرْقُوقٌ بِالْكَثْرَةِ. مِثْلَمَا عِنْدَكُمْ تَمْرٌ، عِنْدَنَا بَرْقُوقٌ.

## c) Obrada harfova

kāf ق , fā ف , gajn غ , 'ajn ع

Pišu se:

| *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* | *SÁMO* |
|---|---|---|---|
| ـع | ـعـ | عـ | ع |
| ـغ | ـغـ | غـ | غ |
| ـف | ـفـ | فـ | ف |
| ـق | ـقـ | قـ | ق |

*'Ajn* je najtipičniji arapski harf koji nema srodnog glasa u našem jeziku. Izgovara se stisnuta grla. Neophodno je pažljivo slušati učitelja i njegov izgovor što vjernije oponašati. *Gajn* se izgovara dublje i mekše nego naše *g* uz jače strujanje zraka. *Fā* se izgovara kao naše *f. Kāf* se izgovara dublje nego naše *k* sa povučenim jezikom unazad i često se obilježava engleskim *q*. Fetha iznad *'ajna, gajna* i *kāfa* kao i fetha ispred ovih harfova izgovara se kao kratko *a*, ako je nad njima sukun. Naprimjer:

*raditi* عَمِلَ يَعْمَلُ , *oprostiti* غَفَرَ يَغْفِرُ , *primiti* قَبِلَ يَقْبَلُ

## Vježba

a) Napišite po jedan red gornjih harfova u svim oblicima u riječi.

b) Pročitajte sljedeće riječi/rečenice nekoliko puta, prepišite ih i zapamtite njihova značenja:

*radim* أَعْمَلُ , *predlažem* اَقْتَرِحُ, *stoj!* قِفْ!, *brz* سَرِيعٌ, *blizu* قَرِيبٌ, *dalek* بَعِيدٌ, *izvini* عَفْوًا, *odlučio/la sam* قَرَّرْتُ, *Razmisli dobro, Alija!* فَكِّرْ جَيِّدًا يا عَلِيُّ!, *Otvori vrata, Faruk!* افْتَحِ البَابَ يَا فَارُوقُ! *Zatvori prozor, Fadila!* أَغْلِقِى الشُّبَّاكَ يَا فَاضِلَةُ! *Gazi Husrevbegova medresa* مَدْرَسَةُ الْغَازِي خُسْرَوْبَكْ.

## HEMZE (ء)

Tabelarni prikaz pisanja hemzeta

| *SÁMO* | *NA KRAJU RIJEČI* | *U SREDINI RIJEČI* | *NA POČETKU RIJEČI* |
|---|---|---|---|
| قِرَاءَةٌ | قَرَأَ | رَأَيْتُ | أُسْرَةٌ |
| مُرُوءَةٌ | إِمْرُؤٌ | مُؤْمِنٌ | أَدَبٌ |
| مَاءٌ | تُخْطِئُ | أَسْئِلَةٌ | إِبْرَةٌ |
| جُزْءٌ | | بِيئَةٌ | |

U trećoj lekciji naučili smo elif i rekli da on može biti nosilac hemzeta, ali da nosilac hemzeta može biti i vav i ja (nebr od ja ـيـ), a da hemze može stajati i sámo.

*Na početku riječi hemze se piše* iznad elifa ako je nad njim damma ili fetha, a ispod elifa ako je nad njim kesra. Naprimjer: *porodica* أُسْرَةٌ, *odgoj* أَدَبٌ, *igla* إِبْرَةٌ

*U sredini riječi hemze se piše:*

a) nad elifom, ako je prije hemzeta ili nad njim fetha ili sukun. Naprimjer: *jedemo* نَأْكُلُ, *mišljenje* رَأْيٌ, *vidio/vidjela sam* رَأَيْتُ;

b) nad vavom, ako je nad njim ili prije njega damma. Naprimjer: *vjernik* مُؤْمِنٌ, *odgojen* مُؤَدَّبٌ, *odgovoran* مَسْؤُولٌ;

c) nad nebrom od ي ako je nad hemzetom ili prije hemzeta kesra ili harf ي. Naprimjer: *došao/la sam* جِئْتُ, *pitanja* أَسْئِلَةٌ, *tada* حِينَئِذٍ, *sredina* بِيئَةٌ, *posjetilac* زَائِرٌ, *asocijacija* هَيْئَةٌ;

d) hemze se piše sāmo ako dođe poslije elifa ili dugog *u*, a nad njim bude fetha ili damma. Naprimjer: *čitanje* قِرَاءَةٌ, *muževnost* مُرُوءَةٌ.

*Na kraju riječi hemze se piše:*

a) nad elifom, ako je prije njega fetha. Naprimjer: *čitao je* قَرَأَ

b) nad vavom, ako je prije njega damma. Naprimjer: *čovjek* امْرُؤٌ

c) nad jaom, ako je prije njega kesra. Naprimjer: *griješiš* تُخْطِئُ

d) sámo, ako dođe poslije dugog vokala ili sukuna. Naprimjer: *voda* مَاءٌ, *tišina* هُدُوءٌ, *spor* بَطِيءٌ, *dio* جُزْءٌ

Ako na riječ koja se završava na hemze dođe spojena lična zamjenica, hemze će praktično doći u sredini i pisat će se različito zavisno od vokala koji je nad njim. Naprimjer: *cipele* حِذَاءٌ – حِذَاءُكَ – حِذَائِكَ– حِذَاءَهُ.

Hemze koje dolazi na početku riječi dijeli se na:

a) spojeno hemze هَمْزَةُ الْوَصْلِ

b) postojano hemze هَمْزَةُ الْقَطْعِ

*Spojeno hemze* je:

a) hemze određenog člana ( ال ),

b) hemze u riječima: *ime* اِسْمٌ, *dva/dvojice* اِثْنَيْنِ – اِثْنَانِ, *dvije* – اِثْنَتَانِ اِثْنَتَيْنِ, *sin* اِبْنٌ, *kći* اِبْنَةٌ , *čovjek* اِمْرُؤٌ, *žena* اِمْرَأَةٌ, hemze zapovjednog načina prve vrste glagola, hemze infinitiva, prošlog vremena i zapovjednog načina VII, VIII, IX i X vrste glagola (o čemu će, ako Bog da, kasnije biti više govora). U riječima koje počinju sa spojenim hemzetom piše se samo elif, nosilac hemzeta. Spojeno hemze izgovara se samo na početku govora ili sintagme. Ako je tekst vokaliziran iznad spojenog hemzeta koje nema vokal stavlja se znak ـٱ, skraćeni oblik harfa ص iz riječi وَصْلٌ (spajanje).

Kod pisanja sintagme: *U ime Allaha* بِسْمِ اللّٰهِ, elif se izostavlja i u pisanju, mada se on u ovoj riječi u svim drugim slučajevima piše. Naprimjer: *U ime naroda* بِاسْمِ الشَّعْبِ

U riječi *sin* اِبْنٌ elif se izostavlja u pisanju ako se nađe između dva imena koja ne tvore rečenicu. *Hasan, sin Alije* حَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ, ali se piše ako ta dva imena tvore rečenicu. Naprimjer: *Hasan je sin Alijin* حَسَنٌ اِبْنُ عَلِيٍّ . U arapskom svijetu, a posebno u zemljama arapskog Magreba, riječ *sin* اِبْنٌ na

početku prezimena i nadimaka piše se bez elifa i izgovara sa بِنْ ili بَنْ. Naprimjer: بِنْ بَاز ، بَنْ بَلَا .

*Postojano hemze* se u principu piše i uvijek izgovara kao naprimjer: *sestra* أُخْتٌ, *pitao/la sam* سَأَلْتُ, *čitaj* اِقْرَأْ

**Vježba**

a) Prepišite sve primjere različitog pisanja hemzeta date u ovoj lekciji i nastojte zapamtiti njihova značenja.

b) Nađite u Kur'an-i kerimu po pet primjera hemzeta na početku, u sredini i na kraju riječi i objasnite zbog čega je hemze u svakom pojedinačnom slučaju tako napisano.



## Test - Diktat

a) Nastavnik diktira a učenici pišu riječi koje su spominjane tokom učenja harfova:

اِقْرَأْ، سُؤَالٌ، رَأَيْتُ، هُدُوءٌ، أَعْمَلُ، أَقْتَرِحُ، أَعْطِنِي، أُحَاوِلُ، جَوَابٌ، كَرِّرْ، لا أَذْكُرُ، أُرِيدُ، مَا مَعْنَى، كُونِي صَابِرَةً، شُكْرًا، عَفْوًا

b) Nastavnik diktira a učenici pišu riječi koje do sada nisu spominjane:

أَرَى، رَأْيٌ، إِرَادَةٌ، زُوَّارٌ، اِصْبِرِي، فَكَّرْتُ، سَعِيدٌ، هَادِئٌ، دَوَاءٌ، لا تَأْخُذِي، حَالَتِي جَيِّدَةٌ، اَلْحَمْدُ لِلَّهِ.

# PODJELA HARFOVA

## a) Podjela harfova po načinu vezanja

Sljedeći harfovi vežu se samo sa desne strane:

| | | |
|---|---|---|
| knjiga | كِتَابٌ | ا |
| portir | بَوَّابٌ | و |
| učimo | نَدْرُسُ | د |
| ići ćemo | سَنَذْهَبُ | ذ |
| krevet | سَرِيرٌ | ر |
| posjetićemo vas | سَنَزُورُكُمْ | ز |

Svi ostali harfovi vežu se i sa desne i sa lijeve strane.

## b) Podjela harfova po izgovoru fethe iznad i ispred njih

Fetha iznad sljedećih harfova kao i fetha ispred njih, ako je nad njima sukun, čita se kao kratko *a*. Naprimjer:

| | | |
|---|---|---|
| desiti se | حَدَثَ يَحْدُثُ | ح |
| izaći | خَرَجَ يَخْرُجُ | خ |
| strpjeti se | صَبَرَ يَصْبِرُ | ص |
| udariti | ضَرَبَ يَضْرِبُ | ض |
| tražiti | طَلَبَ يَطْلُبُ | ط |
| pojaviti se | ظَهَرَ يَظْهَرُ | ظ |
| raditi | عَمِلَ يَعْمَلُ | ع |
| oprostiti | غَفَرَ يَغْفِرُ | غ |
| primiti | قَبِلَ يَقْبَلُ | ق |

### c) Podjela harfova u odnosu na izgovor određenog člana (اَلْ)

Harfovi se u arapskom jeziku dijele na:

ا ) الحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ

ب ) الحُرُوفُ القَمَرِيَّةُ

Ako riječ na koju je došao određeni član počinje sa jednim od الحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ *lam* od određenog člana se ne čita, ali se harf koji iza njega dolazi čita kao da je nad njim tešdid.

Ako riječ na koju je došao određeni član počinje sa jednim od الحُرُوفُ القَمَرِيَّةُ, *lam* od određenog člana se čita.

| الحُرُوفُ القَمَرِيَّةُ | | | الحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ | | |
|---|---|---|---|---|---|
| otac | الأَبُ | ا | vježba | التَّمْرِينُ | ت |
| vrata | البَابُ | ب | odjeća | الثَّوْبُ | ث |
| vojska | الجَيْشُ | ج | kuća | الدَّارُ | د |
| životinja | الحَيَوَانُ | ح | zlato | الذَّهَبُ | ذ |
| hljeb | الخُبْزُ | خ | čovjek | الرَّجُلُ | ر |
| večera | العَشَاءُ | ع | cvijet | الزَّهْرَةُ | ز |
| ručak | الغَدَاءُ | غ | riba | السَّمَكُ | س |
| doručak | الفُطُورُ | ف | sunce | الشَّمْسُ | ش |
| olovka | القَلَمُ | ق | jutro | الصَّبَاحُ | ص |
| knjiga | الكِتَابُ | ك | gost | الضَّيْفُ | ض |
| voda | المَاءُ | م | učenik | الطَّالِبُ | ط |
| zrak | الهَوَاءُ | ه | podne | الظُّهْرُ | ظ |
| dijete | الوَلَدُ | و | noć | اللَّيْلُ | ل |
| ruka | اليَدُ | ي | zvijezde | النُّجُومُ | ن |

Obratite pažnju na izgovor određenog člana na početku i u sredini govora: arapski jezik - اَللُّغَةُ العَرَبِيَّةُ .

Ako na riječ sa određenim članom dođe لِ ili لَ, elif od određenog člana se neće pisati, a dva lama će se pisati spojeno. Naprimjer: *majka* اَلأُمُّ *majci* لِلأُمِّ, *kuća* اَلدَّارُ svakako je *kuća* لَلدَّارُ .

Dugi vokali pred određenim članom čitaju se kratko. Naprimjer:

Otišla je kući. ذَهَبَتْ إِلَى الْبَيْتِ .

Sjedimo u razredu. نَجْلِسُ فِي الصَّفِّ .

Nalazi se na stolu. يُوجَدُ عَلَى الْمِنْضَدَةِ .

Ako pred riječ sa određenim članom dođu lične zamjenice vi (m. r.) أَنْتُمْ i oni هُمْ, elif i njegov vokal od određenog člana se gube, a zamjenice umjesto sukuna dobijaju dammu. Naprimjer:

Vi ste iskreni. أَنْتُمُ الصَّادِقُونَ .

Allah vas dobrim nagradio. جَزَاكُمُ اللَّهُ خَيْرًا .

Oni su odgojeni. هُمُ الْمُؤَدَّبُونَ .

Ako pred riječ sa određenim članom dođu glagoli koji se završavaju na sukun, vokal od određenog člana se gubi, a glagoli dobivaju kesru. Kada, naprimjer, glagoli: *uzmi* خُذْ i *učila je* دَرَسَتْ dođu ispred određenog člana, čitaće se:

Sestra je učila dobro. دَرَسَتِ الأُخْتُ جَيِّدًا .

Uzmi knjigu. خُذِ الْكِتَابَ .

Prijedlozi, prilozi i veznici koji se završavaju na sukun (od - عَنْ , kada bi لَوْ , ili أَوْ ), umjesto sukuna dobivaju kesru kada iza njih dođe riječ koja počinje sa spojenim hemzetom. Naprimjer: *o nastavi* عَنِ الدِّرَاسَةِ, *da smo se sastali* لَوِ اجْتَمَعْنَا, *ili knjige* أَوِ الْكُتُبُ ... itd.

Poslije prijedloga od / iz مِنْ , hemzetu-l-vasl se gubi a nun dobiva fethu. Naprimjer: *od vrata* مِنَ الْبَابِ, *iz kuće* مِنَ الْبَيْتِ .

Ovaj znak ( آ ) se zove medd i označava dužinu vokala. U jeziku ga rjeđe susrećemo, kao naprimjer u riječima: *Kur'an* قُرْآنٌ, *ogledalo* مِرْآةٌ.

## Vježba

a) Prepišite riječi date u ovoj lekciji, pročitajte ih više puta i nastojte zapamtiti njihova značenja.

b) Nađite u Kur'an-i kerimu pet riječi u kojima je iza određenog člana došao jedan od الْحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ i pet riječi u kojima je iza određenog člana došao jedan od الْحُرُوفُ الْقَمَرِيَّةُ i prepišite ih u vaše sveske.



# RAZLIKE U NAČINU PISANJA I IZGOVORA

Obratite pažnju kako se pišu a kako čitaju sljedeće riječi:

| | |
|---|---|
| Allah | اَللّٰهُ |
| Rabb - Gospodar | رَبٌّ |
| ja | أَنَا |
| ovaj | هٰذَا |
| ova | هٰذِهِ |
| ova dvojica | هٰذَانِ |
| ovi / ove | هٰؤُلَاءِ |
| taj / onaj | ذٰلِكَ |
| ti / te | أُولٰئِكَ |
| ali | لٰكِنْ |
| ovako, tako | هٰكَذَا |

*Zapamtite:*

| | |
|---|---|
| Ja sam učenik prvog razreda. | أَنَا طَالِبُ الصَّفِّ الأَوَّلِ. |
| Ja sam učenica Gazi Husrev-<br>-begove medrese. | أَنَا طَالِبَةُ مَدْرَسَةِ الغَازِي خُسْرَوْ بَكْ. |

## Vježba

a) Prepišite gore navedene riječi, pravilno ih pročitajte nekoliko puta i zapamtite njihova značenja.

b) Naučite harfove po redoslijedu arapske abecede onako kako su dati na početku ove knjige.

# POZDRAVI I OSNOVNA KONVERZACIJA

## PRI SUSRETU

السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ – وَ عَلَيْكُمُ السَّلاَمُ ( وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ).

صَبَاحُ الخَيْرِ – صَبَاحُ الخَيْرِ.

مَسَاءُ الخَيْرِ – مَسَاءُ الخَيْرِ .

إِلَى اللِّقَاءِ – إِلَى اللِّقَاءِ.

مَعَ السَّلاَمَةِ – مَعَ السَّلاَمَةِ.

أَهْلاً وَ سَهْلاً ( وَ مَرْحَبًا بِكُمْ ).

شُكْرًا ( جَزِيلاً )، بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ.

مَا اسْمُكَ؟

اِسْمِي مُحَمَّدٌ.

مَا اسْمُكِ أَنْتِ؟

اِسْمِي فَاطِمَةُ.

كَيْفَ حَالُكَ يَا مُحَمَّدُ؟

أَنَا بِخَيْرٍ اَلحَمْدُ لِلّهِ. كَيْفَ حَالُكِ أَنْتِ يَا فَاطِمَةُ؟

وَ أَنَا بِخَيْرٍ اَلحَمْدُ لِلّهِ.

تَفَضَّلْ – بِالجُلُوسِ – بِالقَهْوَةِ – بِالشَّايِ – بِالعَصِيرِ.
تَفَضَّلِي – بِالجُلُوسِ – بِالقَهْوَةِ – بِالشَّايِ – بِالعَصِيرِ.
شُكْرًا (جَزِيلًا)، بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ – فِيكِ.
الشُّكْرُ لِلَّهِ – لَا شُكْرَ عَلَى الوَاجِبِ – عَفْوًا.

*Pozdrave i konverzacije iz ove lekcije vježbajte svakodnevno sa svojim drugom / drugaricom.*

# SLOG I INTERPUNKCIJSKI ZNACI

Riječi u pisanju nije dopušteno razdvajati na slogove i jedan dio riječi prenositi u sljedeći red. Slog ima funkciju pravilnog izgovora naglaska, uz napomenu da pogrešno izgovoren naglasak ne mijenja značenje riječi kao u našem jeziku (pas - pâs, dug - dûg, grad - grâd) nego je više pitanje ljepote izgovora (dikcije). U riječima sa dva sloga i riječima sa tri kratka sloga naglasak je na prvom slogu. Naprimjer: *voda* مَاءٌ, *vrata* بَابٌ, *otišao je* ذَهَبَ, *čuo je* سَمِعَ. U riječima sa tri i više slogova, ako je predzadnji slog zatvoren naglasak je na njemu. Naprimjer: *plemenit* كَرِيمٌ, *lijep* جَمِيلٌ. Naglasak u arapskom jeziku nikada ne dolazi na posljednjem slogu.

U klasičnom arapskom jeziku nisu upotrebljavani interpukcijski znaci. U savremenom arapskom jeziku upotrebljavaju se interpukcijski znaci sa nešto izmijenjenim načinom pisanja u odnosu na bosanski jezik:

| | | |
|---|---|---|
| tačka | . | نُقْطَةٌ |
| zarez | ، | فَاصِلَةٌ |
| dvotačka | : | نُقْطَتَانِ |
| znak pitanja | ؟ | عَلَامَةُ الاِسْتِفْهَامِ |
| uskličnik | ! | عَلَامَةُ التَّعَجُّبِ |
| tri tačke | ... | عَلَامَةُ الحَذْفِ |
| znaci navoda | " " | عَلَامَةُ التَّنْصِيصِ |
| crta | – | شَرْطَةٌ |
| kosa crta | / | خَطٌّ مَائِلٌ |
| zagrade | ( ) | بَيْنَ قَوْسَيْنِ |

**Vježba**

**a) Zapamtite sljedeće rečenice:**

اِفْتَحِ الكِتَابَ وَ اقْرَأْ .

خُذِ القَلَمَ وَ اكْتُبْ .

اُدْخُلْ !

اُخْرُجْ !

اِنْتَهَتِ الحِصَّةُ .

**b) Napišite Suretu-l-Fatihu bez gledanja u Kur'an.**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

---

---

---

---

---

---

---

# PISANJE BROJEVA I DATUMA

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩

٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧

٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٦٧ ٧٢ ٨٩ ٩٧

١٠٠ ١٠٣ ٢١٩ ٣٥٤ ٤١٠ ٥٦٧ ٦٠٠ ٧٧٧ ٨٠٩ ٨٧ ١,٠٠٠ ٢,٣٨٩

٤,٨٦٠ ٩,٨١٠ ١٠,٢٥٠ ٨١,٦١٠ ١٠٠,٠٠٠

| | |
|---|---|
| Broj: 53/96 | رَقَمٌ: ٥٣/٩٦ |
| Rođen/a sam: | وُلِدْتُ فِي : ١٩/٤/١٩٨٦ |
| Ovu lekciju učim dana: | أَدْرُسُ هَذَا الدَّرْسَ بِتَارِيخِ: ٣/١٠/١٩٩٩ |

| | |
|---|---|
| ١ – وَاحِدٌ – أَحَدٌ | ١ – وَاحِدَةٌ – إِحْدَى |
| ٢ – اثْنَانِ | ٢ – اثْنَتَانِ |
| ٣ – ثَلَاثَةٌ | ٣ – ثَلَاثٌ |
| ٤ – أَرْبَعَةٌ | ٤ – أَرْبَعٌ |
| ٥ – خَمْسَةٌ | ٥ – خَمْسٌ |
| ٦ – سِتَّةٌ | ٦ – سِتٌّ |
| ٧ – سَبْعَةٌ | ٧ – سَبْعٌ |
| ٨ – ثَمَانِيَةٌ | ٨ – ثَمَانٍ |
| ٩ – تِسْعَةٌ | ٩ – تِسْعٌ |
| ١٠ – عَشْرَةٌ (عَشَرَةٌ) | ١٠ – عَشْرٌ |

Slova arapskog jezika imaju svoju brojčanu vrijednost i njima su se, posebno u klasičnom arapskom jeziku, izražavali datumi, i to često u stihu.

| | | | |
|---|---|---|---|
| ا = 1 | ح = 8 | س = 60 | ت = 400 |
| ب = 2 | ط = 9 | ع = 70 | ث = 500 |
| ج = 3 | ي = 10 | ف = 80 | خ = 600 |
| د = 4 | ك = 20 | ص = 90 | ذ = 700 |
| ه = 5 | ل = 30 | ق = 100 | ض = 800 |
| و = 6 | م = 40 | ر = 200 | ظ = 900 |
| ز = 7 | ن = 50 | ش = 300 | غ = 1000 |

Kada nešto obilježavamo harfovima a ne brojevima, onda su harfovi poredani po brojčanoj vrijednosti (ebdžedu - ا، ب، جـ، د، ... ), a ne po abecednom redu.

Kada se u klasičnim djelima harfovima označavala brojčana vrijednost onda je, obično, iznad tih harfova stavljana crta. Naprimjer: زلثغ 1537 (Godina završetka gradnje Gazi Husrev-begove (Kuršumlije) medrese).

Danas se u nekim arapskim zemljama, a posebno u zemljama arapskog Magreba, upotrebljavaju modificirani arapski brojevi koji su i kod nas u upotrebi ( 1, 2, 3, 4, 5...).

# Test

a) Napišite na arapskom jeziku:

- Zovem se ...

- Rođena sam ...

- Učim arapski jezik ...

- Ovu lekciju učim dana ...

- Brojeve: 1 = , 3 = , 6 = , 8 = 10 = 12 = ,
15 = , 17 = 19 = , 21 = 24 = , 30 = , 41 = ,
62 = , 78 = , 93 = , 101 = , 231 ,
465 = , 739 , 800 = , 910 , 1000 =

- Brojeve slovima: dva , četiri , sedam .

- Brojčanu vrijednost slova: 1 = , 2 = , 3 = ,
4 = , 5 = , 6 = , 7 = .

- Hvala, neka te Allah blagoslovi.

# PODJELA RIJEČI

Slovo se u arapskom jeziku zove ( حَرْفٌ ج حُرُوفٌ ). Od harfova sastavljamo riječi ( كَلِمَةٌ ج كَلِمَاتٌ ).

Sve riječi arapskog jezika dijele se na tri grupe, i to:

**1) Imena** ( اِسْمٌ ج أَسْمَاءٌ ) - obuhvataju sve vrste imenica, pridjeve, sve vrste zamjenica i brojeve, i mijenjaju se po rodu, broju i padežu.

**2) Glagole** ( فِعْلٌ ج أَفْعَالٌ ) - obuhvataju sve vrste glagola; osnovne i proširene, zdrave i slabe, i mijenjaju se po licu, vremenu i načinu.

**3) Čestice** ( حَرْفٌ ج حُرُوفٌ ), koje su, ustvari, često jedno slovo i obuhvataju prijedloge, priloge, veznike i uzvike.

Navešćemo neke od rečenica / riječi koje smo do sada spomenuli. **Odredite vrste i način promjene ovih riječi.**

مَرْيَمُ طَالِبَةٌ جَدِيدَةٌ. أَنَا أَدْرُسُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ. نَجْلِسُ فِي الصَّفِّ. فَكِّرْ جَيِّدًا يَا عَلِيُّ.
تَذَكَّرْتُ الآنَ. وَ، هَذَا، أُولَئِكَ، وَاحِدَةٌ، خَمْسَةٌ...

Ime može biti određeno i neodređeno. U određenu vrstu imena spadaju:

a) vlastite imenice: *Amina* آمِنَةُ, *Salih* صَالِحٌ ...

b) lične zamjenice: *ja* أَنَا, *ti* أَنْتَ, *on* هُوَ ...

c) pokazne zamjenice: *ovaj* هَذَا, *taj* ذَاكَ, *onaj* ذَلِكَ ...

d) odnosne zamjenice: *koji* اَلَّذِي, *koja* اَلَّتِي ...

Zajedničke imenice postaju određene kada:

a) dobiju određeni član: *kuća* (bilo koja) دَارٌ, (određena) *kuća* اَلدَّارُ

b) dođu kao prvi član genitivne veze: *Muhammedova sestra* أُخْتُ مُحَمَّدٍ, *gradski stadion* مَلْعَبُ الْمَدِينَةِ

c) dođu u vokativu: *(o) čovječe* أَيُّهَا الإِنْسَانُ, *(o) ljudi* أَيُّهَا النَّاسُ

## DEKLINACIJA

Riječi u arapskom jeziku mogu imati potpunu ili nepotpunu deklinaciju. Potpunu deklinaciju imaju ona imena koja se u jednini nominativa završavaju na *un* (ـٌ), a nepotpunu ona koja se u jednini nominativa završavaju na *u* (ـُ).

Imena koja se u nominativu završavaju na *un* u genitivu će se završavati na *in* (ـٍ) a u akuzativu na *en* (ـً).

Imena koja se u nominativu završavaju na *u* (ـُ) u genitivu i akuzativu završavat će se na *e* (ـَ).

Nepotpunu deklinaciju imaju sljedeće riječi:

- Znatan broj vlastitih imenica ženskog roda:

*Havva* حَوَّاءُ, *Aiša* عَائِشَةُ, *Hatidža* خَدِيجَةُ, *Fatima* فَاطِمَةُ, *Halima* حَلِيمَةُ, *Merjem* مَرْيَمُ...

- Neke vlastite imenice muškog roda, posebno one koje idu na oblik أَفْعَلُ:

*Ahmed* أَحْمَدُ, *Enver* أَنْوَرُ, *Ekrem* أَكْرَمُ, *Omer* عُمَرُ, *Osman* عُثْمَانُ...

- Nepravilne množine na oblike:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ulica | شَارِعٌ جـ شَوَارِعُ | novina | جَرِيدَةٌ جـ جَرَائِدُ | : فَوَاعِلُ |
| ministar | وَزِيرٌ جـ وُزَرَاءُ | stručnjak | خَبِيرٌ جـ خُبَرَاءُ | : فُعَلاَءُ |
| inteligentan | ذَكِيٌّ جـ أَذْكِيَاءُ | bogat | غَنِيٌّ جـ أَغْنِيَاءُ | : أَفْعِلاَءُ |
| stranac | أَجْنَبِيٌّ جـ أَجَانِبُ | prst | إِصْبَعٌ جـ أَصَابِعُ | : فَعَالِلُ |
| siromah | مِسْكِينٌ جـ مَسَاكِينُ | sedmica | أُسْبُوعٌ جـ أَسَابِيعُ | : فَعَالِيلُ |

- Jednina muškog i ženskog roda pridjeva koji znače boje ili osobine ljudskog tijela i koji dolaze na oblik أَفْعَلُ:

*slijep* أَعْمَى, *crn* أَسْوَدُ, *bijel* أَبْيَضُ.

- Pridjevi na oblik فَعْلاَنُ:

*žedan* عَطْشَانُ, *pospan* نَعْسَانُ, *lijen* كَسْلاَنُ...

Kada riječ koja ima nepotpunu deklinaciju dobije određeni član ili dođe kao prvi član genitivne veze, mijenjaće se kao i imenica potpune deklinacije. Naprimjer: *narednih sedmica* فِي الأَسَابِيعِ القَادِمَةِ, *na ulicama našeg grada* فِي شَوَارِعِ مَدِينَتِنَا.

## Vježba

a) Navedi po pet imenica, zamjenica, pridjeva i glagola koje si do sada naučio.

b) Podvuci crvenom olovkom imena koja si naveo a idu po nepotpunoj deklinaciji.



## PADEŽI

صَالِحٌ وَأَكْرَمُ طَالِبَانِ جَيِّدَانِ.

لِصَالِحٍ وَأَكْرَمَ أَصْدِقَاءُ كَثِيرُونَ فِي الصَّفِّ الأَوَّلِ.

تَعَرَّفَ مُصْطَفَى خِلاَلَ الأُسْبُوعَيْنِ الْمَاضِيَيْنِ عَلَى عِدَّةِ زَمِيلاَتٍ.

هَلْ رَأَيْتَ صَالِحًا وَأَكْرَمَ الْيَوْمَ؟

لاَ، مَا رَأَيْتُهُمَا. كَانَا غَائِبَيْنِ الْبَارِحَةَ.

إِنَّ الطَّالِبَاتِ الْمُجْتَهِدَاتِ وَالطُّلاَّبَ الْمُجْتَهِدِينَ بَدَأُوا بِالدِّرَاسَةِ.

Pročitajte i uz pomoć nastavnika prevedite gornji tekst.

Koje su riječi u gore navedenim rečenicama došle u nominativu, koje u genitivu a koje u akuzativu?

U arapskom jeziku postoje tri padeža:

- **Nominativ** الرَّفْعُ
- **Genitiv** الجَرُّ
- **Akuzativ** النَّصْبُ

Padežni nastavci imena su:

**za nominativ:** آتٌ ، ـُونَ ، ـَانِ ، ـُ ، ـٌ

**za genitiv:** آتٍ ، ـِينَ ، ـَيْنِ ، ـِ ، ـٍ

**za akuzativ:** آتٍ ، ـِينَ ، ـَيْنِ ، ـَ ، ـً

Ostali naši padeži izražavaju se kroz ova tri padeža, uglavnom uz upotrebu prijedloga. Sva imena se prvo uče u nominativu. U kojem će padežu doći određena riječ u rečenici zavisi od njene funkcije u dotičnoj rečenici i položaja u određenoj sintagmi.

Neke imenice u svim padežima zadržavaju isti oblik kao, naprimjer, imenice koje se završavaju na dugo *ā*: *bolnica* مُسْتَشْفَى, *uspomena* ذِكْرَى.

# REČENICA اَلْجُمْلَةُ

Rečenica se u arapskom jeziku dijeli na *imensku* i *glagolsku.*

## Imenska rečenica (اَلْجُمْلَةُ الاسْمِيَّةُ)

Ti si plemenit čovjek. أَنْتَ رَجُلٌ كَرِيمٌ

Ovaj razred je čist. هَذَا الصَّفُّ نَظِيفٌ

Nova škola je lijepa. اَلْمَدْرَسَةُ الْجَدِيدَةُ جَمِيلَةٌ

Odredite subjekat i predikat u ovim rečenicama.

Imenska rečenica sastoji se od subjekta (اَلْمُبْتَدَأُ) i predikata (اَلْخَبَرُ). Prvo dolazi subjekat pa onda predikat. Između subjekta i predikata nema kopule (skraćenog oblika pomoćnog glagola biti) i obično je ono što je u našem jeziku prije kopule subjekat a ono što je poslije kopule predikat. Subjekat mora biti određen a predikat je neodređen. U prostoj imenskoj rečenici subjekat i predikat slažu se u rodu i padežu. Subjekat i predikat dolaze u nominativu. Subjekat može biti vlastita imenica, lična zamjenica, pokazna zamjenica ili zajednička imenica s određenim članom. Subjekat može biti i pokazna zamjenica i zajednička imenica sa određenim članom koja može imati i svoj atribut, ili uopće određeni pridjevski vid.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Salih je pametan. | صَالِحٌ عَاقِلٌ. | Fatima je odgojena. | فَاطِمَةُ مُؤَدَّبَةٌ. |
| Ti si učenik. | أَنْتَ طَالِبٌ. | Ti si učenica. | أَنْتِ طَالِبَةٌ. |
| Ovo je razred. | هَذَا صَفٌّ. | Ovo je škola. | هَذِهِ مَدْرَسَةٌ. |
| Čovjek je plemenit. | الرَّجُلُ كَرِيمٌ. | Žena je lijepa. | الْمَرْأَةُ جَمِيلَةٌ. |

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Sastavite rečenice od sljedećih riječi:**

*Muhammed* مُحَمَّدٌ, *plemenit* كَرِيمٌ, *on* هُوَ, *iskren* صَادِقٌ, *ovo* هَذَا, *olovka* قَلَمٌ, *otac* أَبٌ, *bolestan* مَرِيضٌ, *Aiša* عَائِشَةُ, *odgojena* مُؤَدَّبَةٌ, *ona* هِيَ, *inteligentna* ذَكِيَّةٌ, *ova* هَذِهِ, *sveska* كُرَّاسَةٌ, *majka* أُمٌّ, *zdrava (dobro)* صَحِيحَةٌ.

**b) Ispravite greške u sljedećim rečenicama:**

| | |
|---|---|
| عَلِيٌّ مُجِدَّةٌ . | مُجِدَّةٌ سُمَيَّةُ . |
| هُوَ الْمَوْهُوبُ . | هِيَ مَوْهُوبٌ . |
| هَذِهِ بَيْتٌ . | غُرْفَةٌ هَذِهِ . |
| ابْنُ الْمُؤَدَّبُ . | بِنْتٌ الْمُؤَدَّبَةُ . |
| نَظِيفٌ إِبْرَاهِيمُ . | أَسْمَاءُ مَزْكُومٌ . |
| الصَّغِيرُ هُوَ . | صَغِيرَةٌ هِيَ . |
| الْكِتَابُ جَيِّدَةٌ . | الْجَيِّدَةُ سَيَّارَةٌ . |
| مُتَوَسِّطٌ الْفِيلْمُ . | الأُغْنِيَةُ مُمْتَازٌ . |

**c) Odredite subjekat i predikat u rečenicama pod b).**

**d) Upotrebljavajući riječi iz ove vježbe postavljajte pitanja i odgovarajte na njih po šablonu:**

| | |
|---|---|
| ب ) مَنْ هَذَا؟ | أ ) مَا هَذَا؟ |
| هَذَا مُحَمَّدٌ، أَبٌ . . . | هَذَا قَلَمٌ، بَيْتٌ . . . |
| مَنْ هَذِهِ؟ | مَا هَذِهِ؟ |
| هَذِهِ عَائِشَةُ، أُمٌّ . . . | هَذِهِ كُرَّاسَةٌ، غُرْفَةٌ . . . |

# الْكَلِمَاتُ

| | |
|---|---|
| Sumejja | سُمَيَّةُ |
| soba | غُرْفَةٌ |
| Esma | أَسْمَاءُ |
| nahlađena | مَزْكُومَةٌ |
| mala | صَغِيرَةٌ |
| auto | سَيَّارَةٌ |
| pjesma | أُغْنِيَةٌ |
| odlična | مُمْتَازَةٌ |
| Alija | عَلِيٌّ |
| marljiv | مُجِدٌّ |
| kuća | بَيْتٌ |
| nadaren | مَوْهُوبٌ |
| odgojen | مُؤَدَّبٌ |
| čist | نَظِيفٌ |
| Ibrahim | إِبْرَاهِيمُ |
| prosječan | مُتَوَسِّطٌ |
| film | فِيلْمٌ |

قُلْ آمَنْتُ بِاللهِ فَاسْتَقِمْ

# ODNOS IMENICE I PRIDJEVA

U arapskom jeziku prvo dolazi imenica pa onda pridjev. Imenica i pridjev u međusobnom odnosu mogu biti:

- **Imenica određena a pridjev neodređen** i tada imenica i pridjev tvore rečenicu u kojoj je imenica subjekat a pridjev predikat.

Esma je lijepa. أَسْمَاءُ جَمِيلَةٌ.

- **Imenica određena i pridjev određen** i tada tvore određeni pridjevski vid. Određeni pridjevski vid je najčešće subjekat, objekat ili priloška oznaka.

Plemenit čovjek je darežljiv. الرَّجُلُ الكَرِيمُ سَخِيٌّ.

Arapski jezik učim iz ove nove knjige. أَدْرُسُ اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ مِنْ هَذَا الكِتَابِ الجَدِيدِ.

- **Imenica neodređena i pridjev neodređen** i tada tvore neodređeni pridjevski vid. Neodređeni pridjevski vid je najčešće predikat, a može biti i objekat ili priloška oznaka.

Hasan je dobar učenik. حَسَنٌ طَالِبٌ جَيِّدٌ.

Nemoj piti hladan sok. لاَ تَشْرَبْ عَصِيراً بَارِداً.

**O pravilnom odnosu i slaganju imenice i pridjeva mora se uvijek dobro voditi računa, bilo da se radi o imenskoj ili glagolskoj rečenici.**

Čovjek je plemenit. الإِنْسَانُ ( الرَّجُلُ ) كَرِيمٌ.

Plemenit čovjek je darežljiv. الرَّجُلُ الكَرِيمُ سَخِيٌّ.

Žena je plemenita. الاِمْرَأَةُ ( المَرْأَةُ ) كَرِيمَةٌ.

Plemenita žena je darežljiva. الاِمْرَأَةُ ( المَرْأَةُ ) الكَرِيمَةُ سَخِيَّةٌ.

| | |
|---|---|
| Ti si učenik. | أَنْتَ طَالِبٌ. |
| Ti si marljiv učenik. | أَنْتَ طَالِبٌ مُجِدٌّ. |
| Ti si učenica. | أَنْتِ طَالِبَةٌ. |
| Ti si marljiva učenica. | أَنْتِ طَالِبَةٌ مُجِدَّةٌ. |
| Ovo je razred. | هَذَا صَفٌّ. |
| Ovaj razred je mal.i | هَذَا الصَّفُّ صَغِيرٌ. |
| Ovaj mali razred je lijep. | هَذَا الصَّفُّ الصَّغِيرُ جَمِيلٌ. |
| Ovo je škola. | هَذِهِ مَدْرَسَةٌ. |
| Ova škola je velika. | هَذِهِ الْمَدْرَسَةُ كَبِيرَةٌ. |
| Ova velika škola je nova. | هَذِهِ الْمَدْرَسَةُ الْكَبِيرَةُ جَدِيدَةٌ. |

...

مَنْ هَذَا؟
هَذَا عَلِيٌّ.
هَلْ هُوَ طَالِبٌ؟
نَعَمْ، هُوَ طَالِبٌ.
هَلْ هُوَ طَالِبٌ جَيِّدٌ.
لا، هُوَ طَالِبٌ مُتَوَسِّطٌ.

مَنْ هَذَا؟
هَذِهِ سُمَيَّةُ.
هَلْ هِيَ طَالِبَةٌ؟
نَعَمْ، هِيَ طَالِبَةٌ.
هَلْ هِيَ طَالِبَةٌ جَيِّدَةٌ؟
نَعَمْ هِيَ طَالِبَةٌ مُمْتَازَةٌ.

مَا هَذَا؟
هَذَا كُرْسِيٌّ.
هَلْ هُوَ (هَذَا الْكُرْسِيُّ) جَيِّدٌ؟
لا، هُوَ (هَذَا الْكُرْسِيُّ) مَكْسُورٌ.

مَا هَذِهِ؟
هَذِهِ سَيَّارَةٌ.
هَلْ هِيَ (هَذِهِ السَّيَّارَةُ) جَدِيدَةٌ؟
نَعَمْ، هِيَ (هَذِهِ السَّيَّارَةُ) جَدِيدَةٌ.

- Zašto riječi: *Alija*, *Sumejja*, *ti* (m. r.), *ti* (ž. r.), *on*, *ona*, *ovaj*, *ova* nemaju određenog člana, iako su subjekat?

- Zašto su pridjevi plemenit i plemenita u rečenicama: *Čovjek je plemenit* i *Žena je plemenita* neodređeni, a u rečenicama *Plemenit čovjek je pravedan* i *Plemenita žena je pravedna* određeni?

- Da li ste primijetili da se u arapskom jeziku jednina ženskog roda većeg broja imenica i pridjeva tvori od muškog roda dodavanjem ( ةٌ ) na kraju riječi? Naprimjer: *učenik* طَالِبٌ *učenica* طَالِبَةٌ, *dobar* جَيِّدٌ *dobra* جَيِّدَةٌ, *plemenit* كَرِيمٌ *plemenita* كَرِيمَةٌ .

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Sastavite rečenice od sljedećih riječi:**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| učenik | طَالِبٌ | prljav | وَسِخٌ | loš | سَيِّءٌ |
| učenica | طَالِبَةٌ | dobra | جَيِّدَةٌ | čista | نَظِيفَةٌ |
| jabuka | تُفَّاحَةٌ | mala | صَغِيرَةٌ | slatka | حُلْوَةٌ |
| mlijeko | حَلِيبٌ | topao | سَاخِنٌ | ukusan | لَذِيذٌ |
| avion | طَائِرَةٌ | velik | كَبِيرٌ | udoban | مُرِيحٌ |
| čamac | قَارِبٌ | mali | صَغِيرٌ | brz | سَرِيعٌ |

**b) Prevedite na arapski jezik:**

Ovo je voda.
Ova voda je hladna.
Ova hladna voda je ukusna.

Ovo je novo auto.
Ovo auto je novo.
Ovo novo auto je udobno

Ovo je džamija.
Ova džamija je stara.
Ova stara džamija je lijepa.

**c) Odredite subjekat i predikat u sljedećim rečenicama**

هَذِهِ دَرَّاجَةٌ.
هَذِهِ الدَّرَّاجَةُ جَدِيدَةٌ.
هَذِهِ الدَّرَّاجَةُ الْجَدِيدَةُ جَمِيلَةٌ.

هَذَا التَّمْرِينُ طَوِيلٌ.
هَذَا التَّمْرِينُ الطَّوِيلُ مُمِلٌّ.
هَذَا التَّمْرِينُ طَوِيلٌ وَمُمِلٌّ.

# IMENICE ŽENSKOG RODA PO OBLIKU I ZNAČENJU

# الْمُؤَنَّثُ اللَّفْظِيُّ الْمُؤَنَّثُ الْمَعْنَوِيُّ

| | |
|---|---|
| Škola je blizu. | الْمَدْرَسَةُ قَرِيبَةٌ. |
| Hamza je hrabar. | حَمْزَةُ شُجَاعٌ. |
| Predavanje je dobro. | الْمُحَاضَرَةُ جَيِّدَةٌ. |
| Ovaj svijet je kratak. | هَذِهِ الدُّنْيَا قَصِيرَةٌ. |
| Pustinja je prostrana. | الصَّحْرَاءُ وَاسِعَةٌ. |
| Oko je nateklo. | الْعَيْنُ مُتَوَرِّمَةٌ. |
| Ovi razredi su čisti. | هَذِهِ الصُّفُوفُ نَظِيفَةٌ. |
| Ti gradovi su veliki. | تِلْكَ الْمُدُنُ كَبِيرَةٌ. |

Učenici će obično uz imenice koje su u našem jeziku ženskog roda (škola, sestra, ruka) pravilno složiti rod i broj zamjenice i pridjeva, ali će im to, u početku, biti teško sa imenicama: predavanje, Sarajevo, oko, razredi, gradovi, jer su te imenice u našem jeziku imenice srednjeg, odnosno muškog roda ili su u množini. Isti je slučaj kada sa našeg jezika prevodimo imenice: *ulica* شَارِعٌ, *voda* مَاءٌ, *džamija* مَسْجِدٌ ... koje su u našem jeziku ženskog roda a u arapskom jeziku muškog roda.

Da bismo mogli pravilno slagati riječi u rečenici potrebno je da prvenstveno znamo rod i broj imenica **jer se prema rodu i broju imenice ravna pridjev, broj, glagol i zamjenica.**

U arapskom jeziku sve imenice dijele se na:

a) *Imenice muškog roda* ( الْمُذَكَّرُ )

b) *Imenice ženskog roda* ( الْمُؤَنَّثُ )

Srednji rod ne postoji. Pravog muškog roda su imenice koje označavaju osobe muškog pola: *otac* أَبٌ, *brat* أَخٌ, *sin* اِبْنٌ, a ženskog roda one

koje označavaju osobe ženskog pola: *majka* أُمٌّ, *kćerka* بِنْتٌ, *sestra* أُخْتٌ, neovisno na vanjski oblik riječi.

Ostale imenice su ženskog roda po nekim svojim vanjskim obilježjima, ili se jednostavno upotrebljavaju kao imenice ženskog roda. Ne zaboravite da su i u našem jeziku riječi: amidža, deda, Hamdija ..., imenice muškog roda jer označavaju osobe muškog spola neovisno od njihovog karakterističnog nastavka imenica ženskog roda. Imenice: krv, narav, pamet ..., upotrebljavamo, bez nekog vidljivog razloga, kao imenice ženskog roda, dok imenice: trn, pločnik, dom ..., upotrebljavamo, također bez nekog vidljivog razloga, kao imenice muškog roda.

U arapskom jeziku postoje:

a) *Tri vrste imenica ženskog roda.*

b) *Imenice koje se mogu upotrebljavati kao imenice i muškog i ženskog roda.*

Sve ostale imenice su jednostavno imenice muškog roda.

Imenice ženskog roda se dijele na:

*1) Imenice ženskog roda po obliku* ( الْمُؤَنَّثُ اللَّفْظِيُّ ).

U ovu grupu imenica spadaju imenice koje se završavaju na:

a) okruglo *ta* ( ة ), npr.: *škola* مَدْرَسَةٌ, *predavanje* مُحَاضَرَةٌ, *biblioteka* مَكْتَبَةٌ, sa izuzetkom imenica koje znače osobe ili zanimanja osoba muš-kog pola kao: *Hamza* حَمْزَة, *Usama* أُسَامَة, *Talha* طَلْحَة, *halifa* خَلِيفَةٌ, (islamski) *misionar* دَاعِيَةٌ, *putopisac* رَحَّالَةٌ .

b) dugo *a* ( ـَى / ـَا ) koje ne pripada korijenu riječi., npr.: *ovaj svijet* (*dunjaluk*) دُنْيَا, *fetva* فَتْوَى, *uspomena* ذِكْرَى .

c) *au* ( ـَاءُ ) koje ne pripada korijenu riječi, npr.: *pustinja* صَحْرَاءُ, *mržnja* بَغْضَاءُ , *oholost* كِبْرِيَاءُ.

2) *Imenice ženskog roda po značenju* ( الْمُؤَنَّثُ الْمَعْنَوِيُّ )

U ovu grupu imenica spadaju:

a) Imenice koje označavaju osobe ženskog spola. Naprimjer: *majka* أُمٌّ, *kći* بِنْتٌ, *sestra* أُخْتٌ.

b) Imena sela, gradova i država, i to stoga što su riječi: *selo* قَرْيَةٌ, *grad* مَدِينَةٌ i *država* دَوْلَةٌ imenice ženskog roda i one se uvijek podrazumijevaju uz svako selo, grad ili državu izgovorili ih mi ili ne. Naprimjer: (selo) *Žepa* جيبَا ( قَرْيَةٌ ) , (grad) *Sarajevo* سَرَايِيفُو ( مَدِينَةٌ ) , (država) *Egipat* مِصْرُ ( دَوْلَةٌ ) .

c) Dvostruki dijelovi ljudskog tijela. Naprimjer: *ruka* يَدٌ, *noga* رِجْلٌ, *oko* عَيْنٌ .

d) Nepravilne množine i pravilna množina ženskog roda koje ne znače osobe muškog ili ženskog pola tretiraju se kao imenice ženskog roda u jednini. Naprimjer: *gradovi* مُدُنٌ, *putevi* طُرُقٌ, *knjige* كُتُبٌ, *automobili* سَيَّارَاتٌ, *biblioteke* مَكْتَبَاتٌ, *uputstva* تَعْلِيمَاتٌ .

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Prevedite sljedeće rečenice:**

الْمُحَاضَرَةُ قَصِيرَةٌ. أُسَامَةُ كَرِيمٌ. هَذِهِ الرِّجْلُ مَكْسُورَةٌ وَ مُتَوَرِّمَةٌ. هو رَحَّالَةٌ مَشْهُورٌ. عَلِيٌّ دَاعِيَةٌ فِى أُورُبَّا. هذا المَاءُ بَارِدٌ. هذا المَسْجِدُ نَظِيفٌ وَ دَافِئٌ. مُوسْتَار نَظِيفَةٌ. السُّودَانُ وَاسِعَةٌ. العِرَاقُ غَنِيَّةٌ. هَذَا الشَّارِعُ القَدِيمُ ضَيِّقٌ و قَصِيرٌ، وَ ذَاكَ الشَّارِعُ الجَدِيدُ طَوِيلٌ وَ وَاسِعٌ. هذه الكُتُبُ جَدِيدَةٌ وَ جَيِّدَةٌ. تِلْكَ الحِصَصُ مُمِلَّةٌ. هَذِهِ الأَيَّامُ قَصِيرَةٌ وَبَارِدَةٌ. تِلْكَ المُبَارَيَاتُ جَيِّدَةٌ.

**b) Odgovorite na sljedeća pitanja potvrdno ili odrično.**

– هل سراييفو مَدينَةٌ نظيفةٌ؟
– هل ذَاكَ المَاءُ سَاخِنٌ؟
– هل هذا الكتابُ جَيِّدٌ؟
– هَلْ ذَاكَ الْمَسْجِدُ بَعِيدٌ؟
– هَلْ تِلْكَ السَّاعَةُ غَالِيَةٌ؟
– هل هي سَمِينَةٌ؟

## اَلْكَلِمَاتُ

| | |
|---|---|
| غَنِيٌّ | bogat |
| قَدِيمٌ | star |
| ضَيِّقٌ | tijesan |
| شَارِعٌ | ulica |
| طَوِيلٌ | dug |
| حِصَصٌ | časovi |
| مُمِلَّةٌ | dosadna |
| مُبَارَيَاتٌ | utakmice |
| سَمِينَةٌ | debela |
| مَكْسُورٌ | slomljen |
| مَشْهُورٌ | poznat |
| أُورُبَّا | Evropa |
| مَاءٌ | voda |
| بَارِدٌ | hladan |
| مَسْجِدٌ | džamija |
| دَافِئٌ | topao |
| مُوسْتَارْ | Mostar |
| السُّودَانُ | Sudan |
| العِرَاقُ | Irak |

## IMENICE ŽENSKOG RODA PO UPOTREBI الْمُؤَنَّثُ السَّمَاعِيُّ I IMENICE KOJE MOGU BITI I MUŠKOG I ŽENSKOG RODA الْمُسْتَوَى

هذه السِنُّ تَالِفَةٌ وَ تِلْكَ سَلِيمَةٌ. هذه الرِّيحُ شَدِيدَةٌ. السَّمَاءُ (صَافٍ) صَافِيَةٌ. الشَّمْسُ طَالِعَةٌ. حَالُهَا جَيِّدٌ (جَيِّدَةٌ). هَذِهِ الْحَرْبُ مُدَمِّرَةٌ. ذَاكَ الدِّرْعُ مُمْتَازٌ (تِلْكَ الدِّرْعُ مُمْتَازَةٌ). هذا السِّلاَحُ جَدِيدٌ (هَذِهِ السِّلاَحُ جَدِيدَةٌ) تَمَامًا. تلك العَصَا قَصِيرَةٌ. بَطْنُكَ كَبِيرٌ (كَبِيرَةٌ). هَذَا اللَّيْلُ مُظْلِمٌ (هَذِهِ اللَّيْلُ) مُظْلِمَةٌ. هذه الدَّلْوُ مَمْلُوءَةٌ بِالْمَاءِ. هذه السَّاعَةُ جَدِيدَةٌ وَ مُمْتَازَةٌ وَ تِلْكَ قَدِيمَةٌ وَ سَيِّئَةٌ. هَذِهِ الْمُوسَيَاتُ مُمْتَازَةٌ.

Da biste razumjeli odnos imenice i pridjeva u navedenim primjerima potrebno je da znate da se sljedeće imenice jednostavno upotrebljavaju kao imenice ženskog roda bez ikakvog vanjskog razloga za to:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Zemlja | أَرْضٌ جـ أَرَاضٍ | bunar | بِئْرٌ |
| kuća | دَارٌ جـ دُورٌ | Džehennem (pakao) | جَهَنَّمُ |
| duša | نَفْسٌ جـ أَنْفُسٌ | zub, uzrast | سِنٌّ جـ أَسْنَانٌ |
| vatra | نَارٌ جـ نِيرَانٌ | sjekira (motika) | فَأْسٌ جـ فُؤُوسٌ |
| rat | حَرْبٌ جـ حُرُوبٌ | štap | عَصًا جـ عِصِيٌّ |
| vjetar | رِيحٌ جـ أَرْيَاحٌ، رِيَاحٌ | kofa (kanta) | دَلْوٌ جـ دِلاَءٌ |
| Sunce | شَمْسٌ جـ شُمُوسٌ | obuća | نَعْلٌ جـ نِعَالٌ |
| čaša | كَأْسٌ جـ كُؤُوسٌ | zmija | أَفْعًى جـ أَفَاعٍ |

U imenice koje mogu biti i muškog i ženskog roda (اَلْمُسْتَوَى) spadaju:

a) Zbirne imenice kod kojih je razlika između jednine i množine u tome što u jednini imaju okruglo *tā* ( ـة – ة ), a u množini ga nemaju, npr.: *jabuka* (تُفَّاحَةٌ جـ تُفَّاحٌ), *golub* (حَمَامَةٌ جـ حَمَامٌ).

b) Imena slova, mada se više upotrebljavaju kao imenice ženskog roda. Već smo spominjali da se okruglo *tā* zove ( التَّاءُ الْمَرْبُوطَةُ )

c) Sljedeće riječi:

| | | | |
|---|---|---|---|
| čaršija | سُوقٌ جـ أَسْوَاقٌ | prst | إِصْبَعٌ جـ أَصَابِعُ |
| nebo | سَمَاءٌ جـ سَمَاوَاتٌ | oružje | سِلاَحٌ جـ أَسْلِحَةٌ |
| stanje | حَالٌ جـ اتٌ | narod | قَوْمٌ جـ أَقْوَامٌ |
| lađa | فُلْكٌ جـ أَفْلاَكٌ | so | مِلْحٌ جـ أَمْلاَحٌ |
| put | سَبِيلٌ جـ سُبُلٌ | pancir, oklop | دِرْعٌ جـ دُرُوعٌ |
| duša, duh | رُوحٌ جـ أَرْوَاحٌ | lûk | قَوْسٌ جـ أَقْوَاسٌ |
| noć | لَيْلٌ جـ لَيَال | vino | خَمْرٌ جـ خُمُورٌ |
| jezik | لِسَانٌ جـ أَلْسِنَةٌ | žilet, brijač | مُوسَى جـ مُوسَيَاتٌ |
| stomak | بَطْنٌ جـ بُطُونٌ | | |

*Primjeri:*

| | |
|---|---|
| Sunce je jako. | الشَّمْسُ قَوِيَّةٌ. |
| Ova kuća je velika. | هَذِهِ الدَّارُ كَبِيرَةٌ. |
| Jabuke su slatke. | التُّفَّاحُ حُلْوٌ ( حُلْوَةٌ ). |
| Vjetar je umjeren. | الرِّيحُ مُعْتَدِلَةٌ |
| Ta čaršija je stara. | تِلْكَ السُّوقُ قَدِيمَةٌ ( ذَاكَ السُّوقُ قَدِيمٌ ). |
| Ovaj bunar je dubok. | هَذِهِ الْبِئْرُ عَمِيقَةٌ. |
| Pčele su korisne. | اَلنَّحْلُ مُفِيدٌ ( مُفِيدَةٌ ). |

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| razoran | مُدَمِّرٌ | taman, mračan | مُظْلِمٌ |
| oštećen | تَالِفٌ | pun, napunjen | مَمْلُوءٌ |
| žestok | شَدِيدٌ | vode, sa vodom | بِالْمَاءِ |
| vedar | صَافٍ | loš | سَيِّءٌ |
| izašao | طَالِعٌ | | |

## Test

**a) Ispravite greške:**

– هَذِهِ الْمَاءُ بَارِدَةٌ.

– ذَاكَ السَّاعَةُ جَيِّدٌ.

– هَذِهِ الْبَيْتُ وَاسِعَةٌ.

– ذَاكَ الرِّيحُ قَوِيٌّ.

– هَذَا الدُّنْيَا جَمِيلٌ.

– هَذِهِ اسْمِيَّةٌ جُمْلَةٌ.

– هُوَ الطَّالِبَةُ مَوْهُوبٌ.

– هَذَا السَّيَّارَةُ بَطِيئٌ.

– هَذِهِ السَّهْلُ دَرْسٌ.

– هِيَ خَطَأٌ كَبِيرَةٌ.

**b) Prevedite na arapski jezik:**

Ova stolica je udobna.

Da, ovo je moje auto.

Ne, to je mali avion.

To selo je bogato.

Ovaj grad je poznat po dobroj vodi.

# BROJ IMENA

## Dvojina اَلتَّثْنِيَةُ

Imena u arapskom jeziku mogu biti u jednini, dvojini i množini. Dvojina se pravi tako da se na jedninu u nominativu doda nastavak اَنِ, a u genitivu i akuzativu nastavak يْنِ. Naprimjer:

| اَلتَّثْنِيَةُ | | اَلْمُفْرَدُ |
|---|---|---|
| طَالِبَيْنِ | طَالِبَانِ | طَالِبٌ |
| طَالِبَتَيْنِ | طَالِبَتَانِ | طَالِبَةٌ |
| نَظِيفَيْنِ | نَظِيفَانِ | نَظِيفٌ |

Treba posebno zapamtiti oblike dvojine sljedećh imenica i pridjeva:

a) Dvojinu riječi koje se završavaju na *au* ( اَءُ ) koje ne pripada korijenu riječi i koje je oznaka ženskog roda. U dvojini ovih imena ء se pretvara u و. Naprimjer:

pustinja صَحْرَاءُ – صَحْرَاوَانِ – صَحْرَاوَيْنِ

ljepotica حَسْنَاءُ – حَسْنَاوَانِ – حَسْنَاوَيْنِ

bijela بَيْضَاءُ – بَيْضَاوَانِ – بَيْضَاوَيْنِ

b) Dvojinu riječi koje se završavaju na dugo *ā* ili *en*.

uspomena ذِكْرَى – ذِكْرَيَانِ – ذِكْرَيَيْنِ

bolnica مُسْتَشْفًى – مُسْتَشْفَيَانِ – مُسْتَشْفَيَيْنِ

mladić فَتًى – فَتَيَانِ – فَتَيَيْنِ

c) Dvojinu imenica i pridjeva koji se u nominativu jednine muškog roda završavaju na *in*, ili na dugo ī kada su sa određenim članom.

| | |
|---|---|
| sudija | قَاضٍ – القَاضِى – القَاضِيَان – القَاضِيَيْن |
| advokat | مُحَامٍ – المُحَامِى – المُحَامِيَان – المُحَامِيَيْن |
| pjevač | مُغَنٍّ – المُغَنِّى – المُغَنِّيَان – المُغَنِّيَيْن |
| zadovoljan | رَاضٍ – الرَّاضِى – الرَّاضِيَان – الرَّاضِيَيْن |
| skup | غَالٍ – الغَالِى – الغَالِيَان – الغَالِيَيْن |

d) Dvojinu sljedećih riječi:

| | |
|---|---|
| otac - roditelji - roditelje | أَبٌ – أَبَوَان – أَبَوَيْن |
| brat - dvojica braće - dvojicu braće | أَخٌ – أَخَوَان – أَخَوَيْن |

*Primjeri:*

| | |
|---|---|
| Salih i Jusuf su braća. | صَالِحٌ وَيُوسُفُ أَخَوَان . |
| Alija i Fatima su sretni roditelji. | عَلِيٌّ وفَاطِمَةُ أَبَوَان سَعِيدَان . |
| Vas dvojica ste plemeniti ljudi. | أَنْتُمَا رَجُلاَن كَرِيمَان . |
| Njih dvije su marljive učenice. | هُمَا طَالِبَتَان مُجِدَّتَان . |
| Ove dvije knjige su skupe. | هَذَان الكِتَابَان غَالِيَان . |
| Ova dva auta su dobra. | هَاتَان السَّيَّارَتَان جَيِّدَتَان . |

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Međusobno postavljajte pitanja i odgovarajte:**

– هَلْ أَنْتُمَا أَخَوَان؟

– نَعَمْ، أَنَا وَهُوَ أَخَوَان شَقِيقَان .

– هَلْ أَنْتِ وَفَاطِمَةُ أُخْتَان؟

– لاَ، نَحْنُ زَمِيلَتَانِ فَقَطْ.
– هَلْ هُمَا رَاضِيَانِ بِذَلِكَ؟
– نَعَمْ، هُمَا رَاضِيَانِ جِدًّا.
– هَلْ أَنْتُمَا مَزْكُومَتَانِ؟
– هِيَ مَزْكُومَةٌ قَلِيلاً، وَ أَنَا بِخَيْرٍ الحَمْدُ لِلَّهِ.
– لِمَاذَا هُمَا غَائِبَانِ؟
– هُمَا مَرِيضَانِ وَ لِذَلِكَ هُمَا غَائِبَانِ.

**b) Napravite rečenice od riječi:**

جُمْلَةٌ – سَهْلَةٌ – صَعْبَةٌ
تُفَّاحَةٌ – حُلْوَةٌ – حَامِضَةٌ
غُرْفَةٌ – بَارِدَةٌ – دَافِئَةٌ
سَيَّارَةٌ – جَدِيدَةٌ – قَدِيمَةٌ

**c) Prevedite sljedeće rečenice:**

هُوَ وَسَالِمٌ رَجُلاَنِ عَادِلاَنِ. أَنْتِ وخَدِيجَةُ فَتَاتَانِ جَمِيلَتَانِ. حَسَنٌ وَ حُسَيْنٌ فَتَيَانِ مُؤَدَّبَانِ. أَنْتَ وَ هُوَ مُغَنِّيَانِ ضَعِيفَانِ. هَذَانِ الْمُسْتَشْفَيَانِ جَدِيدَانِ تَمَامًا.

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| mi | نَحْنُ | njih dvojica (dvije) | هُمَا |
| drugarica | زَمِيلَةٌ | djevojka | فَتَاةٌ |
| samo | فَقَطْ | potpuno | تَمَامًا |
| vas dvojica (dvije) | أَنْتُمَا | ova dvojica | هَذَانِ |
| malo | قَلِيلاً | ove dvije | هَاتَانِ |
| odsutan | غَائِبٌ | | |

## MNOŽINA

الْجَمْعُ

### Pravilna množina muškog roda

الْجَمْعُ الْمُذَكَّرُ السَّالِمُ

هَلْ أَنْتُمْ رَاضُونَ بِهِ؟
نَعَمْ، نَحْنُ رَاضُونَ بِهِ.
هَلْ هُمْ مَرِيضُونَ كَثِيرًا؟
لاَ، هُمْ مَزْكُومُونَ قَلِيلاً.
هَؤُلاَءِ الْفَلاَّحُونَ مُزَارِعُونَ جَيِّدُونَ.
حَامِدٌ وَ عَبْدُاللَّهِ وَ صَالِحٌ مُؤْمِنُونَ صَادِقُونَ.
هَلِ الْبَنُونَ مُطِيعُونَ؟
هُمْ مُطِيعُونَ أَحْيَانًا، وَ عَاصُونَ أَحْيَانًا.
هل أَنْتُمْ ذَاهِبُونَ مَعَنَا؟
لاَ، نَحْنُ بَاقُونَ هُنَا.

U arapskom jeziku postoji pravilna i nepravilna množina. Pravilna množina dijeli se na pravilnu množinu muškog roda i pravilnu množinu ženskog roda.

Pravilnu množinu muškog roda, uglavnom, imaju imenice i pridjevi koji označavaju osobe ili svojstva osoba muškog spola i po obliku su najčešće participi. Pravilna množina muškog roda tvori se tako da riječi u jednini dodamo nastavak ( ونَ ) u nominativu, i nastavak ( ينَ ) u genitivu i akuzativu. Naprimjer:

| | |
|---|---|
| učenik | طَالِبٌ جـ طَالِبُونَ – طَالِبِينَ |
| igrač | لاَعِبٌ جـ لاَعِبُونَ – لاَعِبِينَ |
| odsutan | غَائِبٌ جـ غَائِبُونَ – غَائِبِينَ |

Riječi koje se u nominativu jednine muškog roda završavaju na *in,* ili dugo *ī,* ako su sa određenim članom, u pravilnoj množini muškog roda gube *ja* i glase:

| | |
|---|---|
| advokat | مُحَامٍ ( المُحَامِى ) جـ مُحَامُونَ – مُحَامِينَ |
| muftija | مُفْتٍ ( المُفْتِى ) جـ مُفْتُونَ – مُفْتِينَ |
| zadovoljan | رَاضٍ ( الرَّاضِى ) جـ رَاضُونَ – رَاضِينَ |
| neposlušan | عَاصٍ ( العَاصِى ) جـ عَاصُونَ – عَاصِينَ |

Posebno obratite pažnju na oblik pravilne množine muškog roda kod sljedećih imenica:

*sin* ابْنٌ جـ بَنُونَ – بَنِينَ i *godina* سَنَةٌ جـ سِنُونَ – سِنِينَ .

## اَلتَّمْرِينُ

**a) Odgovorite na sljedeća pitanja!**

– هل أَنْتُمْ طَالِبُونَ فى مَدْرَسَةِ الغَازِى خُسْرَوْ بَكْ؟

– هل المُؤْمِنُونَ الصَّادِقُونَ فَخُورُونَ؟

– هَلْ أَنْتُمْ مُتَأَكِّدُونَ مِنْ ذَلِكَ؟

– لِمَاذَا أَنْتُمْ مُتَأَخِّرُونَ كُلَّ يومٍ؟

– هل هُمْ بَخِيلُونَ؟

– هل هُمْ رِيَاضِيُّونَ جَيِّدُونَ؟

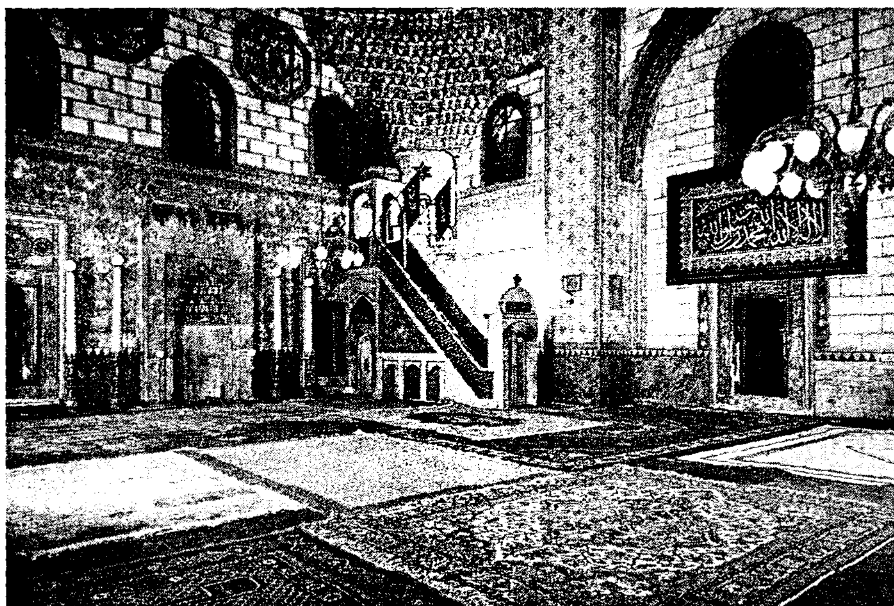
– مِنْ أَيْنَ أُولَئِكَ المُغَنُّونَ؟

–هَلْ هُمْ كَذَّابُونَ أَمْ صَادِقُونَ؟

– مِنْ أَيْنَ أُولَئِكَ الرِّيَاضِيُّونَ؟

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| vi (m.r.) | أَنْتُمْ | iskren | صَادِقٌ |
| sa (s) njim | بِهِ | poslušan | مُطِيعٌ |
| oni | هُمْ | ponekad | أَحْيَانًا |
| mnogo | كَثِيرًا | sa nama | مَعَنَا |
| seljaci | فَلاَّحُونَ | odakle? | مِنْ أَيْنَ |
| poljoprivrednici | مُزَارِعُونَ | pjevači | مُغَنُّونَ |
| škola | مَدْرَسَةٌ | siguran | مُتَأَكِّدٌ |
| ponosan | فَخُورٌ | (onaj koji) kasni | مُتَأَخِّرٌ |
| sportista | رِيَاضِيٌّ | (onaj koji) ide | ذَاهِبٌ |
| iz, od | مِنْ | (onaj koji) ostaje | بَاقٍ |
| Egipat | مِصْرُ | | |



*Unutrašnjost Gazi Husrev-begove džamije prije renoviranja 1991. godine*

## Pravilna množina ženskog roda الجَمْعُ المُؤَنَّثُ السَّالِمُ

Pravilna množina ženskog roda tvori se dodavanjem nastavka ( اتٌ ) u nominativu i ( اتٍ ) u genitivu i akuzativu, s tim da imenice ženskog roda koje su se završavale na spojeno ta ( ة ) gube taj svoj nastavak. Naprimjer:

| | |
|---|---|
| učenica | طَالِبَةٌ جـ طَالِبَاتٌ – طَالِبَاتٍ |
| marljiva | مُجِدَّةٌ جـ مُجِدَّاتٌ – مُجِدَّاتٍ |
| riječ | كَلِمَةٌ جـ كَلِمَاتٌ – كَلِمَاتٍ |

- Ako se riječ završava na hemze, kada dobije nastavak pravilne množine ženskog roda hemze se pretvara u vav. Naprimjer:

| | |
|---|---|
| pustinja | صَحْرَاءُ جـ صَحْرَاوَاتٌ |
| nebo | سَمَاءٌ جـ سَمَاوَاتٌ |

- Ako se riječ završava na dugo *ā* ( ى ), kada dobije nastavak pravilne množine ženskog roda dugo *ā* se pretvara u ( ي ). Naprimjer:

| | |
|---|---|
| bolnica | مُسْتَشْفَى جـ مُسْتَشْفَيَاتٌ |
| uspomena | ذِكْرَى جـ ذِكْرَيَاتٌ |

- Posebno treba zapamtiti oblike pravilne množine ženskog roda kod sljedećih imenica:

| | |
|---|---|
| namaz | صَلاَةٌ جـ صَلَوَاتٌ |
| majka | أُمٌّ جـ أُمَّهَاتٌ |
| sestra | أُخْتٌ جـ أَخَوَاتٌ |
| kći | بِنْتٌ جـ بَنَاتٌ |
| djevojka | فَتَاةٌ جـ فَتَيَاتٌ |
| godina | سَنَةٌ جـ سَنَوَاتٌ |
| stotina | مِائَةٌ جـ مِئَاتٌ |

Imenice koje dolaze na oblik فَعْلَةٌ, u pravilnoj množini ženskog roda umjesto sukuna mogu dobiti fethu. Naprimjer:

| | |
|---|---|
| halka, emisija | حَلْقَةٌ جـ حَلَقَاتٌ |
| pogled | نَظْرَةٌ جـ نَظَرَاتٌ |
| rekat | رَكْعَةٌ جـ رَكَعَاتٌ |

Imenice koje dolaze na oblike فُعْلَةٌ i فِعْلَةٌ u pravilnoj množini ženskog roda mogu zadržati sukun, dobiti fethu umjesto sukuna ili dobiti isti vokal kakav je na prethodnom harfu. Naprimjer:

| | |
|---|---|
| soba | حُجْرَةٌ جـ حُجْرَاتٌ – حُجَرَاتٌ – حُجُرَاتٌ |
| usluga | خِدْمَةٌ جـ خِدْمَاتٌ – خِدَمَاتٌ – خِدِمَاتٌ |

*Primjeri:*

| | |
|---|---|
| Majke su plemenite. | الأُمَّهَاتُ كَرِيمَاتٌ . |
| Ove djevojke su razmažene. | هَؤُلاَءِ الفَتَيَاتُ مُدَلَّلاَتٌ . |
| One su iskrene vjernice. | هُنَّ مُؤْمِنَاتٌ صَادِقَاتٌ . |
| Vi ste dobre učenice. | أَنْتُنَّ طَالِبَاتٌ جَيِّدَاتٌ . |
| Ove uspomene su lijepe. | هذه الذِّكْرَيَاتُ جَمِيلَةٌ . |
| Te usluge su skupe. | تِلْكَ الخِدَمَاتُ غَالِيَةٌ . |
| Ova uputstva su važna. | هذه الإِرْشَادَاتُ ( التَّعْلِيمَاتُ ) هَامَّةٌ . |

## اَلتَّمْرِينُ

**a) Prevedite sljedeće rečenice:**

فَاطِمَةُ وَآمِنَةُ وَلَيْلَى فَتَيَاتٌ مُؤَدَّبَاتٌ. أَنْتُنَّ طَالِبَاتٌ مُجِدَّاتٌ. هُنَّ طَبِيبَاتٌ مَشْهُورَاتٌ. هَذِهِ المُحَادَثَاتُ مُفِيدَةٌ. هذه العَادَاتُ جَيِّدَةٌ و تِلْكَ سَيِّئَةٌ.

**b) Prevedite sljedeće rečenice a zatim zamijenite rod subjekta, gdje je to moguće.**

اَلبَنَاتُ مُطيعَاتٌ وَ البَنُونَ عَاصُونَ. نَحْنُ فَرِحُونَ وَ هُنَّ حَزِينَاتٌ. هُنَّ صَادِقَاتٌ وَأَنْتُمْ كَذَّابُونَ. أَنْتُمْ وَسِخُونَ وَهُنَّ نَظِيفَاتٌ. هُمْ مُتَوَاضِعُونَ وَ هُنَّ مُتَكَبِّرَاتٌ. نحن مُدَرِّسُونَ ( مُعَلِّمُونَ ) وَ هُنَّ مُرَبِّيَاتٌ. السَّيَّارَاتُ كَثِيرَةٌ وَ الْمُشْتَرُونَ قَلِيلُونَ. الْمُسَاعَدَاتُ قَلِيلَةٌ وَ الْمُحْتَاجُونَ كَثِيرُونَ.

**c) Međusobno postavljajte pitanja i odgovarajte:**

– هل أَنْتُنَّ طَالِبَاتٌ مُمْتَازَاتٌ؟

– لا، مَعَ الأَسَف، نَحْنُ طالباتٌ مُتَوَسِّطَاتٌ.

– هل هُنَّ صَابِرَاتٌ و مُتَفَائِلاَتٌ؟

– هُنَّ أَحْيَانًا عَصَبِيَّاتٌ وَ مُتَشَائِمَاتٌ.

– هل هذه السَّيَّارَاتُ جَدِيدَةٌ؟

– نَعَمْ، هذه السَّيَّارَاتُ جَدِيدَةٌ تَمَامًا.

– هل هذه الْمُسْتَشْفَيَاتُ حُكُومِيَّةٌ؟

– لا، هذه الْمُسْتَشْفَيَاتُ خَاصَّةٌ.

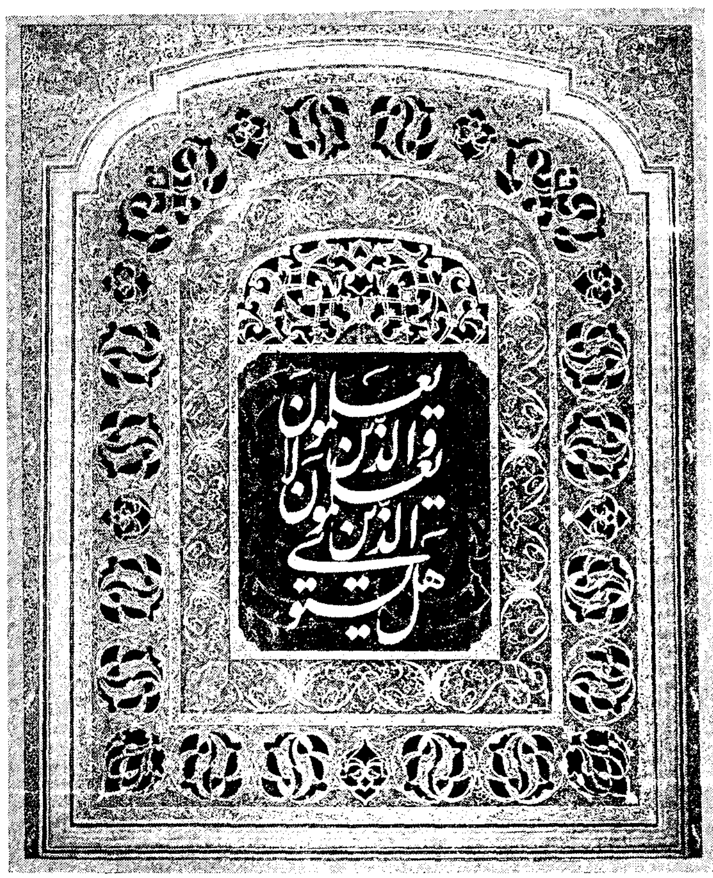
– هل تِلْكَ التَّصْرِيحَاتُ مُفِيدَةٌ؟

– لا، تِلْكَ التَّصْرِيحَاتُ ضَارَّةٌ جداً.

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| مُعَلِّمٌ ( مُدَرِّسٌ ) | učitelj | طَبِيبَةٌ | doktorica |
| مُرَبِّيَةٌ | odgojiteljica | مُحَادَثَاتٌ | razgovori |
| مُشْتَرٍ | kupac | مُفِيدٌ | koristan |
| مُسَاعَدَةٌ | pomoć | تَصْرِيحٌ | izjava |
| مُحْتَاجٌ | potreban | ضَارٌّ | štetan |

| | |
|---|---|
| običaj | عَادَةٌ |
| radostan | فَرِحٌ |
| tužan | حَزِنٌ |
| lažov | كَذَّابٌ |
| prljav | وَسِخٌ |
| skroman | مُتَوَاضِعٌ |
| ohol | مُتَكَبِّرٌ |
| nažalost | مَعَ الأَسَفِ |
| optimista | مُتَفَائِلٌ |
| nervozan, živčan | عَصَبِيٌّ |
| pesimista | مُتَشَائِمٌ |
| potpuno | تَمَامًا |
| državni | حُكُومِيٌّ |
| privatni | خَاصٌّ |



هم إِخْوَةٌ و هُنَّ أَخَوَاتٌ. الآبَاءُ عَامِلُونَ و الأُمَّهَاتُ رَبَّاتُ البُيُوتِ. هَؤُلاَءِ أَجْدَادٌ وجَدَّاتٌ و أُولَئِكَ أَحْفَادٌ و حَفِيدَاتٌ. عَلِي و حَسَنٌ و حُسَيْنٌ جِيرَانٌ جَيِّدُونَ. هُمْ أَصْدِقَاءُ مُخْلِصُونَ. هُنَّ زَمِيلاَتٌ مِنَ المَدْرَسَةِ الإِبْتِدَائِيَّةِ. هَؤُلاَءِ الغِلْمَانُ طُلاَّبٌ مُمْتَازُونَ. هُمْ خُبَرَاءُ مَشْهُورُونَ. هَؤُلاَءِ النَّاسُ رَاضُونَ. هَذِهِ البُلْدَانُ غَنِيَّةٌ. هذه المَسَاجِدُ جَدِيدَةٌ تَمَامًا. تِلْكَ البُيُوتُ نَظِيفَةٌ. هَذِهِ القُمْصَانُ غَالِيَةٌ و تِلْكَ رَخِيصَةٌ. تِلْكَ الجُمَلُ سَهْلَةٌ و هَذِهِ صَعْبَةٌ. هذه كَلِمَاتٌ جَدِيدَةٌ.

Nepravilne množine prave se dodavanjem ili oduzimanjem harfova (konsonanata) i promjenom hareketa (vokala) uz zadržavanje osnovnog korijena riječi.

Budući da je osnova većine riječi u arapskom jeziku glagol koji ima tri harfa sadržana u skupini فَعَلَ, to se ova skupina harfova uzima kao mjerilo oblika riječi. Naprimjer, riječ *lekcija* دَرْسٌ ima oblik فَعْلٌ. Množina od te riječi glasi دُرُوسٌ što znači da ima oblik فُعُولٌ. Riječ دَرْسٌ izvedena je iz glagola دَرَسَ i svi izvedeni oblici tog glagola zadržat će ta tri korjenita harfa.

Malo je riječi koje imaju četiri korjenita harfa. Osnova takvih riječi sadržana je u skupini harfova فَعْلَلَ.

Navešćemo oblike nepravilnih množina koje su češće u upotrebi.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ١ - فِعَالٌ | رَجُلٌ جـ رِجَالٌ | čovjek | رِيحٌ جـ رِيَاحٌ | vjetar |
| ٢ - فُعُولٌ | بَيْتٌ جـ بُيُوتٌ | kuća | قَلْبٌ جـ قُلُوبٌ | srce |
| ٣ - أَفْعَالٌ | قَلَمٌ جـ أَقْلاَمٌ | olovka | جَدٌّ جـ أَجْدَادٌ | djed |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| krevet | سَرِيرٌ جـ سُرُرٌ | knjiga | كِتَابٌ جـ كُتُبٌ | ٤- **فُعُلٌ** |
| pouka | عِبْرَةٌ جـ عِبَرٌ | komad | قِطْعَةٌ جـ قِطَعٌ | ٥- **فِعَلٌ** |
| misionar | دَاعِيَةٌ جـ دُعَاةٌ | sudija | قَاضٍ جـ قُضَاةٌ | ٦- **فُعَلَةٌ** |
| mladić | فَتًى جـ فِتْيَةٌ | brat | أَخٌ جـ إِخْوَةٌ | ٧- **فِعْلَةٌ** |
| oko | عَيْنٌ جـ أَعْيُنٌ | noga | رِجْلٌ جـ أَرْجُلٌ | ٨- **أَفْعُلٌ** |
| pitanje | سُؤَالٌ جـ أَسْئِلَةٌ | odgovor | جَوَابٌ جـ أَجْوِبَةٌ | ٩- **أَفْعِلَةٌ** |
| trgovac | تَاجِرٌ جـ تُجَّارٌ | učenik | طَالِبٌ جـ طُلاَّبٌ | ١٠- **فُعَّالٌ** |
| komšija | جَارٌ جـ جِيرَانٌ | dječak | غُلاَمٌ جـ غِلْمَانٌ | ١١- **فِعْلاَنٌ** |
| košulja | قَمِيصٌ جـ قُمْصَانٌ | zemlja / grad | بَلَدٌ جـ بُلْدَانٌ | ١٢- **فُعْلاَنٌ** |
| gl. grad | عَاصِمَةٌ جـ عَوَاصِمُ | posljedica | عَاقِبَةٌ جـ عَوَاقِبُ | ١٣- **فَوَاعِلُ** |
| pjesnik | شَاعِرٌ جـ شُعَرَاءُ | direktor | مُدِيرٌ جـ مُدَرَاءُ | ١٤- **فُعَلاَءُ** |
| bogat | غَنِيٌّ جـ أَغْنِيَاءُ | ljekar | طَبِيبٌ جـ أَطِبَّاءُ | ١٥- **أَفْعِلاَءُ** |
| novina | جَرِيدَةٌ جـ جَرَائِدُ | pismo | رِسَالَةٌ جـ رَسَائِلُ | ١٦- **فَعَائِلُ** |
| bolestan | مَرِيضٌ جـ مَرْضَى | ranjenik | جَرِيحٌ جـ جَرْحَى | ١٧- **فَعْلَى** |
| škola | مَدْرَسَةٌ جـ مَدَارِسُ | džamija | مَسْجِدٌ جـ مَسَاجِدُ | ١٨- **مَفَاعِلُ** |
| maramica | مِنْدِيلٌ جـ مَنَادِيلُ | ključ | مِفْتَاحٌ جـ مَفَاتِيحُ | ١٩- **مَفَاعِيلُ** |
| laž | أُكْذُوبَةٌ جـ أَكَاذِيبُ | sedmica | أُسْبُوعٌ جـ أَسَابِيعُ | ٢٠- **أَفَاعِيلُ** |
| lanac / serija | سِلْسِلَةٌ جـ سَلاَسِلُ | zemljotres | زِلْزَالٌ جـ زَلاَزِلُ | ٢١- **فَعَالِلُ** |
| vrabac | عُصْفُورٌ جـ عَصَافِيرُ | zakon | قَانُونٌ جـ قَوَانِينُ | ٢٢- **فَعَالِيلُ** |

Jedna riječ u arapskom jeziku može imati pravilnu ili nepravilnu množinu, ili više oblika nepravilnih množina. Ako riječ ima pravilnu množinu muškog roda, nakon skraćenice za množinu, pisat ćemo samo nastavak množine muškog roda, a ako ima pravilnu množinu ženskog roda nastavak množine ženskog roda, a onda oblike nepravilnih množina, ako ih ima. Npr.:

| | |
|---|---|
| učenik | طَالِبٌ جـ ون، طُلاَّبٌ، طَلَبَةٌ |
| pismo | رِسَالَةٌ جـ ات، رَسَائِلُ |

Ako riječ u jednini ima više različitih značenja u množini, obično ima različite oblike za različita značenja. Naprimjer:

kuća بَيْتٌ جـ بُيُوتٌ

stih بَيْتٌ جـ أَبْيَاتٌ

*Primjeri:*

Ovi učenici su marljivi.. هَؤُلاَءِ الطُّلاَّبُ ( الطَّلَبَةُ / الطَّالِبُونَ ) مُجِدُّونَ

Muškarci su darežljivi, a žene su škrte. الرِّجَالُ أَسْخِيَاءُ وَ النِّسَاءُ بَخِيلاَتٌ

Mi smo dobri prijatelji. نَحْنُ أَصْدِقَاءُ جَيِّدُونَ.

Oni su zdrava i sretna djeca. هُمْ أَطْفَالٌ أَصِحَّاءُ وَ سُعَدَاءُ.

Ova pitanja su teška. هَذِهِ الأَسْئِلَةُ صَعْبَةٌ.

Ti stihovi su lahki, a ovi teški. تِلْكَ الأَبْيَاتُ سَهْلَةٌ وَ هَذِهِ صَعْبَةٌ.

Ovi primjeri su rijetki. هذه الأَمْثِلَةُ نَادِرَةٌ.

Iz dosadašnjih pravila vjerovatno zapažate da se imenica, pridjev i zamjenica u potpunosti slažu u rodu i broju ako je imenica u jednini, dvojini ili množini koja znači osobe muškog ili ženskog spola:

هذا الطالب مجدّ. – هذان الطالبان مجدّان. – هؤلاء الطلاّب مجدّون.

هذه الطالبة مجدّة. – هاتان الطالبتان مجدّتان. – هؤلاء الطالبات مجدّات.

**Jedno od specifičnih pravila arapskog jezika je da će zamjenica i pridjev ostati u *jednini ženskog roda* ako imenica na koju se odnose *ne znači osobe muškog ili ženskog spola*, bila ona u pravilnoj ili nepravilnoj množini.** Naprimjer:

Te uspomene su drage i lijepe. تِلْكَ الذِّكْرَيَاتُ عَزِيزَةٌ وَ جَمِيلَةٌ.

Te stare džamije su veoma lijepe. تِلْكَ الْمَسَاجِدُ الْقَدِيمَةُ جَمِيلَةٌ جِدًّا.

Ove žvotinje su veoma rijetke. هَذِهِ الْحَيَوَانَاتُ نَادِرَةٌ جِدًّا.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Pročitajte više puta oblike nepravilnih množina i njihove primjere, nastojeći ih zapamtiti napamet.**

**b) Završite sljedeće rečenice pravilnim slaganjem roda i broja imenice, zamjenice i pridjeva:**

| | |
|---|---|
| ا ) هُوَ مُؤمِنٌ صَادِقٌ . | هِيَ مُؤمِنَةٌ صَادِقَةٌ . |
| هُمَا ..................... | هُمَا ..................... |
| هُمْ ..................... | هُنَّ ..................... |
| ب ) هذا المَسْجِدُ جديدٌ . | هذه المدرسة جَديدَةٌ . |
| هذان ..................... | هَاتَانِ ..................... |
| هذه ..................... | هذه ..................... |
| جـ ) هُوَ طَالِبٌ مَوْهُوبٌ . | هِيَ طَالِبَةٌ مُجِدَّةٌ . |
| هُمَا ..................... | هُمَا ..................... |
| هُمْ ..................... | هُنَّ ..................... |
| د ) هذا البَيْتُ كَبِيرٌ . | هذه الغُرْفَةُ نَظِيفَةٌ . |
| هذان ..................... | هَاتَانِ ..................... |
| هذه ..................... | هذه ..................... |
| هـ ) هذا الرَّجُلُ عَامِلٌ جَيِّدٌ . | هذه المَرْأَةُ مُرَبِّيَةٌ جَيِّدَةٌ . |
| هذان ..................... | هَاتَانِ ..................... |
| هَؤُلاءِ ..................... | هَؤُلاءِ ..................... |

**Veoma je značajno da ubuduće istovremeno učite oblik jednine i množine imenica!**

# LIČNE ZAMJENICE الضَّمَائِرُ

Lične zamjenice dijele se na samostalne, one koje stoje samostalno i u pisa-nju se ne vežu za neku drugu riječ, i spojene, one koje se u pisanju vežu za glagol, imenicu ili prijedlog. Oblike samostalnih ličnih zamjenica već smo naučili.

Samostalne lične zamjenice, uglavnom dolaze u nominativu, a rijetko u akuzativu kao objekat, i to onda kada objekat želimo naglasiti:

| *SAMOSTALNE LIČNE ZAMJENICE* | | | | *SPOJENE LIČNE ZAMJENICE* |
|---|---|---|---|---|
| الضَّمَائِرُ الْمُنْفَصِلَةُ | | | | الضَّمَائِرُ الْمُتَّصِلَةُ |
| *NOMINATIV* | | *AKUZATIV* | | |
| ja | أَنَا | mene | إِيَّايَ | ى / ي |
| mi | نَحْنُ | nas | إِيَّانَا | نَا |
| ti (m. r.) | أَنْتَ | tebe (m. r.) | إِيَّاكَ | كَ |
| ti (ž. r.) | أَنْتِ | tebe (ž. r.) | إِيَّاكِ | كِ |
| vas dvojica | أَنْتُمَا | vas dvojicu | إِيَّاكُمَا | كُمَا |
| vas dvije | أَنْتُمَا | vas dvije | إِيَّاكُمَا | كُمَا |
| vi (m. r.) | أَنْتُمْ | vas (m. r.) | إِيَّاكُمْ | كُمْ |
| vi (ž. r.) | أَنْتُنَّ | vas (ž. r.) | إِيَّاكُنَّ | كُنَّ |
| on | هُوَ | njega | إِيَّاهُ | هُ |
| ona | هِيَ | nju | إِيَّاهَا | هَا |
| njih dvojica | هُمَا | njih dvojicu | إِيَّاهُمَا | هُمَا |
| njih dvije | هُمَا | njih dvije | إِيَّاهُمَا | هُمَا |
| oni | هُمْ | njih (m. r.) | إِيَّاهُمْ | هُمْ |
| one | هُنَّ | njih (ž. r.) | إِيَّاهُنَّ | هُنَّ |

Spojene lične zamjenice هُمْ ، هُمَا ، هُ čitat će se هِمْ ، هِمَا ، هِ kada dođu poslije *kesre*, dugog ī ili *ja sa sukunom*. Naprimjer: *u njegovoj kući* فِي بَيْتِهِ, *u njemu* فِيهِ, *u njegovim rukama* فِي يَدَيْهِ, *u kući njih dvojice* فِي بَيْتِهِمَا, *u njihovom razredu* فِي صَفِّهِمْ .

Vokal spojene lične zamjenice هُ / هِ čitat će se kao dugi vokal kada dođe nakon kratkog vokala. Obratite pažnju kako se čita ova zamjenica u gornjim primjerima.

Spojene lične zamjenice mogu biti spojene uz:

a) glagol, i tada su po svom položaju u akuzativu kao objekat, naprimjer: *pitao sam ga* سَأَلْتُهُ, *čuo sam vas* سَمِعْتُكُمْ, *naredio mi je* أَمَرَنِي .

Ako iza glagola dolazi spojena lična zamjenica za prvo lice jednine, onda između glagola i spojene lične zamjenice dolazi *nun* ( ن ), kao što je to slučaj sa gornjim primjerom.

b) ime, i tada su po svom položaju u genitivu kao drugi član genitivne veze, a po značenju u funkciji prisvojnih zamjenica našeg jezika, naprimjer: *naša djeca* أَوْلاَدُنَا, *tvoja škola* مَدْرَسَتُكَ, *njihov auto* سَيَّارَتُهُمْ.

c) prijedlog, i tada su po svom položaju u genitivu jer su sve riječi poslije prijedloga u genitivu, naprimjer: *kod mene* عِنْدِي, *s tobom* مَعَكَ, *o njoj* عَنْهَا .

Padežni nastavci spojenih ličnih zamjenica se zamišljaju i one su u genitivu i akuzativu po svom mjestu u rečenici ili sintagmi, dok im je oblik nepromjenljiv.

U slučajevima kada spojena lična zamjenica za prvo lice jednine dođe uz riječ koja se završava na *en* ili *ja* čitat će se يَ, naprimjer: *uputa* هُدًى - *moja uputa* هُدَايَ, *greške* خَطَايَا - *moje greške* خَطَايَايَ .

Spojena lična zamjenica za prvo lice jednine stapa se sa ( ي ) od prijedloga: *ka, prema* إِلَى, *na* عَلَى, *kod* لَدَى, u jedno ( ي ) sa tešdidom: *meni* إِلَيَّ, *na meni* - عَلَيَّ, *kod mene* لَدَيَّ .

Spojena lična zamjenica za prvo lice jednine sa prijedlozima: *od, iz* مِنْ i *o* عَنْ glasi: *od mene* مِنِّي i *o meni* عَنِّي.

Spojena lična zamjenica za prvo lice jednine sa česticama: *zaista* إِنَّ, *ali* لَكِنَّ, *kao da* كَأَنَّ glasi: *zaista sam ja* إِنَّنِي – إِنِّي, *ali sam ja* لَكِنَّنِي – لَكِنِّي, *kao da sam ja* كَأَنَّنِي – كَأَنِّي .

### الأَمْثِلَةُ

هذا أنا و ذاكَ أَخِي صَالِحٌ. نحن طالبان. هذه مَدْرَسَتُنَا.

هَؤُلاء أَوْلادُهَا. هم صِغَارٌ. أولئكَ أَخَوَاتِي. هُنَّ كَبِيرَاتٌ.

سَاعَتُهَا غَالِيَةٌ لَكِنَّهَا جَيِّدَةٌ.

– هَلْ هذه أُخْتُكَ؟

– نعم، هذه أُخْتِي.

– هل هما أَبَوَاكُمْ ( وَالِدَاكُمْ )؟

– نعم، هما أَبَوَانَا ( وَالِدَانَا ).

– أَيْنَ بِنْتُكَ؟

– هي في المَدْرَسَةِ. هؤلاء زَمِيلاَتُهَا. هُنَّ طَالِبَاتٌ نَشِيطَاتٌ.

– هل أنتم أَصْدِقَاءُ؟

– نعم. نحن أصدقاءُ جَيِّدُونَ.

– هل هذه سَيَّارَتُهُمْ؟

– لا، هذه سَيَّارَتُنَا.

## اَلتَّمْرِينُ

**Vježbajte konverzaciju i prevodite:**

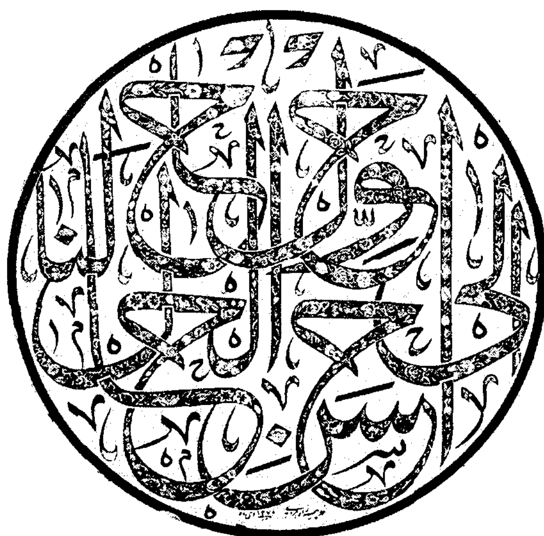
– هذه دَرَّاجَتِي . أَيْنَ دَرَّاجَتُكَ ؟
– دَرَّاجَتِي عَاطِلَةٌ .
– أَيْنَ كُتُبُكَ ؟
– كُتُبِي في الحَقِيبَةِ .
– هل هَؤُلاءِ زُمَلاءُكَ ؟
– نعم، هَؤُلاءِ زُمَلائِي .
– أَيْنَ بُيُوتُهُمْ ؟
– بُيُوتُهُمْ قَرِيبَةٌ مِنْ هُنَا .
– هَلْ بَيْتُكَ بَعِيدٌ عَنِ المَدْرَسَةِ ؟
– نعم، بيتي بعيدٌ عَنِ المَدْرَسَةِ .

أَوْلادُهَا كِبَارٌ . هم مُتَزَوِّجُونَ . أَخَوَاتُهُ صَغِيرَاتٌ . هُنَّ تِلْمِيذَاتٌ في المَدْرَسَةِ الابْتِدَائِيَّةِ . هَؤُلاءِ جَرْحَى . هُمْ مَرِيضُونَ كَثِيرًا . أُولَئِكَ طَبِيبَاتٌ . هُنَّ طَبِيبَاتٌ جَيِّدَاتٌ . أَسْنَانُهَا نَظِيفَةٌ دَائِمًا وَ أَسْنَانُكَ وَسِخَةٌ أَحْيَانًا . هذه حُجْرَتُهُ . هي صَغِيرَةٌ لَكِنَّهَا مُشْمِسَةٌ وَ مُرَتَّبَةٌ دَائِمًا .

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| mali | صَغِيرٌ جـ صِغَارٌ | odavde | مِنْ هُنَا |
| sat | سَاعَةٌ جـ ات | velik, odrastao | كَبِيرٌ جـ كِبَارٌ |
| roditelji | أبوان ( والدان ) | oženjen | مُتَزَوِّجٌ |
| marljiv | نَشِيطٌ جـ نُشَطَاءُ | đak | تِلْمِيذٌ جـ تَلامِيذُ |
| u kvaru, ne radi | عَاطِلٌ | doktorica | طَبِيبَةٌ جـ ات |

| | | | |
|---|---|---|---|
| torba | حَقِيبَةٌ جـ حَقَائِبُ | uvijek | دَائِمًا |
| drug | زَمِيلٌ جـ زُمَلَاءُ | ponekad | أَحْيَانًا |
| blizu | قَرِيبٌ مِنْ | sunčan | مُشْمِسٌ |
| daleko | بَعِيدٌ عَنْ | uredan | مُرَتَّبٌ |



## POKAZNE ZAMJENICE اسْمُ الإشَارَةِ

Do sada smo spomenuli najveći broj pokaznih zamjenica. Pokazne zamjenice u arapskom jeziku zadržavaju isti padežni oblik neovisno od svog mjesta u rečenici, sa izuzetkom dvojine. Dijele se na:

| A) POKAZNE ZAMJENICE ZA ONO ŠTO JE BLIZU: | | B) POKAZNE ZAMJENICE ZA ONO ŠTO JE UDALJENO I DALEKO: | |
|---|---|---|---|
| ovaj | هَذَا | taj, onaj | ذَاكَ – ذَلِكَ |
| ova dvojica | هَذَانِ | ta dvojica | ذَانِكَ |
| ove dvojice / ovu dvojicu | هَذَيْنِ | te dvojice / tu dvojicu | ذَيْنِكَ |
| ovi | هَؤُلاَءِ / أُولاَءِ | ti, oni | أُولَئِكَ |
| ova | هَذِهِ | ta, ona | تِلْكَ |
| ove dvije | هَاتَانِ | te dvije, one dvije | تَانِكَ |
| ove dvije / ovih dviju | هَاتَيْنِ | te dvije, one dvije | تَيْنِكَ |
| ove | هَؤُلاَءِ / أُولاَءِ | te, one | أُولَئِكَ |

Treba dobro obratiti pažnju gdje se kod ovih zamjenica piše kratki vokal a čita dugi, a gdje se piše dugi vokal a čita kratki.

Pokazne zamjenice za blizu imaju i skraćeni oblik koji se dobiva ako od zamjenice odbijemo هـ , ali se on danas u praksi rijetko upotrebljava.

Ako je pokazna zamjenica sama subjekat, onda je imenica iza pokazne zamjenice u funkciji predikata i nema određenog člana. Naprimjer:

Ovo je pametan čovjek. هَذَا رَجُلٌ عَاقِلٌ.

To je nova kuća. ذَاكَ بَيْتٌ جَدِيدٌ.

Međutim, pokazna zamjenica i imenica, mnogo češće, čine jednu cjelinu, bilo da su u funkciji subjekta ili objekta, kao naprimjer:

Ovaj mladić je pobožan. هَذَا الفَتَى عَابِدٌ .

Ti učenici su odsutni. أُولَئِكَ الطُّلاَّبُ غَائِبُونَ .

Otvori (m.r.) taj prozor. اِفْتَحْ ذَاكَ الشُّبَّاكَ .

Ako je predikat iza pokazne zamjenice određen, što je rjeđi slučaj, onda između pokazne zamjenice i predikata dolazi lična zamjenica. Naprimjer:

Ovo je (pravi) čovjek. هَذَا هُوَ الرَّجُلُ .

Ovo je (prava) kahva. هَذِهِ هِيَ القَهْوَةُ .

Da zapamtimo i pokazne zamjenice koje se odnose na mjesto i koje se više upotrebljavaju kao prilozi: *ovdje* هُنَا, *tu* هُنَاكَ, *tamo* هُنَالِكَ, *odavde* مِنْ هُنَا, *do tamo* إِلَى هُنَاكَ, *otuda* مِنْ هُنَاكَ .

## اَلأَمْثِلَةُ

هذا صَفٌّ وَ تِلْكَ مَدْرَسَةٌ .
هَذَانِ الفَتَيانِ مُثَقَّفَانِ وَ هَاتَانِ الفَتَاتَانِ مُثَقَّفَتَانِ .
هَؤُلاَءِ طُلاَّبٌ وَ أُولَئِكَ طَالِبَاتٌ .
هَذِهِ كُتُبٌ وَ تِلْكَ كُرَّاسَاتٌ .
تِلْكَ الطُّيُورُ جَائِعَةٌ .

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Prevedite:**

هذه غُرْفَتِي . هِي وَاسِعَةٌ . وَ هَذَا بَابٌ . هُوَ كَبِيرٌ . تِلْكَ نَوَافِذُ . هِيَ صَغِيرَةٌ . هَذَا حَسَنٌ وَ هذه زَوْجَتُهُ سُمَيَّةُ . هَؤُلاَءِ أَوْلاَدُهُمَا . وهَؤُلاَءِ أَقْرِبَاءُهُمَا . أُولَئِكَ رِيَاضِيُّونَ .

هُمْ أَصِحَّاءُ. هَؤلاءِ الشَّبَابُ مُتَعَلِّمُونَ - مُثَقَّفُونَ - مُتَحَضِّرُونَ - مُعَاصِرُونَ. هَلْ هَذِهِ أَسْلِحَتُكُمْ؟ هذه مَشَاكِلُ و تِلْكَ حُلُولٌ.

**b) Vježbajte konverzaciju:**

- هل هذه القَهْوَةُ حُلْوَةٌ؟
- لا، هي مُرَّةٌ.
- و ذَاكَ العَصِيرُ؟
- هو حُلْوٌ، لَكِنَّهُ بَارِدٌ جداًّ.
- هل تلك السَّيَّارَاتُ غَالِيَةٌ؟
- لا سِعْرُهَا مُعْتَدِلٌ.
- هل هذا قَلَمُكَ؟
- لا، ذاك قَلَمُهَا و هذا قَلَمِي.
- هل هَؤُلاءِ أَصْدِقَاءُكَ؟
- لا، هُمْ مَعَارِفِي فَقَطْ.

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| prostran | وَاسِعٌ | moderan | مُعَاصِرٌ |
| prozor | نَافِذَةٌ جـ نَوَافِذُ | problem | مُشْكِلَةٌ جـ مَشَاكِلُ |
| | ( شُبَّاكٌ جـ شَبَابِيكُ ) | rješenje | حَلٌّ جـ حُلُولٌ |
| rođak | قَرِيبٌ جـ أَقْرِبَاءُ | sladak | حُلْوٌ |
| zdrav | صَحِيحٌ جـ أَصِحَّاءُ | gorak | مُرٌّ |
| omladina | شَبَابٌ | sok | عَصِيرٌ |
| obrazovan | مُتَعَلِّمٌ | cijena | سِعْرٌ جـ أَسْعَارٌ |
| kulturan | مُثَقَّفٌ | umjeren | مُعْتَدِلٌ |
| civiliziran | مُتَحَضِّرٌ | poznanik | مَعْرِفٌ جـ مَعَارِفُ |

– هذه بِنْتي خَديجَةُ. هي فَتَاةٌ ذَكِيَّةٌ وَ مُؤَدَّبَةٌ. أسنانُهَا نَظِيفَةٌ وبَيْضاءُ دَائِماً. عَيْنَاهَا سَوْدَاوَانِ. شَعْرُهَا أَشْقَرُ وَ طَوِيلٌ.

– هو أَعْمَى (كَفِيفٌ). وَجْهُهُ أَصْفَرُ وهو مريضٌ. أنت أَصْلَعُ. البَحْرُ أَزْرَقُ. السَّمَاءُ زَرْقَاءُ. تلك الشَّقْرَاءُ مُدَلَّلَةٌ.

– هل أنتم جِيَاعٌ؟

– لا، نحن شِبَاعٌ لَكِنَّنَا عِطَاشٌ وَ نِعَاسٌ.

– هَلْ ذاك القَمِيصُ الأَخْضَرُ نظيف؟

– لا، هو وَسِخٌ. القَمِيصُ الأَبْيَضُ نَظِيفٌ و مَكْوِيٌّ.

– هل هو شُجَاعٌ؟

– نعم، هو شُجَاعٌ و قَرِيبُهُ سَلِيمٌ مُدَلَّلٌ و خَوَّافٌ.

– هل أنت زَعْلاَنُ مِنِّي؟

– نعم، أنا زَعْلاَنُ منكَ جِداً.

S obzirom na oblik i način promjene pridjeve možemo podijeliti u dvije grupe:

a) pridjeve koji označavaju boje ili osobine ljudskog tijela i

b) ostale pridjeve.

Većina pridjeva koji znače boje ili osobine ljudskog tijela dolaze u jednini muškog roda na oblik أَفْعَلُ, ženski rod فَعْلاَءُ dvojina ženskog roda فَعْلَوَان i množina oba roda فِعَالٌ.

| | | | |
|---|---|---|---|
| bijel | أَبْيَضُ م. بَيْضَاءُ جـ بِيضٌ | slijep | أَعْمَى م. عَمْيَاءُ جـ عُمْيٌ |
| crn | أَسْوَدُ م. سَوْدَاءُ جـ سُودٌ | gluh | أَصَمُّ م. صَمَّاءُ جـ صُمٌّ |
| žut | أَصْفَرُ م. صَفْرَاءُ جـ صُفْرٌ | nijem | أَبْكَمُ م. بَكْمَاءُ جـ بُكْمٌ |
| zelen | أَخْضَرُ م. خَضْرَاءُ جـ خُضْرٌ | hrom | أَعْرَجُ م. عَرْجَاءُ جـ عُرْجٌ |
| plav | أَزْرَقُ م. زَرْقَاءُ جـ زُرْقٌ | ćelav | أَصْلَعُ م. صَلْعَاءُ جـ صُلْعٌ |
| crven | أَحْمَرُ م. حَمْرَاءُ جـ حُمْرٌ | ...itd. | . . . إلخ. |
| smeđ/garav | أَسْمَرُ م. سَمْرَاءُ جـ سُمْرٌ | | |
| plav/riđ | أَشْقَرُ م. شَقْرَاءُ جـ شُقْرٌ | | |

| | |
|---|---|
| kafen/kahvaji (sirova kahva) | بُنِّيٌّ ( بُنٌّ ) |
| narandžast (narandža) | بُرْتُقَالِيٌّ ( بُرْتُقَالٌ ) |
| ljubičast (ljubičica) | بَنَفْسَجِيٌّ ( بَنَفْسَجٌ ) |
| siv/pepeljast (pepeo) | رَمَادِيٌّ ( رَمَادٌ ) |
| siv (olovo) | رَصَاصِيٌّ ( رَصَاصٌ ) |

Pridjevi بِيضٌ، سُودٌ، حُمْرٌ upotrebljavaju se i kao imenice u značenju: *bijelci, crnci, crvenokožci.*

Ostali pridjevi idu na različite oblike, zajedničke sa imenicama i imaju potpunu deklinaciju (padežnu promjenu), sa izuzetkom pridjeva na oblik فَعْلاَنُ, ženski rod فَعْلَى, koji često imaju zajedničku množinu oba roda na oblik فِعَالٌ, ili فَعْلَى .

| | |
|---|---|
| žedan | عَطْشَانُ م. عَطْشَى جـ عِطَاشٌ |
| gladan | جَوْعَانُ م. جَوْعَى جـ جِيَاعٌ |
| pospan | نَعْسَانُ م. نَعْسَى جـ نِعَاسٌ |
| umoran | تَعْبَانُ م. تَعْبَى جـ تِعَابٌ |
| ljut | زَعْلاَنُ م. زَعْلَى جـ زِعَالٌ |
| sit | شَبْعَانُ م. شَبْعَى جـ شِبَاعٌ |
| lijen | كَسْلاَنُ م. كَسْلَى جـ كُسَالَى |

U kolokvijalnom arapskom jeziku znatno češće se upotrebljava jednina ženskog roda ovih pridjeva na oblik فَعْلاَنَةٌ .

U značenju pridjeva *žedan* upotrebljava se i pridjev ظَمْآنُ, a u značenju pridjeva *gladan* pored oblika جَوْعَانُ upotrebljava se i oblik جَائِعٌ جـ جِياع od istog korijena.

Jednina ženskog roda ostalih pridjeva tvori se dodavanjem ( ة ) koje označava ženski rod. Naprimjer: *darežljiv - darežljiva* سَخِيَّةٌ – سَخِيٌّ, *plemenit - plemenita* كَرِيمَةٌ – كَرِيمٌ, *hrabar - hrabra* شُجَاعَةٌ – شُجَاعٌ. Pridjevi ženskog roda imaju pravilnu množinu ženskog roda, dok množina muškog roda dolazi na više različitih oblika i za svaki pridjev se mora učiti posebno. Naprimjer: *plemenit* كَرِيمٌ جـ كُرَمَاءُ, *bogat* غَنِيٌّ جـ أَغْنِيَاءُ, *hrabar* شُجَاعٌ جـ شُجْعَانٌ.

## اَلتَّمْرِينُ

Odredite rod, broj, padež i funkciju (mjesto) imenica, zamjenica i pridjeva u sljedećim rečenicama:

– هذه مدينة قديمة .
– تلك الغرف باردة .
– المؤمنون الصادقون محترمون .
– هل أنتم تعابٌ من السَّفَرِ؟
– هؤلاء الطلابُ موهوبون ومجتهدون .
– أسنانُهُمْ نظيفةٌ .
– هم زملائُنا من الصَّفِّ .

## اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيدَةُ

| | |
|---|---|
| ispeglan | مَكْوِيٌّ |
| strašljivac | خَوَّافٌ |

# UPITNE ČESTICE I ZAMJENICE

Upitne oblike pravimo pomoću upitnih čestica i zamjenica.

Upitne čestice su أَ i هَلْ u značenju: *je li/da li*? هَلْ se češće upotrebljava i *lam* dobiva kesru ako iza njega slijedi hemzetu-l-vasl:

Je li auto nov? هَلِ السَّيَّارَةُ جَدِيدَةٌ؟

Je li ključ u vratima? هَلِ المِفْتَاحُ فِي البَابِ؟

Odgovor na ove upitne čestice je sa *da* نَعَمْ, ili *ne* لا

- Je li on tvoj brat? هَلْ هُوَ أَخُوكَ؟

- Ne, on je moj sin. لا، هُوَ ابْنِي.

- Je li ona tvoja sestra? هَلْ هِيَ أُخْتُكَ؟

- Da, ona je moja sestra. نَعَمْ، هِيَ أُخْتِي.

Ako se dvoumimo između dvije osobe, mjesta, predmeta pitat ćemo i odgovoriti na sljedeći način:

Je li on iz Kaira ili Bagdada? هَلْ هُوَ مِنَ القَاهِرَةِ أَوْ مِنْ بَغْدَادَ؟

On je iz Kaira. هُوَ مِنَ القَاهِرَةِ.

Upitne zamjenice: *ko*? مَنْ؟ i *šta, što* مَا؟ zadržavaju u svim padežima isti oblik. Upitne zamjenice: *koji* أَيٌّ i *koja* أَيَّةٌ mijenjaju se kroz padeže i uvijek su mudaf riječi koja iza njih slijedi.

- Ko je ovaj čovjek? مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟

- On je moj djed. هُوَ جَدِّي.

- Ko je ta žena? مَنْ تِلْكَ المَرْأَةُ (الإِمْرَأَةُ)؟

- Ona je moja majka. هِيَ أُمِّي.

- Šta znači ova riječ? مَا مَعْنَى هَذِهِ الكَلِمَةِ؟

- Ona znači... مَعْنَاهَا...

| | |
|---|---|
| - Kako si? | كَيْفَ حَالُكَ؟ |
| - Ja sam dobro, Allahu hvala. | أَنَا بِخَيْرٍ، الحَمْدُ لِلَّه. |
| - Kako si ti? | كَيْفَ حَالُكَ أَنْتَ؟ |
| - I ja sam dobro, Allahu hvala. | وَ أَنَا بِخَيْرٍ الحَمْدُ لِلَّه. |
| - Kako ti je brat? | كَيْفَ حَالُ أَخِيكَ؟ |
| - On je sada dobro, Allahu hvala. | هُوَ الآنَ بِخَيْرٍ، الحَمْدُ لِلَّه. |
| - Kako ti je porodica? | كَيْفَ حَالُ عَائِلَتِكَ؟ |
| - Roditelji su mi malo bolesni. | أَبَوَايَ مَرِيضَانِ قَلِيلاً. |
| - Gdje ti je drug Abdullah? | أَيْنَ زَمِيلُكَ عَبْدُ اللَّه؟ |
| - Moj drug Abdullah (on) je u džamiji. | زَمِيلِي عَبْدُ اللَّه ( هُوَ ) فِي المَسْجِدِ. |
| - Gdje ti je drugarica Esma? | أَيْنَ زَمِيلَتُكَ أَسْمَاءُ؟ |
| - Moja drugarica Esma (ona) je u školi. | زَمِيلَتِي أَسْمَاءُ ( هِيَ ) فِي المَدْرَسَةِ. |
| - Odakle si (ti)? | مِنْ أَيْنَ أَنْتَ؟ |
| - Ja sam iz Kaira. | أَنَا مِنَ القَاهِرَةِ. |
| - A (odakle si) ti? | وَ ( مِنْ أَيْنَ ) أَنْتَ؟ |
| - Ja sam iz Sarajeva. | أَنَا مِنْ سَرَايِيفُو. |
| - Pošto je ovaj sat? | بِكَمْ هٰذِهِ السَّاعَةُ؟ |
| - Taj sat je veoma skup. | تِلْكَ السَّاعَةُ غَالِيَةٌ جِدّاً. |

Navešćemo još nekoliko upitnih zamjenica koje ćemo moći upotrebljavati i davati odgovore na njih kada, ako Bog da, savladamo glagole i brojeve koje ćemo učiti u sljedećim lekcijama.

| | |
|---|---|
| - Kada ćemo učiti? | مَتَى سَنَدْرُسُ؟ |
| - Od kada učiš? | مُنْذُ مَتَى تَدْرُسُ؟ |
| - Zašto ne učiš? | لِمَاذَا لاَ تَدْرُسُ؟ |

- Koji razlog? أَيُّ سَبَبٍ؟
- O kojem učeniku? عَنْ أَيِّ طَالِبٍ؟
- Od / iz kojeg razreda? مِنْ أَيِّ صَفٍّ؟
- Sa kojim čovjekom? مَعَ أَيِّ رَجُلٍ؟
- U koje vrijeme? فِي أَيِّ وَقْتٍ؟
- Kod kojeg doktora? عِنْدَ أَيِّ طَبِيبٍ؟

- Koja soba? أَيَّةُ غُرْفَةٍ؟
- O kojoj učenici? عَنْ أَيَّةِ طَالِبَةٍ؟
- Od koje stranice? مِنْ أَيَّةِ صَفْحَةٍ؟
- Sa kojom ženom? مَعَ أَيَّةِ امْرَأَةٍ؟
- U kojem časopisu? فِي أَيَّةِ مَجَلَّةٍ؟
- Kod koje doktorice? عِنْدَ أَيَّةِ طَبِيبَةٍ؟

- S kim? مَعَ مَنْ؟
- Kod koga? عِنْدَ مَنْ؟
- Od koga? مِمَّنْ؟

Način izgovora (intonacija) je, ponekad, sam dovoljan da izjavna rečenica postane upitnom, ali je ovaj način postavljanja pitanja rjeđi.

On je u svojoj kancelariji. هُوَ فِي مَكْتَبِهِ.
On je u svojoj kancelariji? هُوَ فِي مَكْتَبِهِ؟
Ne, on je (iz)van zgrade. لاَ، هُوَ خَارِجَ البِنَايَةِ.

Ona je u kući. هِيَ فِي البَيْتِ.
Ona je u kući? هِيَ فِي البَيْتِ؟
Da, ona je u kući sa svojom djecom. نَعَمْ، هِيَ فِي البَيْتِ مَعَ أَوْلاَدِهَا.

Upitnu česticu *koliko* كَمْ učit ćemo uz brojeve, kada mognemo odgovarati na pitanja koja počinju ovom česticom.

## اَلتَّمْرِينُ

– هَلْ أَنْتَ عَلِيٌّ؟

– لاَ، أَنَا ابْنُهُ.

– بِكَمْ هَذَا الجَوْرَبُ؟

– هو رَخِيصٌ جداً.

– أَيْنَ دَوْرَةُ المِيَاهِ؟

– هُنَاكَ، فِي هَذَا الاتِّجَاه.

– مِنْ أَيْنَ زَمِيلُكَ حُسَيْنٌ؟

– هُوَ مِنْ بَغْدَادَ.

– مَنْ أُولَئِكَ الرِّجَالُ؟

– هُمْ ضُيُوفُنَا مِنَ الجَزَائِرِ.

– أَيْنَ سَيَّارَتُكَ القَدِيمَةُ؟

– هِيَ (سَيَّارَتِي القَدِيمَةُ) عِنْدَ مُصَلِّحٍ.

## اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيدَةُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| čarape | جَوْرَبٌ جـ جَوَارِبُ | gost | ضَيْفٌ جـ ضُيُوفٌ |
| WC | دَوْرَةُ المِيَاهِ جـ دُوَرُ المِيَاه | Alžir | الجَزَائِرُ |
| tamo | هُنَاكَ | kod | عِنْدَ |
| pravac | اتِّجَاهٌ | majstor | مُصَلِّحٌ جـ ون |

## Test

**a) Ispravite greške:**

– لماذا أنتم غائبات ؟

– أولئك الجُمَلُ طويلات وصعبة .

– لماذا أنت متأخرٌ اليومَ؟

– هل أنتَ رَاضٌ بذلك ؟

– هل هم متأكدٌ في ذلك ؟

– أنتن طلابٌ جيدون .

– هؤلاء الأسئلة سهل .

– مريم وخَديجَةُ صديقات مخلصات .

– بكم تلك جورب ؟

– هل أنتما جائعون ؟

– أين دراجتك جديد ؟

– وَجْهُهَا بيضاء وشعرها سوداء .

**b) Prevedite na arapski jezik**

Šta znači ta riječ?

Njene oči su plave.

Zašto ste vi ljuti na nas?

Jeli ta voda mnogo hladna?

Jesu li njihove kuće blizu škole?

# GLAGOL *IMATI*

– هَلْ لَكَ أَوْلاَدٌ؟

– نَعَمْ، لِي بِنْتَانِ وَ ابْنٌ، الحَمْدُ لِلَّه.

– هَلْ لِهَذَا الطَّالِبِ وَقْتٌ فَرَاغٌ؟

– لاَ، مَا لَهُ وَقْتُ فَرَاغٍ. هو مَشْغُولٌ دَائِماً.

– هل لِيُوسُفَ سُؤَالٌ لِهذا الضَّيْفِ؟

– نعم، لَهُ سُؤَالٌ هَامٌّ.

– هل لِلضَّيْفِ جَوَابٌ عَلَى سُؤَالِه؟

– مَعَ الأَسَفِ، مَا لَهُ جَوَابٌ مُرْضٍ.

– هل لِتلك الفَتَاةِ نَظَّارَةٌ؟

– نعم، لَهَا نَظَّارَةٌ جَمِيلَةٌ حَقًّا.

– هل عِنْدَكَ مِفْتَاحٌ مِنْ هذا البَابِ؟

– المِفْتَاحُ عِنْدَ كَرِيمٍ.

– لِمَنْ تلك السَّاعَةُ؟

– تلك ساعةُ أَخِي.

– هل لَكُمْ مَشَاكِلُ كَبِيرَةٌ فِي فَهْمِ اللُّغَةِ العَرَبِيَّةِ؟

– لاَ، مَا لَنَا مَشَاكِلُ كَبِيرَةٌ فِي فَهْمِ قَوَاعِدِ اللُّغَةِ العَرَبِيَّةِ. لَنَا مَشَاكِلُ قَلِيلَةٌ فِي حِفْظِ الكَلِمَاتِ الجَدِيدَةِ وَ عَدَدُهَا كَبِيرٌ جِداً.

U arapskom jeziku nema glagola koji bi odgovarao glagolu imati u našem jeziku. Značenje tog glagola izražava se sa prijedlozima عِنْدَ ،مَعَ ،لِ i imenicom ili spojenom ličnom zamjenicom. Prijedlog لِ imaće kesru ako iza njega slijedi imenica, pokazna zamjenica i spojena lična zamjenica za prvo lice jednine, a imaće fethu ako iza njega dođu ostale spojene lične zamjenice.

**Ono što se ima dolazi u nominativu bez određenog člana.**

| | |
|---|---|
| Alija ima sina. | لِعَلِيٍّ ابْنٌ. |
| Alijin sin ima bicikl. | لاِبْنِ عَلِيٍّ دَرَّاجَةٌ. |
| Ovaj čovjek ima problema. | لِهَذَا الرَّجُلِ مَشَاكِلُ. |
| Ona ima odgojene kćeri. | لَهَا بَنَاتٌ مُؤَدَّبَاتٌ. |
| Imaš li viška olovku? | هَلْ لَكَ قَلَمٌ زَائِدٌ؟ |
| Imaš li para? | هَلْ مَعَكَ فُلُوسٌ؟ |
| Ja imam mnogo prijatelja. | لِي أَصْدِقَاءُ كَثِيرُونَ. |
| Fatima ima malog brata. | لِفَاطِمَةَ أَخٌ صَغِيرٌ. |
| Ima li taj čovjek djece? | هَلْ لِذَاكَ الرَّجُلِ أَوْلاَدٌ؟ |

U arapskom jeziku postoji glagol posjedovati مَلَكَ يَمْلِكُ مُلْكٌ iza koga ono što se posjeduje dolazi u akuzativu kao objekat.

| | |
|---|---|
| Ja posjedujem novu kuću. | أَنَا أَمْلِكُ بَيْتًا جَدِيدًا. |

## اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيدَةُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| slobodno vrijeme | وَقْتُ فَرَاغٍ | stvarno | حَقًّا |
| zauzet | مَشْغُولٌ | razumijevanje | فَهْمٌ |
| uvijek | دَائِمًا | pravilo | قَاعِدَةٌ جـ قَوَاعِدُ |
| gost | ضَيْفٌ جـ ضُيُوفٌ | pamćenje, učenje napamet | حِفْظٌ |
| zadovoljavajući | مُرْضٍ | broj | عَدَدٌ |

## GENITIV اَلْجَرُّ

Kada smo u trinaestoj lekciji kazali da su padežni nastavci genitiva ( ـِ ، ـٍ ، ـِ ، يْنِ ، ـَيْنِ ، آتٍ ), vjerovatno vam tada mnogo toga nije bilo jasno. Kako smo dalje učili vrste riječi, njihov rod i broj, naučili smo kako glasi genitiv dvojine i pravilnih množina. Učeći elementarne stvari o rečenici, kazali smo da subjekat i predikat imenske rečenice dolaze u nominativu, a tvorbom sve složenijih rečenica vidjeli smo da riječi poslije prijedloga, naprimjer: *u kući* فِي الْبَيْتِ, *kod Muhammeda* عِنْدَ مُحَمَّدٍ, *kod Fatime* عِنْدَ فَاطِمَةَ, *sa ovom dvojicom učenika* مَعَ هَذَيْنِ الطَّالِبَيْنِ, *od ovih radnika* مِنْ هَؤُلاَءِ العُمَّالِ – العَامِلِينَ, *sa njenim kćerima* مَعَ بَنَاتِهَا, dolaze u genitivu.

To je jedan slučaj kada riječ u rečenici dolazi u genitivu. U ovoj lekciji ćemo, ako Bog da, naučiti da je drugi slučaj genitiva kada riječ dođe kao drugi član genitivne veze.

## Genitivna veza اَلإِضَافَةُ

بَابُ الْغُرْفَةِ مَفْتُوحٌ.

حَقِيبَةُ الطَّالِبِ جَدِيدَةٌ.

طُلاَّبُ الْمَدْرَسَةِ مُؤَدَّبُونَ.

هذا بَابُ الْغُرْفَةِ – بَابُ الْغُرْفَةِ هذا مَفْتُوحٌ.

هذه حَقِيبَةُ الطَّالِبِ – حَقِيبَةُ الطَّالِبِ هذه جَدِيدَةٌ.

هؤلاءِ طُلاَّبُ الْمَدْرَسَةِ – طُلاَّبُ الْمَدْرَسَةِ هؤلاءِ مُؤَدَّبُونَ.

بَابُ هذه الْغُرْفَةِ مَفْتُوحٌ

حَقِيبَةُ هذا الطَّالِبِ جَدِيدَةٌ.

طُلاَّبُ هذه الْمَدْرَسَةِ مُؤَدَّبُونَ.

حَقِيبَةُ الطَّالِبِ الْجَدِيدَةُ جَمِيلَةٌ.

بَابُ الْغُرْفَةِ الْكَبِيرَةِ مَفْتُوحٌ.

بَيْتُ أَخِيهِ الْقَدِيمُ صَغِيرٌ.

Obratite pažnju na sintagmu **dvije imenice** ili **imenice i lične zamjenice**!

Posebnu pažnju obratite gdje dolazi **pokazna zamjenica** i **atribut** prvog člana genitivne veze!

Genitivna veza je sintagma dvije imenice, ili imenice i spojene lične zamjenice i njom se izražava pripadnost ili posjedovanje. Genitivna veza se zove (Status konstructus) الإِضَافَةُ. Prvi član genitivne veze zove se (regens) الْمُضَافُ, a drugi (rectum) الْمُضَافُ إِلَيْهِ .

Prvi član genitivne veze je nosilac padežnog nastavka; može biti u bilo kom padežu i ne može imati određeni član niti tenvin, ali se smatra određenim.

Drugi član genitivne veze je uvijek u genitivu i uglavnom je određen.

| | |
|---|---|
| Alijina sestra | أُخْتُ عَلِيٍّ |
| imam džamije | إِمَامُ الْمَسْجِدِ |
| učenici škole | طُلاَّبُ الْمَدْرَسَةِ |
| Aišine kćeri | بَنَاتُ عَائِشَةَ |
| Salihove knjige | كُتُبُ صَالِحٍ |
| njen sat | سَاعَتُهَا |

- Između mudafa i mudafa ilejhi može stajati samo pokazna zamjenica mudafa ilejhi.

| | |
|---|---|
| Stanovnici ovog sela | سُكَّانُ هَذِهِ القَرْيَةِ |
| Kćeri te žene | بَنَاتُ تِلْكَ المَرْأَةِ |

- Ako mudaf ima svoju pokaznu zamjenicu ona dolazi iza genitivne veze.

| | |
|---|---|
| Ovaj Hasanov prijatelj je... | صَدِيقُ حَسَنٍ هَذَا... |
| Ovaj Muhammedov bicikl je... | دَرَّاجَةُ مُحَمَّدٍ هَذِهِ... |

Ako bi pokazna zamjenica mudafa došla prije genitivne veze, onda bi pokazna zamjenica bila subjekat a genitivna veza predikat.

| | |
|---|---|
| Ovo je Hasanov prijatelj. | هَذَا صَدِيقُ حَسَنٍ. |
| Ovo je Muhammedov bicikl. | هَذِهِ دَرَّاجَةُ مُحَمَّدٍ. |

- Ako je mudaf u dvojini ili pravilnoj množini muškog roda gubi nun.

*Nominativ:*

| | |
|---|---|
| oči ove djevojke | عَيْنَا هَذِهِ الفَتَاةِ |
| predstavnici učenika | مُمَثِّلُو الطُّلاَّبِ |

*Genitiv:*

| | |
|---|---|
| u očima ove djevojke | فِي عَيْنَيْ هَذِهِ الفَتَاةِ |
| sa predstavnicima učenika | مَعَ مُمَثِّلِي الطُّلاَّبِ |

- Imenice koje idu po nepotpunoj deklinaciji kada dobiju određeni član ili dođu kao prvi član genitivne veze mijenjat će se kao i imenice potpune deklinacije:

| | |
|---|---|
| U sarajevskim džamijama | فِي مَسَاجِدِ سَرَايِيفُو |

- U jednoj sintagmi mogu biti dvije genitivne veze i u tom slučaju je nosilac padežnog nastavka prvi mudaf, a njegov mudaf ilejhi je mudaf sljedećem mudafu ilejhi te stoga ne smije imati određeni član.

| | |
|---|---|
| Zamjena ulaznih vrata je skupa. | تَبْدِيلُ بَابِ المَدْخَلِ غَالٍ. |
| Kuća njegovog djeda je stara. | بَيْتُ جَدِّهِ قَدِيمٌ. |

- Mudaf ilejhi često ima svoj atribut.

| | |
|---|---|
| Ulice velikih gradova su široke. | شَوَارِعُ المُدُنِ الكَبِيرَةِ وَاسِعَةٌ. |
| Namještaj ove nove kuće je moderan. | أَثَاثُ هَذَا البَيْتِ الجَدِيدِ حَدِيثٌ. |

- Treba posebno obratiti pažnju na deklinaciju imenica: *otac* أَبٌ i *brat* أَخٌ kada dođu na mjestu mudafa.

*Nominativ:*

Salihov otac أَبُو صَالِحٍ

Hasanov brat أَخُو حَسَنٍ

*Genitiv:*

kod Salihova oca عِنْدَ أَبِي صَالِحٍ

kod Hasanova brata عِنْدَ أَخِي حَسَنٍ

*Akuzativ:*

Vidio sam Salihova oca. رَأَيْتُ أَبَا صَالِحٍ.

Vidio sam Hasanova brata. رَأَيْتُ أَخَا حَسَنٍ.

Ove imenice imaju iste padežne nastavke kada su mudaf imenici ili spojenoj ličnoj zamjenici.

أَبُوهَا ، عِنْدَ أَبِيهَا ، رَأَيْتَ أَبَاهَا . أَخُوكَ ، عِنْدَ أَخِيكَ ، رَأَيْتُ أَخَاكَ .

Imenica ذُو kao mudaf ima sljedeće oblike:

| | *MUŠKI ROD* | | |
|---|---|---|---|
| | *NOMINATIV* | *GENITIV* | *AKUZATIV* |
| *j.* | ذُو | ذِي | ذَا |
| *d.* | ذَوَا | ذَوَيْ | |
| *m.* | ذَوُو | ذَوِي – أُولِي | |

| | *ŽENSKI ROD* | | |
|---|---|---|---|
| | *NOMINATIV* | *GENITIV* | *AKUZATIV* |
| *j.* | ذَاتُ | ذَاتِ | ذَاتَ |
| *d.* | ذَوَاتَا | ذَوَاتَيْ | |
| *m.* | ذَوَاتُ – أُوْلاَتُ | ذَوَاتِ – أُولاَتِ | |

Ova imenica, kao mudaf, upotrijebljena je u Kur'an-i kerimu u 166 ajeta u različitim padežima, rodu i broju, u značenju vlasnik, posjednik, onaj ko predstavlja oličenje i bit nečega ili kao pridjev, ali se u savremenom arapskom jeziku manje upotrebljava.

Imenice *usta* فَمٌ i *punac/svekar* حَمٌ mijenjaju se u savremenom arapskom jeziku po padežima kao i ostale imenice, iako mogu imati iste padežne nastavke kao i imenice *otac* i *brat*.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Čitajte i prevodite.**

أَخَوَاتُ عَلِيٍّ طَالِبَاتٌ مُمْتَازَاتٌ. شَوَارِعُ هَذَا الْحَيِّ الْقَدِيمِ ضَيِّقَةٌ. هَذَا مِفْتَاحُ تِلْكَ الْغُرْفَةِ. عَادَاتُ الْمُسْلِمِينَ جَمِيلَةٌ. هُنَّ بَنَاتُ حَامِدٍ وَ أَسْمَاءَ. سَيَّارَةُ عَلِيٍّ هَذِهِ أَنِيقَةٌ وَسَرِيعَةٌ. غُرَفُ الطَّالِبَاتِ الْجَدِيدَاتِ نَظِيفَةٌ وَمُرَتَّبَةٌ. عَيْنَاهَا السَّوْدَاوَانِ جَمِيلَتَانِ. عَوَاصِمُ الدُّوَلِ الإِسْلاَمِيَّةِ مَشْهُورَةٌ بِمَسَاجِدِهَا.

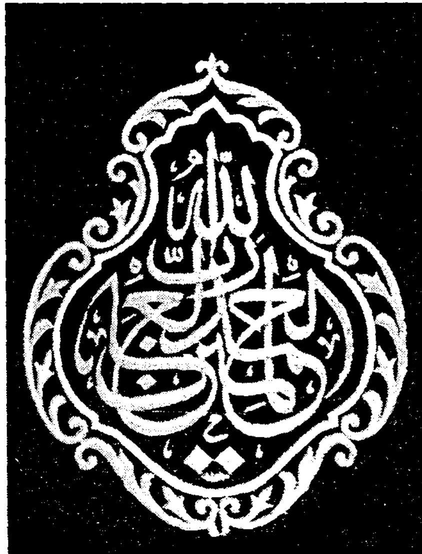
**b) Međusobno postavljajte pitanja i odgovarajte:**

– أَيْنَ طُلاَّبُ الصَّفِّ الأَوَّلِ الآنَ؟
– هُمْ فِى الصَّفِّ.
– أَيْنَ طَالِبَاتُ الصَّفِّ الثَّانِى؟
– هُنَّ فِى غُرْفَةِ الاسْتِرَاحَةِ.
– أَيْنَ دَرَّاجَةُ أَخِيكَ؟
– دَرَّاجَةُ أَخِى عَاطِلَةٌ. إِطَارُهَا مَخْرُوقٌ.
– هَلْ هُمْ أَصْدِقَاءُكَ؟
– لاَ، هُمْ أَصْدِقَاءُ ابْنِ عَمِّى صَالِحٍ.
– هَلْ جُمَلُ هَذَا التَّمْرِينِ سَهْلَةٌ؟

– نعم، هي سَهْلَةٌ.
– أَيْنَ إِخْوَةُ مُحَمَّدٍ؟
– هُمْ طُلاَّبُ المَدَارِسِ الثَّانَوِيَّةِ وَ الكُلِّيَّاتِ.

## اَلْكَلِمَاتُ الْجَدِيدَةُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| odmor | اِسْتِرَاحَةٌ | kvart | حَيٌّ جـ أَحْيَاءٌ |
| okvir, auto guma | إِطَارٌ | tijesan | ضَيِّقٌ |
| probijen | مَخْرُوقٌ | običaj | عَادَةٌ جـ ات |
| amidža | عَمٌّ جـ أَعْمَامٌ | elegantan | أَنِيقٌ |
| srednja škola | المَدْرَسَةُ الثَّانَوِيَّةُ | uredan | مُرَتَّبٌ |
| fakultet | كُلِّيَّةٌ جـ ات | poznat po ... | مَشْهُورٌ بـ . . . |
| | | drugi | الثَّانِي |



*Detalj sa pokrivača Kabe*

## PRIDJEV PRIPADNOSTI                                                    اِسْمُ الْمَنْسُوبِ

Pridjevi kojima se izražava pripadnost, tvore se tako da se imenici u jednini doda nastavak يٌّ ispred koga dolazi kesra. Naprimjer:

| | | | |
|---|---|---|---|
| svijet | عَالَمٌ | svjetski | عَالَمِيٌّ |
| dan | يَوْمٌ | (svako)dnevni | يَوْمِيٌّ |
| mjesec | شَهْرٌ | mjesečni | شَهْرِيٌّ |
| nauka | عِلْمٌ | naučni | عِلْمِيٌّ |
| vlada | حُكُومَةٌ | vladin | حُكُومِيٌّ |

Ako se imenica u jednini završava na ةٌ, ili elif, prije dodavanja nastavka pridjeva pripadnosti ( يٌّ ) ةٌ i elif otpadaju. Naprimjer:

| | | | |
|---|---|---|---|
| škola | مَدْرَسَةٌ | školski | مَدْرَسِيٌّ |
| uprava (administracija) | إِدَارَةٌ | upravni (administrativni) | إِدَارِيٌّ |
| Libija | لِيبِيَا | libijski | لِيبِيٌّ |
| Turska | تُرْكِيَا | turski | تُرْكِيٌّ |
| Amerika | أَمْرِيكَا | američki | أَمْرِيكِيٌّ |

Jednina ženskog roda pridjeva pripadnosti tvori se dodavanjem ةٌ, *svjetska trgovina* - التِّجَارَةُ العَالَمِيَّةُ .

Pridjev pripadnosti ima dvojinu, pravilnu množinu muškog roda i pravilnu množinu ženskog roda, naprimjer:

| | |
|---|---|
| *alžirski sportisti* | الرِّيَاضِيُّونَ الجَزَائِرِيُّونَ ( رِيَاضِيُّو الجَزَائِرِ ) |
| *egipatske bolničarke* | المُمَرِّضَاتُ المِصْرِيَّاتُ ( مُمَرِّضَاتُ مِصْرَ ). |

Treba posebno zapamtiti oblike pridjeva pripadnosti sljedećih imenica:

| | | | |
|---|---|---|---|
| otac | أَبٌ | očinski | أَبَوِيٌّ |
| brat | أَخٌ | bratski | أَخَوِيٌّ |
| krv | دَمٌ | krvni | دَمَوِيٌّ |
| ruka | يَدٌ | ručni | يَدَوِيٌّ |
| jezik | لُغَةٌ | jezički | لُغَوِيٌّ |
| godina | سَنَةٌ | godišnji | سَنَوِيٌّ |
| usna | شَفَةٌ | usmeni (usneni) | شَفَوِيٌّ |
| život | حَيَاةٌ | životni | حَيَوِيٌّ |
| nebo | سَمَاءٌ | nebeski | سَمَاوِيٌّ |
| selo | قَرْيَةٌ | seoski | قَرَوِيٌّ |
| pluća | رِئَةٌ | plućni | رِئَوِيٌّ |
| lopta | كُرَةٌ | loptast (okrugao) | كُرَوِيٌّ |
| odgoj | تَرْبِيَةٌ | odgojni | تَرْبَوِيٌّ |
| ovaj svijet (dunjaluk) | دُنْيَا | ovosvjetski | دُنْيَوِيٌّ |
| vjerovanje | عَقِيدَةٌ | ideološki | عَقَدِيٌّ |
| novina | صَحِيفَةٌ | novinar(ski) | صَحَفِيٌّ |
| pleme | قَبِيلَةٌ | plemenski | قَبَلِيٌّ |

Pridjev pripadnosti pravi se od imenica u jednini, mada se u praksi sve više čuje upotreba pridjeva pripadnosti i od imenica u množini, što je odobrila i Akademija za arapski jezik u Kairu (najveći autoritet za arapski jezik u svijetu). Naprimjer: *studentski pokret* الحَرَكَةُ الطُّلاَّبِيَّةُ, *ženska odjeća* المَلاَبِسُ النِّسَائِيَّةُ.

Pridjev pripadnosti sa imenicom ispred sebe često tvori određeni pridjevski vid koji ima isto značenje kao i genitivna veza, na primjer: *historija is-*

*lama* تَارِيخُ الإِسْلاَمِ, *islamska historija* التَّارِخُ الإِسْلاَمِيُّ, *problemi studenata* مَشَاكِلُ الطُّلاَّبِ, *studentski problemi* المَشَاكِلُ الطُّلاَّبِيَّةُ .

Ponekad pridjev pripadnosti ima značenje i imenice, naprimjer:

| | | | |
|---|---|---|---|
| politika | سِيَاسَةٌ | politički i političar | سِيَاسِيٌّ |
| ekonomija | اقْتِصَادٌ | ekonomski i ekonom | اقْتِصَادِيٌّ |
| novinarstvo | صَحَافَةٌ | novinarski i novinar | صَحَافِيٌّ |
| sport | رِيَاضَةٌ | sportski i sportista | رِيَاضِيٌّ |

Dodavanje ةٌ na pridjev pripadnosti dobivaju se imenice, obično apstraktnog značenja. Naprimjer:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| rad (posao) | عَمَلٌ | radni/praktični | عَمَلِيٌّ | operacija | عَمَلِيَّةٌ |
| narod | شَعْبٌ | narodni | شَعْبِيٌّ | popularnost | شَعْبِيَّةٌ |
| materija | مَادَّةٌ | materijalni | مَادِّيٌّ | materijalizam | مَادِّيَّةٌ |
| učestvovanje | اشْتِرَاكٌ | socijalistički | اشْتِرَاكِيٌّ | socijalizam | اشْتِرَاكِيَّةٌ |

*Obratite pažnju kako se kaže:*

| | | | |
|---|---|---|---|
| Arapi | عَرَبٌ | arapski i Arap | عَرَبِيٌّ |
| Egipat | مِصْرُ | egipatski i Egipćanin | مِصْرِيٌّ |
| Mekka | مَكَّةُ | mekkanski i Mekkelija | مَكِّيٌّ |
| Bosna | بُوسْنَه | bosanski i Bosanac | بُوسْنَوِيٌّ |
| vjera | دِينٌ | vjerski | دِينِيٌّ |
| islam | إِسْلاَمٌ | islamski | إِسْلاَمِيٌّ |
| kršćanstvo | نَصْرَانِيَّةٌ ( مَسِيحِيَّةٌ ) | kršćanski, kršćanin | نَصْرَانِيٌّ ( مَسِيحِيٌّ ) |
| židovstvo | يَهُودِيَّةٌ | židovski, židov | يَهُودِيٌّ |
| krst | صَلِيبٌ | krstaški, krstaš | صَلِيبِيٌّ |
| duša | رُوحٌ ( نَفْسٌ ) | duševni | رُوحِيٌّ ( نَفْسِيٌّ ) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| tijelo | جَسَدٌ – جِسْمٌ | tjelesni | جَسَدِيٌّ – جِسْمِيٌّ |
| moral (etika) | خُلُقٌ ( أَخْلاَقٌ ) | moralni (etički) | خُلُقِيٌّ ( أَخْلاَقِيٌّ ) |
| stvarnost | حَقِيقَةٌ | stvarni | حَقِيقِيٌّ |
| značenje | مَعْنًى | moralni | مَعْنَوِيٌّ |
| ja | أَنَا | sebičan | أَنَانِيٌّ |
| ličnost (osoba) | شَخْصٌ | lični | شَخْصِيٌّ |
| zrak | هَوَاءٌ | antena | هَوَائِيٌّ |
| u potpunosti | كُلِّيًّا | lični | خَاصٌّ ( خُصُوصِيٌّ ) |
| djelimično | جُزْئِيًّا | (privatni) | |
| kolektivno | جَمَاعِيًّا | opći (javni) | عَامٌّ ( عُمُومِيٌّ ) |
| dnevno | يَوْمِيًّا | | |
| sedmično | أُسْبُوعِيًّا | | |
| mjesečno | شَهْرِيًّا | | |
| godišnje | سَنَوِيًّا | | |
| iznad | فَوْقَ | gornji | فَوْقَانِيٌّ ( فَوْقِيٌّ ) |
| ispod | تَحْتَ | donji | تَحْتَانِيٌّ ( تَحْتِيٌّ ) |
| ispred | أَمَامَ | prednji | أَمَامِيٌّ |
| iza, pozadi | خَلْفَ | zadnji | خَلْفِيٌّ |
| horizont | أُفُقٌ | horizontalan | أُفُقِيٌّ |
| stup | عَمُودٌ | okomit | عَمُودِيٌّ |

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Vježbajte kratke dijaloge:**

– مَا رَأْيُكَ عَنْ عَلاَقَاتِهِمْ وَ صَدَاقَتِهِمْ ؟
– عَلاَقَاتُهُمْ أَخَوِيَّةٌ وَ الصَّدَاقَةُ قَوِيَّةٌ .

– هل لَهُمَا مَشَاكِلُ مَادِّيَّةٌ ؟
– رُبَّمَا لَهُمَا مَشَاكِلُ عاطفيَّةٌ !

– مَا الفَرْقُ بَيْنَ العَادَاتِ الشَّرْقِيَّة و العَادَاتِ الغَرْبِيَّة ؟
– الفَرْقُ كبيرٌ.

– هل هذه السَّيَّارَاتُ خَاصَّةٌ أَمْ حُكُومِيَّةٌ ؟
– هذه الفَاخِرَةُ خَاصَّةٌ و تلك الخَرَابَةُ ( الخَرْبَانَةُ ) حُكُومِيَّةٌ .

– هل هذا العَصِيرُ طَبِيعِيٌّ ؟
– لا ، هو اصْطِنَاعِيٌّ .

**b) Čitajte i prevodite:**

عائلتي كَبيرةٌ . جدّي سياسيٌّ مشهورٌ . هو شخصيةٌ بارزةٌ و له شعبيةٌ واسعةٌ . جدّتي كَبيرةُ السّنّ و حالتُها الصّحيّةُ سيّئةٌ . أبي مُوظّفٌ حُكوميٌّ و راتبُه الشّهريّ جيّدٌ . أُمّي ربّةُ البيتِ و لها واجباتٌ منزليّةٌ كثيرةٌ . أخي صَحفيٌّ رياضيٌّ . أُختي وأنا طالبانِ في المدرسةِ الثّانويّةِ : هي في القسمِ الأدبيِّ وَ أنا في القسمِ العلميِّ . لنا واجباتٌ مدرسيّةٌ كثيرةٌ . هي أنانيّةٌ قليلاً ، لكنّنا أصدقاءُ حقيقيّونَ . أبواي مُتفهّمانِ لحاجاتِ و مشاكلِ الشّبابِ . تأييدُهُمَا المادّيُّ و المعنويُّ لنا هامٌّ جداً .

**c) Obratite pažnju kako se kaže:**

– لا تَكُنْ أَنَانِيًّا .
– أَجِبْ عَنْ هَذِهِ الأَسْئِلَةِ شَفَوِيًّا وَعَنْ تِلْكَ تَحْرِيرِيًّا ( كِتَابَةً ) .

– هَذَا بَابٌ رَئِيسٌ ( رَئِيسِيٌّ ) – فَرْعِيٌّ – أَمَامِيٌّ – خَلْفِيٌّ .
– هَذِهِ مَجَلَّةٌ أُسْبُوعِيَّةٌ – نِصْفُ شَهْرِيَّةٍ – شَهْرِيَّةٌ – فَصْلِيَّةٌ – سَنَوِيَّةٌ – إِسْلاَمِيَّةٌ
– اجْتِمَاعِيَّةٌ – سِيَاسِيَّةٌ – اقْتِصَادِيَّةٌ – رِيَاضِيَّةٌ .
– كَانَتْ هَؤُلاَءِ الْبُوسْنَوِيَّاتُ خِلاَلَ الشَّهْرِ الْمَاضِى فِى زِيَارَةٍ وُدِّيَّةٍ لأَخَوَاتِهِنَّ الْمِصْرِيَّاتِ .
– هذا مَحَلٌّ عَصْرِيٌّ. هو مَحَلٌّ خَاصٌّ. فيه قِسْمٌ ( جَنَاحٌ ) لِمَلاَبِسِ الأَوْلاَدِ وقِسْمٌ ( جَنَاحٌ ) لِلْمَلاَبِسِ النِسَائِيَّةِ وَقِسْمٌ ( جَنَاحٌ ) لِمَلاَبِسِ الرِجَالِ. أَسْعَارُهُ عَالَمِيَّةٌ وفِيهِ الآنَ تَنْزِيلاَتٌ مَوْسِمِيَّةٌ .

**d) Opišite nam svoju porodicu nastojeći da što više upotrebljavate pridjeve pripadnosti**

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| službenik | مُوَظَّفٌ جـ ون | odnos, veza | عَلاَقَةٌ جـ ات |
| plaća | رَاتِبٌ جـ رَوَاتِبُ | prijateljstvo | صَدَاقَةٌ |
| kućni | مَنْزِلِيٌّ | emocionalan | عَاطِفِيٌّ |
| odjel, smjer | قِسْمٌ جـ أَقْسَامٌ | razlika | فَرْقٌ جـ فُرُوقٌ |
| društveni smjer | الْقِسْمُ الأَدَبِيُّ | istok | شَرْقٌ |
| prirodno-matematički smjer | الْقِسْمُ العِلْمِيُّ | zapad | غَرْبٌ |
| | | luksuzan | فَاخِرٌ |
| sniženja | تَنْزِيلاَتٌ | star, razvaljen | خَرَابٌ |
| sezona | مَوْسِمٌ | prirodan | طَبِيعِيٌّ |
| pismeno | تَحْرِيرِيًّا ( كِتَابَةً ) | vještački | اصْطِنَاعِيٌّ |
| prijateljska posjeta | زِيَارَةٌ وُدِّيَّةٌ | istaknut | بَارِزٌ |

**c) Konverzacije u kafani**

(Ove kratke konverzacije možemo svakodnevno čuti u kafani. Posebno obratite pažnju na upotrebu prijedloga فى u značnje *ima* i *ima li?*, te na oblike *daj mi* i *odmah/molim.*)

– عِنْدَكَ عَصِيرٌ؟

* نَعَمْ، عِنْدِي عَصِيرٌ وَ قَهْوَةٌ وَ شَايٌ.

– أَيُّ عَصِيرٍ عِنْدَكَ؟

* عِنْدِي عَصِيرُ بُرْتُقَالٍ – لِيمُونٍ – مَانْغُو – عِنَبٍ – فَرَوْلَةٍ ...

– (أَعْطِنِي – أَدِّينِي) عَصِيرَ مَانْغُو، رَجَاءً / لُطْفًا.

* حَاضِرٌ.

...

– فِي قَهْوَةٌ؟

* نَعَمْ، فِي قَهْوَةٌ، فِي شَايٌ، فِي عَصِيرٌ، فِي آيِسْ كرِيم. فِي كُلُّ حَاجَةٍ.

– فِي قَهْوَةٌ تُرْكِيَّةٌ؟

* نَعَمْ، فِي قَهْوَةٌ تُرْكِيَّةٌ.

– (أَعْطِنِي – أَدِّينِي) قَهْوَةً تُرْكِيَّةً جَيِّدَةً، رَجَاءً / لُطْفًا.

* حَاضِرٌ.

– شُكْرًا.

...

– (أَعْطِنِي – أَدِّينِي) الحِسَابَ، مِنْ فَضْلِكَ.

* حَاضِرٌ.

– شُكْرًا.

## Test

**a) Odgovorite na sljedeća pitanja:**

– هل لك إخوة أو أخوات؟

– هل لزميلك سيارة خاصة؟

– هل معك مفتاح من تلك الغرفة؟

– هل له راتب؟

– هل لفاطمةَ زملاءُ في صفك؟

**b) Ispravite greške:**

– لِعَليٍّ فاخر سيارة.

– راتبها كبيرةٌ جدٍّ.

– لتلك الفتاةُ جميلٌ نظارةٌ.

– هم في البيت عند أبو محمدٌ.

– هل جملٌ هذه التمرينِ صعبة؟

**c) Prevedite na arapski jezik:**

Mi smo dobri sportisti.

Ona je poznat novinar.

Plaće radnika / radničke plaće su male.

Imaš li mnogo (svako)dnevnih obaveza u školi i kod kuće?

Ja sam učenik prvog razreda Gazi Husrevbegove medrese.

## GLAGOL لَيْسَ
## I UPOTREBA NEGACIJA: NE-, BEZ غَيْرُ، بِدُون / بِلا، عَدَم

أنا غنيٌّ – أنا لَسْتُ غنيًّا ( بِغَنيٍّ ) .

نحن تعابٌ – نحن لَسْنَا تعابا ( بتعابٍ ) .

بيتهم جديدٌ – بيتهم لَيْسَ جديدا ( بجديد ) .

أنت فتاةٌ مؤدبة – أنت لَسْتِ فتاةً مؤدبةً ( بفتاةٍ مؤدبةٍ ) .

هذه الأيامُ باردةٌ – هذه الأيامُ لَيْسَتْ باردةً ( بباردةٍ ) .

ذاك الرجل مريض – ذاك الرجل لَيْسَ مريضا ( بمريض ) .

ذاك الجوابُ صحيح – ذاك الجوابُ لَيْسَ صحيحًا ( بصحيح ) .

مَحَلُّ عَمَلِه بَعيدٌ عن هنا – مَحَلُّ عَمَلِه لَيْسَ بعيدا ( ببعيد ) عن هنا .

هؤلاء الفتياتُ نظيفاتٌ – هؤلاء الفتياتُ لَسْنَ نظيفاتٍ ( بنظيفات )

Kada želimo izraziti negaciju iznesenih tvrdnji učinićemo to pomoću glagola لَيْسَ. Glagol لَيْسَ ima jedino oblik perfekta i glasi:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ti nisi (m. r.) | لَسْتَ | أَنْتَ | on nije | لَيْسَ | هُوَ |
| vas dvojica niste | لَسْتُمَا | أَنْتُمَا | njih dvojica nisu | لَيْسَا | هُمَا |
| vi niste (m. r.) | لَسْتُمْ | أَنْتُمْ | oni nisu | لَيْسُوا | هُمْ |
| ti nisi (ž. r.) | لَسْتِ | أَنْتِ | ona nije | لَيْسَتْ | هِيَ |
| vas dvije niste | لَسْتُمَا | أَنْتُمَا | njih dvije nisu | لَيْسَتَا | هُمَا |
| vi niste (ž. r.) | لَسْتُنَّ | أَنْتُنَّ | one nisu | لَسْنَ | هُنَّ |

| | | |
|---|---|---|
| ja nisam | لَسْتُ | أَنَا |
| mi nismo | لَسْنَا | نَحْنُ |

Subjekat glagola لَيْسَ dolazi u nominativu i zove se اِسْمُ لَيْسَ, a predikat u akuzativu ili genitivu sa prijedlogom بِـ bez određenog člana i zove se خَبَرُ لَيْسَ.

Riječ غَيْرُ dolazi kao mudaf i daje suprotno značenje mudafu ilejhi: *tačan* صَحِيحٌ, *netačan* غَيْرُ صَحِيحٍ, *sposoban* قَادِرٌ, *nesposoban* غَيْرُ قَادِرٍ, *koristan* مُفِيدٌ, *beskoristan* غَيْرُ مُفِيدٍ, *zakonit* قَانُونِيٌّ, *nezakonit* غَيْرُ قَانُونِيٍّ, *zvaničan/služben* رَسْمِيٌّ, *nezvaničan/neslužben* غَيْرُ رَسْمِيٍّ, *ne ti/neko drugi* غَيْرُكَ, *ne ova/osim ovog* غَيْرُ هَذَا. *Imaš li drugu košulju?* (*Imaš li košulju osim ove?*). هَلْ لَكَ قَمِيصٌ غَيْرُ هَذَا؟

Prije غَيْرِ mogu doći prijedlozi ( ... فى ، بـ ), naprimjer: *bespravno* بغَيْرِ حَقٍّ, *ne na ovom mjestu* فى غَيْرِ هَذَا المَكَانِ.

Poslije riječi عَدَمُ najčešće dolazi infinitiv sa određenim članom: *povjerenje* ثِقَةٌ, *nepovjerenje* عَدَمُ الثِّقَةِ, *miješanje* تَدَخُّلٌ, *nemiješanje* عَدَمُ التَّدَخُّلِ, *svrstanost* إِنْحِيَازٌ, *nesvrstanost* عَدَمُ الانْحِيَازِ, *nesvrstane zemlje* دُوَلُ عَدَمِ الانْحِيَازِ.

Riječi غَيْرُ i عَدَمُ mogu biti u bilo kom padežu, zavisno od svog položaja u rečenici, kako ćemo to kasnije vidjeti kroz primjere.

Gornje sintagme se ne mogu koristiti bezgranično. I mi u našem jeziku kažemo, naprimjer: čist-nečist, ali ne kažemo lijep-nelijep, nego kao i Arapi koristimo drugi pridjev (ružan). Stoga je za upotrebu غَيْرُ i عَدَمُ mjerodavna jedino jezička praksa.

U značenju prijedloga *bez* upotrebljavamo riječi بِدُونِ / دُونَ ili بِلاَ poslije kojih dolazi genitiv bez određenog člana: *bez sumnje* بِدُونِ ( بِلاَ ) شَكٍّ, *bez novca* بِدُونِ ( بِلاَ ) فُلُوسٍ, *bez koristi* بِدُونِ ( بِلاَ ) فَائِدَةٍ, *bez komentara* بِدُونِ تَعْلِيقٍ, *bez diskusije* بِدُونِ ( بِلاَ ) نِقَاشٍ, *bez šećera* بِدُونِ ( بِلاَ ) سُكَّرٍ, *bez navođenja imēna* بِدُونِ ( بِلاَ ) ذِكْرِ أَسْمَاءٍ.

**Zapamtite fraze:**

- أَلَيْسَ كَذَالِكَ؟
- لِمَ لاَ - نَعَمْ، هُوَ كَذَالِكَ - لا، لَيْسَ كَذَالِكَ
- (لاَ) لَسْتُ أَدْرِي - لاَ أَعْرِفُ - لاَ أَعْلَمُ

## اَلتَّمْرِينُ

**Međusobno postavljajte pitanja i odgovarajte:**

- سَاعَتُكَ جَمِيلَةٌ، هَلْ هِيَ غَالِيَةٌ؟
- لا، هي لَيْسَتْ (غالِيَةً) بِغَالِيَةٍ.
- هُمْ لَيْسُوا رَاضِينَ بِنَتَائِجِ الامْتِحَانَاتِ. هَلْ أَنْتُمْ رَاضُونَ بِهَا؟
- لا، نحن كَذَالِكَ لَسْنَا رَاضِينَ بِنَتَائِجِ الامْتِحَانَاتِ.
- هل أَنْتُمْ بِحَاجَةٍ إِلى الْمُسَاعَدَةِ المَادِيَّةِ؟
- الحَمْدُ لِلَّهِ، نحن لَسْنَا الآنَ بِحَاجَةٍ إِلى مُسَاعَدَةٍ مَادِيَّةٍ؟
- هل لك قَلَمٌ غَيْرُ هذا - قَلَمٌ زَائِدٌ؟
- مَعَ الأَسَفِ، ما لي هنا قَلَمٌ غَيْرُ هذا.
- مَلاَبِسُكُمْ وَسِخَةٌ و غُرْفَتُكُمْ غَيْرُ مُرَتَّبَةٍ!
- هذا غَيْرُ صَحِيحٍ. مَلاَبِسُنَا لَيْسَتْ وَسِخَةً و غُرْفَتُنَا مُرَتَّبَةٌ.
- هل ذاك الرجل غَنِيٌّ؟
- لا، هو لَيْسَ غَنِيًّا (بِغَنِيٍّ) لكنه كَرِيمٌ.
- هل هم مَرِيضُونَ كَثِيراً؟
- لا، هُمْ لَيْسُوا مَرِيضِينَ كَثِيراً. هُمْ مَزْكُومُونَ قَلِيلاً.
- هل هذه السَّيَّارَةُ لَكَ (سَيَّارَتُكَ)؟
- لا، هذه السَّيَّارَةُ لَيْسَتْ لِي. هذه سيارةُ أُخْتِي.
- صَفُّكُمْ في حَالَةٍ سَيِّئَةٍ. التَّدْفِئَةُ لَيْسَتْ جَيِّدَةً، وَ الكَرَاسِي غَيْرُ مُرِيحَةٍ. أَنْتُمْ غَيْرُ نِظَامِيِّينَ فِي حِصَصِ اللُّغَةِ العَرَبِيَّةِ وَ لِذَالِكَ النَّتَائِجُ لَيْسَتْ مُرْضِيَةً.

– كُلُّ ذَلِكَ مُزَوَّرٌ عَلَيْنَا. صَفُّنَا لَيْسَ فِي حَالَةٍ مُمْتَازَةٍ، لَكِنَّهُ مُتَوَسِّطٌ. التَّدْفِئَةُ لَيْسَتْ سَيِّئَةً. نَحْنُ رِيَاضِيُّونَ وَ لَسْنَا بِحَاجَةٍ إِلَى صَفٍّ دَافِئٍ. الكَرَاسِي لَيْسَتْ مُرِيحَةً لَكِنَّنَا رَاضُونَ بِهَذِهِ لأَنَّهُ مَا لَنَا غَيْرُهَا. نَحْنُ غَيْرُ نِظَامِيِّينَ فِي هذه الأَيَّامِ لأَسْبَابٍ مَعْرُوفَةٍ لَكُمْ.

هَلْ أَنْتَ مِنْ هُنَا؟

لا، أنا لَسْتُ مِنْ هُنَا. أنا من مدينةٍ أُخْرَى.

مِنْ أَيِّ مَدِينَةٍ أَنْت (مَا اسْمُ مَدِينَتِك)؟

اسْمُهَا (اسْمُ مَدِينَتِي) ...

هل ذَاكَ صَحِيحٌ؟

لا، هذا غَيْرُ صحيحٍ / لَيْسَ صَحِيحًا (بِصَحِيحٍ).

**Zapamtite arapsku izreku:**

Nije čuti isto što i vidjeti. — لَيْسَ الخَبَرُ كَالعِيَانِ.

(Jedno je čuti, a drugo vidjeti.)

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| rezultat | نَتِيجَةٌ جـ نَتَائِجُ | stolica | كُرْسِيٌّ جـ كَرَاسٍ |
| ispit | امْتِحَانٌ جـ ات | udoban | مُرِيحٌ |
| potreba | حَاجَةٌ جـ ات | redovan | نِظَامِيٌّ |
| pomoć | مُسَاعَدَةٌ جـ ات | zadovoljavajući | مُرْضٍ |
| višak | زَائِدٌ | sve | كُلٌّ |
| odjeća | لِبَاسٌ – مَلاَبِسُ | falsifikovan, izmišljen | مُزَوَّرٌ |
| uredan | مُرَتَّبٌ | vruć, vreo | سَاخِنٌ |
| tačno | صَحِيحٌ | razlog, uzrok | سَبَبٌ جـ أَسْبَابٌ |
| čudan | غَرِيبٌ | poznat | مَعْرُوفٌ |
| grijanje | تَدْفِئَةٌ | vama | لَكُمْ |

Glagol *biti* ( كَـانَ ) upotrebljava se za tvorbu prošlog vremena afirmativnih rečenica. Stavljanjem niječne čestice ( مَـا ) pred ovaj glagol tvori se negacija prošlog vremena.

عليٌّ مريضٌ – كَانَ عليٌّ مريضًا – ما كَانَ عليٌّ مريضًا

الحِصَّةُ مُمِلَّةٌ – كَانَتْ الحصةُ مملةً – ما كَانَتْ الحصةُ مملةً

| | | | |
|---|---|---|---|
| ti si bio | كُنْتَ | on je bio | كَانَ |
| vas dvojica ste bili | كُنْتُمَا | njih dvojica su bili | كَانَا |
| vi ste bili | كُنْتُمْ | oni su bili | كَانُوا |
| ti si bila | كُنْتِ | ona je bila | كَانَتْ |
| vas dvije ste bile | كُنْتُمَا | njih dvije su bile | كَانَتَا |
| vi ste bile | كُنْتُنَّ | one su bile | كُنَّ |

| | |
|---|---|
| ja sam bio | كُنْتُ |
| mi smo bili | كُنَّا |

U arapskom jeziku ima više pomoćnih glagola, od kojih je glagol *biti* ( كَانَ يَكُونُ ) najčešće u upotrebi. Srednji korjeniti harf ovog glagola je و i on u perfektu prelazi u dugo *ā*, jer u arapskom jeziku و i ي prelaze u dugo *ā* ako je prije njih *fetha* ( كَوَنَ < كَانَ – صَيَرَ < صَارَ ).

U svim slučajevima perfekta glagola كَانَ kada iza و dođe harf nad kojim je *sukun* و se gubi (u arapskom jeziku ne dolaze dva harfa sakina jedan do drugog), a umjesto izgubljenog و prvi korjeniti harf ( ك ) dobiva *dammu,* kao podsjećanje na izgubljeni و, naprimjer:

Da li si bio stvarno bolestan? هَلْ كُنْتَ ( كَوِنْتَ ) مَرِيضًا حَقًّا؟

Da, bio sam. نَعَمْ، كُنْتُ ( كُونْتُ ).

One nisu bile gladne. هُنَّ مَا كُنَّ ( كُونَّ – كُنْنَ ) جَائِعَاتٍ.

Subjekat glagola كَانَ dolazi u nominativu i zove se اِسْمُ كَانَ, a predikat u akuzativu i zove se خَبَرُ كَانَ.

Sumejja je bila odgojena djevojka. كَانَتْ سُمَيَّةُ فَتَاةً مُؤَدَّبَةً.

Jeste li bili umorni? هَلْ كُنْتُمْ تِعَابًا؟

Ja nisam bio zadovoljan. أَنَا مَا كُنْتُ رَاضِيًا.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Međusobno postavljajte pitanja i odgovarajte:**

١) – كَمْ يَوْمًا كُنْتَ غَائِبًا؟

– كُنْتُ غَائِبًا أُسْبُوعًا كَامِلاً.

– أَيْنَ كُنْتُمْ قَبْلَ الظُّهْرِ؟

– قَبْلَ الظُّهْرِ كُنَّا فِى الْمَدْرَسَةِ.

– هل كَانَ الطَّعَامُ لَذِيذًا؟

– نعم، كان الطَّعامُ لَذِيذًا.

– هل كانت القَهْوَةُ بارِدَةً؟

– لا، كانت القهوةُ سَاخِنَةً.

– هل هُمْ كَانُوا رَاضِينَ بِتِلْكَ النَّتَائِجِ؟

– لا، هُمْ مَا كَانُوا رَاضِينَ بِتِلْكَ النَّتَائِجِ.

– هل كَانَتْ لأَخِيه أَسْنَانٌ جَمِيلَةٌ؟

– نعم، كَانَتْ لأَخِيه أَسْنَانٌ جميلةٌ.

– هل هو كان رَجُلاً مَوْضُوعِيًا و عَمَلِيًّا؟

– نعم، هو كان رجلاً مَوضُوعِيًا و عَمَلِيًا فى كُلِّ شَيْءٍ.

– هل كَانَ أَبُوهُ رَجُلاً عَادِلاً؟

– مع الأسف، هو ( أبوه ) ما كان رجلا عادلا . هو كان رجلا ظَالـمًا .
– هل كَانَتْ أُمُّ هَذه الفَتَاة إِمْرَأَةً كَرِيمَةً ؟
– مع الأسف، هي ( أمُّهَا – أمُّ هَذه الفَتَاة ) ما كانت إِمْرَأَةً كَرِيمَةً . هي كانت إِمْرَأَةً شَرِيرَةً .
– هل كانت جَميعُ الشَّبَابيك مَفْتُوحَةً؟
– بَعْضُ الشَّبَابيكِ كانت مَفْتُوحَةً، و بَعْضُهَا كانت مُغْلَقَةً .

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| podne | ظُهْرٌ | sedmica | أُسْبُوعٌ جـ أَسَابِيعُ |
| prije | قَبْلَ | objektivan | مَوْضُوعِيٌّ |
| hrana | طَعَامٌ | praktičan | عَمَلِيٌّ |
| ukusan | لَذِيذٌ | zao, opak | شَرِيرٌ، شَرِسٌ |
| topao | سَاخِنٌ | neki | بَعْضُ |

**b) Uradite po sljedećem šablonu preostale rečenice:**

أَنْتَ مُجِدٌّ. أَنْتَ لَسْتَ مُجِدًّا ( بِمُجِدٍّ ) .
أَنْتَ كُنْتَ مُجِدًّا. أَنْتَ مَا كُنْتَ مُجِدًّا .

أنت بَطِيئَةٌ
الشَّايُ جَاهِزٌ.
هنّ صَادِقَاتٌ و شَرِيفَاتٌ .
سَيَّارَتُهَا عَاطِلَةٌ .
هذه الأيّام باردة .
هُوَ وَاقِعِيٌّ و عَمَلِيٌّ .
هي مُتَحَمِّسَةٌ للدِّرَاسَة .
هم مُتَكَبِّرُونَ .

## إِنَّ I NJOJ SRODNE ČESTICE
## da أَنَّ, ali لَكِنَّ, kao da كَأَنَّ , ne bi li لَعَلَّ / لَيْتَ

Uz akuzative koje smo do sada naučili خَبَرُ لَيْسَ i خَبَرُ كَانَ da naučimo još jedan akuzativ. Naime, ako pred imenicu ili zamjenicu stavimo jednu od čestica إِنَّ ، أَنَّ ، لَكِنَّ ، كَأَنَّ ، لَعَلَّ / لَيْتَ imenica ili zamjenica doći će u akuzativu i zvat će se اِسْمُ إِنَّ , a predikat u nominativu i zvat će se خَبَرُ إِنَّ . Naprimjer:

إن عليّا رجل شجاع .

إنك أناني .

إنّ هذه الدروس الأخيرةَ كانت سهلةً .

إِنَّ dolazi na početku govora, a أَنَّ u sredini. Za sada naučimo da je izuzetak od ovog pravila glagol قَالَ poslije koga dolazi إِنَّ .

فَهِمْتُ منك أنَّ أَحَدًا أَخَذَ قلمَك .

من الواضح أنَّكم كنتم مشغولين .

أُلاحِظُ أنّ هذا الطالبَ يَهْتَمُّ كثيرا باللغة العربية .

هو قال إِنّ عائشةَ لَنْ تَذْهَبَ مَعَنا .

هم يَقُولُونَ إِنَّ كُلَّ المُحَاوَلاتِ لم تَأْتِ بِالنَّتِيجَةِ .

هو جيد لَكِنَّ أخاه أَحْسَنُ منه .

المنزل صغيرٌ لكن مَوْقِعَهُ جميل .

الصُّعُوبَاتُ كثيرة لكن إرادتَنا قوية .

الأُسْلُوبُ رديء لكن القصّةَ مُسْلِيَةٌ جدا .

السيارة قديمة لكن المُحَرِّكَ في حالة جيدة .

المثل العربي : إن الحديدَ بالحديد يُفْلَحُ .

# Test

**a) Završite**

– هم مشغولون – هم ليسوا مشغولين – هم كانوا مشغولين.

هي

أنا

– هو سعيد في حياته.

هي

هم

هن

– هذا اليوم باردٌ – ليس هذا اليوم بارداً – ما كان هذا اليوم باردا.

– الأيام...

– ذاك الْمَوْضُوعُ شَيِّقٌ –

– المواضيع...

**b) Ispravite greške:**

– كيف حال أخوك؟

– كم كانت راتبك شهري؟

– نحن ليسوا بحاجةً إلى ذلك.

– ما كان الحياةُ اليومية سهلةٌ.

– أنا كانت غائبا في ذاك الوقتُ.

**c) Prevedite na arapski jezik:**

- Taj odgovor nije tačan. Taj odgovor je netačan.

- Daj mi tu olovku.

- Kakva je razlika između ova dva primjera?

– هَلْ سَمِعْتُمْ ذَاكَ الخَبَرَ؟
– لا، ما سَمِعْنَاهُ – نعم، سَمِعْنَاهُ.

– لِمَاذَا مَا طَلَبْتَ مِنِّي القَلَمَ؟
– مَا عَلِمْتُ أَنَّ لَكَ قَلَمًا زَائِدًا.

– مَنْ فَتَحَ لَكُمُ البَابَ؟
– فَاطِمَةُ، بِنْتُكَ الجَمِيلَةُ فَتَحَتْ لَنَا البَابَ.

– مَتَى دَرَسْتُمْ ذَاكَ الدَّرْسَ؟
– دَرَسْنَاهُ قَبْلَ يَوْمَيْنِ.

– مَتَى هي ذَهَبَتْ إلى بَيْتِهَا؟
–هي ذَهَبَتْ إلى بَيْتِهَا قَبْلَ سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ.

– لِمَذَا مَا دَخَلْتَ الغُرْفَةَ؟
– مَا عَرَفْتُ أَنَّكَ فِيهَا وَ أَنَّهَا مَفْتُوحَةٌ.

– هَلْ عَرَفْتُمْ تِلْكَ الفَتَاةَ؟
– نعم، عَرَفْنَاهَا جَيِّدًا. هي فَتَاةٌ جَيِّدَةٌ و هي من عَائِلَةٍ مَشْهُورَةٍ.

– هل وَجَدْتَهُمْ فِى البَيْتِ؟
– لا، ما وَجَدْتُهُمْ. هُمْ كَانُوا قَدْ خَرَجُوا مِنَ البَيْتِ وَ ذَهَبُوا إِلَى السِّينَمَا.

– لِمَذَا مَا كَتَبْتِ التَّمْرِينَ الأخِيرَ؟
– كُنْتُ مَرِيضَةً.

Glagoli se u arapskom jeziku dijele na:

**a) pravilne**

**b) nepravilne**

i imaju:

**a) osnovnu vrstu**

**b) proširene vrste.**

Najveći broj glagola u korijenu ima tri harfa i oni se izražavaju oblikom فَعَلَ يَفْعَلُ. Prvi korjeniti harf glagola zove se فَاءُ الفِعْلِ, drugi عَيْنُ الفِعْلِ i treći لاَمُ الفِعْلِ, dok je prefiks يـ nastavak sadašnjeg vremena. To znači da je u glagolu دَرَسَ يَدْرُسُ *dal* فَاءُ الفِعْلِ, *ra* عَيْنُ الفِعْلِ i *sin* لاَمُ الفِعْلِ, a يـ nastavak sadašnjeg vremena. Glagoli prve vrste imaju različite vokale nad srednjim harfom prošlog i sadašnjeg vremena i po tom vokalu dijele se na šest razreda:

| | | |
|---|---|---|
| pisati | ـَ ـُ | كَتَبَ يَكْتُبُ |
| sjediti | ـَ ـِ | جَلَسَ يَجْلِسُ |
| otvoriti | ـَ ـَ | فَتَحَ يَفْتَحُ |
| znati | ـِ ـَ | عَلِمَ يَعْلَمُ |
| narasti | ـُ ـُ | كَبُرَ يَكْبُرُ |
| smatrati | ـِ ـِ | حَسِبَ يَحْسِبُ |

Glagoli proširenih vrsta nemaju razreda. **Svaki glagol odmah učimo kako glasi u trećem licu jednine muškog roda prošlog vremena, sadašnjeg vremena i u infinitivu. Uz svaki neprelazan glagol neophodno je odmah naučiti i njegov prijedlog.** U pisanju sadašnjeg vremena pišemo samo vokal srednjeg korjenitog harfa كَتَبَ ـُ umjesto يَكْتُبُ. Glagoli od četiri korjenita harfa dolaze na oblik: فَعْلَلَ يُفَعْلِلُ.

**Svi glagoli sa tri ili četiri korjenita harfa, bilo da su pravilni ili nepravilni, bilo osnovne ili proširenih glagolskih vrsta, imaju iste lične nastavke u prošlom i sadašnjem vremenu.**

U *prošlom vremenu* ( الفِعْلُ المَاضِي ) ti nastavci su:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| učio si | دَرَسْتَ | ( أَنْتَ ) | učio je | دَرَسَ | ( هُوَ ) |
| učili ste vas dvojica | دَرَسْتُمَا | ( أَنْتُمَا ) | učili su njih dvojica | دَرَسَا | ( هُمَا ) |
| učili ste | دَرَسْتُمْ | ( أَنْتُمْ ) | učili su | دَرَسُوا | ( هُمْ ) |
| učila si | دَرَسْتِ | ( أَنْتِ ) | učila je | دَرَسَتْ | ( هِيَ ) |
| učile ste vas dvije | دَرَسْتُمَا | ( أَنْتُمَا ) | učile su njih dvije | دَرَسَتَا | ( هُمَا ) |
| učile ste | دَرَسْتُنَّ | ( أَنْتُنَّ ) | učile su | دَرَسْنَ | ( هُنَّ ) |

| | | |
|---|---|---|
| učio/la sam | دَرَسْتُ | ( أَنَا ) |
| učili/le smo | دَرَسْنَا | ( نَحْنُ ) |

Ako se želi posebno naglasiti vršilac glagolske radnje, onda pred glagol može doći lična zamjenica.

| | | | |
|---|---|---|---|
| učio sam | دَرَسْتُ | čuo sam | سَمِعْتُ |
| ja sam učio | أَنَا دَرَسْتُ | ja sam čuo | أَنَا سَمِعْتُ |

Negacija prošlog vremena pravi se stavljanjem niječne čestice ( مَـا ) pred glagol.

| | | | |
|---|---|---|---|
| pisao sam | كَتَبْتُ | tražile su | طَلَبْنَ |
| nisam pisao | مَا كَتَبْتُ | nisu tražile | مَا طَلَبْنَ |

Stavljanjem priloga ( قَـدْ ) pred perfekat, označavamo da se radnja već zasigurno desila.

| | |
|---|---|
| ona je izašla | هِيَ خَرَجَتْ |
| ona je već izašla | هِيَ قَدْ خَرَجَتْ |

Od ove lekcije počećemo se kroz rečenice susretati sa bližim i daljim objektom i priloškim oznakama. Veoma je važno da znate da nisu svi glagoli koji su u našem jeziku prelazni i u arapskom jeziku prelazni i obratno. Mi kažemo: *Otišao sam kući.* Oni kažu: *Otišao sam prema kući.* ذَهَبْتُ إِلَى الْبَيْتِ. Mi kažemo: *Ušao je u autobus/avion* ... Oni kažu: *Ušao je autobus/avion* رَكِبَ الحَافِلَةَ / الطَّائِرَةَ, zapravo, *pojahao je autobus/avion* ..., jer su i ova prijevozna sredstva u istoj funkciji kao i prva prijevozna sredstva: deva, konj... Veoma je važno uz svaki glagol koji ima dalji objekat odmah učiti njegov prijedlog. Zamjena prijedloga dovodi do zamjene u značenju glagola. Glagol رَغِبَ يَرْغَبُ رَغْبَةً sa prijedlogom فِي znači *željeti*, a isti taj glagol sa prijedlogom عَنْ *ne željeti*. Treba znati da se dalji objekat i veći broj priloških oznaka izražavaju prijedlogom i njegovim genitivom. *Otišla je kući* ذَهَبَتْ إِلَى البَيْتِ, kao i to da se neki glagoli koji se u našem jeziku upotrebljavaju s prijedlogom, u arapskom jeziku često upotrebljavaju bez prijedloga. Mi kažemo: *Ušao je u kuću.* Na arapskom jeziku se kaže: *Ušao je kuću* (bez upotrebe prijedloga u فى) دَخَلَ البَيْتَ

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Završite:**

– هل كَتَبْتُمُ التمرينَ؟
– ( هي )
– ( أنتِ )
– ( هن )
– ماذا سَمِعْتَ عن ذلك؟
– ( أنتم )
– ( هما )
– ( هم )

– هل هن ذَهَبْنَ إلى بيوتهن؟
– ( هي )
– ( أنتما )
– ( أنتن )

**b) Ispravite greške:**

– أنا طَلَبَتْ منها الإذْنَ.
– هي متأكد أنَّه فَتَحْتَ لك البابَ.
– ماذا ( أنتم ) وَجَدُوا في تلك الغرفةُ؟
– ( هم ) جَلَسْنَا ساعتيْنِ عندنا.
– هل أنتَ فَهِمْتِ هذا الدرسُ؟

**c) Prevedite na arapski jezik:**

- Ja sam razumio djelimično ovu lekciju.
- Nismo znale da si umoran.
- Ona je izašla prije nas.

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| čuti | سَمِعَ – سَمْعٌ | naći | وَجَدَ – يَجِدُ – وُجُودٌ |
| tražiti | طَلَبَ – ُ طَلَبٌ | kino | سِينَمَا |
| znati | عَرَفَ – ِ مَعْرِفَةٌ | razumjeti | فَهِمَ – َ – فَهْمٌ |

# SADAŠNJE VRIJEME الفِعْلُ المُضَارِعُ

Sadašnje vrijeme glagola arapskog jezika ima sljedeće nastavke:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ti učiš (m. r.) | تَدْرُسُ | ( أَنْتَ ) | on uči | يَدْرُسُ | ( هُوَ ) |
| vas dvojica učite | تَدْرُسَانِ | ( أَنْتُمَا ) | njih dvojica uče | يَدْرُسَانِ | ( هُمَا ) |
| vi učite (m. r.) | تَدْرُسُونَ | ( أَنْتُمْ ) | oni uče | يَدْرُسُونَ | ( هُمْ ) |
| ti učiš (ž. r.) | تَدْرُسِينَ | ( أَنْتِ ) | ona uči | تَدْرُسُ | ( هِيَ ) |
| vas dvije učite | تَدْرُسَانِ | ( أَنْتُمَا ) | njih dvije uče | تَدْرُسَانِ | ( هُمَا ) |
| vi učite (ž. r.) | تَدْرُسْنَ | ( أَنْتُنَّ ) | one uče | يَدْرُسْنَ | ( هُنَّ ) |

| | | |
|---|---|---|
| ja učim | أَدْرُسُ | ( أَنَا ) |
| mi učimo | نَدْرُسُ | ( نَحْنُ ) |

Negacija sadašnjeg vremena pravi se stavljanjem niječne čestice ( لا ) pred glagol u sadašnjem vremenu.

| | | | |
|---|---|---|---|
| ti (m. r.) učiš | أَنْتَ تَدْرُسُ | mi tražimo | نَحْنُ نَطْلُبُ |
| ti (m. r.) ne učiš | أَنْتَ لا تَدْرُسُ | mi ne tražimo | نَحْنُ لا نَطْلُبُ |

Samostalnu ličnu zamjenicu stavljaćemo pred glagol u onim slučajevima kada želimo posebno istaći vršioca glagolske radnje kao što je to bilo u gornjim primjerima.

Bliži futur pravi se stavljanjem čestice سَ pred glagol i ona se piše spojeno sa glagolom, a dalji futur se pravi stavljanjem čestice سَوْفَ pred glagol u sadašnjem vremenu.

Ići ćemo njemu (u skoroj budućnosti). سَنَذْهَبُ إِلَيْهِ .

Ići ćemo njemu (ne znamo kada). سَوْفَ نَذْهَبُ إِلَيْهِ .

Oni će tražiti od tebe (uskoro). هُمْ سَيَطْلُبُونَ مِنْكَ.

Oni će tražiti od tebe (bilo kada). هُمْ سَوْفَ يَطْلُبُونَ مِنْكَ.

Prilog قَدْ pred sadašnjim vremenom znači neizvjesnost i sumnju u izvršenje glagolske radnje.

Možda ćemo tražiti a možda i nećemo. قَدْ نَطْلُبُ وَ قَدْ لا نَطْلُبُ.

Možda će tražiti (oni) a možda i neće. قَدْ يَطْلُبُونَ وَ قَدْ لا يَطْلُبُونَ.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Kroz dijalog čitajte sljedeće rečenice:**

– أَيْنَ تَدْرُسِينَ اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ؟
– أنا أدرس اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ فِى مَدْرَسَةِ الغَازِى خُسْرَوْ بَكْ فِى سَرَايِيفُو.
– هَذَا بَائِنٌ عَلَيْكِ. أنت تَفْهَمِينَ اللُّغَةَ العربيّةَ جَيِّداً.

– لِمَاذَا لا تَكْتُبِينَ هَذِهِ الكَلِمَاتِ؟
– قَدْ كَتَبْتُهَا.
– أَيْنَ هِيَ؟
– هَا هِي. أَنَا أَكْتُبُ الكَلِمَاتِ الجَدِيدَةَ فِى دَفْتَرٍ خَاصٍّ.
– ذَاكَ مُمْتَازٌ. أَنْتِ تَكْتُبِينَ الكَلِمَاتِ الجَدِيدَةَ بِطَرِيقَةٍ سَلِيمَةٍ.

– أَيْنَ أَنْتَ؟ لا أَسْمَعُ عَنْكَ شَيْئًا مُنْذُ زَمَنٍ بَعِيدٍ!
– أَنَا هُنَا. سَمِعْتُ أَنَّكَ بَحَثْتَ عَنِّى. كُنْتُ غَائِبًا وَ رَجَعْتُ اليَوْمَ.
– نَعَمْ، بَحَثْتُ عَنْكَ لأَرْجِعَ لَكَ أَشْرِطَتَكَ.
– شُكْرًا لَكَ. كُنْتُ مَشْغُولاً بِأَشْيَاءٍ أُخْرَى وَ نَسِيتُهَا تَمَامًا.

– هل تَعْرِفُونَ شَيْئًا عَنْ ذَاكَ البَرْنَامِجِ؟
– لا، لا نَعْرِفُ. نَسْمَعُ عَنْهُ لأَوَّلِ مَرَّةٍ.

– سَنَسْأَلُ عَليًّا . هو يَعْرِفُ بِالتَّأْكيد .
– هذا بَرْنَامِجٌ جَدِيدٌ تَمامًا و يَعْمَلُ جَيِّدًا .

**b) Prevedite sljedeće rečenice:**

أنا ذَهَبْتُ أَمْسِ إِلى السُّوقِ و هي تَذْهَبُ اليَوْمَ و أَنْتِ سَتَذْهَبِينَ غَدًا .
نحن عَمِلْنَا أَمْسِ (البَارِحَةَ) و أَوَّلَ أَمْسِ، أنتم تَعْمَلُونَ اليَوْمَ وَ هم سَيَعْمَلُونَ غَدًا و بَعْدَ غَدٍ .

**c) Glagol tražiti izmijenjajte kroz prvo i treće lice sadašnjeg vremena. Glagol *otvoriti* sa niječnom česticom izmijenjajte kroz drugo lice sadašnjeg vremena. Glagol *raditi* izmijenjajte u bližem futuru.**

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| أُخْرَى | druga | بَائِنٌ عَلَيْكَ | vidi se na tebi |
| نَسِيتُ | zaboravio/la sam | دَفْتَرٌ جـ دَفَاتِرُ | sveska - notes |
| بَرْنَامِجٌ جـ بَرَامِجُ | program | عَمِلَ – عَمَلٌ | raditi |
| لِأَوَّلِ مَرَّةٍ | po prvi put | سَلِيمٌ | pravilan |
| سَأَلَ – سُؤَالٌ | pitati | مُنْذُ زَمَنٍ بَعِيدٍ | već dugo vremena |
| بِالتَّأْكِيد | (po)sigurno | بَحَثَ – بَحْثٌ عَنْ | tražiti, tragati za |
| أَمْسِ – البَارِحَةَ | jučer | شَرِيطٌ جـ أَشْرِطَةٌ | kaseta |
| أَوَّلَ أَمْسِ | prekjučer | شَيْءٌ جـ أَشْيَاءٌ | stvar, nešto |
| غَدًا | sutra | | |
| بَعْدَ غَدٍ | prekosutra | | |

## Test

**a) Završite:**

– هي دَرَسَتْ – تَدْرُسُ – سَتَدْرُسُ اللغةَ العربية .

– ( أنا )

– ( أنتِ )

– ( نحن )

– ما طَلَبْتُ ولا أَطْلُبُ .

– ( هي )

– ( هم )

– ( نحن )

– مَعَ مَنْ ذَهَبْتَ – سَتَذْهَبُ ؟

– ( هن )

– ( أنتما )

– ( هي )

**b) Ispravite greške:**

– هي جلستْ وتجلسين في هذا المكان .

– هم ما فَهِمُوا أمس لكن يفهموا اليوم .

– لا عملتُ وما أعمل تلك الأعمالُ .

– سأذْهَبُ أولَ أمس عندنا .

– مَنْ سَفَتَحَ لكم البابُ ؟

– هل أنتم تعلمين اسمَ تلك المعلمةِ ؟

– هل أنتَ خَرَجَ قبل عليٌّ أو بعده ؟

## ODNOS GLAGOLA I IMENICE

Zbog pravilnog slaganja imenice i glagola, u arapskom jeziku je veoma važno da li prvo dolazi glagol pa imenica (glagolski subjekat) ili imenica pa glagol. U principu, rečenica u arapskom jeziku počinje glagolom, mada može počinjati i imenicom ako se želi naglasiti glagolski subjekat.

Ako prvo dolazi imenica pa glagol, onda je to imenska rečenica u kojoj je imenica subjekat a glagol i lična zamjenica u njemu rečenica na mjestu predikata. Glagol se u tom slučaju slaže sa subjektom, naprimjer:

| | |
|---|---|
| Hasan sjedi. | حَسَنٌ يَجْلِسُ. |
| Hasan i Alija sjede. | حَسَنٌ وَعَلِيٌّ يَجْلِسَانِ. |
| Hasan, Alija i Ekrem sjede. | حَسَنٌ وَعَلِيٌّ وَأَكْرَمُ يَجْلِسُونَ. |
| Fatima sjedi. | فَاطِمَةُ تَجْلِسُ. |
| Fatima i Semra sjede. | فَاطِمَةُ وَسَمْرَاءُ تَجْلِسَانِ. |
| Fatima, Semra i Sumejja sjede. | فَاطِمَةُ وَسَمْرَاءُ وَسُمَيَّةُ يَجْلِسْنَ. |

Ako rečenica počinje glagolom, a njen subjekat bude imenica iza glagola, glagol ostaje u trećem licu jednine muškog roda ukoliko je subjekat glagola imenica muškog roda, a u trećem licu jednine ženskog roda ako je njegov subjekat imenica ženskog roda, neovisno da li se imenica pojavljuje u jednini, dvojini ili množini imenice. Tako će navedene rečenice, ako glagolski subjekat dođe iza glagola, glasiti:

| | |
|---|---|
| Sjedi Hasan. | يَجْلِسُ حَسَنٌ. |
| Sjedi Hasan i Alija. | يَجْلِسُ حَسَنٌ وَعَلِيٌّ. |
| Sjedi Hasan, Alija i Ekrem. | يَجْلِسُ حَسَنٌ وَعَلِيٌّ وَأَكْرَمُ. |
| Sjedi Fatima. | تَجْلِسُ فَاطِمَةُ. |

Sjedi Fatima i Semra. تَجْلِسُ فَاطِمَةُ وَ سَمْرَاءُ .

Sjedi Fatima, Semra i Sumejja. تَجْلِسُ فَاطِمَةُ وَ سَمْرَاءُ وَ سُمَيَّةُ .

Ovakav odnos glagol i imenica zadržavaju neovisno u kojem je glagol vremenu ili načinu te da li ima ili nema niječnu česticu.

Sjedili su / Nisu sjedili / Sjede / Ne sjede / Sjedit će ... ovi učenici.

جَلَسَ / مَا جَلَسَ / يَجْلِسُ / لاَ يَجْلِسُ / سَيَجْلِسُ هَؤُلاَءِ الطُّلاَّبُ .

Ovi učenici su sjedili / nisu sjedili / sjede / ne sjede / sjediće.

هَؤُلاَءِ الطُّلاَّبُ جَلَسُوا / مَا جَلَسُوا / يَجْلِسُونَ / لاَ يَجْلِسُونَ / سَيَجْلِسُونَ .

Znači, u našem jeziku sa gramatičke strane sasvim je svejedno da li kažemo: *Ovi ljudi su radili jučer* ili *Radili su ovi ljudi jučer*, dok je u arapskom jeziku bitna razlika u odnosu glagola i imenice u ove dvije rečenice. عَمِلَ هَؤُلاَءِ الرِّجَالُ أَمْسِ – هَؤُلاَءِ الرِّجَالُ عَمِلُوا أَمْسِ .

U tri slučaja glagol u glagolskoj rečenici može doći u jednini trećeg lica i muškog i ženskog roda:

a) kada glagolski subjekat koji je ženskog roda ne slijedi odmah iza glagola, naprimjer:

Radila je cijelu godinu عَمِلَتْ ( عَمِلَ ) سَنَةً كَامِلَةً أُخْتُهُ ذَاكَ العَمَلَ .
njegova sestra taj posao.

b) kada je glagolski subjekat imenica u pravilnoj množini ženskog roda, nepravilnoj množini ili zbirna imenica, naprimjer:

Radnici traže svoje plaće. يَطْلُبُ ( تَطْلُبُ ) العُمَّالُ رَوَاتِبَهُمْ .

Vratile su se رَجَعَتْ ( رَجَعَ ) الفَتَيَاتُ إِلَى بُيُوتِهِنَّ قَبْلَ المَغْرِبِ .
djevojke svojim kućama prije akšama.

Jabuke su rodile. أَثْمَرَ ( أَثْمَرَتِ ) التُّفَّاحُ .

c) kada je glagolski subjekat imenica koja ne znači osobu ženskog spola, naprimjer:

Kada izlazi sunce? مَتَى تَطْلَعُ ( يَطْلَعُ ) الشَّمْسُ؟

Da vam ova tri slučaja ne bi stvorila zabunu, opredijelite se da glagol upotrebljavate u trećem licu jednine muškog roda ako je njegov subjekat muškog roda, a u trećem licu jednine ženskog roda ako je njegov subjekat ženskog roda i nećete imati zabune, niti će vas neko nekada ispraviti.

Ako je glagolski subjekat zajedno, muški i ženski rod, glagol će stajati u trećem licu jednine muškog roda.

Izašao je (Izašli su) Alija i Fatima iz kuće. خَرَجَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ مِنَ الْبَيْتِ.

Otišao je (Otišli su) učenici i učenice u školu. ذَهَبَ الطُّلاَّبُ وَ الطَّالِبَاتُ إِلى الْمَدْرَسَةِ.

Kod prevođenja sa arapskog jezika na naš jezik potrebno je voditi računa o duhu našeg jezika i mnoge glagolske rečenice arapskog jezika prevoditi imenskim rečenicama i obratno, kod izražavanja na arapskom jeziku voditi računa o duhu arapskog jezika i rečenicu počinjati glagolom.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Prevedite sljedeće rečenice:**

خَرَجَ الطُّلاَّبُ قَبْلَ الطَّالِبَاتِ مِنَ الصَّفِّ.

يَعْمَلُ هؤُلاَءِ العُمَّالُ مِنَ الصَّبَاحِ إِلى الْمَسَاءِ.

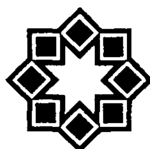
سَتَذْهَبُ عَائِشَةُ وَ أُخْتُهَا إِلى مَحَلِّ الْحَلَوِيَّاتِ.

لاَ تَشْرَبُ هَؤُلاَءِ الفَتَيَاتُ القَهْوَةَ .
لِمَاذَا لاَ يَطْلُبُ حَسَنٌ وَ أَخُوهُ النُّقُودَ / الفُلُوسَ مِنْ أَبِيهِمَا ؟
ذَهَبَ أَصْدِقَاءُ صَالِحٍ إِلى المَسْجِد .
تَدْرُسُ طَالِبَاتُ الصَّفِّ الأَوَّلِ اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ جَيِّدًا .

**b) Pretvorite gornje rečenice u imenske.**

## اَلْكَلِمَاتُ

| | |
|---|---|
| jutro | صَبَاحٌ |
| večer | مَسَاءٌ |
| slastičarna | مَحَلُّ الحَلَوِيَّاتِ |
| prvi | الأَوَّلُ |



# GLAGOLSKI NAČINI

U arapskom jeziku je veoma važno poznavati promjenu glagola po načinima, jer glagol promjenom po načinu mijenja nastavak i značenje. Po načinima se mijenja samo sadašnje vrijeme i ono ima tri načina:

1 - *Indikativ* ( المُضَارِعُ المَرْفُوعُ ), osnovni način sadašnjeg vremena i sve glagole koje smo do sada učili bili su u indikativu.

2 - *Konjunktiv* ( المُضَارِعُ المَنْصُوبُ ), koji dolazi poslije čestica *da* أَنْ i *neće* لَنْ. Ove čestice utječu da sadašnje vrijeme u licima u kojima se završava *dammom* dobije *fethu,* a u ostalim slučajevima gubi lične nastavke, osim drugog i trećeg lica množine ženskog roda. Poslije čestice *neće* لَنْ glagol ima značenje negacije futura: *idem* أَذْهَبُ, *ići ću* سَأَذْهَبُ, *neću ići* لَنْ أَذْهَبَ.

3 - *Jusiv* ( المُضَارِعُ المَجْزُومُ ), koji dolazi poslije *nije* لَمْ i *još nije* لَمَّا. Ove čestice utječu da sadašnje vrijeme u licima u kojima se završavao dammom dobije *sukun*, a u ostalim slučajevima gubi lične nastavke, osim drugog i trećeg lica množine ženskog roda. Poslije ovih čestica sadašnje vrijeme ima značenje negacije prošlog vremena, naprimjer: *radim* أَعْمَلُ, *nisam radio* لَمْ أَعْمَلْ. Dakle, negaciju prošlog vremena pravimo na dva načina: niječna čestica مَا + prošlo vrijeme i niječna čestica لَمْ + sadašnje vrijeme, naprimjer: *nisam čuo* مَا سَمِعْتُ ili لَمْ أَسْمَعْ, *vi niste učili* مَا دَرَسْتُمْ ili أَنْتُمْ لَمْ تَدْرُسُوا. Ovaj drugi način negacije prošlog vremena češće je u upotrebi.

Iza čestica أَنْ i كَيْ može doći لا koje se sa أَنْ piše sastavljeno أَلاَّ - كَيْلاَ *da ne*. Umjesto čestice أَنْ može doći prijedlog لِ, naprimjer:

| | |
|---|---|
| Otišao je da radi. | ذَهَبَ لِيَعْمَلَ. |
| Rekao sam ti da ne otvaraš prozor. | قُلْتُ لَكَ أَلاَّ تَفْتَحَ الشُّبَّاكَ. |

Poslije čestice أَنْ svi glagoli koji su međusobno povezani sa veznikom وَ doći će u zavisnom načinu:

Rekao sam ti da ideš kući i opereš ruke. قُلْتُ لَكَ أَنْ تَذْهَبَ إِلى البَيْتِ وَ تَغْسِلَ يَدَيْكَ .

Naredio im je da uđu i sjednu. أَمَرَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوا وَ يَجْلِسُوا .

Kada želimo izraziti razlog ili motiv za izvršenje glagolske radnje pred glagol ćemo staviti česticu لِ, naprimjer:

Otišao je da uči. ذَهَبَ لِيَدْرُسَ .

Izašao je da pita ko će ići s njim. خَرَجَ لِيَسْأَلَ مَنْ سَيَذْهَبُ مَعَهُ .

| *JUSIV* | *KONJUNKTIV* | *INDIKATIV* |
|---|---|---|
| المُضَارِعُ الْمَجْزُومُ | المُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ | المُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ |
| nije radio لَمْ يَعْمَلْ | neće raditi (on) لَنْ يَعْمَلَ | radi (on) يَعْمَلُ |
| يَعْمَلا | يَعْمَلا | يَعْمَلاَنِ |
| يَعْمَلُوا | يَعْمَلُوا | يَعْمَلُونَ |
| يَعْمَلْ | تَعْمَلَ | تَعْمَلُ |
| تَعْمَلا | تَعْمَلا | تَعْمَلاَنِ |
| يَعْمَلْنَ | يَعْمَلْنَ | يَعْمَلْنَ |
| تَعْمَلْ | تَعْمَلَ | تَعْمَلُ |
| تَعْمَلا | تَعْمَلا | تَعْمَلاَنِ |
| تَعْمَلُوا | تَعْمَلُوا | تَعْمَلُونَ |
| تَعْمَلِي | تَعْمَلِي | تَعْمَلِينَ |
| تَعْمَلا | تَعْمَلا | تَعْمَلاَنِ |
| تَعْمَلْنَ | تَعْمَلْنَ | تَعْمَلْنَ |
| أَعْمَلْ | أَعْمَلَ | أَعْمَلُ |
| نَعْمَلْ | نَعْمَلَ | نَعْمَلُ |

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Kroz dijalog vježbajte sljedeće rečenice:**

– لِمَاذَا لَمْ تَذْهَبْ ( مَا ذَهَبْتَ ) لِتَغْسِلَ يَدَيْكَ؟
– يَدَايَ نَظِيفَتَانِ. – يَدَايَ لَيْسَتَا بِوَسِخَتَيْنِ. – سَأَغْسِلُهُمَا فِيمَا بَعْدُ.

– لِمَاذَا لَمْ تَطْلُبُوا – مَا طَلَبْتُمْ مِنْهُ الكُرَةَ؟
– طَلَبْنَا، لَكِنَّهُ قَالَ إِنَّ كُرَتَهُ مَخْرُوقَةٌ.
– يَكْذِبُ. لَنْ يَلْعَبَ مَعَنَا فِى الفَرِيقِ.

– سَأَكْتُبُ الرِّسَالَةَ إِلى أَبَوَيْكَ.
– لِمَاذَا؟
– لِأَنَّكَ تَلْعَبُ كُرَةَ القَدَمِ فَقَطْ، وَ لا تَدْرُسُ شَيْئًا.
– قَسَمْتُ بِاللَّهِ أَنِّى لَنْ أَلْعَبَ كُرَةَ القَدَمِ إِلى نِهَايَةِ العَامِ الدِّرَاسِيِّ.
– طَيِّبْ، لَنْ أَكْتُبَ لَهُ هَذِهِ المَرَّةَ لَكِنْ . . .

– مَنْ سَيَدْفَعُ ذَاكَ الحِسَابَ؟
– لا أَعْرِفُ. أَنَا لَنْ أَدْفَعَهُ. مَا لِى فُلُوسٌ؟
– لِمَ إِذًا تَشْرَبُ العَصِيرَ؟!
– أَنْتَ سَتَدْفَعُ الآنَ وَ أَنَا سَأَدْفَعُ فِى المَرَّةِ القَادِمَةِ.
– أَنَا دَفَعْتُ فِى المَرَّةِ المَاضِيَةِ.
– أَعْرِفُ. لَكِنْ أَنَا حَسِبْتُكَ غَنِيًّا وَ سَخِيًّا.

– هل تَفْهَمِينَ أَنْتِ هذه الجُمَلَ؟
– طَبْعًا، أَفْهَمُهَا. لِمَاذَا تَسْأَلِينَ؟
– أَنَا لا أَفْهَمُ شَيْئًا.
– سَتَفْهَمِينَ، إِنْ شَاءَ اللَّهُ. أَنَا لَمْ أَفْهَمْهَا فِى البِدَايَةِ، لَكِنِّى أَفْهَمُهَا الآنَ.

**b) Promijenite sljedeće glagole po istom šablonu:**

حَضَرْتَ – يَحْضُرُونَ – لِمَ لَمْ تَحْضُرِي؟ – مَتَى سَتَحْضُرْنَ؟ – لَنْ نَحْضُرَ

عَمِلْتَ –

طَلَبْتَ –

سَمِعْتَ –

خَرَجْتَ –

عَلِمْتَ –

**c) Prevedite na arapski jezik:**

- Zašto niste tražili da ... Zašto ne tražite da ...? Nećemo tražiti od vas.
- Nisam učio ... Ne učim danas ... Učit ću danas taj predmet.
- Jesi li razumio (shvatio)? Razumiješ li? Shvatićeš ti to kasnije.
- One nisu znale. One znaju. Kada ćete znati?
- Ne čujem dobro na ovo uho. Nećeš čuti nikada na to uho.
- Nisam napisala dobro tu riječ. Rekao sam ti da napišeš ponovo tu rečenicu.
- Zašto niste sjedili? Zašto ne sjedite? Gdje ćete sjediti sutra u ovo vrijeme?

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| kraj | نِهَايَةٌ | oprati | غَسَلَ – غَسْلٌ |
| školska godina | السَّنَةُ الدِّرَاسِيَّةُ | kasnije | فِيمَا بَعْدُ |
| dobro, u redu | طَيِّبٌ | fudbal | كُرَةُ الْقَدَمِ |
| ovaj put | هٰذِهِ الْمَرَّةَ | pocijepan, poderan | مَخْرُوقٌ |
| ali | لٰكِنْ | lagati | كَذَبَ – كَذْبٌ |
| onda | إِذًا | igrati | لَعِبَ – لَعِبٌ |
| piti | شَرِبَ – شُرْبٌ | ekipa | فَرِيقٌ جـ فِرَقٌ |
| sljedeći put | فِي الْمَرَّةِ الْقَادِمَةِ | pismo | رِسَالَةٌ جـ ات، رَسَائِلُ |
| prisustvovati | حَضَرَ – حُضُورٌ | zakleti se | قَسَمَ – قَسَمٌ |

## Test

**a) Završite:**

– كتب هذا الطالبُ واجبَه المنزلي .

– الطالبان

– الطلاب

– الطالبة

– الطالباتُ

– ذاك الرجل رجع من العمل قبل ساعة .

– الرجال

– المرأة

– النساءُ

**b) Završite:**

طلبتُ – ما طلبتُ / لم أطلبْ – لا أطْلُبُ – سأطلب – لن أطلبَ

( هم )

ذهبتُ –

( هن )

**c) Prevedite:**

- Ne znam odakle je poznajem.
- Nisam tražio, ali ću potražiti tu knjigu.
- Da li ste učili / učite / ćete učiti / ovih dana nešto o tome?
- Odakle znaš da nisam išla juče / da ne idem danas / da neću ići sutra?

لعبتَ طويلا. اذْهَبْ إلى البيت وَاجْلِسْ في غرفتك. خُذِ الكتابَ وَاقْرأْهُ. قُلْ لفاطمة لِتَدْرُسْ اللغة العربية وألاّ تَخْرُجْ من الغرفة.

لا تَفْتَحْ بابَ المطعمِ ولا تَدْخُلْهُ. وإذَا دَخَلْتَهُ اغْسِلْ يديك قبل الأكل ولا تَشْرَبْ عصيرا باردا.

Izdvojite oblike kojim zapovijedamo ili zabranjujemo.

Zapovijedamo ili zabranjujemo, uglavnom, drugom licu. Imperativ ima nastavke jusiva. Imperativ kojim zapovijedamo drugom licu pravi se od prve vrste glagola tako što jusivu u drugom licu odbijemo prefiks i na njegovo mjesto, budući da je prvi korjeniti harf bez vokala, dodamo elif koji će nositi dammu, ako je srednji korjeniti harf sa dammom, a kesru ako je srednji korjeniti harf sa kesrom ili fethom.

*Imperativ*

piši تَكْتُبُ – كْتُبْ – اُكْتُبْ

sjedi تَجْلِسُ – جْلِسْ – اِجْلِسْ

otvori تَفْتَحُ – فْتَحْ – اِفْتَحْ

**Vokal ovog elifa će se čitati samo ako je zapovjedni način na početku govora**, naprimjer:

Idite i operite vaše ruke sapunom. اِذْهَبُوا وَ اغْسِلُوا أَيْدِيَكُمْ بِالصَّابُونِ.

*Zabrana*

Način kojim zabranjujemo drugom licu, tvori se dodavanjem لا pred drugo lice jusiva.

| | |
|---|---|
| nemoj pisati (ne piši) | تَكْتُبُ – تَكْتُبْ – لاَ تَكْتُبْ |
| nemoj sjediti (ne sjedi) | تَجْلِسُ – تَجْلِسْ –لاَ تَجْلِسْ |
| ne otvaraj | تَفْتَحُ – تَفْتَحْ – لاَ تَفْتَحْ |

Promjena zapovjednog načina i zabrane kroz drugo lice:

| | | | |
|---|---|---|---|
| sjedi (m. r.) | اِجْلِسْ | ti sjediš (m. r.) | تَجْلِسُ |
| sjedite vas dvojica | اِجْلِسَا | vas dvojica sjedite | تَجْلِسَانِ |
| sjedite (m. r.) | اِجْلِسُوا | vi sjedite (m. r.) | تَجْلِسُونَ |
| sjedi (ž. r.) | اِجْلِسِي | ti sjediš (ž. r.) | تَجْلِسِينَ |
| sjedite vas dvije | اِجْلِسَا | vas dvije sjedite | تَجْلِسَانِ |
| sjedite (ž. r.) | اِجْلِسْنَ | vi sjedite (ž. r.) | تَجْلِسْنَ |

| | |
|---|---|
| nemoj sjediti (jed. m. r.) | لاَ تَجْلِسْ |
| nemojte sjediti vas dvojica | لاَ تَجْلِسَا |
| nemojte sjediti (m. r.) | لاَ تَجْلِسُوا |
| nemoj sjediti (jed. ž. r.) | لاَ تَجْلِسِي |
| nemojte sjediti vas dvije | لاَ تَجْلِسَا |
| nemojte sjediti (ž. r.) | لاَ تَجْلِسْنَ |

Trećem licu najčešće zapovijedamo preko posrednika, naprimjer:

| | |
|---|---|
| Reci mu nek uči dobro. | قُلْ لَهُ لِيَدْرُسْ جَيِّداً . |
| Reci im neka pišu vježbe. | قُلْ لَهُمْ لِيَكْتُبُوا التَّمَارِينَ. |
| Reci Ibrahimu da uđe. | قُلْ لِإِبْرَاهِيمَ لِيَدْخُلْ. |
| Reci učenicima da idu kućama. | قُلْ لِلطُّلاَّبِ لِيَذْهَبُوا إِلَى بُيُوتِهِمْ. |
| Reci učenicama da šute. | قُلْ لِلطَّالِبَاتِ لِيَسْكُتْنَ. |

Ovakve oblike izražavanja možemo koristiti i za prvo lice:

Da sjedemo malo. لِنَجْلِسْ قَلِيلاً.

Da popijemo kahvu. لِنَشْرَبِ القَهْوَةَ.

Oblik kojim se nešto traži od trećeg lica da ne čini, najčešće je konjunktiv poslije čestica: *da ne* أَلاَّ.

Reci Enesu da ne piše po zidovima.. قُلْ لأَنَسَ أَلاَّ يَكْتُبْ عَلَى الحِيطَانِ.

Reci djeci da ne izlaze iz kuće. قُلْ لِلأَوْلاَدِ أَلاَّ يَخْرُجُوا مِنَ المَنْزِلِ

Ako poslije zapovjednog načina koji se završava na sukun dođe hemzetu-l-vasl, vokal hemzeta se neće čitati, a glagol će umjesto sukuna dobiti kesru.

Napiši. أُكْتُبْ.

Napiši svoje ime ovdje. أُكْتُبِ اسْمَكَ هُنَا.

Ne otvaraj. لاَ تَفْتَحْ.

Ne otvaraj vrata. لاَ تَفْتَحِ البَابَ.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Promijenite sljedeće glagole po istom šablonu:**

أَطْلُبُ – أُطْلُبْ – لاَ تَطْلُبْ – أُطْلُبُوا – لاَ تَطْلُبِي – لِيَطْلُبْ هُوَ

أَتْرُكُ –

أَدْفَعُ –

أَجْلِسُ –

أَخْرُجُ –

أَدْخُلُ –

أَغْسِلُ –

أَشْرَبُ –

أَبْحَثُ عَنْ –

**b) Čitajte i prevodite:**

اِشْرَبِي القَهْوَةَ؟

لاَ تَشْرَبُوا ذَاكَ المَاءَ البَارِدَ.

قُلْ لِفَاطِمَةَ لِتَفْتَحِ النَّوَافِذَ.

أُنْظُرْ إِلى أَعْمَالِه وَلاَ تَنْظُرْ إِلى أَقْوَالِه.

خُذُوا كُرَّاسَاتِكُمْ وَاكْتُبُوا الجُمَلَ التَّالِيَةَ.

أُطْلُبِ الفُلُوسَ مِنْ أَبِيكَ، وَ لاَ تَطْلُبْهَا مِنِّي.

لاَ تَجْلِسُوا عَلَى القَاعِ، اِجْلِسُوا عَلَى الكَرَاسِي.

اِدْفَعْ أَوَّلاً.

أُخْرُجْ مِنْ هُنَا.

أُدْخُلْ، البَابُ مَفْتُوحٌ.

قُلْ لِلطَّالِبَاتِ لِيَدْخُلْنَ الصَّفَّ.

لاَ تَدْخُلْ هذه الغُرْفَةَ بِدُونَ إِذْنِي.

لاَ تَتْرُكْ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ.

أُتْرُكْ ذَاكَ الأَمْرَ لِي.

اِغْسِلْ يَدَيْكَ جَيِّداً.

اِعْلَمْ أَنَّ النَّجَاةَ فِي العِلْمِ.

اِبْحَثْ عَنْ هذا الدَّوَاءِ فِي الصَّيْدَلِيَّاتِ.

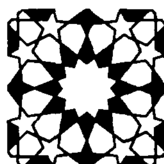
عَنْ أَيِّ شَيْءٍ تَبْحَثُ هُنَا؟

أَبْحَثُ عَنْ مَحَلٍّ لِبَيْعِ ...

لاَ تَبْحَثْ عَنْهُ هُنَا. المَحلاَّتُ لِبَيْعِ ... فِي المَرْكَزِ التِّجَارِيِّ الجَدِيدِ.

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| pod, tlo | قَاعٌ | spas | نَجَاةٌ |
| mjesto | مَكَانٌ جـ أَمَاكِنُ | potražiti | بَحَثَ - بَحْثٌ عَنْ |
| prvo, najprije | أَوَّلاً | lijek | دَوَاءٌ جـ أَدْوِيَةٌ |
| odavde | مِنْ هُنَا | apoteka | صَيْدَلِيَّةٌ جـ ات |
| bez | بِدُونِ | prodavnica | مَحَلٌّ جـ ات |
| odobrenje | إِذْنٌ | za prodaju... | لِبَيْعِ . . . |
| stvar, pitanje | أَمْرٌ جـ أُمُورٌ | trgovački centar | اَلْمَرْكَزُ التِّجَارِيُّ |



# PASIV GLAGOLA الفِعْلُ المَبْنِيُّ لِلمَجْهُولِ - المَجْهُولُ

Glagol se u aktivu zove الفِعْلُ المَبْنِيُّ لِلْمَعْلُومِ ili samo المَعْلُومُ, a njegov subjekat الفَاعِلُ. Do sada smo učili glagole u aktivu i naučili da se glagoli prve vrste dijele na razrede.

Glagol u pasivu se zove الفِعْلُ المَبْنِيُّ لِلمَجْهُولِ ili samo المَجْهُولُ, a njegov subjekat نَائِبُ الفَاعِلِ. **U pasivu prošlog vremena svih glagola prve i proširenih vrsta prvi harf dobiva *dammu* a predzadnji *kesru* فُعِلَ. U pasivu sadašnjeg vremena svih glagola prve i proširenih vrsta prvi harf dobiva *dammu* a predzadnji *fethu* يُفْعَلُ.**

دَرَسَ دُرِسَ – يَدْرُسُ يُدْرَسُ

فَتَحَ فُتِحَ – يَفْتَحُ يُفْتَحُ

سَمِعَ سُمِعَ – يَسْمَعُ يُسْمَعُ . . .

U rečenicama u kojima je glagol upotrijebljen u pasivu, vršilac glagolske radnje je nepoznat, a na njegovo mjesto dolazi objekat.

Evo kako se rečenica iz aktivne pretvara u pasivnu:

سَرَقَ اللِّصُّ سَاعَتَهَا . – سُرِقَتْ سَاعَتُهَا .

Lopov je ukrao njen sat - Njen sat je ukraden.

هُمْ سَيَنْشُرُونَ ذَاكَ الكِتَابَ . – سَيُنْشَرُ ذَاكَ الكِتَابُ .

Oni će objaviti tu knjigu - Ta knjiga će biti objavljena.

**Ako ste dobro obratili pažnju na ova dva primjera zapazili ste da objekat glagola u aktivu pretvaranjem glagola u pasiv postaje subjekat glagola u pasivu, i da se on sa glagolom u pasivu slaže shodno pravilima slaganja glagola i njegovog subjekta u glagolskoj rečenici.**

Naprimjer:

Fatima je našla olovku pod stolom.. عَثَرَتْ فَاطِمَةُ على القَلَمِ تَحْتَ الطَّاوِلَةِ.

Ako ovu rečenicu pretvorimo u pasivnu, ona će glasiti:

Nađena je olovka pod stolom. عُثِرَ على القَلَمِ تَحْتَ الطَّاوِلَةِ.

Riječ olovka je u našem jeziku bliži objekat jer je glagol *naći* prelazan, ali je u arapskom jeziku glagol *naći* عَثَرَ neprelazan, i on, ustvari, znači *naići na* i ima svoj prijedlog koji sa imenom iza sebe dolazi na mjestu daljeg objekta. Obratite pažnju da je u prvoj rečenici glagol bio u trećem licu jednine ženskog roda, jer je njegov subjekat imenica ženskog roda, dok je u drugoj rečenici u trećem licu jednine muškog roda, jer je subjekat glagola u pasivu imenica muškog roda.

Svi nastavci za lica kao i čestice (لَمْ، أَنْ، لَنْ) u potpunosti su jednaki za glagole u aktivu i pasivu.

Evo još nekoliko primjera upotrebe pasiva:

Kako se piše - čita ta riječ? كَيفَ تُكْتَبُ – تُقْرَأُ تِلْكَ الكَلِمَةُ؟

Ta riječ se ne piše - ne čita tako.. تِلْكَ الكَلِمَةُ لا تُكْتَبُ – لا تُقْرَأُ هَكَذَا.

Ta riječ se piše na sljedeći način: تِلْكَ الكَلِمَةُ تُكْتَبُ بِالطَّرِيقَةِ التَّالِيَةِ:

Oni uče arapski jezik u toj školi. . هُمْ يَدْرُسُونَ اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ في تِلْكَ المَدْرَسَةِ.

Arapski jezik se izučava u toj školi? تُدْرَسُ اللُّغَةُ العَرَبِيَّةُ في تِلْكَ المَدْرَسَةِ؟

Gdje ćete štampati tu knjigu? أَيْنَ سَتَطْبَعُونَ ذَاكَ الكِتَابَ؟

Gdje će se štampati ta knjiga? أَيْنَ سَيُطْبَعُ ذَاكَ الكِتَابُ؟

On otvara prozore svoje sobe svaki dan.. هو يَفْتَحُ شَبَابِيكَ غُرْفَتِه كُلَّ يَوْمٍ.

Prozori njegove sobe otvaraju se svaki dan.. تُفْتَحُ شَبَابِيكُ غُرْفَتِه كُلَّ يَوْمٍ.

Neprijatelj ih je ranio u toj akciji. العَدُوُّ جَرَحَهُمْ في تِلْكَ العَمَلِيَّةِ.

Oni su ranjeni u toj akciji. هم جُرِحُوا في تِلْكَ العَمَلِيَّةِ.

| | |
|---|---|
| Da li je plaćen račun? | هل دُفِعَ الحِسَابُ؟ |
| Da, ja sam ga platio ovaj put. | نعم، أنا دَفَعْتُهُ هذه المَرَّةَ. |
| Tako se ne otvara konzerva. | لا تُفْتَحُ الْعُلْبَةُ هَكَذَا. |

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Čitajte i prevodite kroz dijalog**

– مَتَى يُفْتَحُ ذاك المَحَلُّ؟
– يُفْتَحُ بعد نِصْفِ السَّاعَة.
– أَيْنَ صُنِعَتْ تلك السَّيَّارَةُ؟
– هي صُنِعَتْ في أَلْمَانيَا.
– كَيْفَ تُكْتَبُ الهَمْزَةُ في تلك الحَالَة؟
– تُكْتَبُ الهَمْزَةُ في تلك الحَالَة فَوْقَ الوَاوِ.
– مَاذَا يُغْسَلُ بَعْدَ اسْتِنْشَاقِ الأَنْفِ؟
– بَعْدَ ذَلِكَ (بَعْدَ اسْتِنْشَاقِ الأَنْفِ) يُغْسَلُ الوَجْهُ.
– أَيْنَ طُبِعَ ذاك الكِتَابُ؟
– طُبِعَ ذَاكَ الكِتَابُ في مَطْبَعَتِنَا المَحَلِّيَّة.
– هل يُعْرَفُ عَنْهُ شَيْءٌ؟
– لا يُعْرَفُ عَنْهُ شَيْءٌ مُنْذُ سَنَةٍ كَامِلَة.
– كَمْ مَرَّةً ذُكِرَ اسْمُهَا في ذَلِكَ الكِتَاب.
– ذُكِرَ اسْمُهَا عِدَّةَ مَرَّاتٍ في ذَلِكَ الكِتَابِ.
– أَيْنَ يُعْرَضُ ذَاكَ الفِيلْمُ؟
– يُعْرَضُ ذَاكَ الفِيلْمُ في جَمِيعِ دُورِ السِينَمَا.
– مَتَى قُتِلَ ذَاك الرَّجُلُ؟
– قُتِلَ ذَاك الرَّجُلُ في بِدَايَةِ الحَرْبِ.

– مَتَى قُبِضَ عَلَيْهِ؟
– قُبِضَ عَلَيْهِ قَبْلَ يَوْمَيْنِ.
– أَيْنَ دُفِنَتْ جَدَّتُكَ؟
– هِيَ دُفِنَتْ فِي مَقْبَرَةِ الْمَدِينَةِ.

**b) Zapamtite ove fraze:**

| | |
|---|---|
| Pušenje je strogo zabranjeno. | يُمْنَعُ التَّدْخِينُ مَنْعًا بَاتًّا. |
| Knjigu tražiti direktno od izdavača. | يُطْلَبُ الكِتَابُ مِنَ النَّاشِرِ مُبَاشَرَةً. |
| Prošlost se ne spominje (Što je bilo, bilo je). | المَاضِي لا يُذْكَرُ. |

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| prikazivati, izlagati | عَرَضَ - عَرْضٌ | prodavnica | مَحَلٌّ جـ ات |
| film | فِيلْمٌ جـ أَفْلاَمٌ | proizvoditi | صَنَعَ - صِنَاعَةٌ |
| kino | سِينَمَا | Njemačka | أَلْمَانِيَا |
| ubiti | قَتَلَ - قَتْلٌ | ispiranje nosa | اِسْتِنْشَاقُ الأَنْفِ |
| zakopati | دَفَنَ - دَفْنٌ | lice | وَجْهٌ جـ وُجُوهٌ |
| groblje | مَقْبَرَةٌ جـ مَقَابِرُ | štamparija | مَطْبَعَةٌ جـ مَطَابِعُ |
| uhvatiti | قَبَضَ - قَبْضٌ عَلَى | nekoliko puta | عِدَّةَ مَرَّاتٍ |

# PARTICIP AKTIVNI I PARTICIP PASIVNI

اِسْمُ الفَاعِلِ وَ اِسْمُ المَفْعُولِ

Participi u arapskom jeziku imaju veoma široku upotrebu. Particip aktivni ima značenje vršioca glagolske radnje (značenje imenice) ili stanje u kome se neko ili nešto nalazi (značenje pridjeva). Particip aktivni prve vrste glagola dolazi na oblik فَاعِلٌ. Tako će, naprimjer, participi aktivni sljedećih glagola prve vrste glasiti:

pisati - pisar كَتَبَ - كِتَابَةٌ - كَاتِبٌ

tražiti - učenik/student (onaj koji traži znanje) طَلَبَ - طَلَبٌ - طَالِبٌ

znati - učen (znan) عَلِمَ - عِلْمٌ - عَالِمٌ

Particip aktivni, uz pravilnu množinu, može doći i na različite oblike nepravilne množine:

| | *ŽENSKI ROD* | | *MUŠKI ROD* | |
|---|---|---|---|---|
| | المُؤَنَّث | | المُذَكَّر | |
| *j.* | طَالِبَةٌ | كَاتِبَةٌ | طَالِبٌ | كَاتِبٌ |
| *d.* | طَالِبَتَانِ | كَاتِبَتَانِ | طَالِبَانِ | كَاتِبَانِ |
| *m.* | طَالِبَاتٌ | كَاتِبَاتٌ | طَالِبُونَ، طُلَّابٌ | كَاتِبُونَ، كُتَّابٌ |

Particip pasivni ima najčešće značenje pridjeva ili onoga nad kim ili čim je izvršena glagolska radnja i dolazi na oblik مَفْعُولٌ .

| | *ŽENSKI ROD* | | *MUŠKI ROD* | |
|---|---|---|---|---|
| | المُؤَنَّث | | المُذَكَّر | |
| *j.* | مَطْلُوبَةٌ | مَكْتُوبَةٌ | مَطْلُوبٌ | مَكْتُوبٌ |

Da li jedan glagol ima samo particip aktivni ili samo particip pasivni ili i particip aktivni i particip pasivni mjerodavna je jedino praksa arapskog jezika.

Ako se želi istaći neko svojstvo participa aktivnog u jačoj mjeri ( مُبَالَغَةُ اسمِ الفَاعِلِ ) onda se umjesto oblika فَاعِلٌ upotrebljavaju drugi oblici od kojih je najčešći oblik فَعَّالٌ na koji često dolaze imena pojedinih zanimanja:

| | | | |
|---|---|---|---|
| pekar | خَبَّازٌ | pilot | طَيَّارٌ |
| kuhar | طَبَّاخٌ | slikar | رَسَّامٌ |
| mesar | قَصَّابٌ | umjetnik | فَنَّانٌ |

Participi pasivni od nekih glagola prve vrste mogu doći i na oblik فَعِيلٌ te ćemo tako kazati:

| | | | |
|---|---|---|---|
| ranjenik | جَرِيحٌ جـ جَرْحَى | ubijeni/poginuli | قَتِيلٌ جـ قَتْلَى |
| bolesnik | مَرِيضٌ جـ مَرْضَى | | |

Particip aktivni se može upotrebljavati umjesto glagola u aktivu, a particip pasivni umjesto glagola u pasivu:

Idete li na sajam? هل أنتم ذاهبُونَ ( تَذْهَبُونَ ) إلى المَعْرِضِ؟

هُوَ جَالِسٌ ( يَجْلِسُ ) أَمَامَ بَيْتِهِ وَ شَارِبٌ ( يَشْرَبُ ) قَهْوَتَهُ الصَّبَاحِيَّةَ.

On sjedi pred kućom i pije svoju jutarnju kahvu.

الكُتُبُ الجَدِيدَةُ تُطْبَعُ ( مَطْبُوعَةٌ ) على الوَرَقِ الجَيِّدِ.

Nove knjige se štampaju na kvalitetnom papiru.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Čitajte i prevodite kroz dijalog**

– ذاك الكِتَابُ مَطْبُوعٌ ( طُبِعَ ) في مُوسْتَارْ.
– أين يَعملُ أَبُوهُ؟
– أَبُوهُ يعمل كَنَاشِرٍ نَاجِحٍ لِمَطْبُوعَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ.
– مَنْ يَنْشُرُ تلك الشَّائعَات؟
– منَ المَعْلُومِ أنَّ تلْكَ الشَّائعَات تُنْشَرُ بِطُرُقٍ مُخْتَلِفَةٍ و بِسُرْعَةٍ كَبِيرَةٍ جِدًّا.
– هل نُقِلَ الجَرْحَى إلى المُسْتَشْفَى؟
– نعم، جَمِيعُ الجَرْحَى نُقِلُوا ( مَنْقُولُونَ ) إلى مُسْتَشْفَى المَدِينَةِ.
– أين يُصْنَعُ هذا الأَثَاثُ؟
– هَذَا الأَثَاثُ مَصْنُوعٌ ( يُصْنَعُ ) في المَصَانِعِ المَحَلِّيَّةِ.
– ماذا يَعْمَلُ أَخُوهُ؟
– أَخُوهُ طَيَّارٌ مَشْهُورٌ، كَيْفَ لاَ تَعْرِفُ ذلك؟
– هل سمعتَ أَنَّ سَيَّارَتَهُ الجديدةَ مَسْرُوقَةٌ؟
– لا، ما سمعتُ، لَكِنْ أَعْرِفُ أَنَّ السَّيَّارَاتِ تُسْرَقُ كَثِيراً في هذه الأيّامِ.
– هل سمعتَ أَنَّهَا مَزْكُومَةٌ؟
– نعم سمعتُ. لاَ بُدَّ أَنَّهَا تَشْرَبُ المَشْرُوبَاتِ الغَازِيَّةَ البَارِدَةَ.
– هل تلك المَأْكُولاتُ طَازِجَةٌ؟
– نعم، هي طَازِجَةٌ و لَذِيذَةٌ.
– هل سيكون ذاك المَحَلُّ مَفْتُوحًا غدًا؟
– غَدًا يَوْمُ السَّبْتِ، وَ جَمِيعُ المَحلاَّتِ سَتَكُونُ مَفْتُوحَةً.
– هل في هذه المدينة مَكْتَبٌ لِلْمَفْقُودَاتِ ( للأَشْيَاءِ المَفْقُودَةِ )؟
– نعم، في هذه المدينةِ مَكْتَبٌ لِلأَشْيَاءِ المَفْقُودَةِ و هو ليس بعيداً عنْ هُنَا.

**b) Zapamtite kako se kaže**

مَا الْمَكْتُوبُ ( مَاذَا يُكْتَبُ ) عَلَى تِلْكَ اللَّوْحَةِ؟

يُطْلَبُ مِنْ جَمِيعِ الطُّلاَّبِ وَ الطَّالِبَاتِ
الْمُحَافَظَةُ عَلَى النِّظَامِ وَالنَّظَافَةِ!

التَّدْخِينُ مَمْنُوعٌ!

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| lokalni | مَحَلِّيٌّ | Mostar | مُوسْتَارْ |
| nahlađen | مَزْكُومٌ جـ ون | izdavač | نَاشِرٌ جـ ون |
| pića | مَشْرُوبَاتٌ | uspješan | نَاجِحٌ |
| gaziran | غَازِيٌّ | publikacije | مَطْبُوعَاتٌ |
| jelo | مَأْكُولٌ جـ ات | različit | مُخْتَلِفٌ |
| svjež | طَازِجٌ | glasina | شَائِعَةٌ جـ ات |
| ukusan | لَذِيذٌ | poznato je da je ... | مِنَ الْمَعْلُومِ أَنَّ |
| subota | يَوْمُ السَّبْتِ | prenijeti, prebaciti | نَقَلَ ـُ نَقْلٌ |
| biro, kancelarija | مَكْتَبٌ جـ مَكَاتِبُ | namještaj | أَثَاثٌ |
| izgubljen | مَفْقُودٌ | fabrika | مَصْنَعٌ جـ مَصَانِعُ |

## Test

**a) Upotrijebite sljedeće riječi u rečenicama:**

– افْتَحُوا

– يُفْتَحُ

– مَفْتُوحَةٌ

– لا تَكْتُبُوا

– تُكْتَبُ

– مَكْتُوبٌ

**b) Ispravite greške:**

– تلك المَعْلُومَاتُ ليستْ صحيحةٌ.

– اعْلَمُوا جيدًا أننا سوف لا ندفع تلك الحسابات.

– هل أسماءهم كانوا مَوْجُودَةٌ على تلك القَائِمَة

**c) Prevedite na arapski jezik:**

- Radi nešto.

- Ne izlazite iz sobe.

- Ova auta su proizvedena u našoj zemlji.

- Čujte, ne idemo danas, ali ćemo ići sjutra.

- Zabranjeno je izlaziti iz zgrade u ovo vrijeme.

أنت طالبةٌ جيدة – أنت لست طالبةً جيدة.

أنت كنت – ما كنت طالبة جيدة.

أنت ستكونين – لن تكوني طالبةً جيدة.

هم طلاب جيدون – هم ليسوا طلابا جيدين.

هم كانوا / ما كانوا طلابا جيدين.

هم سيكونون / لن يكونوا طلابا جيدين.

كُنْ صادقا ولا تَكُنْ كذّابا.

كُونُوا مجتهدين ولا تكونوا كُسَالَى

U arapskom jeziku ima više pomoćnih glagola, od kojih je glagol كَانَ يَكُونُ najčešće u upotrebi. Srednji korjeniti harf ovog glagola je و koje se u prošlom vremenu petvara u dugo *ā*, jer je pravilo arapskog jezika da و i ي prelaze u dugo *ā*, ako je prije njih *fetha* (كَوَنَ – كَانَ، صَيَرَ – صَارَ), u dugo *ū* ako je prije njih *damma*, i u dugo *ī* ako je prije njih *kesra*. U sadašnjem vremenu glagola كَانَ prvo je vokal sa و prešao na prethodni harf iznad koga je bio *sukun*, a zatim je و prešao u dugo *ū* (يَكْوُنُ – يَكُوْنُ – يَكُونُ).

Kod glagola كَانَ u svim slučajevima kada iznad و ili harfa iza و dođe *sukun*, و se gubi, a umjesto izgubljenog و prvi korjeniti harf dobiva *dammu* kao podsjećanje na izgubljeni و. Naprimjer: *bio sam* كُنْتُ, *on nije bio* هُوَ لَمْ يَكُنْ, *budi* كُنْ.

| فعل النهي | فعل الأمر | المنصوب | المجزوم | المضارع |
|---|---|---|---|---|
| – | لِيَكُنْ | أَنْ، لَنْ ... يَكُونَ | لَمْ يَكُنْ | يَكُونُ |
| – | لِيَكُونَا | يَكُونَا | يَكُونَا | يَكُونَانِ |
| – | لِيَكُونُوا | يَكُونُوا | يَكُونُوا | يَكُونُونَ |
| – | لِتَكُنْ | تَكُونَ | تَكُنْ | تَكُونُ |
| – | لِتَكُونَا | تَكُونَا | تَكُونَا | تَكُونَانِ |
| – | لِيَكُنَّ | يَكُنَّ | يَكُنَّ | يَكُنَّ |
| لا تَكُنْ | كُنْ | تَكُونَ | تَكُنْ | تَكُونُ |
| لا تَكُونَا | كُونَا | تَكُونَا | تَكُونَا | تَكُونَانِ |
| لا تَكُونُوا | كُونُوا | تَكُونُوا | تَكُونُوا | تَكُونُونَ |
| لا تَكُونِي | كُونِي | تَكُونِي | تَكُونِي | تَكُونِينَ |
| لا تَكُونَا | كُونَا | تَكُونَا | تَكُونَا | تَكُونَانِ |
| لا تَكُنَّ | كُنَّ | تَكُنَّ | تَكُنَّ | تَكُنَّ |
| – | – | أَكُونَ | أَكُنْ | أَكُونُ |
| – | – | نَكُونَ | نَكُنْ | نَكُونُ |

Pravi imperfekat i radnja koja je u prošlosti duže trajala ili se ponavljala izražava se tako da pred osnovni glagol u sadašnjem vremenu stavimo glagol كَانَ u perfektu:

Svaki dan sam išao kod djeda. كُنْتُ أَذْهَبُ كُلَّ يَوْمٍ إِلَى الجَدِّ.

Igrali bismo nogomet danima. كُنَّا نَلْعَبُ كُرَةَ القَدَمِ لأَيَّامٍ.

Mnogo se smijala. كَانَتْ تَضْحَكُ كَثِيراً.

Ako je radnja već završena u davnoj prošlosti (pluskvamperfekat) onda i glagol i osnovni glagol dolaze u prošlom vremenu, s tim da pred osnovni glagol često dođe čestica *već* قَدْ:

| | |
|---|---|
| Bio je već otišao kući. | كَانَ قَدْ ذَهَبَ إِلى البَيْتِ . |
| Bili smo već čuli tu vijest. | كُنَّا قَدْ سَمِعْنَا ذَاكَ الخَبَرَ . |

Obratite pažnju kako se kaže:

| | |
|---|---|
| Husejn je imao nov auto. | كَانَتْ لِحُسَيْنٍ سَيَّارَةٌ جديدةٌ . |
| Ona je imala lijepo lice. | كَانَ لَهَا وَجْهٌ جَميلٌ . |
| Mi smo imali nekih problema sa njima. | كَانَتْ لَنَا بَعْضُ المَشَاكِلِ مَعَهُمْ . |

Prema tome, glagol se u ovakvim rečenicama ravna prema rodu i broju onoga što se ima.

Promjena glagola كَانَ kroz glagolske načine i zapovjedni način.

## اَلتَّمْرِينُ

– هل تَذْكُرُ جَدَّكَ ؟

– نعم، أَذْكُرُهُ جَيِّدًا . هو كان رَجُلاً كَرِيمًا وَ عَادِلاً، رَحِمَهُ اللَّهُ .

– كُنْ أَنْتَ مِثْلَهُ كَرِيمًا وَ عَادِلاً .

– سَأَكُونُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ .

– هل هي كانت مريضةً ؟

– لا، هي لَمْ تَكُنْ – مَا كَانَتْ مَرِيضَةً .

– هل هُمْ كَانُوا رَاضِينَ بِتِلْكَ النَّتَائِجِ ؟

– لا هم لَمْ يَكُونُوا – مَا كَانُوا رَاضِينَ بِتِلْكَ النَّتَائِجِ .

– مَتَى سَيَكُونُ الغَدَاءُ جَاهِزًا ؟

– سَيَكُونُ الغَدَاءُ جَاهِزًا بَعْدَ قَلِيلٍ .

– لِمَنْ كَانَتْ تِلْكَ السَّيَّارَةُ ؟

– تِلْكَ السَّيَّارَةُ كَانَتْ لِصَدِيقِي صَالِحٍ .

– أين كَانَ السَّائقُ؟
– كَانَ السَّائقُ قَدْ هَرَبَ من مَوْقِعِ الحَادث .
– هل كانت جَميعُ الشَّبَابيك مَفْتُوحَةً؟
– بَعْضُ الشَّبَابيك لَمْ تَكُنْ ( مَا كَانَتْ ) مَفْتُوحَةً .
– كَمْ يَوْمًا سَتَكُونُ غَائبًا؟
– سَأَكُونُ غَائبًا يَوْمًا وَاحدًا فَقَطْ .
– لا تَكُنْ بَطيئًا . كُنْ سَرِيعًا .
– لا تَكُوني بَخيلَةً، كُوني سَخيَّةً .
– كُونُوا صَادقِينَ وَشُرَفَاءَ، ولا تَكُونُوا كَذَّابِينَ وأَشْرَارًا .
– لا تَكُنْ مُتَكَبِّرًا، كُنْ مُتَوَاضعًا .

## اَلْكَلمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| posjetilac | زَائرٌ جـ زُوَّارٌ | sjetiti se | ذَكَرَ ـُ ذِكْرٌ |
| sala | صَالَةٌ جـ ات | smilovati se | رَحِمَ ـَ رَحْمَةٌ |
| jedan | وَاحدٌ | kao | مثْلَ |
| spor | بَطيءٌ | ručak | غَدَاءٌ |
| častan, čestit | شَرِيفٌ جـ شُرَفَاءُ | gotov | جَاهزٌ |
| lažov | كَذَّابٌ جـ ون | malo kasnije, ubrzo | بَعْدَ قَليلٍ |
| zao, zlikovac | شَرِيرٌ جـ أَشْرَارٌ | vozač | سَائقٌ جـ سُوَّاقٌ |
| ohol | مُتَكَبِّرٌ جـ ون | pobjeći | هَرَبَ ـُ هُرُوبٌ |
| skroman | مُتَوَاضعٌ جـ ون | mjesto udesa | مَوْقِعُ الحَادث |

# SISTEMATIZACIJA PREĐENOG GRADIVA

## Odnos subjekta i predikata u imenskoj rečenici

عَبْدُاللّٰه / هُوَ / هٰذَا الرَّجُلُ مُؤْمِنٌ صَادِقٌ.

عَبدُللّه وَ مُحَمَّدٌ / هُمَا / هٰذَانِ الرَّجُلاَنِ مُؤْمِنَانِ صَادِقَانِ.

عَبْدُاللّه وَ مُحَمَّدٌ وَ إِبْرَاهِيمُ / هُمْ / هٰؤُلاَءِ الرِّجَالُ مُؤْمِنُونَ صَادِقُونَ.

حَوَّاءُ / هِيَ / هٰذِهِ المَرْأَةُ مُؤْمِنَةٌ صَادِقَةٌ.

حَوَّاءُ وَ خَدِيجَةُ / هُمَا / هَاتَانِ المَرْأَتَانِ مُؤْمِنَتَانِ صَادِقَتَانِ.

حَوَّاءُ وَ خَدِيجَةُ وَ عَائِشَةُ / هُنَّ / هٰؤُلاَءِ النِّسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ صَادِقَاتٌ.

الكُتُبُ / الكُرَّاسَاتُ (هٰذِهِ الكُتُبُ / الكُرَّاسَاتُ) / هِيَ جَيِّدَةٌ وَ رَخِيصَةٌ.

Abdullah /On/ Ovaj čovjek je iskren vjernik.

Abdullah i Muhammed /Njih dvojica/ Ova dvojica ljudi su iskreni vjernici.

Abdullah, Muhammed i Ibrahim /Oni/ Ovi ljudi su iskreni vjernici.

Havva /Ona/ Ova žena je iskrena vjernica.

Havva i Hatidža /Njih dvije/ Ove dvije žene su iskrene vjernice.

Havva, Hatidža i Aiša /One/ Ove žene su iskrene vjernice.

Knjige /Sveske (Ove knjige / sveske) /One su dobre i jeftine.

(*Doslovno*: Knjige /Sveske (Ove knjige/ sveske) Ona je dobra i jeftina).

## Glagol i njegov subjekat u glagolskoj i imenskoj rečenici (poređenje)

يَسْكُنُ حَامِدٌ فِي هَذَا البَيْتِ .

يَسْكُنُ حَامِدٌ وَ صَالِحٌ ( أَخَوَا عَلِيٍّ ) فِي هَذَا البَيْتِ .

يَسْكُنُ حَامِدٌ وَ صَالِحٌ وَ أَيُّوبُ ( إِخْوَةُ عَلِيٍّ ) فِي هَذَا البَيْتِ .

حَامِدٌ يَسْكُنُ فِي هَذَا البَيْتِ .

حَامِدٌ وَ صَالِحٌ ( أَخَوَا عَلِيٍّ ) / هُمَا / يَسْكُنَانِ فِي هَذَا البَيْتِ .

حَامِدٌ وَ صَالِحٌ وَ أَيُّوبُ ( إِخْوَةُ عَلِيٍّ ) / هُمْ / يَسْكُنُونَ فِي هَذَا البَيْتِ .

Hamid stanuje u ovoj kući.

Hamid i Salih (dva Alijina brata) stanuju u ovoj kući.

Hamid, Salih i Ejjub (Alijina braća) stanuju u ovoj kući.

تَسْكُنُ فَاطِمَةُ فِي هَذَا البَيْتِ .

تَسْكُنُ فَاطِمَةُ وَ آمِنَةُ ( أُخْتَا حَامِدٍ ) فِي هَذَا البَيْتِ .

تَسْكُنُ فَاطِمَةُ وَ آمِنَةُ وَ أَسْمَاءُ ( أَخَوَاتُ حَامِدٍ ) فِي هَذَا البَيْتِ .

فَاطِمَةُ تَسْكُنُ فِي هَذَا البَيْتِ .

فَاطِمَةُ وَ آمِنَةُ ( أُخْتَا حَامِدٍ ) تَسْكُنَانِ فِي هَذَا البَيْتِ .

فَاطِمَةُ وَ آمِنَةُ وَ أَسْمَاءُ ( أَخَوَاتُ حَامِدٍ ) يَسْكُنَّ فِي هَذَا البَيْتِ .

Fatima stanuje u ovoj kući.

Fatima i Amina (dvije Hamidove sestre) stanuju u ovoj kući.

Fatima, Amina i Esma (Hamidove sestre) stanuju u ovoj kući.

## Upotreba glagola كَانَ i لَيْسَ

فَارُوقٌ تَاجِرٌ نَاجِحٌ.

<u>كَانَ</u> / <u>مَا كَانَ</u> (<u>لَمْ يَكُنْ</u>) / <u>لَيْسَ</u> / <u>سَيَكُونُ</u> / <u>سَوْفَ يَكُونُ</u> / <u>لَنْ يَكُونَ</u>

فَارُوقٌ تَاجِرًا نَاجِحًا.

فَارُوقٌ <u>كَانَ</u> / <u>مَا كَانَ</u> (<u>لَمْ يَكُنْ</u>) / <u>لَيْسَ</u> / <u>سَيَكُونُ</u> / <u>سَوْفَ يَكُونُ</u> / <u>لَنْ يَكُونَ</u> تَاجِرًا نَاجِحًا.

Faruk je uspješan trgovac.

Faruk je bio / nije bio / nije / će biti / neće biti uspješan trgovac.

تِلْكَ الْمُبَارَاةُ مُتَوَسِّطَةٌ.

<u>كَانَتْ</u> / <u>مَا كَانَتْ</u> (<u>لَمْ تَكُنْ</u>) / <u>لَيْسَتْ</u> / <u>سَتَكُونُ</u> / <u>سَوْفَ تَكُونُ</u> / <u>لَنْ تَكُونَ</u> تِلْكَ الْمُبَارَاةُ مُتَوَسِّطَةً.

تِلْكَ الْمُبَارَاةُ <u>كَانَتْ</u> / <u>مَا كَانَتْ</u> (<u>لَمْ تَكُنْ</u>) / <u>لَيْسَتْ</u> / <u>سَتَكُونُ</u> / <u>سَوْفَ تَكُونُ</u> / <u>لَنْ تَكُونَ</u> مُتَوَسِّطَةً.

Ta utakmica je prosječna.

Ta utakmica je bila / nije bila / nije / će biti / neće biti prosječna.

حَسَنٌ وَ عَلِيٌّ رَجُلاَنِ مُتَوَاضِعَانِ.

<u>كَانَ</u> / <u>مَا كَانَ</u> (<u>لَمْ يَكُنْ</u>) / <u>لَيْسَ</u> / <u>سَيَكُونُ</u> / <u>سَوْفَ يَكُونُ</u> / <u>لَنْ يَكُونَ</u> حَسَنٌ وَ عَلِيٌّ رَجُلَيْنِ مُتَوَاضِعَيْنِ.

حَسَنٌ وَعَلِيٌّ <u>كَانَا</u> / <u>مَا كَانَا</u> (<u>لَمْ يَكُونَا</u>) <u>لَيْسَا</u> / <u>سَيَكُونَانِ</u> / <u>سَوْفَ يَكُونَانِ</u> / <u>لَنْ يَكُونَا</u> رَجُلَيْنِ مُتَوَاضِعَيْنِ.

Hasan i Alija su skromni ljudi (dva skromna čovjeka).

Hasan i Alija su bili / nisu bili / nisu / će biti / neće biti skromni ljudi.

حَوَّاءُ وَ سُمَيَّةُ طَبِيبَتَانِ جَيِّدَتَانِ.

كَانَتْ / مَا كَانَتْ (لَمْ تَكُنْ) / لَيْسَتْ / سَتَكُونُ / سَوْفَ تَكُونُ / لَنْ تَكُونَ حَوَّاءُ وَ سُمَيَّةُ طَبِيبَتَيْنِ جَيِّدَتَيْنِ.

حَوَّاءُ وَ سُمَيَّةُ كَانَتَا / مَا كَانَتَا (لَمْ تَكُونَا) لَيْسَتَا / سَتَكُونَانِ / سَوْفَ تَكُونَانِ / لَنْ تَكُونَا طَبِيبَتَيْنِ جَيِّدَتَيْنِ.

Havva i Sumejja su dobre doktorice (dvije dobre doktorice).

Havva i Sumejja su bile / nisu bile / nisu / biće / neće biti dobre doktorice.

هَؤُلَاءِ الْمُسَافِرُونَ تِعَابٌ.

كَانَ / مَا كَانَ (لَمْ يَكُنْ) / لَيْسَ / سَيَكُونُ / سَوْفَ يَكُونُ / لَنْ يَكُونَ هَؤُلَاءِ الْمُسَافِرُونَ تِعَابًا.

هَؤُلَاءِ الْمُسَافِرُونَ كَانُوا / مَا كَانُوا (لَمْ يَكُونُوا) / لَيْسُوا / سَيَكُونُونَ / سَوْفَ يَكُونُونَ / لَنْ يَكُونُوا تِعَابًا.

Ovi putnici su umorni.

Ovi putnici su bili / nisu bili / nisu / će biti / neće biti umorni.

أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ مُمْتَازَاتٌ.

كَانَتْ / مَا كَانَتْ (لَمْ تَكُنْ) / لَيْسَتْ / سَتَكُونُ / سَوْفَ تَكُونُ / لَنْ تَكُونَ أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ مُمْتَازَاتٍ.

أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ كُنَّ / مَا كُنَّ (لَمْ يَكُنَّ) / لَسْنَ / سَيَكُنَّ / سَوْفَ يَكُنَّ / لَنْ يَكُنَّ مُمْتَازَاتٍ.

Te učenice su odlične.

Te učenice su bile / nisu bile / nisu / će biti / neće biti odlične.

Ja sam platio/la (platio sam) ove račune. ( أَنَا ) دَفَعْتُ هَذِهِ الحِسَابَاتِ .

Već sam platio/la ove račune. ( أَنَا ) قَدْ دَفَعْتُ هَذِهِ الحِسَابَاتِ .

Nisam platio/la ove račune.. ( أَنَا ) مَا دَفَعْتُ ( لَمْ أَدْفَعْ ) هَذِهِ الحِسَابَاتِ

Bio/la sam već platio/la ove račune.. ( أَنَا ) كُنْتُ قَدْ دَفَعْتُ هَذِهِ الحِسَابَاتِ

Plaćao/la sam ove račune redovno. ( أَنَا ) كُنْتُ أَدْفَعُ هَذِهِ الحِسَابَاتِ بِانْتِظَامٍ .

Ja plaćam ove račune. ( أَنَا ) أَدْفَعُ هَذِهِ الحِسَابَاتِ .

Ja ne plaćam ove račune. ( أَنَا ) لَا أَدْفَعُ هَذِهِ الحِسَابَاتِ .

Platiću ove račune sutra. ( أَنَا ) سَأَدْفَعُ هَذِهِ الحِسَابَاتِ غَدًا .

Platiću ove račune (dalji futur). ( أَنَا ) سَوْفَ أَدْفَعُ هَذِهِ الحِسَابَاتِ .

Neću platiti ove račune nikada. ( أَنَا ) لَنْ أَدْفَعَ هَذِهِ الحِسَابَاتِ أَبَدًا .

Oni su otišli svojim kućama. هُمْ ذَهَبُوا إِلَى بُيُوتِهِمْ ( البُيُوتِ ) .

Oni su već otišli svojim kućama. هُمْ قَدْ ذَهَبُوا إِلَى بُيُوتِهِمْ .

Oni nisu otišli svojim kućama. هُمْ مَا ذَهَبُوا ( لَمْ يَذْهَبُوا ) إِلَى بُيُوتِهِمْ .

Oni su već bili otišli svojim kućama. هُمْ كَانُوا قَدْ ذَهَبُوا إِلَى بُيُوتِهِمْ .

Oni su išli svojim kućama sedmično. هُمْ كَانُوا يَذْهَبُونَ إِلَى بُيُوتِهِمْ أُسْبُوعِيًّا .

Oni idu svojim kućama autobusom.. هُمْ يَذْهَبُونَ إِلَى بُيُوتِهِمْ بِالحَافِلَةِ

Oni ne idu svojim kućama. هُمْ لَا يَذْهَبُونَ إِلَى بُيُوتِهِمْ .

Oni će ići svojim kućama pješke. هُمْ سَيَذْهَبُونَ إِلَى بُيُوتِهِمْ بِالمَشْيِ .

Oni će ići svojim kućama (dalji futur). هُمْ سَوْفَ يَذْهَبُونَ إِلَى بُيُوتِهِمْ .

Oni neće ići kućama svojim autom. هُمْ لَنْ يَذْهَبُوا إِلَى بُيُوتِهِمْ بِسَيَّارَتِهِمْ .

**a) Završite:**

أنا أَعْرِفُ أَفْهَمُ أَدْرُسُ

هل أَنْتَ ..............................

هل أَنْتِ ..............................

هل أنتم ..............................

هل هنّ ..............................

هل هم ..............................

مَنْ مِنْكُم ..............................

اِدْفَعِ الحِسَابَ قَبْلَ أَنْ تَذْهَبَ ( الذهابِ ) .

( أنتم ) ..............................

( أَنْتِ ) ..............................

اُدْخُلْ وَ اجْلِسْ

( أَنْتُمْ ) ..............................

( أَنْتِ ) ..............................

( أَنْتُنَّ ) ..............................

كُنْ عَادِلاً و لا تَكُنْ ظَالِمًا .

( أَنْتِ ) ..............................

( أَنْتُمْ ) ..............................

( أَنْتُنَّ ) ..............................

**b) Pravilno upotrijebite كــان i ليس i njihov predikat u sljedećim rečenicama:**

هل ذَاكَ المَحَلُّ مَفْتُوحٌ؟

لاَ، ... لَيْسَ...

كَانَ ...

مَا كَانَ / لَمْ يَكُنْ...

هل أنتم جِيَاعٌ؟

لاَ، نحن (ليس) ...

نحن (كَانَ) ...

(نحن) مَا كَانَ / لَمْ يَكُنْ...

**c) Pretvorite glagolske rečenice u imenske:**

سترجع الطالباتُ غدا.

ذهب الطلاّب إلى بيوتهم.

خرجت فاطمة و سميّة قبل قليل.

ركب عليّ و زميلُه حسين الحافلةَ.

يعمل العمّال من الصباح إلى المساء.

يلعب الطلاّب كرةَ القدم في فِنَاءِ المدرسة.

كان هو و إخوته عُمَّالاً جيّدين.

# GLAVNI BROJEVI — الأَعْدَادُ

nula – صِفْرٌ

| | |
|---|---|
| ١ – وَاحِدٌ – أَحَدٌ | طَالِبٌ ( وَاحِدٌ ) |
| ٢ – اثْنَانِ | طَالِبَانِ ( اثْنَانِ ) |
| ٣ – ثَلاَثَةُ | طُلاَّبٍ |
| ٤ – أَرْبَعَةُ | كُتُبٍ |
| ٥ – خَمْسَةُ | أَشْهُرٍ |
| ٦ – سِتَّةُ | أَوْلاَدٍ |
| ٧ – سَبْعَةُ | مُجَاهِدِينَ |
| ٨ – ثَمَانِيَةُ | خُبَرَاءَ |
| ٩ – تِسْعَةُ | عُلَمَاءَ |
| ١٠ – عَشْرَةُ ( عَشَرَةُ ) | دَنَانِيرَ |
| ١١ – أَحَدَ عَشَرَ | طَالِبًا |
| ١٢ – اثْنَا عَشَرَ | كِتَابًا |
| ١٣ – ثَلاَثَةَ عَشَرَ | شَهْرًا |
| ١٤ – أَرْبَعَةَ عَشَرَ | وَلَدًا |
| ١٥ – خَمْسَةَ عَشَرَ | مُجَاهِدًا |
| ١٦ – سِتَّةَ عَشَرَ | خَبِيرًا |
| ١٧ – سَبْعَةَ عَشَرَ | عَالِمًا |
| ١٨ – ثَمَانِيَةَ عَشَرَ | دِينَارًا |
| ١٩ – تِسْعَةَ عَشَرَ | يَوْمًا |
| ٢٠ – عِشْرُونَ | زَمِيلاً |

| | |
|---|---|
| ١ – وَاحِدَةٌ – إِحْدَى | طَالِبَةٌ ( وَاحِدَةٌ ) |
| ٢ – اثْنَتَانِ | طَالِبَتَانِ ( اثْنَتَانِ ) |
| ٣ – ثَلاَثُ | طَالِبَاتٍ |
| ٤ – أَرْبَعُ | جُمَلٍ |
| ٥ – خَمْسُ | حِصَصٍ |
| ٦ – سِتُّ | كَلِمَاتٍ |
| ٧ – سَبْعُ | أَنْفُسٍ |
| ٨ – ثَمَانِي | مُدُنٍ |
| ٩ – تِسْعُ | جَوَائِزَ |
| ١٠ – عَشْرُ | مَدَارِسَ |
| ١١ – إِحْدَى عَشْرَةَ | طَالِبَةً |
| ١٢ – اثْنَتَا عَشْرَةَ | دَقِيقَةً |
| ١٣ – ثَلاَثَ عَشْرَةَ | سَاعَةً |
| ١٤ – أَرْبَعَ عَشْرَةَ | حِصَّةً |
| ١٥ – خَمْسَ عَشْرَةَ | امْرَأَةً |
| ١٦ – سِتَّ عَشْرَةَ | كَلِمَةً |
| ١٧ – سَبْعَ عَشْرَةَ | جُمْلَةً |
| ١٨ – ثَمَانِيَ عَشْرَةَ | دَوْلَةً |
| ١٩ – تِسْعَ عَشْرَةَ | سَنَةً |
| ٢٠ – عِشْرُونَ | دَارًا |

| | |
|---|---|
| ٢١- وَاحدٌ وَ عشْرُونَ | طَالبًا |
| ٢٢- اثْنَان وَ عشْرُونَ | رَجُلاً |
| ٢٣- ثَلاَثَةٌ وَ عشْرُونَ | كتَابًا |
| ٢٧ - سَبْعَةٌ وَ عشْرُونَ | يَوْمًا |
| ٣٠ - ثَلاَثُونَ | شَهْرًا |
| ٣١ - وَاحدٌ وَ ثَلاَثُونَ | دَرْسًا |
| ٣٤ - أَرْبَعَةٌ وَ ثَلاَثُونَ | غُصْنًا |
| ٣٦- ستَّةٌ وَ ثَلاَثُونَ | خَبيرًا |
| ٤٠- أَرْبَعُونَ | عَالمًا |
| ٤٢ - إثْنَان وَ أَرْبَعُونَ | مُجَاهدًا |
| ٤٤ - أَرْبَعَةٌ وَ أَرْبَعُونَ | مُهَنْدسًا |
| ٥٠ - خَمْسُونَ | مَسْجدًا |
| ٥٢ - اثْنَان وَ خَمْسُونَ | مُشَاركًا |
| ٥٨- ثَمَانيَةٌ وَ خَمْسُونَ | بَيْتًا |
| ٦٠- ستُّونَ | بَابًا |
| ٦١ - وَاحدٌ وَ ستُّونَ | زَميلاً |
| ٦٧ - سَبْعَةٌ وَ ستُّونَ | قَلَمًا |
| ٧٠- سَبْعُونَ | عَاملاً |
| ٧٢ - اثْنَان وَ سَبْعُونَ | جَريحًا |
| ٨٠- ثَمَانُونَ | زَائرًا |
| ٨٣ - ثَلاَثَةٌ وَ ثَمَانُونَ | سُؤَالاً |
| ٨٨ - ثَمَانيَةٌ وَ ثَمَانُونَ | جَوَابًا |
| ٩٠- تسْعُونَ | فعْلاً |
| ٩٤ - أَرْبَعَةٌ وَ تسْعُونَ | رَأْيًا |
| ٩٩- تسْعَةٌ وَ تسْعُونَ | صَوْتًا |

| | |
|---|---|
| ٢١- إحْدَى وَ عشْرُونَ | طَالبَةً |
| ٢٢- اثْنَتَان وَ عشْرُونَ | امْرَأَةً |
| ٢٣- ثَلاَثٌ وَ عشْرُونَ | سَيَّارَةً |
| ٢٧- سَبْعٌ وَ عشْرُونَ | دَقيقَةً |
| ٣٠ | كَلمَةً |
| ٣١ - إحْدَى وَ ثَلاَثُونَ | جُمْلَةً |
| ٣٤ - أَرْبَعٌ وَ ثَلاَثُونَ | شَجَرَةً |
| ٣٦- ستٌّ وَ ثَلاَثُونَ | حصَّةً |
| ٤٠ | سَاعَةً |
| ٤٢ - إثْنَتَان وَ أَرْبَعُونَ | مَدْرَسَةً |
| ٤٤ - أَرْبَعٌ وَ أَرْبَعُونَ | سَنَةً |
| ٥٠ | مَدينَةً |
| ٥٢ - اثْنَتَان وَ خَمْسُونَ | مُشَاركَةً |
| ٥٨- ثَمَانٍ وَ خَمْسُونَ | دَوْلَةً |
| ٦٠ | دَارًا |
| ٦١ - إحْدَى وَ ستُّونَ | نَافذَةً |
| ٦٧ - سَبْعٌ وَ ستُّونَ | حُجْرَةً |
| ٧٠ | صَفْحَةً |
| ٧٢ - اثْنَتَان وَ سَبْعُونَ | عَاملَةً |
| ٨٠ | زيَارَةً |
| ٨٣ - ثَلاَثٌ وَ ثَمَانُونَ | مُمَرِّضَةً |
| ٨٨ - ثَمَانٍ وَ ثَمَانُونَ | قطْعَةً |
| ٩٠ | طَائرَةً |
| ٩٤ - أَرْبَعٌ وَ تسْعُونَ | رسَالَةً |
| ٩٩- تسْعٌ وَ تسْعُونَ | زَهْرَةً |

Glavnim brojevima izražavamo količinu. U principu, prvo dolazi broj pa onda imenica. Njihov međusobni odnos je odnos antipolariteta, što znači da će brojevi od 3 zaključno sa 10 biti bez ( ة ), ako je imenica na koju se odnose u jednini imenica ženskog roda, a sa ( ة ) ako je imenica na koju se odnose u jednini imenica muškog roda:

tri dana ثَلاَثَةُ أَيَّامٍ

tri godine ثَلاَثُ سَنَوَاتٍ

Izuzetak je broj deset sa jedinicama od 11 do 19 :

petnaest dana خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا

sedamnaest godina سَبْعَ عَشْرَةَ سَنَةً

Brojevi *jedan* وَاحِدٌ - *jedna* وَاحِدَةٌ i *dva* اثْنَانِ - *dvije* اثْنَتَانِ obično se ne upotrebljavaju uz imenicu, jer je imenica u jednini i dvojini dovoljna da izrazi taj broj. Ako se želi ovaj broj posebno naglasiti, onda će se on upotrijebiti iza imenice i slagaće se sa imenicom kao i pridjev, naprimjer:

samo jedan dinar دِينَارٌ وَاحِدٌ فَقَطْ

samo dva dinara دِينَارَانِ اثْنَانِ فَقَطْ

Brojevi od tri zaključno sa deset su u funkciji mudafa, te stoga nemaju tenvina niti određenog člana i mogu biti u bilo kom padežu, zavisno od svog položaja u rečenici, a imenica na koju se odnose dolazi iza njih u genitivu množine bez određenog člana, naprimjer:

četiri učenika أَرْبَعَةُ طُلاَّبٍ četiri učenice أَرْبَعُ طَالِبَاتٍ

Odnos antipolariteta ne važi za desetice sa jedan i dva:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 11 učenika | أَحَدَ عَشَرَ طَالِبًا | 11 učenica | إِحْدَى عَشْرَةَ طَالِبَةً |
| 12 učenika | اثْنَا عَشَرَ طَالِبًا | 12 učenica | اثْنَتَا عَشْرَةَ طَالِبَةً |
| 13 učenika | ثَلاَثَةَ عَشَرَ طَالِبًا | 13 učenica | ثَلاَثَ عَشْرَةَ طَالِبَةً |
| 21 učenik | وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا | 21 učenica | إِحْدَى وَعِشْرُونَ طَالِبَةً |

22 učenika اثْنَان وَعِشْرُونَ طَالِبًا   22 učenice اثْنَتَان وَعِشْرُونَ طَالِبَةً
23 učenika ثَلاثَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا   23 učenice ثَلاثٌ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً

Vjerovatno ste zapazili da se uz jedanaest i dvanaest za m. i ž. r. imenica i broj slažu kao atribut إِحْدَى عَشْرَةَ طَالِبَةً – أَحَدَ عَشَرَ طَالِبًا, a da uz sve druge desetice važi navedeni odnos antipolariteta, kao i to da dva uz deset nema nastavka ( نَ ) a uz sve druge desetice ima.

- U arapskom jeziku prvo dolazi jedinica, pa onda desetica:

jedanaest أَحَدَ عَشَرَ
dvadeset pet خَمْسَةٌ وَ عِشْرُونَ

- Brojevi od 11 do 19 dolaze u akuzativu bez tenvina i jedino se od broja 12 mijenja jedinica:

dvanaest mjeseci اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا
nakon dvanaest mjeseci بَعْدَ اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا
dvanaest godina اثْنَتَا عَشْرَةَ سَنَةً
nakon dvanaest godina بَعْدَ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً

- Poslije brojeva od 11 do 99 imenica dolazi u akuzativu jednine:

trideset devet dana تِسْعَةٌ وَ ثَلاثُونَ يَوْمًا
trideset devet godina تِسْعٌ وَ ثَلاثُونَ سَنَةً

- Između jedinice i desetice brojeva od 20 do 100 dolazi veznik وَ .

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Napišite slovima i objasnite odnos jedinice i desetice broja u zavisnosti od roda imenice na koju se odnosi broj:**

| | ا) كِتَابٌ | ب) كَلِمَةٌ |
|---|---|---|
| ١ | ________________ | ________________ |
| ٢ | ________________ | ________________ |
| ٤ | ________________ | ________________ |
| ٩ | ________________ | ________________ |
| ١٠ | ________________ | ________________ |
| ١١ | ________________ | ________________ |
| ١٢ | ________________ | ________________ |
| ١٤ | ________________ | ________________ |
| ١٩ | ________________ | ________________ |
| ٢٠ | ________________ | ________________ |
| ٢١ | ________________ | ________________ |
| ٢٢ | ________________ | ________________ |
| ٢٣ | ________________ | ________________ |
| ٢٨ | ________________ | ________________ |
| ٣٤ | ________________ | ________________ |
| ٤٥ | ________________ | ________________ |
| ٥٦ | ________________ | ________________ |
| ٦٧ | ________________ | ________________ |
| ٧٥ | ________________ | ________________ |
| ٨٢ | ________________ | ________________ |
| ٩٨ | ________________ | ________________ |

**b) Vježbajte upotrebu brojeva kroz međusobne dijaloge**

– هَلْ لَهُ أَوْلاَدٌ؟

– نَعَمْ، لَهُ بِنْتَان وَ ثَلاَثَةُ بَنِينَ.

– هل لِحُسَيْنٍ أَوْلاَدٌ؟

– نَعَمْ، لِحُسَيْنٍ خَمْسُ بَنَاتٍ وَ أَرْبَعَةُ بَنِينَ.

– كَمْ عَدَدُ طُلاَّب صَفِّكَ؟

– عَدَدُ طُلاَّبِ صَفِّي اثْنَان وَ ثَلاَثُونَ طَالِبًا.

– كَمْ عَدَدُ طَالِبَات صَفِّهَا؟

– عَدَدُ طَالِبَات صَفِّهَا إِحْدَى وَأَرْبَعُونَ طَالِبَةً.

– كَمْ يَوْمًا صُمْتَ؟

– صُمْتُ يَوْمَيْنِ اثْنَيْنِ فَقَطْ – تِسْعَةَ أَيَّامٍ – اثْنَيْ عَشَرَ يومًا – وَاحِدًا وَعِشْرِينَ يَوْمًا – ثَلاَثِينَ يَوْمًا.

– كم مَقْعَدًا حَجَزْتَ؟

– حجزتُ مَقْعَدَيْنِ: لَكَ وَ لِي (لَنَا اثْنَيْنِ) – ثَلاَثَةَ مَقَاعِدَ ...

– كم سَنَةً عَمِلْتَ فِى ذاك المَصْنَعِ ؟

– عَمِلْتُ فِى ذَاكَ المَصْنَعِ ستَّ سَنَوَاتٍ – عَشْرَ سَنَوَاتٍ – إِثْنَتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً – اثْنَتَيْنِ وَ ثَلاَثِينَ سَنَةً – إِحْدَى وَ أَرْبَعِينَ سَنَةً.

– كم سنةً هم يَسْكُنُونَ فى ذاك البيتِ؟

– هم يسكنون فى ذاك البيت سنتين – سَبْعَ سَنَوَاتٍ – عَشْرَ سَنَوَاتٍ – إِحْدَى عَشْرَةَ سَنَةً – ستَّ عَشْرَةَ سَنَةً – اثْنَتَيْنِ وَ عِشْرِينَ سَنَةً.

– كَمْ كَلِمَةً حَفِظْتَ خِلاَلَ الأُسْبُوعَيْنِ المَاضِيَيْنِ؟

– خِلاَلَ الأُسْبُوعَيْنِ المَاضِيَيْنِ حَفِظْتُ عَشْرَ كَلِمَاتٍ – خَمْسَ عَشْرَةَ – اثْنَتَيْنِ وَ أَرْبَعِينَ – سِتِّينَ ... كَلِمَةً جَدِيدَةً.

## Glavni brojevi veći od 100

| | | | |
|---|---|---|---|
| طَالِبَةٍ | طَالِبٍ | ٢٠٠٠– أَلْفَا | ١٠٠– مِائَةٌ |
| امْـرَأَةٍ | رَجُلٍ | ٣٠٠٠– ثَلاَثَةُ آلاَفِ | ٢٠٠– مِائَتَا |
| دَقِيقَـةٍ | كِتَابٍ | ٤٠٠٠– أَرْبَعَةُ آلاَفِ | ٣٠٠– ثَلاَثُمِائَةِ |
| كَلِمَـةٍ | شَهْـرٍ | ٥٠٠٠– خَمْسَةُ آلاَفِ | ٤٠٠– أَرْبَعُمِائَةِ |
| جُمْلَـةٍ | عَالِمٍ | ٦٠٠٠– سِتَّةُ آلاَفِ | ٥٠٠– خَمْسُمِائَةِ |
| حِصَّـةٍ | مُجَاهِدٍ | ٧٠٠٠– سَبْعَةُ آلاَفِ | ٦٠٠– سِتُّمِائَةِ |
| سَاعَـةٍ | مَسْجِدٍ | ٨٠٠٠– ثَمَانِيَةُ آلاَفِ | ٧٠٠– سَبْعُمِائَةِ |
| سَنَـةٍ | بَيْتٍ | ٩٠٠٠– تِسْعَةُ آلاَفِ | ٨٠٠– ثَمَانِى مِائَةِ |
| سَيَّارَةٍ | دِينَارٍ | ١٠ ٠٠٠– عَشْرَةُ آلاَفِ | ٩٠٠– تِسْعُمِائَةِ |
| دَارٍ | يَوْمٍ | ٢٠ ٠٠٠ – عِشْرُونَ أَلْفَ | ١٠٠٠– أَلْفُ |

١ ٠٠٠ ٠٠٠– مِلْيُونُ دِينَارٍ

٢ ٠٠٠ ٠٠٠– مِلْيُونَا دِينَارٍ

٣ ٠٠٠ ٠٠٠– ثَلاَثَةُ مَلاَيِينَ دِينَارٍ

....

١٠ ٠٠٠ ٠٠٠– عَشْرَةُ مَلاَيِينَ دِينَارٍ.

١١ ٠٠٠– أَحَدَ عَشَرَ أَلْفَ دِينَارٍ

١٢ ٠٠٠– اِثْنَا عَشَرَ أَلْفَ دِينَارٍ

١٣ ٠٠٠– ثَلاَثَةَ عَشَرَ أَلْفَ دِينَارٍ

...

٣٨ ٠٠٠– ثَمَانِيَةٌ وَثَلاَثُونَ أَلْفَ دِينَارٍ

٨٩ ٠٠٠ ٠٠٠– ثَمَانِيَةٌ وَتِسْعُونَ مِلْيُونَ دِينَارٍ

١١ ٠٠٠ ٠٠٠– أَحَدَ عَشَرَ مِلْيُونَ دِينَارٍ

١٢ ٠٠٠ ٠٠٠– اِثْنَا عَشَرَ مِلْيُونَ دِينَارٍ

١٤ ٠٠٠ ٠٠٠– أَرْبَعَةَ عَشَرَ مِلْيُونَ دِينَارٍ

...

- Budući da stotinu ima ( ة ), pa je prema tome ženskog roda, to će jedinice ispred stotica biti bez ( ة ) i pisaće se spojeno izuzev osam stotina:

| | |
|---|---|
| tri stotine | ثَلاَثُمائَةٍ |
| četiri stotine | أَرْبَعُمائَةٍ |
| osam stotina | ثَمَانِى مائَةٍ |

- Hiljadu i milion su muškog roda pa će jedinice ispred njih imati ( ة ):

| | |
|---|---|
| tri hiljade | ثَلاَثَةُ آلاَفٍ |
| pet hiljada | خَمْسَةُ آلاَفٍ |
| osam hiljada | ثَمَانِيَةُ آلاَفٍ |
| šest miliona | سِتَّةُ مَلاَيِينَ |
| osam miliona | ثَمَانِيَةُ مَلاَيِينَ |

- Kod izražavanja višecifrenih brojeva počinjemo od najvećeg broja vodeći računa o slaganju unutar miliona, hiljada i stotica. Predzadnja dolazi jedinica pa onda desetica i samo se one ravnaju prema jednini roda imenice koja dolazi iza cjelokupnog broja. Tako ćemo, naprimjer, kazati:

97.251 dinar سَبْعَةٌ وَ تِسْعُونَ أَلْفًا وَ مائَتَانِ وَ وَاحِدٌ وَخَمْسُونَ دِينَارًا

45.712. 369 dinara خَمْسَةٌ وَ أَرْبَعُونَ مِلْيُونًا وَ سَبْعُمائَةٍ وَ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا وَ ثَلاَثُمائَةٍ وَ تِسْعَةٌ وَ سِتُّونَ دِينَارًا

- Ako poslije stotinu, hiljadu ili milion slijedi odmah jedinica, onda ćemo kazati:

| | |
|---|---|
| stotinu i jedan dinar | مائَةُ دِينَارٍ وَ دِينَارٌ |
| hiljadu i jedna noć | أَلْفُ لَيْلَةٍ وَ لَيْلَةٌ |
| pet miliona i dva dinara | خَمْسَةُ مَلاَيِينَ دِينَارٍ وَ دِينَارَانِ |

- Ako želimo kazati desetine, stotine, hiljade, milioni dinara / gledalaca / mudžahida... onda će imenica iza ovih brojeva doći u genitivu množine bez određenog člana:

عَشَرَاتُ ، مِئَاتُ ، آلاَفُ ، مَلاَيِينُ دَنَانِيرَ / مُشَاهِدِينَ / مُجَاهِدِينَ . . .

- Glavni brojevi mogu doći i iza imenice na koju se odnose zadržavajući odnos antipolariteta, stim da će i imenica i broj biti određeni. Tako ćemo kazati:

| | |
|---|---|
| Tokom posljednjih pet godina | خِلاَلَ السَّنَوَاتِ الخَمْسِ الأَخِيرَةِ |
| ili | خِلاَلَ خَمْسِ سَنَوَاتٍ أَخِيرَةٍ |
| Tokom narednih deset dana | خِلاَلَ الأَيَّامِ العَشْرَةِ القَادِمَةِ |
| ili | خِلاَلَ عَشْرَةِ أَيَّامٍ قَادِمَةٍ |

Već smo naučili upotrebu neodređenog broja nekoliko (*prije nekoliko godina* - قَبْلَ عِدَّةِ سَنَوَاتٍ, *nakon nekoliko dana* - بَعْدَ عِدَّةِ أَيَّامٍ) koji se upotrebljava u značenju nekoliko do deset. Ako želimo da riječ nekoliko upotrijebimo uz deseticu, stoticu, hiljadicu ili milion i kažemo naprimjer: pedeset i nekoliko slučajeva ili hiljadu i nekoliko ranjenika upotrijebićemo riječ نَيِّفٌ i kazati: خَمْسُونَ حَالَةً وَ نَيِّفٌ, أَلْفُ جَرِيحٍ وَ نَيِّفٌ .

- Brojevi *oba* - كِلاَ i *obje* - كِلْتَا su nepromjenljivi i iza njih slijedi genitiv dvojine sa određenim članom:

| | |
|---|---|
| u oba razreda | في كِلاَ الصَّفَّيْنِ |
| u oba slučaja | في كِلْتَا الحَالَتَيْنِ |

- Sintagma كَذَا وَ كَذَا upotrebljava se u značenju: *toliko i toliko*, *taj i taj*, *ta i ta*, *to i to* :

دَفَعْتُ تِلْكَ السَّيَّارَةَ كَذَا وَ كَذَا لأَنَّهَا سَيَّارَةٌ مُمْتَازَةٌ .

Platio sam ovaj auto toliko i toliko jer su to odlična kola.

On stanuje u toj i toj ulici. هُوَ يَسْكُنُ في شَارِعٍ كَذَا وَ كَذَا .

Ako na desetice dodamo nastavak اتٌ dobićemo značenja:

| | |
|---|---|
| dvadesetih | في العِشْرِينَات |
| šezdesetih | في السِّتِّينَات |
| početkom sedamdesetih | في بِدَايَةِ السَّبْعِينَات |
| krajem četrdesetih | في نِهَايَةِ الأَرْبَعِينَات |
| krajem devedesetih godina | في نِهَايَةِ التِّسْعِينَات |

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Napišite slovima i objasnite odnos jedinice i desetice broja u zavisnosti od roda imenice na koju se odnosi broj:**

| | ا) كِتَابٌ | ب) كَلِمَةٌ |
|---|---|---|
| ١٥٠ | ________________ | ________________ |
| ٦٢٥ | ________________ | ________________ |
| ١٠٠٠ | ________________ | ________________ |
| ١٠٠٠٠٠ | ________________ | ________________ |
| ٥٠٠٠٠٠ | ________________ | ________________ |
| ١٠٠٠٠٠٠ | ________________ | ________________ |
| ١٠٠٠٠٠٠٠ | ________________ | ________________ |

**b) Vježbajte upotrebu brojeva kroz međusobne dijaloge**

– كَمْ شَتْلَةً غَرَسْتَ فِي هذه السنة؟

– غَرَسْتُ فِي هَذهِ السَّنَةِ عَشْرَ شَتْلاَتٍ – إِحْدَى وَ ثَلاَثِينَ شَتْلَةً – اثْنَتَيْنِ وَأَرْبَعِينَ شَتْلَةً – مائَةَ – مائَتَيْ – ثَلاَثَمائَةَ – ثَمَانِي مائَةِ –شَتْلَةٍ.

– كم شتلةً سَتَغْرِسُ مَدْرَسَتُكَ خِلاَلَ خَمْسِ سَنَوَاتٍ قَادِمَةٍ؟

– ستغرس مدرستي خلال خمس سنواتٍ قادمة عِدَّةَ مَلاَيِينَ شتلةٍ مُخْتَلِفَةٍ.
– كم سعْرُ هذه السَّيَّارَة؟
– سعْرُ هَذه السَّيَّارَة أَلْفُ – أَلْفَا – عَشْرَةُ آلاف – أَحَدَ عَشَرَ أَلْفَ – اثْنَا عَشَرَ أَلْفَ – اثْنَان وَعِشْرُونَ أَلْفَ دِينَارٍ (دُولاَرٍ أَمْرِيكِيٍّ).
– كم تُكَلِّفُ هذه السيارةُ؟
– هَذهَ السَّيَّارَةُ تُكَلِّفُ خَمْسَةً وَ ثَلاَثِينَ أَلْفًا وَ أَرْبَعَمِائَةٍ وَ عَشْرَةَ دَنَانِيرَ (دُولاَرَاتٍ أَمْرِيكِيَّة).
– هل حضرت جميعَ حِصَصِ اللغة العربيّة؟
– لا، مَا حَضَرْتُ (لَمْ أَحْضُرْ) بَعْضَ حِصَصِ اللُّغَة العَرَبِيَّة.
– هل هو مريضٌ طويلاً؟
– هُوَ مَرِيضٌ مُنْذُ عِدَّة (بِضْعَة) أَسَابِيعَ.
– مَتَى هي حصلت على تلك الجائزة؟
– هِيَ حَصَلَتْ عَلَى تِلْكَ الجَائِزَة قَبْلَ بِضْعِ (عِدَّة) سَنَوَاتٍ (سِنِينَ).
– هل الضَّوْءُ جيِّدٌ في تَيْنِكَ الغُرْفَتَيْنِ؟
– لا، الضَّوْءُ ضَعِيفٌ فِيهِمَا (فِي تَيْنِكَ الغُرْفَتَيْنِ).
– متى ذهبتَ إلى عَائِلَتِكَ؟
– لَمْ أَذْهَبْ (مَا ذَهَبْتُ) إِلى عَائِلَتِي خِلاَلَ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ أَخِيرَةٍ (خِلاَلَ الأَشْهُرِ الأَرْبَعَة الأَخِيرَة).

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| كَلَّفَ –يُكَلِّفُ–تَكْلِيفٌ | koštati | صُمْتُ | postio/la sam |
| حَصَلَ – ُ حُصُولٌ (على) | dobiti, | مَقْعَدٌ جـ مَقَاعِدُ | sjedište |
| | doći do | حَجَزَ – حَجْزٌ | rezervisati |
| جَائِزَةٌ جـ جَوَائِزُ | nagrada | شَتْلَةٌ جـ ات | sadnica |
| ضَوْءٌ جـ أَضْوَاءٌ | svjetlo | غَرَسَ – غَرْسٌ | zasaditi |

# REDNI BROJEVI

# الأَعْدَادُ التَّرْتِيبِيَّةُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1) prvi dan | اليَوْمُ الأَوَّلُ | 1) prva godina | السَّنَةُ الأُولَى |
| 2) | اليَوْمُ الثَّانِى | | السَّنَةُ الثَّانِيَةُ |
| 3) | اليَوْمُ الثَّالِثُ | | السَّنَةُ الثَّالِثَةُ |
| 4) | اليَوْمُ الرَّابِعُ | | السَّنَةُ الرَّابِعَةُ |
| 5) | اليَوْمُ الخَامِسُ | | السَّنَةُ الخَامِسَةُ |
| 6) | اليَوْمُ السَّادِسُ | | السَّنَةُ السَّادِسَةُ |
| 7) | اليَوْمُ السَّابِعُ | | السَّنَةُ السَّابِعَةُ |
| 8) | اليَوْمُ الثَّامِنُ | | السَّنَةُ الثَّامِنَةُ |
| 9) | اليَوْمُ التَّاسِعُ | | السَّنَةُ التَّاسِعَةُ |
| 10) | اليَوْمُ العَاشِرُ | | السَّنَةُ العَاشِرَةُ |
| 11) | اليَوْمُ الحَادِيَ عَشَرَ | | السَّنَةُ الحَادِيَةَ عَشْرَةَ |
| 12) | اليَوْمُ الثَّانِيَ عَشَرَ | | السَّنَةُ الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ |
| 13) | اليَوْمُ الثَّالِثَ عَشَرَ | | السَّنَةُ الثَّالِثَةَ عَشْرَةَ |
| 17) | اليَوْمُ السَّابِعَ عَشَرَ | | السَّنَةُ السَّابِعَةَ عَشْرَةَ |
| 19) | اليَوْمُ التَّاسِعَ عَشَرَ | | السَّنَةُ التَّاسِعَةَ عَشْرَةَ |
| 20) | اليَوْمُ العِشْرُونَ | | السَّنَةُ العِشْرُونَ |
| 21) | اليَوْمُ الحَادِى وَ العِشْرُونَ | | السَّنَةُ الحَادِيَةُ وَ العِشْرُونَ |
| 22) | اليَوْمُ الثَانِى وَ العِشْرُونَ | | السَّنَةُ الثَّانِيَةُ وَ العِشْرُونَ |
| 23) | اليَوْمُ الثَّالِثُ وَ العِشْرُونَ | | السَّنَةُ الثَّالِثَةُ وَ العِشْرُونَ |
| 34) | اليَوْمُ الرَّابِعُ وَ الثَّلاَثُونَ | | السَّنَةُ الرَّابِعَةُ وَ الثَّلاَثُونَ |
| 46) | اليَوْمُ السَّادِسُ وَ الأَرْبَعُونَ | | السَّنَةُ السَّادِسَةُ وَ الأَرْبَعُونَ |
| 58) | اليَوْمُ الثَّامِنُ وَ الخَمْسُونَ | | السَّنَةُ الثَّامِنَةُ وَ الخَمْسُونَ |
| 97) | اليَوْمُ السَّابِعُ وَ التِّسْعُونَ | | السَّنَةُ السَّابِعَةُ وَ التِّسْعُونَ |

Redni brojevi dolaze iza imenice na koju se odnose i sa imenicom se slažu kao pridjevi. U tom slučaju i imenica i broj su određeni, izuzev desetice uz brojeve od 11 do 19.

Redni brojevi od 11 do 19 nalaze se u akuzativu i nepromjenljivi su, dok se imenica na koju se odnose mijenja zavisno od položaja u rečenici.

Petnaesti sprat je visoko. الطَّابِقُ الخَامِسَ عَشَرَ مُرْتَفِعٌ.

On stanuje na petnaestom spratu. هُوَ يَسْكُنُ فِي الطَّابِقِ الخَامِسَ عَشَرَ.

I kod rednih brojeva prvo dolazi jedinica, veznik (izuzev uz deset), pa onda desetica. Treba obratiti pažnju da se *prvi* kaže الأَوَّلُ, a *prva* الأُولَى, ali *jedanaesti* الحَادِي عَشَرَ, *jedanaesta* الحَادِيَةَ عَشْرَةَ, *dvadeset prvi* الحَادِي وَ العِشْرُونَ, *dvadeset prva* الحَادِيَةُ وَ العِشْرُونَ i tako uz sve desetice.

Redni broj *drugi* glasi, u nominativu i genitivu الثَّانِي, a u akuzativu الثَّانِيَ. Redni brojevi stoti, hiljaditi i milioniti su isti kao i glavni brojevi samo što imaju određeni član:

| | | | |
|---|---|---|---|
| stoti/a | المِائَةُ | | |
| sto prvi | الحَادِي بعد المائة | sto prva | الحَادِيَةُ بعد المائة |
| sto drugi | الثَّانِي بعد المائة | sto druga | الثَّانِيَةُ بعد المائة |
| hiljadu treći | الثَّالِثُ بعد الأَلْفِ | hiljadu treća | الثَّالِثَةُ بعد الأَلْفِ |

Redni broj rijetko dolazi iza imenice na koju se odnosi. Ako pak dođe, onda je redni broj mudaf, a imenica bez određenog člana mudaf ilejhi:

Ovo je treći sudar na tom mjestu. هَذَا ثَالِثُ اصْطِدَامٍ فِي ذَاكَ المَكَانِ.

Redni broj *prvi* الأَوَّلُ kao mudaf znači *početak*, naprimjer:

دَرَسْنَا ذَلِكَ فِي أَوَّلِ العَامِ الدِّرَاسِيِّ.

To smo učili na početku školske godine.

U istom značenju upotrebljava se i termin بِدَايَةٌ, tako da gornja rečenica može glasiti: دَرَسْنَا ذلك في بِدَايَةِ العَامِ الدِّرَاسِيِّ.

U značenju riječi kraj upotrebljavaju se termini: آخِرُ – خِتَامُ – نِهَايَةُ kao mudaf. Naprimjer:

سَنَدْرُسُ ذَلِكَ في آخِرِ – خِتَامِ – نِهَايَةِ العَامِ الدِّرَاسِيِّ.

To ćemo učiti na kraju školske godine.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Vježbajte kroz međusobnu konverzaciju:**

– في أيِّ قَرْنٍ حَدَثَ ذلك؟

– حدث ذلك في الْيَوْمِ، الأُسْبُوعِ، الشَّهْرِ، القَرْنِ الأَوَّلِ – في القرن السَّادسِ – في القرن العَاشرِ – في القرن الحَادِيَ عَشَرَ – في القرن الثَّامنَ عَشَرَ – في نِهَايَةِ القرن العِشْرِينَ – في بِدَايَةِ القرن الحَادي وَ العِشْرِينَ.

– على أيّةِ صفحة ذُكِرَ ذاك الاسمُ؟

– ذُكِرَ ذاكَ الاسمُ على الصَّفْحَةِ الثَّانِيَةِ – على الصفحة الثَّامنَةِ – على الصفحة الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ – على الصفحة السَّادسَةَ عَشْرَةَ – على الصفحة الحَادِيَةِ وَالعِشْرِينَ – على الصفحة الرَّابعَةِ وَ الأَرْبَعِينَ – على الصفحة التَّاسِعَةِ وَالعِشْرِينَ بعد المائة – على الصفحة المائَتَيْنِ.

– متى تُعْقَدُ تِلْكَ الاحْتِفَالاتُ؟

– تُعْقَدُ تلك الاحتفالاتُ في الذِّكْرَى السَّابعَةِ – في الذكرى الحَادِيَةَ عَشْرَةَ – في الذكرى العِشْرِينَ – في الذكرى الخَامِسَةِ وَ العِشْرِينَ – في الذكرى الخَمْسِينَ بعد المائَة – في الذكرى الأَلْفِ.

– في أيِّ صَفٍّ أُخْتُهُ؟

– أُخْتُهُ ( هِيَ ) في الصَّفِّ الثَّانِي ( أُخْتُهُ طَالِبَةُ الصَّفِّ الثَّانِي ).

– أين بَيْتُهُ؟

– بَيْتُهُ في آخِرِ – نِهَايَةِ هَذَا الطَّرِيقِ.

– فِي أيِّ صَفٍّ أَنتَ؟
– أنا في الصَّفِّ ٱلأَوَّلِ ( أَنا طَالِبُ الصَّفِّ الأَوَّلِ ) .

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| stoljeće | قَرْنٌ جـ قُرُونٌ | svečanost | احْتِفَالٌ جـ ات |
| održati | عَقَدَ – عَقْدٌ | godišnjica | ذِكْرَى جـ ذِكْرَيَاتٌ |

**b) Prevedite:**

*Nominativ*

| | |
|---|---|
| dvije sedmice | druga sedmica |
| deset mjeseci | deseti mjesec |
| dvanaest spratova | dvanaesti sprat |
| četrdeset sedam dana | četrdeset sedmi dan |
| dva časa | drugi čas |
| pet stranica | peta stranica |
| dvanaest godina | dvanaesta godina |
| trideset osam stranica | trideset osma stranica |

*Genitiv*

| | |
|---|---|
| nakon dvije sedmice | u drugoj sedmici |
| nakon deset mjeseci | u desetom mjesecu |
| nakon dvanaest spratova | na dvanaestom spratu |
| nakon četrdeset sedam dana | u četrdeset sedmom danu |
| nakon dva časa | nakon drugog časa |
| nakon pet stranica | na petoj stranici |
| nakon dvanaest godina | u dvanaestoj godini |
| nakon trideset osam stranica | na trideset osmoj stranici |

## RAČUNANJE VREMENA

### Izražavanje datuma i godina starosti

Za računanje vremena Arapi koriste sljedeće riječi:

| | | | |
|---|---|---|---|
| sekunda | ثَانِيَةٌ جـ ثَوَانٍ | godina | سَنَةٌ جـ سَنَوَاتٌ ، سِنُونَ |
| minuta | دَقِيقَةٌ جـ دَقَائِقُ | godina | عَامٌ جـ أَعْوَامٌ |
| sat | سَاعَةٌ جـ سَاعَاتٌ | godina | حَوْلٌ جـ أَحْوَالٌ |
| dan | يَوْمٌ جـ أَيَّامٌ | dekada | عَقْدٌ جـ عُقُودٌ |
| sedmica | أُسْبُوعٌ جـ أَسَابِيعُ | stoljeće | قَرْنٌ جـ قُرُونٌ |
| mjesec | شَهْرٌ جـ شُهُورٌ ، أَشْهُرٌ | stoljeće | عَصْرٌ جـ عُصُورٌ |

*Imena dana:*

| | | | |
|---|---|---|---|
| petak | يَوْمُ الْجُمُعَة | – | الْجُمُعَةُ |
| subota | يَوْمُ السَّبْتِ | – | السَّبْتُ |
| nedjelja | يَوْمُ الأَحَدِ | – | الأَحَدُ |
| ponedjeljak | يَوْمُ الاثْنَيْنِ | – | الاثْنَيْنِ |
| utorak | يَوْمُ الثُّلاَثَاءِ | – | الثُّلاَثَاءُ |
| srijeda | يَوْمُ الأَرْبِعَاءِ | – | الأَرْبِعَاءُ |
| četvrtak | يَوْمُ الْخَمِيسِ | – | الْخَمِيسُ |

Školska godina السَّنَةُ الدِّرَاسِيَّةُ / العَامُ الدِّرَاسِيُّ

Zadnja dekada dvadesetog stoljeća.. العَقْدُ الأَخِيرُ مِنَ القَرْنِ العِشْرِينَ

| *IMENA MJESECI PO SUNČEVOM KALENDARU* | | *IMENA MJESECI PO MJESEČEVOM KALENDARU* | |
|---|---|---|---|
| januar | يَنَايِرُ / كَانُونُ الثَّانِي | muharrem | المُحَرَّمُ |
| februar | فِبْرَايِرُ / شُبَاطُ | safer | صَفَرٌ |
| mart | مَارِسُ / آذَارُ | rebiu-l-evvel | رَبِيعُ الأَوَّلُ |
| april | أَبْرِيلُ / نِيسَانُ | rebiu-l-ahir | رَبِيعُ الآخِرُ |
| maj | مَايُو / أَيَّارٌ | džumade-l-ula | جُمَادَى الأُولَى |
| juni | يُونِيُو / حُزَيْرَانُ | džumade-l-ahir | جُمَادَى الآخِرَةُ |
| juli | يُولْيُو / تَمُّوزُ | redžeb | رَجَبٌ |
| avgust | أُغُسْطُسُ / آبُ | ša'ban | شَعْبَانُ |
| septembar | سِبْتَمْبَرُ / أَيْلُولُ | ramazan | رَمَضَانُ |
| oktobar | أُكْتُوبَرُ / تِشْرِينُ الأَوَّلُ | ševval | شَوَّالٌ |
| novembar | نُوفَمْبَرُ / تِشْرِينُ الثَّانِي | zu-l-ka'de | ذُوالقَعْدَةِ |
| decembar | دِيسَمْبَرُ / كَانُونُ الأَوَّلُ | zu-l-hidždže | ذُوالحِجَّةِ |

*Godišnja doba* - فُصُولُ السَّنَةِ

| | |
|---|---|
| proljeće | رَبِيعٌ |
| ljeto | صَيْفٌ |
| jesen | خَرِيفٌ |
| zima | شِتَاءٌ |

*Prosta godina* se zove السَّنَةُ البَسِيطَةُ, a *prijestupna* السَّنَةُ الكَبِيسَةُ. Godine se računaju po hidžretskom kalendaru ( السَّنَةُ الهِجْرِيَّةُ ) i po rođenju Isaa, a.s ( السَّنَةُ المِيلَادِيَّةُ ). Ako se pišu oba datuma, onda se prvo piše datum po Hidžri iza koga stoji هـ (skraćenica od هِجْرِيَّةٌ ), ili لِلْهِجْرَةِ, zatim crta ili riječ *odgovara* - المُوافِقُ, a onda datum po rođenju Isa, a.s., iza koga slijedi (skraćenica م od مِيلَادِيَّةٌ ), ili لِلْمِيلَادِ . Naprimjer:

٢٨ رجب ١٤١٧هـ – الموافق ٩ ديسمبر ١٩٩٦م

Vrijeme se iskazuje tako da sate izrazimo rednim brojem a minute glavnim. U značenju *i* koristi se veznik ( وَ ) a u značenju *do* koristi se čestica za izuzimanje ( إلاَّ ) iza koje dolazi glavni broj u akuzativu. Naprimjer:

Koliko je (sada) sati? كَمِ السَّاعَةُ ( الآنَ ) ؟

Deset sati i deset minuta. العَاشِرَةُ وَ عَشْرُ دَقَائِقَ .

Deset minuta do deset sati. العَاشِرَةُ إلاَّ عَشْرَ دَقَائِقَ .

الثَّانِيَةُ وَ خَمْسُ دَقَائِقَ ( السَّاعَةُ الآنَ الثَّانِيَةُ وَ خَمْسُ دَقَائِقَ ) .

Dva sata i pet minuta (Sada su dva sata i pet minuta).

الثَّانِيَةُ إلاَّ خَمْسُ دَقَائِقَ ( السَّاعَةُ الآنَ الثَّانِيَةُ إلاَّ خَمْسُ دَقَائِقَ ) .

Pet minuta do dva sata (Sada je pet minuta do dva sata).

Jedan sat السَّاعَةُ الوَاحِدَةُ

Često se umjesto glavnih brojeva: petnaest, dvadeset, trideset minuta koriste razlomački brojevi: *četvrt* رُبْعٌ, *trećina* ثُلُثٌ, *polovica* نِصْفٌ. Naprimjer:

فِي الوَاحِدَةِ وَخَمْسَ عَشْرَةَ دَقِيقَةً ( وَ الرُّبْعِ ) .

U jedan sat i petnaest minuta.

U deset sati i dvadeset minuta. فِي العَاشِرَةِ وَ عِشْرِينَ دَقِيقَةً ( وَ الثُّلُثِ )

فِي الحَادِيَةَ عَشْرَةَ وَثَلاَثِينَ دَقِيقَةً ( وَ النِّصْفِ ) .

U jedanaest sati i trideset minuta.

U iskazivanju sati Arapi ne upotrebljavaju redne brojeve dalje od dvanaest nego uz brojeve koriste priloge: *jutrom* صَبَاحًا, *večerom* مَسَاءً, *noću* لَيْلاً, *danju* نَهَارًا .

U devet sati ujutro. فِي التَّاسِعَةِ صَبَاحًا .

U dvanaest sati noću. فِي ( السَّاعَةِ ) الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ لَيْلاً .

*Zapamtite kako se kaže:*

Tačno je ponoć. مُنْتَصَفُ اللَّيْلِ تَمَامًا.

Tačno je podne. مُنْتَصَفُ النَّهَارِ تَمَامًا.

*Datume izražavamo tako da rednim brojem pred kojim često dođe prijedlog* فِي *navedemo dan, zatim dolazi prijedlog* مِنْ *i ime mjeseca, a onda riječ* سَنَة *iza koje slijedi broj godine glavnim brojem u genitivu, kao naprimjer:*

17. muharrema 1415h. g. - (odgovara) 26. juni 1994.

( فِي ) السَّابِعَ عَشَرَ مِنَ المُحَرَّمِ سَنَةَ أَلْفٍ وَ أَرْبَعمِائَةٍ وَخَمْسَ عَشْرَةَ هِجْرِيَّةً — المُوَافِقُ السَّادِسُ وَالعِشْرُونَ مِنْ يُونْيُو سَنَةَ أَلْفٍ وَ تِسْعمِائَةٍ وَ أَرْبَعٍ وَ تِسْعِينَ لِلْمِيلاَدِ.

Ona je rođena 15. aprila 1982.

هِيَ وُلِدَتْ فِي الخَامِسَ عَشَرَ مِنْ أَبْرِيلَ سَنَةَ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِائَةٍ وَ اثْنَتَيْنِ وَ ثَمَانِينَ.

Za godine starosti pitamo upitnom zamjenicom *koliko* كَمْ i imenicom *doba, starost* عُمْرٌ, iza koje slijedi ime ili spojena lična zamjenica kao mudaf ilejhi.

Koliko imaš godina? كَمْ عُمْرُكَ؟

Koliko godina ima tvoja kćerka Esma? كَمْ عُمْرُ بِنْتِكَ أَسْمَاءَ؟

Koliko je stara ova džamija? كَمْ عُمْرُ هٰذَا المَسْجِدِ؟

Ja imam trideset dvije godine. عُمْرِى اثْنَتَانِ وَ ثَلاَثُونَ سَنَةً.

Moja kćerka Esma ima sedam godina.. عُمْرُ بِنْتِي أَسْمَاءَ سَبْعُ سَنَوَاتٍ

عُمْرُ هٰذَا المَسْجِدِ مِائَتَانِ وَ خَمْسُونَ سَنَةً.

Ova džamija je stara dvije stotine pedeset godina.

*Zapamtite kako se kaže:*

On je rođen dana: هُوَ وُلِدَ فِي:

Ona je rođena dana: هِيَ وُلِدَتْ فِي:

On/a je stariji/a od mene tri godine. هُوَ/هِيَ أَكْبَرُ مِنِّي بِثَلَاثِ سَنَوَاتٍ.

هُوَ/هِيَ أَصْغَرُ مِنْكَ بِسَنَتَيْنِ كَامِلَتَيْنِ.

On/a je mlađi/a od tebe pune dvije godine.

Napunio je deset godina. بَلَغَ العَاشِرَةَ مِنْ عُمْرِهِ.

Napunila je osamnaest godina. بَلَغَتِ الثَّامِنَةَ عَشْرَةَ مِنْ عُمْرِهَا.

On ima više od pedeset godina. عُمْرُهُ أَكْثَرُ مِنْ خَمْسِينَ سَنَةً.

Ona ima više od dvanaest godina. عُمْرُهَا أَكْثَرُ مِنْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً.

هُوَ تُوُفِّيَ (مَاتَ) فِي الأَرْبَعِينَ مِنْ عُمْرِهِ.

On je umro u četrdesetoj godini života.

هِيَ تُوُفِّيَتْ (مَاتَتْ) فِي الحَادِيَةِ وَ التِّسْعِينَ مِنْ عُمْرِهَا.

Ona je umrla u devedeset prvoj godini života.

## التّمرينات

أ) اِقْرَأْ وَتَرْجِمْ

– كم الساعة (الآن)؟

– الساعة (الآن) الثالثة تماما.

– متى رجعت من السفر؟

– رجعت في (الساعة) العاشرة و خمس دقائق.

– كم شهرا تدرس اللغة العربية؟

– أَدْرُسُ اللُّغَةَ العَرَبِيَّةَ عِدَّةَ شُهُورٍ فَقَطْ.

– متى هي ذَهَبَتْ إلى أُمِّهَا؟

– هي ذَهَبَتْ إلى أُمِّهَا يومَ (في يَوْمِ) الثُّلَاثَاءِ المَاضِي.

– متى هي وُلِدَتْ؟

- هي وُلِدَتْ في التَّاسِعَ عَشَرَ مِنْ نِيسَانَ / أَبْرِيلَ سَنَةَ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِائَةٍ وَاثْنَتَيْنِ وَ ثَمَانِينَ مِيلاَدِيَّةً.
- كَمْ عُمْرُ أُخْتِكَ؟
- عُمْرُهَا عِشْرُونَ سَنَةً.
- كم عمره (كم يبلغ هُوَ مِنَ العُمْرِ)؟
- هُوَ لاَ يَتَجَاوَزُ ثلاثين مِنْ عُمْرِهِ.
- متى هو تُوُفِّيَ (مَاتَ)؟
- هو تُوُفِّيَ (مَاتَ) في السَّنَةِ السَّادِسَةِ وَ الخَمْسِينَ مِنْ عُمْرِهِ.
- هل تعرف متى بدأت الحَرْبُ العَالَمِيَّةُ الأُولَى؟
- الحَرْبُ العَالَمِيَّةُ الأُولَى بَدَأَتْ سَنَةَ أَلْفٍ وَ تِسْعِمِائَةٍ وَ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لِلمِيلاَدِ.
- هل هي أَصْغَرُ مِنْكَ؟
- لا، أنا أَكْبَرُ منها بِسَنَةٍ كَامِلَةٍ.
- هذا الرَّبِيعُ مُشْمِسٌ وَ جَمِيلٌ. كيف كان الشِّتَاءُ؟
- اَلشِّتَاءُ في هَذِهِ المَنَاطِقِ قَاسٍ (قَارِسٌ) جِدًّا.
- متى ظهرت تلك الاكْتِشَافَاتُ؟
- ظهرت تلك الاكْتِشَافَاتُ خِلاَلَ القَرْنِ الأخير.
- متى حَدَثَ ذلك؟
- حَدَثَ ذَلِكَ في يوم السبت الماضي.

**ب) أذكر تَوَارِيخَ وِلاَدَةِ و أَعْمَارَ أَفْرَادِ عَائِلَتِكَ على النَّحْوِ التَّالِي:**

جَدِّي صَالِحٌ وُلِدَ سَنَةَ ١٩٣٠م (ألفٍ و تسعمائة و ثلاثين) و عمره ستون سنة.

| | | |
|---|---|---|
| جدّتي أسماءُ | ١٩٣٢م | وعمرها |
| عَمِّي عبدالله | ١٩٥١م | وعمره |
| عمّتي سميّة | ١٩٥٣م | وعمرها |

أخي حمزة ١٩٨٠م وعمره

أختي خديجة ١٩٨٦م وعمرها

**جـ) أَجِبْ عن الأَسْئِلَة التَّالِيَة:**

- أين كنت في السادسة صباحا؟
- أين كنت في الثامنة و خمس و عشرين دقيقة؟
- أين كنت في العاشرة و ثلاثين دقيقةً (النصف)؟
- أين كنت في الحادية عشرة إلاّ خمس عشرة دقيقةً (الربع)؟
- أين كنت في الثانية عشرة إلاّ عَشْرِ دقائقَ؟
- أين ستكون في الواحدة ظهرا؟
- أين ستكون في الثانية إلاّ خمس دقائق؟
- أين ستكون في الخامسة مساءً؟
- أين ستكون في السابعة مساءً؟

**د) مَتَى يُؤَذِّنُ المُؤَذِّنُ لِصَلاَةِ الفَجْرِ؟**

============ الظُّهْرِ؟

============ العَصْرِ؟

============ الْمَغْرِب؟

============ الْعِشَاء؟

**ه) - كَمْ ثَانِيَةً في الدَّقِيقَة؟**

- كم دقيقة في الساعة؟
- كم ساعة في اليوم؟
- كم يوما في الأسبوع؟
- كم أسبوعا في الشهر؟
- كم شهرا في السنة؟
- كم سنة في القرن؟

## اَلْكَلِمَاتُ

عَلَى النَّحْوِ التَّالِي – na sljedeći način

أَجِبْ – odgovori

أَذَّنَ – يُؤَذِّنُ – učiti ezan

سَفَرٌ – putovanje

تَجَاوَزَ – يَتَجَاوَزُ – تَجَاوُزٌ – prekoračiti, preći

فَرْدٌ جـ أَفْرَادٌ – osoba



## Test

**a) Odgovorite:**

– أسماء فصول السنة هي :

– هل الخميس أحد أيام الأسبوع؟

– متى تبدأ الحصة الأولى ومتى تنتهي؟

– متى تبدأ الحصة الرابعة ومتى تنتهي؟

– متى تبدأ الحصة السادسة ومتى تنتهي؟

– إذا صُنِعَتْ هذه السيارة سنة ألفين كم عمرها الآن؟

– إذا كان جدك وُلِدَ سنةَ خمسين كم سيكون عمره في هذه السنة؟

**b) Ispravite greške:**

– عمري اثنا وعشرين سنةً.
– هم سَيَرْجِعْنَ في يوم الخميس الماضي.
– قبل نهايةُ السنة الدراسية بثلاث أشهر.
– نحن في الصف ثماني وثلاثون طالباتٍ.
– هذه الحصة بدأت في ثماني ساعات تماما.

## PRILOŠKI I DRUGI BROJEVI

Priloški brojevi se izražavaju riječju مَرَّةً i rjeđe riječima دُفْعَةً i كَرَّةً koje znače *jedanput*.

| | |
|---|---|
| Koliko puta? | كَمْ مَرَّةً ؟ |
| jedanput | مَرَّةً |
| samo jedanput | مَرَّةً وَاحِدَةً فَقَطْ |
| dvaput | مَرَّتَيْنِ |
| triput | ثَلاَثَ مَرَّاتٍ |
| deset puta | عَشْرَ مَرَّاتٍ |
| jedanaest puta | إِحْدَى عَشْرَةَ مَرَّةً |
| stotinu puta | مِائَةَ مَرَّةٍ |
| odjednom | دُفْعَةً وَاحِدَةً |
| drugi put | مَرَّةً أُخْرَى |

Stavljanjem rednog broja u akuzativ bez određenog člana, dobivaju se također priloški brojevi:

| | | | |
|---|---|---|---|
| prvo: | أَوَّلاً : | šesto: | سَادِسًا : |
| drugo: | ثَانِيًا : | sedmo: | سَابِعًا : |
| treće: | ثَالِثًا : | osmo: | ثَامِنًا : |
| četvrto: | رَابِعًا : | deveto: | تَاسِعًا : |
| peto: | خَامِسًا : | deseto: | عَاشِرًا : |

Zapamtite upotrebu sljedećih brojeva:

| | | | |
|---|---|---|---|
| jedan po jedan | وَاحِدًا وَاحِدًا | jedna po jedna | وَاحِدَةً وَاحِدَةً |
| dva po dva | اثْنَيْنِ اثْنَيْنِ | dvije po dvije | اثْنَتَيْنِ اثْنَتَيْنِ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| tri po tri | ثَلاَثَةً ثَلاَثَةً | tri po tri | ثَلاَثًا ثَلاَثًا |
| četiri po četiri | أَرْبَعَةً أَرْبَعَةً | četiri po četiri | أَرْبَعًا أَرْبَعًا |

Ili:

| | |
|---|---|
| po jedan / jedna | فُرَادَى |
| po dva / dvije | مَثْنَى |
| po tri | ثُلاَثَ |
| po četiri | رُبَاعَ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| jednina | مُفْرَدٌ | ... | jednostruk |
| dvojina | مُثَنًّى | ... | dvostruk |
| trougao | مُثَلَّثٌ | ... | trostruk |
| kvadrat | مُرَبَّعٌ | ... | četverostruk |
| petougao / pentagon | مُخَمَّسٌ | ... | peterostruk |
| šestougao (pištolj) | مُسَدَّسٌ | ... | šesterostruk |

*Razlomački brojevi:*

| | | | |
|---|---|---|---|
| polovina | نِصْفٌ | sedmina | سُبُعٌ |
| trećina | ثُلُثٌ | osmina | ثُمُنٌ |
| četvrtina | رُبُعٌ | devetina | تُسُعٌ |
| petina | خُمُسٌ | desetina | عُشُرٌ |
| šestina | سُدُسٌ | | |

Množina razlomačkih brojeva dolazi na oblik أَفْعَالٌ.

| | |
|---|---|
| dvije trećine puta | ثُلُثَا طَرِيقٍ. |
| pet šestina duga | خَمْسَةُ أَسْدَاسِ دَيْنٍ |

Procenti se izražavaju pomoću glavnog broja iza koga slijedi riječ بِالمِائَةِ i imenica sa prijedlogom مِنْ čiji procenat izražavamo. Naprimjer:

| | |
|---|---|
| deset posto akcija | عَشْرَةٌ بِالمِائَةِ مِنَ الأَسْهُمِ |

sedamdeset pet posto učenika خَمْسَةٌ وَ سَبْعُونَ بِالمِائَةِ مِنَ الطُّلاَّبِ

Cijene su povećane sto posto u posljednja dva mjeseca. ارْتَفَعَتِ الأَسْعَارُ مِائَةً بِالمِائَةِ خِلاَلَ الشَّهْرَيْنِ المَاضِيَيْنِ.

stari vijek القُرُونُ ( العُصُورُ ) القَدِيمَةُ
srednji vijek القُرُونُ ( العُصُورُ ) الوُسْطَى
savremeno doba العَصْرُ الحَدِيثُ

petokraka النَّجْمَةُ الخُمَاسِيَّةُ
šestokraka النَّجْمَةُ السُّدَاسِيَّةُ
osmokraka النَّجْمَةُ الثُّمَانِيَّةُ

*Osnovne računske radnje:*

plus (+) زَائِد
minus (-) نَاقِص
puta (x) في
podijeljeno (:) تَقْسِيم
jednako je (=) يُسَاوِي

## اَلتَّمْرِينُ

– كم مَرَّةً ذَهَبْتَ إِلَيْهِ خِلاَلَ الأُسْبُوعِ المَاضِي؟
– ذَهَبْتُ إِلَيْهِ مَرَّةً واحِدَةً فقط – مَرَّتَيْنِ – ثلاثَ مَرَّاتٍ.
– هل كنت عند الطبيب لأَجْلِ ذلك؟
– نعم، كنت عنده ( عند الطبيب ) مَرَّاتٍ – عِدَّةَ مَرَّاتٍ.
– متى طَبَعْتُمْ ذَاكَ الكِتَابَ لأَوَّلِ مَرَّةٍ؟
– طَبَعْنَا ذَاكَ الكِتَابَ لأَوَّلِ مَرَّةٍ في بِدَايَةِ الثَّمَانِينَاتِ.
– كم بَلَغَتْ ( كانَتْ ) دَرَجَةُ الحَرَارَةِ اليَوْمَ في القَاهِرَةِ؟
– بَلَغَتْ ( كانَتْ ) دَرَجَةُ الحَرَارَةِ اليَوْمَ في القَاهِرَةِ أَرْبَعِينَ دَرَجَةً فَوْقَ الصِّفْرِ.

– كم بَلَغَ ( كَانَ ) مُتَوَسِّطُ دَرَجَة الحَرَارَة خِلاَلَ شَهْرِ يَنايِرَ في لُنْدُنْ؟

– بَلَغَ ( كَانَ ) مُتَوَسِّطُ دَرَجَة الحَرَارَة خِلاَلَ شَهْرِ يَنَايِرَ في لُنْدُنْ اِثْنَتَيْ عَشْرَةَ دَرَجَةً تَحْتَ الصِّفْرِ.

– أين يسكن طُلاَّبُ وَ طَالِبَاتُ مَدْرَسَةِ الغَازِي خُسْرَوْ بَكْ؟

– يَسْكُنُ عَشْرَةٌ – ثلاثون – خمسون – تِسْعُونَ بالمائة مِنْ طُلاَّب وَ طَالِبَات مَدْرَسَةِ الغَازِي خُسْرَوْ بَكْ في القِسْمِ الدَّاخِلِيِّ لِلْمَدْرَسَةِ.

– كم طالبةً لم تحضر المُحَاضَرَةَ؟

– لم تحضر المُحَاضَرَةَ نِصْفُ – ثُلُثُ – رُبْعُ طالبات صَفِّنا.

– أُدْخُلُوا المَطْعَمَ وَاحِداً وَاحِداً.

– ماذا تعرف عنهم و عن عَمَلِهِمْ و رَوَاتِبِهِمْ في تلك الشركة؟

– أَوَّلاً : هُمْ خُبَرَاءُ جَيِّدُونَ، ثَانِيًا : هم مُخْلِصُونَ في عَمَلِهِمْ، ثَالِثًا : رَاتِبُهُمُ الشَّهْرِيُّ لاَ بَأْسَ بِهِ، وهو يَبْلُغُ أَلْفَيْ دِينَارٍ.

– متى كَانَتْ هِجْرَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ ( صلعم ) من مَكَّةَ إلى المدينة؟

– كَانَتْ هِجْرَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ ( صلعم ) سَنَةَ ٦٢٢ ( سِتِّمائَةٍ وَاثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ ) بَعْدَ مِيلاَدِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلاَمُ.

## اَلْكَلِمَاتُ

| | |
|---|---|
| temeperatura | دَرَجَةُ الحَرَارَةِ |
| preduzeće | شَرِكَةٌ جـ ات |
| priličan, nije loš | لاَ بَأْسَ بِهِ |
| rođenje | مَوْلِدٌ |

# NEODREĐENE I OPĆE ZAMJENICE

U značenju neko ili jedan, u arapskom jeziku upotrebljava se broj وَاحِدٌ ili أَحَدٌ, a u značenju *neka* ili *jedna*, broj وَاحِدَةٌ ili إِحْدَى i upotrebljava se kao mudaf iza kojih slijedi mudaf ilejhi u genitivu množine sa određenim članom:

jedan / neki učenik أَحَدُ الطُّلاَّبِ

jedna / neka učenica إِحْدَى الطَّالِبَاتِ

Iza وَاحِدٌ i وَاحِدَةٌ slijedi prijedlog iza koga dolazi genitiv množine sa određenim članom:

jedan od radnika وَاحِدٌ مِنَ العُمَّالِ

jedna od službenica وَاحِدَةٌ مِنَ المُوَظَّفَاتِ

U niječnim rečenicama riječ أَحَدٌ znači: *niko*, *nijedan*.

Nisam vidio nikoga. مَا رَأَيْتُ أَحَدًا.

U značenju *nešto*, upotrebljava se imenica شَيْءٌ :

Jesi li čuo nešto o njemu? هَلْ سَمِعْتَ شَيْئًا عَنْهُ؟

U niječnim rečenicama ova imenica znači *ništa*:

Nismo čuli ništa o tebi već dva mjeseca. مَا سَمِعْنَا شَيْئًا عَنْكَ مُنْذُ شَهْرَيْنِ.

U značenju *neki* i *nešto* upotrebljava se i imenica بَعْضٌ :

Neki učenici ne uče redovno. بَعْضُ الطُّلاَّبِ لاَ يَدْرُسُونَ بِانْتِظَامٍ.

Jeo sam nešto voća. أَكَلْتُ بَعْضَ الفَوَاكِهِ.

Kada u istoj rečenici ponovo upotrebljavamo zamjenicu *neki/e*, umjesto imenice kao mudafa ilejhi doći će odgovarajuća spojena lična zamjenica:

Neke učenice su marljive, a neke su lijene. بَعْضُ الطَّالِبَاتِ مُجِدَّاتٌ، وَ بَعْضُهُنَّ كُسَالَى .

Neke knjige su jeftine, a neke su skupe. بَعْضُ الكُتُبِ رَخِيصَةٌ، وَ بَعْضُهَا غَالِيَةٌ .

U značenju *jedni druge/jedne druge* upotrebljava se izraz بَعْضُ بَعْضًا .

Treba da poštujemo jedni druge. يَنْبَغِي أَنْ نَحْتَرِمَ بَعْضُنَا بَعْضًا .

Spojena lična zamjenica mora se slagati sa zamjenicom u glagolu.

Treba da poštujete jedni druge. يَنْبَغِي أَنْ تَحْتَرِمُوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا .

Neodređenost se izražava poslije riječi عِدَّةٌ iza koje slijedi genitiv množine bez određenog člana:

| | |
|---|---|
| nekoliko dana | عِدَّةُ أَيَّامٍ |
| prije nekoliko sedmica | قَبْلَ عِدَّةِ أَسَابِيعَ |
| nakon nekoliko mjeseci - godina - pokušaja ... | بَعْدَ عِدَّةِ شُهُورٍ – سَنَوَاتٍ – مُحَاوَلاَتٍ... |

U značenju *malo* ili *mali broj* kazaćemo عَدَدٌ قَلِيلٌ مِنْ, a u značenju *mnogo* ili *veliki broj*, kazaćemo عَدَدٌ كَبِيرٌ مِنْ, iza čega slijedi genitiv množine sa određenim članom:

Mali broj učenika zna značenje ovih riječi. عَدَدٌ قَلِيلٌ مِنَ الطُّلاَّبِ يَعْرِفُ مَعْنَى هَذِهِ الكَلِمَاتِ .

Veliki broj učenika odsustvuje svakodnevno. عَدَدٌ كَبِيرٌ مِنَ الطُّلاَّبِ يَغِيبُ يوميا .

U značenju *svaki/a*, upotrebljava se imenica كُلُّ iza koje slijedi genitiv jednine bez određenog člana:

| | |
|---|---|
| svako selo i svaki grad | كُلُّ قَرْيَةٍ وَ كُلُّ مَدِينَةٍ |
| svaki čovjek, žena i dijete | كُلُّ رَجُلٍ، اِمْرَأَةٍ وَ وَلَدٍ |

U značenju *svi/e*, upotrebljava se imenica جَميعُ iza koje slijedi genitiv množine sa određenim članom:

sva sela i gradovi — جَميعُ القُرَى وَ المُدُن

svi ljudi, žene i djeca — جَميعُ الرِّجَالِ و النِّسَاءِ وَ الوِلْدَان

U značenju *cijeli/cio* upotrebljava se riječ كُلٌّ, i to tako da كُلٌّ dođe iza imenice na koju se odnosi, s tim da uz كُلٌّ dođe spojena lična zamjenica koja se slaže sa rodom i brojem imenice:

cijeli svijet — العَالَمُ كُلُّهُ

svi ljudi — النَّاسُ كُلُّهُمْ

## اَلتَّمْرِينُ

– هل تعرف أَحَداً مِنْ طُلاَّبِ الصَّفِّ الأَوَّل؟

– لاَ، لاَ أَعْرِفُ أَحَداً مِنْهُمْ.

– هل تعلمون شَيْئًا عَنْهَا؟

– لاَ، لاَ نَعْلَمُ شَيْئًا عَنْهَا مُنْذُ عِدَّةِ شُهُورٍ.

– أَيْنَ يَسْكُنُ أُولَئِكَ العُمَّالُ؟

– يَسْكُنُ عَدَدٌ كَبِيرٌ مِنْهُمْ في المُجَمَّعِ السَّكَنِيِّ الجَدِيد.

– هل لِتِلْكَ الشَّوَارِعِ إِنَارَةٌ جَيِّدَةٌ؟

– لِمُعْظَمِهَا إِنَارَةٌ جَيِّدَةٌ، و لِعَدَدٍ قَلِيلٍ مِنْهَا إِنَارَةٌ ضَعِيفَةٌ.

– هل تَرَكْتَ لِي شَيْئًا مِنَ الفُلُوسِ؟

– تَرَكْتُ لَكَ بَعْضَ الفُلُوسِ عِنْدَ أَخِيكَ حُسَيْنٍ.

– مَتَى تَذْهَبُ إِلى العَمَلِ؟

– أَذْهَبُ إِلى العَمَلِ كُلَّ يَوْمٍ مَا عَدَا يَوْمِ الأَحَد.

– من سَيَدْفَعُ كُلَّ تِلْكَ الحِسَابَاتِ؟

– أنا سَأَدْفَعُ هذه وأنت سَتَدْفَعُ الباقي.

– هل هو يعرف أولئك التُّجَّارَ؟

– إذَا لاَ يَعْرِفُهُمْ هو، فَأَخُوهُ يَعْرِفُ جَمِيعَ التُّجَّارِ فِي المَدِينَةِ.

– هل قَرَأْتَ تِلْكَ الكُتُبَ؟

– قَرَأْتُ الكَثِيرَ مِنْهَا عِنْدَمَا كُنْتُ طَالِبًا فِي المَدْرَسَةِ الإبْتِدَائِيَّةِ.

– هل الفَوَاكِهُ غَالِيَةٌ عِنْدَكُمْ؟

– بَعْضُهَا غَالِيَةٌ جِدًّا في هَذَا الوَقْتِ مِنَ العَامِ و بَعْضُهَا رَخِيصَةٌ.

– هُمْ يُسَاعِدُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا. لِمَاذَا أَنْتُمْ لاَ تُسَاعِدُونَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا؟

– نَحْنُ كَذَلِكَ نُسَاعِدُ بَعْضُنَا بَعْضًا.

– رَأَيْتُ أَمْسِ إِحْدَى أَخَوَاتِكَ ( وَاحِدَةً مِنْ أَخَوَاتِكَ ).

– أينَ رَأَيْتَهَا؟

– رَأَيْتُهَا في المُسْتَشْفَى.

– هل هذه القَوَاعِدُ وَاضِحَةٌ لَكُمْ؟

– بَعْضُهَا وَاضِحَةٌ، وَ بَعْضُهَا غَيْرُ وَاضِحَةٍ.

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| غَيْرُ وَاضِحٍ | nejasan | سَاعَدَ – يُسَاعِدُ – مُسَاعَدَةٌ | |
| المُجَمَّعُ السَّكَنِيُّ | stambeno naselje | | pomagati |
| إِنَارَةٌ | osvjetljenje | كَذَلِكَ | također |
| مُعْظَمُ | većina | رَأَى – يَرَى – رُؤْيَةٌ | vidjeti |
| | | قَاعِدَةٌ جـ قَوَاعِدُ | pravilo |

# POREĐENJE PRIDJEVA اسمُ التَّفْضِيلِ

Većina pridjeva poredi se tako da u komparativu i superlativu dođu na oblik أَفْعَلُ i da:

*a) u komparativu iza njih dođe prijedlog مِنْ, naprimjer:*

Ti si bolji od njega. أَنْتَ أَحْسَنُ مِنْهُ.

Mi smo jači od vas. نَحْنُ أَقْوَى مِنْكُمْ.

Ti si ljepša od tvoje sestre. أَنْتِ أَجْمَلُ مِنْ أُخْتِكِ.

Ova knjiga je jeftinija od te knjige. هَذَا الْكِتَابُ أَرْخَصُ مِنْ ذَاكَ الْكِتَابِ.

Oni su slabiji od učenika prvog razreda. هُمْ أَضْعَفُ مِنْ طُلاَّبِ الصَّفِّ الأَوَّلِ.

*b) a u superlativu:*

- imenica u genitivu jednine bez određenog člana:

Ovo je najvažniji ispit u mom životu. هَذَا أَهَمُّ امْتِحَانٍ فِي حَيَاتِي.

To su najskuplja kola u gradu. تِلْكَ أَغْلَى سَيَّارَةٍ فِي الْمَدِينَةِ.

Ona je najljepša djevojka u našem razredu. هِيَ أَجْمَلُ فَتَاةٍ فِي صَفِّنَا.

- imenica u genitivu množine sa određenim članom:

Ovo je najstarija džamija na Balkanu. هَذَا أَقْدَمُ الْمَسَاجِدِ فِي بَلْقَانَ.

Ovo je najjeftinija knjiga na sajmu. هَذَا أَرْخَصُ الْكُتُبِ فِي الْمَعْرِضِ.

To je najteža lekcija u ovoj godini. ذَاكَ أَصْعَبُ الدُّرُوسِ فِي هَذِهِ السَّنَةِ.

- da prvo dođe imenica pa onda pridjev:

Najniža granica naših zahtjeva je ... الْحَدُّ الأَدْنَى لِطَلَبَاتِنَا هُوَ . . .

Vrhovni savjet će održati sjednicu sutra. الْمَجْلِسُ الأَعْلَى سَيَعْقِدُ الْجَلْسَةَ غَداً.

الغَالِبِيَّةُ العُظْمَى مِنَ المُوَاطِنِينَ تُؤَيِّدُ ذَلِكَ.

Ogromna većina građana to podržava.

Komparativ i superlativ mijenjaju se po rodu i broju na sljedeći način:

| | *ŽENSKI ROD* | | | *MUŠKI ROD* | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| *j.* | صُغْرَى | كُبْرَى | فُعْلَى | أَصْغَرُ | أَكْبَرُ | أَفْعَلُ |
| *d.* | صُغْرَيَانِ | كُبْرَيَانِ | فُعْلَيَانِ | أَصْغَرَانِ | أَكْبَرَانِ | أَفْعَلاَنِ |
| *m.* | صُغْرَيَاتٌ | كُبْرَيَاتٌ | فُعْلَيَاتٌ | أَصَاغِرُ | أَكَابِرُ | أَفَاعِلُ |

U savremenom arapskom jeziku najčešće se upotrebljava ovaj prvi i najjednostavniji način superlativa. Kod drugog načina tvorbe superlativa dopuštena je upotreba i oblika ženskog roda kao i množine ali je to rjeđi slučaj. Naprimjer:

هَذِهِ أَكْبَرُ المَجَلاَّتِ – كُبْرَى المَجَلاَّتِ – المَجَلَّةُ الكُبْرَى فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ.

Ovo je najveći časopis na Srednjem istoku.

Od pridjeva koji označavaju boje, participa proširenih vrsta glagola, kao i još nekih pridjeva, komparativ i superlativ tvore se na drugi način, i to tako da se pridjev pretvori u neodređenu imenicu: *crn* أَسْوَدُ - *crnina* سَوَادٌ, *raširen* مُنْتَشِرٌ - *širenje* اِنْتِشَارٌ, *topao* حَارٌ - *toplina* حَرَارَةٌ i stave u akuzativ bez određenog člana, s tim da pred njih dođe jedan od sljedećih oblika, zavisno šta želimo istaći:

| | |
|---|---|
| jači / žešći | أَشَدُّ |
| veći | أَكْبَرُ |
| viši / mnogobrojniji | أَكْثَرُ |
| uzvišeniji / veličanstveniji | أَعْظَمُ |
| manji / malobrojniji | أَقَلُّ |

Njegova kosa je crnja od tvoje kose. شَعْرُهُ أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ شَعْرِكَ .

Ovaj model je rašireniji od ostalih. هَذَا الطِّرَازُ أَكْثَرُ انْتِشَارًا مِنْ غَيْرِهِ

Danas je vrijeme كَانَ الجَوُّ اليَوْمَ أَقَلَّ حَرَارَةً مِنْ بَاقِي أَيَّامِ هَذَا الشَّهْرِ .

bilo manje toplo od ostalih dana ovog mjeseca.

Pridjevi *dobro* خَيْرٌ i *loše, zlo* شَرٌّ zadržavaju i u komparativu i u superlativu iste oblike:

Ti si bolji od njega. أَنْتَ خَيْرٌ مِنْهُ .

On je gori od tebe. هُوَ شَرٌّ مِنْكَ .

"خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ وَشَرُّ النَّاسِ مَنْ يَضُرُّ النَّاسَ . . ."

„Najbolji čovjek je onaj čovjek koji koristi ljudima, a najgori čovjek je onaj čovjek koji šteti ljudima..."

U svakodnevnom govoru u značenju *bolji* komparativ i superlativ se tvore od pridjeva حَسَنٌ, naprimjer أَنْتَ أَحْسَنُ مِنْهُ, a *gori (lošiji)* od pridjeva سَيِّءٌ, naprimjer أَنْتَ أَسْوَأُ مِنْهُ.

Neki pridjevi kao: *mrtav* مَيِّتٌ, *živ* حَيٌّ, *slijep* أَعْمَى, ne porede se u arapskom jeziku. Oni se i u našem jeziku porede samo ako se upotrebljavaju u prenesenom značenju.

*Obratite pažnju kako se kaže:*

Ja sam stariji od tebe deset mjeseci. أَنَا أَكْبَرُ مِنْكَ بِعَشَرَةِ شُهُورٍ .

Ona je mlađa od mene tri godine. هِيَ أَصْغَرُ مِنِّي بِثَلاَثِ سَنَوَاتٍ .

Njih je manje nego vas. هُمْ أَقَلُّ عَدَدًا مِنَّا .

Nas je više nego njih. نَحْنُ أَكْثَرُ عَدَدًا مِنْهُمْ .

Ona je visočija od tvoje sestre. هِيَ أَطْوَلُ مِنْ أُخْتِكَ .

Ti si niža od mene. أَنْتِ أَقْصَرُ مِنِّي .

Ovaj auto هَذِهِ السَّيَّارَةُ أَرْخَصُ مِنْ سَيَّارَتِي بِأَلْفَيْ مَارْكٍ أَلْمَانِيٍّ عَلَى الأَقَلِّ. je jeftiniji od moga auta najmanje dvije hiljade njemačkih maraka.

Iz našeg razreda će ići سَيَذْهَبُ مِنْ صَفِّنَا خَمْسَةُ طُلاَّبٍ عَلَى الأَكْثَرِ. najviše pet učenika.

| | |
|---|---|
| Njen stariji brat. | أَخُوهَا الكَبِيرُ. |
| Njegov mlađi brat. | أَخُوهُ الصَّغِيرُ. |
| Moja starija sestra. | أُخْتِي الكَبِيرَةُ. |
| Tvoja mlađa sestra. | أُخْتُكَ الصَّغِيرَةُ. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Njen najstariji brat. | أَكْبَرُ إِخْوَتِهَا | | أَخُوهَا الأَكْبَرُ. |
| Njegov najmlađi brat. | أَصْغَرُ إِخْوَتِه | | أَخُوهُ الأَصْغَرُ. |
| Moja najstarija sestra. | كُبْرَى أَخَوَاتِي | ili | أُخْتِي الكُبْرَى. |
| Tvoja najmlađa sestra. | صُغْرَى أَخَوَاتِكَ | | أُخْتُكَ الصُّغْرَى. |

| | |
|---|---|
| On je najstariji Muhammedov sin. | هُوَ أَكْبَرُ أَبْنَاءِ مُحَمَّدٍ. |
| Ona je najmlađa Omerova kćerka. | هِيَ أَصْغَرُ بَنَاتِ عُمَرَ. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| mnogo bolje | أَحْسَنُ بِكَثِيرٍ | najmanje | على الأَقَلِّ |
| malo brže | أَسْرَعُ بِقَلِيلٍ | najviše | على الأَكْثَرِ |
| | | najvjerovatnije | على الأَصَحِّ |

**Često upotrebljavani oblici komparativa i superlativa:**

| | | |
|---|---|---|
| (naj)manji - (naj)veći | أَصْغَرُ – أَكْبَرُ | صغير – كبير |
| (naj)lakši - (naj)teži | أَسْهَلُ – أَصْعَبُ | سهل – صعب |
| (naj)lakši - (naj)teži (količinski) | أَخَفُّ – أَثْقَلُ | خفيف – ثقيل |
| (naj)bliži - (naj)dalji | أَقْرَبُ – أَبْعَدُ | قريب – بعيد |
| (naj)siromašniji - (naj)bogatiji | أَفْقَرُ – أَغْنَى | فقير – غني |
| (naj)slabiji - (naj)jači | أَضْعَفُ – أَقْوَى | ضعيف – قويّ |
| (naj)jeftiniji - (naj)skuplji | أَرْخَصُ – أَغْلَى | رخيص – غالٍ |

| | | |
|---|---|---|
| (naj)stariji - (naj)noviji | أَقْدَمُ – أَحْدَثُ | قديم – حديث |
| (naj)korisniji - (naj)štetniji | أَنْفَعُ – أَضَرُّ | نافع – ضارٌّ |
| (naj)čistiji - (naj)prljaviji | أَنْظَفُ – أَوْسَخُ | نظيف – وَسِخٌ |
| (naj)mrži - (naj)draži | أَبْغَضُ – أَحَبُّ ( إِلَى ) | بَغيضٌ – حَبيبٌ |
| (naj)lošiji - (naj)kvalitetniji | أَسْوَأُ – أَجْوَدُ | سَيِّءٌ – جيد |
| (naj)sporiji - (naj)brži | أَبْطَأُ – أَسْرَعُ | بطيءٌ – سريع |
| (naj)slađi - (naj)gorči | أَحْلَى – أَمَرُّ | حُلْوٌ – مُرٌّ |
| (naj)prostraniji - (naj)tiješnji | أَوْسَعُ – أَضْيَقُ | واسع – ضَيِّقٌ |
| (naj)važniji | أَهَمُّ | |
| (naj)potrebniji | أَحْوَجُ | |
| (naj)viši | أَعْلَى | |
| (naj)bolji | أَحْسَنُ ( أَفْضَلُ ) | |
| (naj)divniji | أَرْوَعُ | |
| (naj)dostojniji | أَرْيَحُ | |
| (naj)potpuniji | أَكْمَلُ | |

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Vježbajte kroz međusobnu konverzaciju mijenjajući uloge:**

– أنا سمعت أنّ عثمانَ أَحْسَنُ طالبٍ فِي صفِّك . هل هذا صحيح ؟

– لا ، هذا غيرُ صحيحٍ . حَسَبَ رَأْيِي – أحسن طالب فى صفّنا هو صالح .

– تِلْكَ الجملُ أَسْهَلُ مِنْ هَذه .

– بِالنِّسْبَةِ لِي هذه الجملُ أَصْعَبُ بقليل .

– هل تعرف أنّ هذه المدينةَ أَقْدَمُ مَدينةٍ فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ ؟

– نعم أعرف ذلك ، وهَذَا أَجْمَلُ حَيٍّ فِيها .

- كم ستكون درجة الحرارةِ غدا؟
- أَعْلَى - أَدْنَى درجة الحرارة ستتراوح بين عشرين و خمسة و عشرين درجة.
- كيف سيكون الجوُّ في الأَيَّامِ القَادِمَة؟
- الجوُّ سَيَكُونُ أَشَدَّ حَرَارَةً - بُرُودَةً في الأَيَّامِ القَادِمَةِ.
- البائعُ: هذا أَجْوَدُ نَوْعٍ مِنَ الجُبْنِ في السُوقِ.
- المُشْتَرِى (الزَّبُونُ): هذا أَغْلَى نَوْعٍ من الجُبْنِ في السُوقِ و ليس أَجْوَدَهُ.
- سَيَّارَتِي أَغْلَى و أَسْرَعُ مِنْ سَيَّارَتِكَ.
- لا، سَيَّارَتُكَ أرخص و أَبْطَأُ مِنْ سَيَّارَتِي بِكَثِيرٍ.
- كم هُوَ أَكْبَرُ مِنْ أَبِيكَ؟
- هُوَ أَكْبَرُ مِنْ أَبِي بِعِشْرِينَ سَنَةً.
- كيف حَالَتُهَا المَادِّيَّةُ؟
- حَالَتُهَا المَادِّيَّةُ أَحْسَنُ مِمَّاكانت في الماضي.
- كيف حَالَتُهُ الصِّحِّيَّةُ؟
- حَالَتُهُ الصِّحِّيَّةُ أَسْوَأُ بقليلٍ من الأمس (البَارِحَةَ).
- الكِتَابُ أَفْضَلُ صَدِيقٍ. وقِرَاءَةُ الكتب أنفعُ بكثير من الذهاب إلى السِّينَمَا. الكتاب الجيد ليس رخيصا، لَكِنَّ هناك عشراتِ الأشياءِ ندفعها يوميّا أغلى منه.
- كلُّ هذا صحيح و أنا موافقك (معك) تماما.
- متى آخرُ يَوْمٍ لِلامْتِحَانِ؟
- آخِرُ يَوْمٍ لِلامْتِحَانِ هُوَ الخَامِسُ وَالعِشْرُونَ مِنَ الشَّهْرِ الجَارِى.

**b) Prevedite**

هذا أَهَمُّ من ذلك.
أَنْتَ أَكْثَرُ تأْثِيراً مِنِّي على خَالِدٍ.
أَحْسَنُ لَكَ أَنْ تَذْهَبَ إلى البَيْتِ حَالاً.

المَقْعَدُ الأمَامِي أُرْيَحُ مِنَ المَقْعَدِ الخَلْفِي.
هو أَحْوَجُ (أكثر حاجةً) مِنْكَ إلى المُسَاعَدَة.
زَوْجَتُهُ عَصْرِيَّةٌ وهي تَلْبَسُ أَحْدَثَ طِرَازٍ مِنَ الأَحْذِيَة.

جـ) احفظ هذين المثلين!

الجَهْلُ أَشَدُّ مِنَ الفَقْرِ.
أَدَبُ المَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ.

## الْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| تَاجِرٌ جـ تُجَّارٌ | trgovac | أنا مَعَكَ (مُوَافِقُكَ) | ja se slažem s tobom |
| نَوْعٌ جـ أَنْوَاعٌ | vrsta | حَسَبَ رَأْيِي | po mom mišljenju |
| جُبْنٌ | sir | بِالنِّسْبَةِ لِي | što se mene tiče |
| مُشْتَرٍ جـ ون، زَبُونٌ جـ زَبَائِنُ | kupac | الشَّرْقُ الأَوْسَطُ | Srednji istok |
| تَأْثِيرٌ | utjecaj | حَيٌّ جـ أَحْيَاءٌ | kvart |
| حَالاً | smjesta, odmah | تَرَاوَحَ – يَتَرَاوَحُ – تَرَاوُحٌ | kretati se |
| مُسَاعَدَةٌ جـ ات | pomoć | جَوٌّ | vrijeme |
| عَصْرِيٌّ | moderan | | |
| طِرَازٌ جـ أَطْرِزَةٌ | model | | |

# VOKATIV المُنَادَى

Vokativ se u arapskom jeziku izražava nominativom bez tenvina ako je jedna riječ, i akuzativom ako je genitivna veza. Ispred vokativa dolazi vokativna čestica يَا .

| | |
|---|---|
| o Alija | يَا عَلِيُّ |
| o Fatima | يَا فَاطِمَةُ |
| o kukavico | يَا جَبَانُ |
| o škrtico | يَا بَخِيلُ |
| o naš Gospodaru | يَا رَبَّنَا |
| o zapovjedniče pravovjernih | يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ |
| o Abdullahu | يَا عَبْدَ اللَّهِ |
| o Ebu Bekre | يَا أَبَا بَكْرٍ |
| o sljedbenici Knjige | يَا أَهْلَ الْكِتَابِ |

Ako vokativ ima određeni član, onda između vokativne čestice i vokativa dolazi riječ أَيُّهَا, ako je vokativ muškog roda, i أَيَّتُهَا ako je vokativ ženskog roda:

| | |
|---|---|
| o čovječe | يَا أَيُّهَا الإِنْسَانُ |
| o ljudi | يَا أَيُّهَا النَّاسُ |
| „O smirena dušo“ | ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ﴾ |
| o učenice | يَا أَيَّتُهَا الطَّالِبَاتُ |

Kao i u našem jeziku, tako i u arapskom jeziku vokativnu česticu možemo izostaviti:

| | |
|---|---|
| građani | أَيُّهَا الْمُوَاطِنُونَ |
| dame i gospodo | سَيِّدَاتِي وَ سَادَتِي |
| dragi slušaoci | مُسْتَمِعِينَا الكِرَامَ ( الأَعِزَّاءَ ) |
| dragi gledaoci | مُشَاهِدِينَا الكِرَامَ ( الأَعِزَّاءَ ) |
| dragi putnici | مُسَافِرِينَا الكِرَامَ |
| dragi gosti | ضُيُوفَنَا الكِرَامَ |
| braćo u islamu | إِخْوَةَ الإِسْلامِ |

U ovakvim frazama podrazumijeva se glagol *pozdravljam Vas.*

Od vokativa *o moj Gospodaru* رَبِّ može se izostaviti vokativna čestica i spojena lična zamjenica za prvo lice jednine, a umjesto nje ostaje samo kesra. Dopušteno je kazati: *o oče* يَا أَبَاهُ ili يَا أَبَتِ i *o majko* يَا أُمَّاهُ ili يَا أُمَّتِ i u ovom drugom slučaju ت je nadoknada za izostavljenu spojenu ličnu zamjenicu za prvo lice jednine.

U riječi اَللَّهُمَّ *mim* je nadoknada za izostavljenu vokativnu česticu.

## اَلتَّمْرِينُ

**Vokativi koje često susrećemo:**

– نسمع في مناسبات مختلفة كلَّ يومٍ إحدى العبَارَاتِ التالية :

– لا تَكُنْ خَوَّافًا ( جَبَانًا )، يا طَارِقُ .

– لا تَكُونِي بخيلةً يا بنتي .

– أين سَنَذْهَبُ اليَوْمَ يَا أَبَتِ ؟

– اغْسِلِي يَدَيْكِ جيِّدًا يا سميةُ .

– لِمَنْ هذه الدرَّاجة يا عبدَالله ؟

– الجَوُّ بَارِدٌ يَا بُنَيَّ ، لا تَخْرُجْ مِنْ غُرْفَتِكَ الدَّافِئَة .

– أَيُّهَا الطلبة الأعزّاءُ مَعَنَا اليومَ ضُيُوفُنَا من الجَزَائِر.
– أَيُّهَا المُوَاطِنُونَ الكِرَامُ (الأَعِزَّاءُ)، أَنْتُم تَعْرِفُونَ جَيِّداً أَسْبَابَ ...
– مُسْتَمِعِينَا الكِرَامَ (الأَعِزَّاءَ)، فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ و النصف سَتَبْدَأُ الأَخْبَارُ (نَشْرَةُ الأَخْبَارِ).
– مُشَاهِدِينَ الكِرَامَ (الأَعِزَّاءَ)، البَرْنَامِجُ الرِّيَاضِيُّ سَيَبْدَأُ عَلَى القَنَاةِ الثَّانِيَةِ فِي
– السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ وَالرُّبْعِ.
– مسَافِرِينَ الكِرَامَ (الأَعِزَّاءَ)، قَدْ هَبَطَتِ الطَّائِرَةُ بِسَلاَمَةِ اللّٰهِ مَطَارَ القَاهِرَةِ الدَّوْلِيَّ. دَرَجَةُ الحَرَارَةِ ثَلاَثٌ وَ أَرْبَعُونَ دَرَجَةً فَوْقَ الصِفْرِ.

﴿ ... رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا ... ﴾ (٣ آل عِمْرَانَ).
﴿ ... وَ قُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْماً. ﴾ (سورة طه)
﴿ يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ. ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً. فَادْخُلِي فِي عِبَادِي. وَ ادْخُلِي جَنَّتِي. ﴾ (٢٧–٣٠ الفَجْرِ)

## اَلْكَلِمَاتُ

مُبَارَاةٌ جـ مُبَارَيَاتٌ utakmica
قَنَاةٌ جـ قَنَوَاتٌ kanal
هَبَطَ – هُبُوطٌ spustiti se, aterirati
الجَزَائِرُ Alžir

حَدِيقَةُ الحَيَوَانَاتِ pionirska dolina, zoo park
خَوَّافٌ – جَبَانٌ strašljivac, kukavica
عِبَارَةٌ جـ ات rečenica, fraza
نَشْرَةُ الأَخْبَارِ vijesti, dnevnik

Deminutiv se u arapskom jeziku rjeđe upotrebljava. Riječi koje imaju tri harfa u deminutivu dolaze na oblik فُعَيْلٌ, ž.r. فُعَيْلَةٌ, na oblik فُعَيْعِلٌ ako imaju četiri harfa i فُعَيْعِيلٌ ako imaju pet ili više harfova. Naprimjer:

| | | | |
|---|---|---|---|
| dijete | وَلَدٌ | djetešce | وُلَيْدٌ |
| čovjek | رَجُلٌ | čovječuljak | رُجَيْلٌ |
| pas | كَلْبٌ | cukica | كُلَيْبٌ |
| prije | قَبْلَ | malo prije / uoči | قُبَيْلَ |
| soba | حُجْرَةٌ | sobica | حُجَيْرَةٌ |
| kuća | دَارٌ | kućica | دُوَيْرَةٌ |
| država | دَوْلَةٌ | državica | دُوَيْلَةٌ |
| drvo | شَجَرَةٌ | malo stablo | شُجَيْرَةٌ |
| grana | غُصْنٌ | grančica | غُصَيْنَةٌ |
| list | وَرَقَةٌ | listić / papirić | وُرَيْقَةٌ |
| dlaka | شَعْرَةٌ | dlačica | شُعَيْرَةٌ |
| lopta | كُرَةٌ | loptica, zrnce | كُرَيَّةٌ |
| vrabac | عُصْفُورٌ | vrapčić | عُصَيْفِيرٌ |

U riječima kod kojih je predzadnji vokal dugi, taj dugi vokal i ع od فُعَيْعِلٌ pretvaraju se u ي, a zatim slijevaju u jedno ي sa tešdidom.

| | |
|---|---|
| knjižica | كُتَيِّبٌ |
| sićušan/pomalehan | صُغَيِّرٌ |
| ljepuškast | جُمَيِّلٌ |

Treba posebno zapamtiti oblike deminutiva *sljedećih riječi*:

| | | | |
|---|---|---|---|
| otac | أَبٌ | babuka | أُبَيٌّ |
| sin | اِبْنٌ | sinčić | بُنَيٌّ |
| majka | أُمٌّ | mamica | أُمَيْمَةٌ |
| kći | بِنْتٌ | kćerkica | بُنَيَّةٌ |
| brat | أَخٌ | braco | أُخَيٌّ |
| sestra | أُخْتٌ | sestrica | أُخَيَّةٌ |

Deminutivi imaju pravilnu množinu ženskog roda:

| | |
|---|---|
| knjižica | كُتَيِّبٌ جـ اتٌ |
| državica | دُوَيْلَةٌ جـ اتٌ |
| dlačica, nit | شُعَيْرَةٌ جـ اتٌ |
| loptica, zrnce | كُرَيَّةٌ جـ اتٌ |

Obratite pažnju na sintagme:

| | |
|---|---|
| krvni kapilari | شُعَيْرَاتٌ دَمَوِيَّةٌ |
| crvena krvna zrnca | كُرَيَّاتٌ دَمَوِيَّةٌ حَمْرَاءُ |

*More* se na arapskom jeziku kaže: بَحْرٌ, a *jezero* بُحَيْرَةٌ.

## اَلتَّمْرِينُ

– متى ستذهب إلى وَالِدَيْكَ؟

– أَنَا سَأَذْهَبُ إلى وَالِدَيَّ قُبَيْلَ العيد .

– كَمْ تَبْعُدُ تِلْكَ البُحَيْرَةُ عَنْ بَيْتِكَ؟

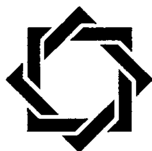
– هي لا تبعد أكثر من عَشْرَةِ كِيلُومَتْرَاتٍ .

– هل هَذِهِ الدُّوَيْلاَتُ غَنِيَّةٌ بِالنَّفْطِ؟

– نعم، هي ( هَذه الدُّوَيْلاَتُ ) غَنيَّةٌ بالنَّفْط .
– كم مُدَّةً هو يسكن في تلك الحُجَيْرَة؟
– هُوَ يَسْكُنُ في تلك الحُجَيْرَةِ مَعَ عَائِلَتِهِ أَكْثَرَ مِنْ عَشْرِ سَنَوَاتٍ .
– بِكَمْ هذه الكُتَيِّبَاتُ الثَّلاَثَةُ؟
– واحد بخمسة رِيَالاَتٍ و ثلاثة بخمسة عشر ريالا .
– كيف حالتُه الصحّيّة؟
– صُورَتُهُ الدَّمَوِيَّةُ سَيِّئَةٌ، تَنْقُصُهُ الكُرَيَّاتُ الدَّمَوِيَّةُ الحَمْرَاءُ .
أُكْتُبْ لِي عُنْوَانَكَ على هذه الوُرَيْقَة .

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| نَفْطٌ | nafta | عِيدٌ جـ أَعْيَادٌ | praznik |
| مُدَّةٌ | vrijeme, period | بَعُدَ – يَبْعُدُ – بُعْدٌ | biti |
| رِيَالٌ جـ ات | rijal | | daleko |
| عُنْوَانٌ جـ عَنَاوِينُ | adresa | كِيلُومَتْرٌ جـ ات | kilometar |



# ODNOSNE ZAMJENICE اِسْمُ الْمَوْصُول

Odnosne zamjenice dijele se na:

a) pridjevske i

b) imeničke.

*a) Pridjevske odnosne zamjenice su:*

| *MUŠKI ROD* | | *ŽENSKI ROD* | |
|---|---|---|---|
| koji | اَلَّذِي | koja | اَلَّتِي |
| koja dvojica | اللَّذَانِ | koje dvije | اللَّتَانِ |
| koje dvojice/koju dvojicu | اللَّذَيْنِ | kojih dviju | اللَّتَيْنِ |
| koji (mn m.r.) | اَلَّذِينَ | koje | اللاَّتِي ( اَللَّوَاتِي ، اَللاَّئِي ) |

Iza odnosne zamjenice slijedi odnosna rečenica u kojoj se nalazi lična zamjenica bilo u samom glagolu ili spojena lična zamjenica uz glagol ili prijedlog koji ide uz glagol i slaže se u rodu i broju sa imenicom na koju se odnosi, naprimjer:

Čovjek koji je اَلرَّجُلُ الَّذِي خَرَجَ مِنَ السَّيَّارَةِ هُوَ شَقِيقُ زَمِيلِنَا حَامِدٍ. izašao iz auta, brat je našeg kolege Hamida.

جَمِيعُ الطُّلاَّبِ الَّذِينَ يَنْجَحُونَ بِتَقْدِيرٍ مُمْتَازٍ سَيَحْصُلُونَ عَلَى جَوَائِزَ قَيِّمَةٍ.

Svi učenici koji prođu odličnim uspjehom dobiće vrijedne nagrade.

Pjesme koje slušamo su loše. الأَغَانِي الَّتِي نَسْمَعُهَا رَدِيئَةٌ.

*b) Imeničke odnosne zamjenice su: onaj koji* مَنْ i *ono što* مَا i one zadržavaju u svim padežima isti oblik.

Onaj ko ima dug jezik, ima kratku pamet. مَنْ طَالَ لِسَانُهُ قَصُرَ عَقْلُهُ.

Ja znam ono što ti ne znaš. أَنَا أَعْلَمُ مَا لاَ تَعْلَمُهُ.

## اَلتَّمْرِينَاتُ

**a) Međusobno postavljajte pitanja i odgovarajte.**

– أين يدرس هو؟

– هُوَ يَدْرُسُ في نَفْسِ المَدْرَسَةِ الَّتِي دَرَسَ فِيهَا أَخُوهُ الكَبِيرُ.

– ما العَمَلُ الَّذي سَتَعْمَلُهُ بَعْدَ رُجُوعِكَ إلى مُوسْتَار؟

– سأعمل أُسْتَاذًا لِلُّغَةِ العربيّة.

– ما الذي بِيَدِكَ؟

– بِيَدِي قُرْصٌ جديد من بَرْنَامج ...

– مَن الشَّخْصُ الَّذي يَسْكُنُ الآنَ في ذَاكَ البَيْتِ؟

– أنا لا أعرفه جَيِّداً. هو جديدٌ تَمَامًا في حَيِّنَا.

– هل الخَبَرُ الأَخِيرُ الَّذي سَمِعْنَاهُ عَنْهَا صَحِيحٌ؟

– لا، ذاكَ الخَبَرُ لَيْسَ صَحِيحًا (بِصَحِيحٍ)، الحمد لله.

– أين تركت مِفْتَاحَ السَّيَّارَةِ؟

– تَرَكْتُهُ في المِعْطَفِ الذي كنتُ أَلْبَسُهُ أَمْسِ.

– مَتَى (سيكون) السَّفَرُ الذي وَعَدْتَنَا إِيَّاهُ؟

– في أَوَّلِ أسبوعٍ من الشهر القادم.

**b) Čitaj i prevodi:**

كَانَ عَمُّهُ عَبْدُ اللَّهِ وَاحِداً مِنَ العُلَمَاءِ الَّذِينَ تَرَكُوا أَثَراً كَبِيراً في نُفُوسِ الشَّبَابِ. بَعْضُ الكُتُبِ الَّتِي كَانَ يَمْلِكُهَا أَبُوهُ كَانَتْ نَادِرَةً جِداً. كَانَتْ بَعْضُ اللَّوْحَاتِ الَّتِي رَسَمَهَا صَالِحٌ رَائِعَةً حَقّاً. اِسْمَعْ جَيِّداً مَا يَنْصَحُكَ بِهِ هَذَا الرَّجُلُ. مَنْ

هُمُ الْمُشَارِكُونَ الَّذِينَ فَازُوا بِالْجَوَائِزِ؟ مَنْ لَمْ يَدْرُسْ لَمْ يَنْجَحْ. أَحْسِنْ إِلَى مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْكَ. صَدِيقُكَ مَنْ صَدَقَكَ. مَا هَذِهِ الضَّجَّةُ الَّتِي نَسْمَعُهَا كُلَّ يَوْمٍ فِي صَفِّكُمْ؟

﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الأَرْضَ . . . ﴾

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| نَصَحَ – نُصْحٌ | savjetovati | قُرْصٌ جـ أَقْرَاصٌ | disketa |
| مُشَارِكٌ جـ ون | učesnik | بَرْنَامِجٌ جـ بَرَامِجُ | program |
| فَازَ – يَفُوزُ – فَوْزٌ (ب) osvojiti (nagradu), pobijediti | | مِعْطَفٌ | mantil |
| | | وَعَدَ – يَعِدُ – وَعْدٌ | obećati |
| جَائِزَةٌ جـ جَوَائِزُ | nagrada | أَثَرٌ جـ آثَارٌ | trag, utjecaj |
| أَحْسَنَ – يُحْسِنُ – إِحْسَانٌ | činiti dobro | نَادِرٌ | rijedak |
| صَدَقَ – صِدْقٌ | govoriti istinu | لَوْحَةٌ جـ لَوْحَاتٌ | slika (umjetnička) |
| ضَجَّةٌ | galama, buka | رَسَمَ – رَسْمٌ | (na)crtati |
| | | رَائِعٌ | izuzetan, divan |

# APSOLUTNA NEGACIJA لاَمٌ لِنَفْيِ الجِنسِ

Apsolutna negacija pravi se tako da poslije لا dođe imenica u akuzativu jednine bez određenog člana. Naprimjer:

Nema nikoga u razredu. لاَ أَحَدَ فِي الصَّفِّ.

Nema ništa u frižideru. لاَ شَيْءَ فِي الثَّلاَّجَةِ.

Ti nemaš (nikakva) prava. لاَ حَقَّ لَكَ.

Za to nema (nikakva) opravdanja. لاَ مُبَرِّرَ لِذَلِكَ.

Samo je Allah Bog (Nema boga osim Allaha). لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

Istinska snaga i moć su samo sa Allahom.. لاَ حَوْلَ وَ لاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ

Nema (nikakva) odgovora od njega. لاَ جَوَابَ مِنْهُ.

U njemu nema (nikakva) dobra. لاَ خَيْرَ فِيهِ.

لاَ حَاجَةَ إِلَى تِلْكَ الكَلِمَاتِ.

Nema (nikakve) potrebe za takvim riječima.

Nema sumnje da je ona bila prisutna. لاَ شَكَّ أَنَّهَا كَانَتْ حَاضِرَةً.

Ti se ne miješaj u ovo (Ti nemaš veze sa ovim).. لاَ عَلاَقَةَ لَكَ بِهَذَا

Treba znati da se neke od ovih konstrukcija mogu prevesti na naš jezik kao pridjevi:

neizbježan لاَ مَنَاصَ مِنْهُ / لاَ مَحَالَ مِنْهُ

neopravdan لاَ مُبَرِّرَ لَهُ

bezgraničan, beskrajan لاَ نِهَايَةَ لَهُ

Ili prilozi:

neizbježno, nesumnjivo لاَ مَحَالَةَ

Infinitivi u arapskom jeziku su apstraktne glagolske imenice koje mogu imati i glagolsku upotrebu. Naprimjer, infinitiv od glagola دَخَلَ – دُخُول ima značenje *ulaz* i *ulaženje*, infinitiv od glagola نَطَقَ – نُطْق ima značenje *izgovor* i *izgovaranje*, infinitiv od glagola طَلَبَ – طَلَب znači *zahtjev* i *traženje*.

O infinitivima će, ako Bog da, biti detaljnije govora kada obradimo sve glagole, a sada je bitno da znamo da su infinitivi prve vrste glagola u arapskom jeziku infinitivi po upotrebi (onako kako se čuje da ih Arapi izgovaraju) المَصَادِرُ السَّمْعِيَّةُ, i da je neophodno da uz svaki glagol prve vrste uz perfekat i prezent naučimo odmah i oblik infinitiva. Infinitivi proširenih glagolskih vrsta su pravilni infinitivi ( المَصَادِرُ القِيَاسِيَّةُ ), što znači da najveći broj glagola jedne glagolske vrste ima sve infinitive na jedan oblik. Naprimjer, infinitivi druge vrste glagola idu na oblik تَفْعِيلٌ, treće vrste na oblik مُفَاعَلَةٌ, četvrte vrste na oblik إِفْعَالٌ itd.

Glagoli prve vrste često imaju više oblika infinitiva, naprimjer: *vratiti se* رَجَعَ – رُجُوعٌ، رَجْعٌ، مَرْجِعٌ

Umjesto glagola, ponekad dolazi infinitiv i u tom slučaju glagolski objekat dolazi u genitivu kao mudaf ilejhi infinitiva. Naprimjer:

هَرَبَ قَبْلَ دَفْعِ الحِسَابِ ( أَنْ يَدْفَعَ الحِسَابَ ).

Pobjegao je prije nego što je platio račun (plaćanja računa).

خَرَجَ بَعْدَ شُرْبِ القَهْوَةِ ( أَنْ شَرِبَ القَهْوَةَ ).

Izašao je nakon što je popio kahvu (pijenja kahve).

رَأَيْتُهُ قَبْلَ سَفَرِهِ ( أَنْ يُسَافِرَ ) بِعَشْرِ دَقَائِقَ.

Vidio sam ga deset minuta prije no (nego) što je otputovao.

## اَلتَّمْرِينُ

**Čitaj i prevodi:**

﴿ ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ ... ﴾ ( ٢ الْبَقَرَة ) . ﴿ لاَ إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ... ﴾ ( ٢٥٦ الْبَقَرَة ) . " لاَ إِيمَانَ لِمَنْ لاَ أَمَانَةَ لَهُ، وَ لاَ دِينَ لِمَنْ لاَ عَهْدَ لَهُ " ( حَدِيثُ النَّبِيِّ ) . اَلصَّفُّ فَارِغٌ، لاَ أَحَدَ فِيهِ . لاَ حَاجَةَ أَنْ نَتَكَلَّمَ عَنْ هَذَا مِنْ جَدِيدٍ . نَحْنُ نَنْصَحُكَ أَنْ تَتْرُكَ تِلْكَ الأَمَاكِنَ ( بِتَرْكِ تِلْكَ الأَمَاكِنِ ) . لاَ حَاجَةَ لَنَا لِتِلْكَ الْمَلاَبِسِ . لِمَاذَا لَمْ يَذْهَبْ إِلى الْمُسْتَشْفَى بَعْدَ أَنْ ظَهَرَتْ عَلاَمَاتُ الْمَرَضِ ( ظُهُورِ عَلاَمَاتِ الْمَرَضِ ) .

## اَلْكَلِمَاتُ

| | | | |
|---|---|---|---|
| sumnja | رَيْبٌ – شَكٌّ | povjerenje | أَمَانَةٌ |
| prisila | إِكْرَاهٌ | vjernost | عَهْدٌ جـ عُهُودٌ |
| jasno se razlikovati | تَبَيَّنَ – يَتَبَيَّنُ – تَبَيُّنٌ | potreba | حَاجَةٌ |
| pravi put | رُشْدٌ – طَرِيقٌ مُسْتَقِيمٌ | govoriti | تَكَلَّمَ – يَتَكَلَّمُ تَكَلُّمٌ |
| stranputica | غَيٌّ – ضَلاَلَةٌ | pojaviti se | ظَهَرَ – ظُهُورٌ |
| | | znak | عَلاَمَةٌ جـ ات |

Pokušaj da kažeš što više o onome što se dešava u tvom razredu i o stvarima i predmetima iz tvog okruženja. Naprimjer:

نحن في الصفّ و نجلس على الكَرَاسِي.
الأستاذ يكتب بالطبشورة حمراء اللون بعضَ الكلمات على السبّورة.
...
هذا دفتري. أنا أكتب فيه كلَّ ما حدث لي منذ بداية هذه السنة الدراسيّة.
بعضُ الأشياء سرّيّة وخاصّة بي أنا، و لا يعرفها أحد من صفّنا.
...
هذه ساعتي. دفعتها مائة وخمسين ماركا، لكنّها ليست جيّدة.
عند زميلي أحمد ساعة أحسن من ساعتي.
...
ذاك علي. هو كان مريضا لمدّة طويلة فى هذه السنة. هو طالب ضعيف و ربّما سيرسُب، أو في أحسن حال سيذهب إلى الدور التكميليّ.
كيف ستنجح أنت في هذه السنة؟
أنا سأنجح بتقدير جيّد جدّا، إن شاء الله.
من سينجح بتقدير ممتاز في صفّكم؟
بتقدير ممتاز سينجح من صفنا أربعة طلاب و زميلى صادق واحد منهم.
...
ما هذه الصورة على الحائط؟
هذه صورة الجسر القديم الْوَاقِعِ في مدينة موستار قبل أن هَدَمَهُ الأعداء...
...
لمن تلك المجلّة؟
هي لحمدي هو يقرأ مجلاّت رياضيّة.

## كُنْ صحفيا - العب دورَ الصحفيّ

**a) Budi novinar i pokušaj razgovarati sa što više učenika iz svog razreda. Oni mogu biti u najrazličitijim ulogama. Da podsjetimo da su standardna novinarska pitanja:** ***Ko?*** **(مَنْ؟),** ***Kada?*** **(متى؟),** ***Gdje?*** **, a vi možete postavljati i dru-(لماذا؟) i** ***Zašto?*** **(كيف؟) ,** ***Kako?*** **(أين؟) ga. Naprimjer:**

– من ذاك الرجل؟
– هو جدّي صالح. هو كان في المستشفى.
– متى خرج؟
– خرج قبل شهر واحد تقريبا.
– أين يسكن هو؟
– هو يسكن عند عمّي حمدي.
– كيف صحّته الآن؟
– صحّته الآن جيّدة، الحمد لله.
– لماذا لا يرجع هو إلى القرية؟ هناك طبيعة جميلة و هواء طَلقٌ.
– لا يوجد في القرية طبيب، وهو بحاجة إليه كلَّ عدّة أيّام.

من يرغب في الذهاب معي؟ متى ستذهبين؟ أين ستذهب بعد ذلك؟ كيف سترجعين؟ لماذا لا تركبين الترام؟

– ما اسم الفيلم و متى يبدأ؟
– لِمَنْ آلةُ التصوير تلك؟
– مع مَنْ هي كانت في ذاك الوقت؟
– مِنْ أين لي الفلوس للذهاب إلى البحر خلال العطلة الصيفيّة؟

**ب ) أكتب أوّلا على السبّورة القوائم بالأسماء المذكورة أَدْنَاهُ، و بعد ذلك ليبدأ الطالب الأوّل بالسؤال.**

الطالب الأول يسأل: أين ستسافر – ستذهب في هذا الصيف؟

بعد أن يُجِيبَ الطالب الثاني، الطالب الثالث يسأل: متى ستسافر إلى ...

بعد أن يجيب الطالب الرابع، الطالب الخامس يسأل: كيف ستسافر إلى ...

بعد جواب الطالب السادس تُعَادُ نفسُ الأسئلة لكن بتغيير ضمير الفعل إلى الجمع

أنتم – نحن – هو – هي ...

| أين | متى | كيف |
|---|---|---|
| مكّةُ | في بداية | بالطائرة |
| المدينة | في منتصف | بالسفينة |
| القدس | في نهاية | بالقطار |
| القاهرة | يَنَاير | بالسيارة |
| بغداد | فَبْرَاير | بالحافلة |
| دمشق | مَارِس | |
| صنعاء | أَبْرِيل | |
| دار البيضاء | مَايُو | |
| اسطنبول | يُونيُو | |
| طهران | يُولْيُو | |
| روما | أَغُسْطُس | |
| نيويورك | سَبْتَمْبَر | |
| باريس | أُكْتُوبَر | |
| لندن | نُوفَمْبَر | |
| سراييفو | دِيسَمْبَر | |

# OSNOVE ARAPSKOG JEZIKA قَوَاعِدُ اللُّغَةِ العَرَبِيَّةِ

Sve riječi ( كَلِمَةٌ جـ ات ) arapskog jezika dijele se na:

1) **Ime(na),** 2) **Glagol(e)** i 3) **Slovo(a)**

( اِسْمٌ جـ أَسْمَاءٌ ) ( فِعْلٌ جـ أَفْعَالٌ ) ( حَرْفٌ جـ حُرُوفٌ )

| **Sintaksa النَّحْوُ** | **Gramatika الصَّرْفُ** |
|---|---|
| يبحث في الكلمة عندما تدخل التركيب | يبحث في الكلمة قبل أن تدخل التركيب . |
| Bavi se riječju kada uđe u rečenicu | Bavi se riječju prije nego što uđe u rečenicu |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| u nominativu | مَرْفُوعٌ | **Ime اِسْمٌ** | izvedeno | مُشْتَقٌّ |
| u genitivu | مَجْرُورٌ | | neizvedeno | جَامِدٌ |
| u akuzativu | مَنْصُوبٌ | | promijenljivo | مُتَصَرِّفٌ |
| | | | nepromijenljivo | مَبْنِيٌّ |
| određeni način | المُضَارِعُ المَرْفُوعُ | **Glagol فِعْلٌ** | prošlo vrijeme | الفِعْلُ المَاضِى |
| zavisni način | المُضَارِعُ المَنْصُوبُ | | sadašnje vrijeme | الفِعْلُ المُضَارِعُ |
| skraćeni način | المُضَارِعُ المَجْزُومُ | | zapovijedni način | الأَمْرُ |
| regens (utiče na padež riječi iza sebe) | عَامِلٌ | **Slovo حَرْفٌ** | nepromjenljivo | مَبْنِيٌّ |
| ne utiče na padež riječi koja dolazi iza njega | عَاطِلٌ | | figurativno | مَعْنَيٌّ |

## Podjela riječi تقسيم الكَلامِ

## Ime(na) اِسْمٌ جـ أَسْمَاءٌ

Imena se dijele na:

**1) Imenice**

| | |
|---|---|
| vlastite imenice | اسْمُ العَلَم |
| zajedničke imenice | اسْمُ الجِنْس |
| glagolske imenice (infinitive) | المَصْدَرُ |
| imenice mjesta | اسْمُ المَكَان |
| imenice vremena | اسْمُ الزَّمَان |
| imenice oruđa | اسْمُ الآلَة |

**2) Zamjenice**

| | |
|---|---|
| lične zamjenice | الضَّمِيرُ |
| pokazne zamjenice | اسْمُ الإشَارَة |
| odnosne zamjenice | اسْمُ المَوْصُول |
| upitne zamjenice | اسْمُ الإسْتِفْهَام |

**3) Pridjeve**
(različitog oblika i deklinacije)

**4) Brojeve**
(glavne, redne ...)

## Promjena imena تصريف الاسم

Imena se mijenjaju po:

**a) rodu**

| | |
|---|---|
| muški rod | المُذَكَّرُ |
| ženski rod | المُؤَنَّثُ |

**b) broju**

| | |
|---|---|
| jednina | المُفْرَدُ |
| dvojina | التَّثْنِيَةُ |
| množina | الجَمْعُ |

**c) padežu**

| | |
|---|---|
| nominativ | الرَّفْعُ |
| genitiv | الجَرُّ |
| akuzativ | النَّصْبُ |

# Padeži — الإِعْرَابُ

## Nominativi — المَرْفُوعَاتُ

| | |
|---|---|
| Subjekat imenske rečenice | المُبْتَدَأُ |
| Predikat imenske rečenice | الخَبَرُ |
| Subjekat glagolske rečenice | الفَاعِلُ |
| Subjekat glagola u pasivu | نَائِبُ الفَاعِلِ |
| Subjekat glagola *kane* i njemu srodnih glagola | اِسْمُ كَانَ و أَخَوَاتِهَا |
| Predikat *inne* i njoj srodnih čestica | خَبَرُ إِنَّ و أخواتها |

## Genitivi — المَجْرُورَاتُ

| | |
|---|---|
| Genitiv poslije prijedloga | المَجْرُورُ بِحَرْفِ الجَرِّ |
| Genitiv kao drugi član genitivne veze | المُضَافُ إِلَيْهِ |

## Akuzativi — المَنصُوبَاتُ

| | |
|---|---|
| Predikat *kane* i njemu srodnih glagola | خَبَرُ كان و أَخَوَاتِهَا |
| Subjekat *inne* i njoj srodnih čestica | اِسْمُ إِنَّ وَ أَخَوَاتِهَا |
| Bliži objekat | المَفْعُولُ بِهِ |
| Opšti objekat | المَفْعُولُ المُطْلَقُ |
| Priloška oznaka za mjesto i vrijeme | المَفْعُولُ فِيهِ |
| Akuzativ uzroka ili svrhe | المَفْعُولُ لَهُ |
| Akuzativ stanja | الحَالُ |
| Akuzativ koji pobliže nešto obilježava | التَّمْيِيزُ |
| Akuzativ izuzimanja | المُسْتَثْنَى |
| Akuzativ uz و | المَفْعُولُ مَعَهُ |

## Glagol(i) فِعْلٌ جـ أَفْعَالٌ

Glagoli se dijele na:

1) a) **Osnovnu vrstu** (مُجَرَّدٌ) b) **Proširene vrste** (مَزيدات)

2) a) **Zdrave** (pravilni, mehmuz i muda'af سَالِمٌ، مَهْمُوزٌ، مُضَاعَفٌ) صَحِيحٌ

b) **Slabe** (misal, edžvef, nakis i lefif مِثَالٌ، أَجْوَفٌ، نَاقِصٌ، لَفِيفٌ) مُعْتَلٌّ

3) a) **Osnovne glagole** (تَامٌّ) b) **Pomoćne glagole** (نَاقِصٌ)

i mogu biti

4) a) **Prelazni** (مُتَعَدٍّ) b) **Neprelazni** (لاَزِمٌ) i u

5) a) **Aktivu** (مَعْلُومٌ) b) **Pasivu** (مَجْهُولٌ)

Glagoli se mijenjaju (تَصْرِيفُ الأَفْعَالِ) po:

| **a) licu** | | **b) vremenu** | | **c) načinu** | |
|---|---|---|---|---|---|
| prvo lice | المُتَكَلِّمُ | perfekat | الفِعْلُ المَاضِي | određeni način | المُضَارِعُ المَرْفُوعُ |
| drugo lice | المُخَاطَبُ | imperfekat | الفِعْلُ المُضَارِعُ | skraćeni način | المُضَارِعُ المَجْزُومُ |
| treće lice | الغَائِبُ | | | zavisni način | المُضَارِعُ المَنْصُوبُ |

## Slovo(a) حَرْفٌ جـ حُرُوفٌ

| | |
|---|---|
| prijedlozi | ١) حُرُوفُ الجَرِّ |
| prilozi vremena i mjesta | ٢) ظُرُوفُ الزَّمَانِ و المَكَانِ |
| veznici | ٣) حُرُوفُ العَطْفِ |
| uzvici | ٤) حُرُوفُ النِّدَاءِ |

# Glagoli فِعْلٌ جـ أَفْعَالٌ

**a) Zdravi glagoli (الأَفْعَالُ الصَّحِيحَةُ)** عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْمٌ *Glagoli bez*: و / ي

*Njima se pribrajaju i glagoli sa hemzetom ili dva jednaka harfa*

| | |
|---|---|
| المَهْمُوزُ | أَخَذَ يَأْخُذُ أَخْذٌ |
| المُضَاعَفُ | عَدَّ يَعُدُّ عَدٌّ |

**b) Slabi glagoli (الأَفْعَالُ المُعْتَلَّةُ)**

| | |
|---|---|
| المِثَالُ | وَصَلَ يَصِلُ وُصُولٌ |
| الأَجْوَفُ | قَالَ يَقُولُ قَوْلٌ |
| النَّاقِصُ | مَضَى يَمْضِي مُضِيٌّ |
| اللَّفِيفُ المَفْرُوقُ | وَقَى يَقِي وِقَايَةٌ |
| اللَّفِيفُ المَقْرُونُ | رَوَى يَرْوِي رِوَايَةٌ |

**a) Osnovna vrsta sa tri korijenita harfa (الثُّلاَثِيُّ المُجَرَّدُ)**

( ima šest razreda) فَعَلَ يَفْعَلُ

**فِعْلٌ**

**b) Proširene vrste (المَزِيدَاتُ)**

| | |
|---|---|
| بَابُ التَّفْعِيلِ | قَدَّمَ يُقَدِّمُ تَقْدِيمٌ |
| بَابُ المُفَاعَلَةِ | سَاعَدَ يُسَاعِدُ مُسَاعَدَةٌ |
| بَابُ الإِفْعَالِ | أَرْسَلَ يُرْسِلُ إِرْسَالٌ |
| بَابُ التَّفَعُّلِ | تَعَلَّمَ يَتَعَلَّمُ تَعَلُّمٌ |
| بَابُ التَّفَاعُلِ | تَفَاهَمَ يَتَفَاهَمُ تَفَاهُمٌ |
| بَابُ الانْفِعَالِ | انْقَطَعَ يَنْقَطِعُ انْقِطَاعٌ |
| بَابُ الافْتِعَالِ | اعْتَرَفَ يَعْتَرِفُ اعْتِرَافٌ |
| بَابُ الافْعِلاَلِ | اخْضَرَّ يَخْضَرُّ اخْضِرَارٌ |
| بَابُ الاسْتِفْعَالِ | اسْتَعْمَلَ يَسْتَعْمِلُ اسْتِعْمَالٌ |

**Osnovna vrsta sa četiri korijenita harfa الرُّبَاعِيُّ المُجَرَّدُ**

تَرْجَمَ يُتَرْجِمُ تَرْجَمَةٌ

*Proširene vrste ovih glagola rjeđe su u upotrebi.*

# SADRŽAJ



IZDAVAČ:
RIJASET ISLAMSKE ZAJEDNICE
U BOSNI I HERCEGOVINI




**ISBN 9958-23-122-0**
COBISS/BIH-ID 11173638